

Nationaal Hervormings- programma **2015**

April 2015

Inhoud

1. Inleiding	1
2. Macro-economisch scenario	4
3. Landenspecifieke aanbevelingen	6
3.1. Belastingstelsel (Aanbeveling 2)	6
3.1.1. De vermindering van de belasting op arbeid	6
3.1.2. De verschuiving van de lasten naar andere belastinggrondslagen en de vermindering van fiscale uitgaven	7
3.2. Vergrijzing (Aanbeveling 3)	8
3.2.1. De werkgelegenheid van de ouderen	9
3.2.2. Het stelsel van de werkloosheid en de landingsbanen	9
3.2.3. De maatregelen inzake pensioen	9
3.2.4. Langdurige zorg	11
3.3. Arbeidsmarkt (Aanbeveling 4)	11
3.3.1. De werkloosheidsvallen verder wegwerken	12
3.3.2. De afstemming van onderwijs en werkgelegenheid versterken en jongerenwerkloosheid bestrijden	13
3.3.3. Toegankelijkheid arbeidsmarkt versterken voor migranten	13
3.3.4. Beroepsmobiliteit vergroten	14
3.4. Concurrentievermogen (Aanbeveling 5)	15
3.4.1. De loonvorming wordt gemoderniseerd	15
3.4.2. Detailhandel en beroepsdiensten	16
3.4.3. Kostprijs voor energiedistributie	17
3.4.4. Onderzoek en Innovatie	17
3.4.5. De mismatch tussen vraag en aanbod wegwerken en vroegtijdig schoolverlaten aanpakken	18
3.5. Uitstoot van broeikasgassen (Aanbeveling 6)	20
4. Europa 2020-doelstellingen	22
4.1. Werk	22
4.2. O&O en innovatie	24
4.3. Onderwijs en vorming	28
4.3.1. Hoger onderwijs	28
4.3.2. Vroegtijdig schoolverlaten	29
4.4. Energie en Klimaat	30
4.5. Sociale inclusie	33
4.5.1. De sociale bescherming van de bevolking verzekeren	33
4.5.2. De kinderarmoede terugdringen	34
4.5.3. De actieve insluiting van mensen ver van de arbeidsmarkt	34
4.5.4. Inadequate huisvesting en dakloosheid bestrijden	35
5. Andere hervormingsmaatregelen en het gebruik van structuurfondsen	36
5.1. Industriebeleid	36
5.2. Ondernemerschap en kmo's	37
5.3. Structuurfondsen en investeringsfondsen	40
Bijlage 1: Hervormingsprogramma van het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap	41
Voorwoord	41
Managementsamenvatting	42
1. Macro-economische ontwikkelingen in het Vlaams Gewest	46
2. Maatregelen voor de uitvoering van de landenspecifieke aanbevelingen	51
3. Vooruitgang inzake de verwezenlijking van de Vlaamse Europa 2020-doelstellingen	66
4. Aanvullende hervormingsmaatregelen in uitvoering van de jaarlijkse groeianalyse 2015 en het gebruik van de structuurfondsen	78
5. Institutionele vraagstukken en participatie van belanghebbenden	85
Lijst van afkortingen	88
Bijlage 2: Hervormingsprogramma van het Waals Gewest en van de Franse Gemeenschap	89

1. Introduction	89
2. Response to the specific recommendations by country	90
3. Thematic objectives of the Europe 2020 strategy	102
4. Complementary reform measures	109
Bijlage 3: Hervormingsprogramma van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.....	115
1. Inleiding	115
2. Macro-economische en demografische context in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	117
3. Antwoorden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op de specifieke aanbevelingen voor België	119
4. Maatregelen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ten gunste van de EU2020-doelstellingen	132
Bijlage 4: Reporting table for the assessment of CSRs and key macro-structural reforms: description of the measures	151
Bijlage 5: Reporting table for the assessment of CSRs and key macro-structural reforms: quantitative assessment	162
Bijlage 6: Reporting table on national Europe 2020 targets and other key commitments	165

1. Inleiding

Het is de overtuiging van de regeringen dat ze met de genomen en de geplande maatregelen uit dit NHP een antwoord bieden op de landenspecifieke aanbevelingen die België ontving van de Raad van juli 2014. Zoals blijkt uit dit programma, verloopt de concretisering van de Europese verbintenissen van België ook via een sterke betrokkenheid van de verschillende entiteiten in de Europese processen en projecten die ontwikkeld werden in het kader van de initiatieven van de Europa 2020-Strategie.

In het landenrapport¹ nodigt de Europese Commissie België ook uit om een ambitieus beleid te voeren om de door de Europese Commissie geobserveerde macro-economische onevenwichten weg te werken. De regeringen zijn ervan overtuigd dat dit programma hieraan tegemoetkomt. Het programma is tot stand gekomen dankzij een intensieve samenwerking tussen de Federale Regering en de regeringen van de gewesten en gemeenschappen². Ook de sociale partners en het middenveld werden verscheidene malen betrokken bij de opmaak en de voortgang van het programma. België staat bekend om zijn sociale dialoog, die zorgt voor een constructieve relatie tussen de werkgevers- en de werknemersorganisaties. Die constante dialoog en wederzijdse samenwerking met de verschillende sectoren van onze economie vormen een prioriteit voor de verschillende regeringen.

In de afgelopen jaren hebben de regeringen akkoorden gesloten over institutionele hervormingen in ons land die een beslag kregen in de zesde staatshervorming, die vanaf 1 juli 2014 in werking trad. In de hierna volgende hoofdstukken zullen aspecten hiervan, voor zover ze verband houden met structurele hervormingen, aan bod komen. Met de staatshervorming werden de bevoegdheden van de gemeenschappen en gewesten immers uitgebreid, waardoor het belang van een goede samenwerking tussen de Federale Regering en de gemeenschappen en gewesten nog verder toegenomen is. Er zal dan ook ingezet worden op deze samenwerking, met eerbiediging voor ieders bevoegdheden en met het oog op het verhogen van de efficiëntie in het land. Zowel (inter)federaal als op het niveau van de gemeenschappen en gewesten werden voorbereidingen getroffen om de bevoegdheidsoverdracht zo goed mogelijk te laten verlopen.

Door dit vernieuwde institutionele kader is de bijdrage van de deelstaten tot de instigatie van structurele hervormingen, die een antwoord bieden op de landenspecifieke aanbevelingen en ons land in staat stellen om de Europa 2020-doelstellingen te halen, nog belangrijker geworden. De hervormingsprogramma's van gemeenschappen en gewesten die als bijlagen 1,2 en 3 bij dit document werden gevoegd, vormen dan ook een essentieel onderdeel van het Nationale Hervormingsprogramma. Zij geven een uitvoerigere toelichting bij de maatregelen van de gemeenschappen en de gewesten ter uitvoering van de landenspecifieke aanbevelingen. In deze programma's wordt ook de voortgang inzake

¹ European Commission, Country Report 2015 Including an In-Depth Review on the prevention and correction of macroeconomic imbalances, February 2015.

² Het Nationaal Hervormingsprogramma 2015 is opgesteld in overeenstemming met de staatkundige indeling van België, zoals omschreven in de Belgische Grondwet (federale regering/overheid, Vlaams Gewest, Waals Gewest, Hoofdstedelijk Gewest Brussel, Vlaamse Gemeenschap, Franse Gemeenschap, Duitstalige Gemeenschap). In dit kader:

- het Vlaams Gewest respectievelijk de Vlaamse Gemeenschap die, zoals omschreven in de Belgische Grondwet, hun bevoegdheden uitoefenen in het Nederlandse taalgebied en, wat betreft de Vlaamse Gemeenschap, ten opzichte van de instellingen die van haar afhangen in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad worden ook als 'Vlaanderen' aangeduid;
- het Waals Gewest dat, zoals omschreven in de Belgische Grondwet, zijn bevoegdheden uitoefent in het Franse taalgebied wordt ook als 'Wallonië' aangeduid;
- het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dat, zoals omschreven in de Belgische Grondwet, zijn bevoegdheden uitoefent in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad wordt ook als 'Brussel' aangeduid;
- de Franse Gemeenschap die, zoals omschreven in de Belgische Grondwet, haar bevoegdheden uitoefent in het Franse taalgebied en ten opzichte van de instellingen die van haar afhangen in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad wordt ook als 'Federatie Wallonië-Brussel' aangeduid.

de regionale Europa 2020-doelstellingen in beeld gebracht en de maatregelen die deze ondersteunen. De totstandkoming van de programma's van de gemeenschappen en gewesten creëert bovendien een grotere betrokkenheid bij en draagvlak voor het Europese semester bij de stakeholders op het niveau van de deelstaten.

Box 1: bevoegdheden – in grote lijnen – van de federale overheid en de gefedereerde entiteiten inzake structurele hervormingen

Federale overheid: fiscaliteit, loonvorming, kadervoorwaarden

Gewesten (het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest, het Gewest Brussel-Hoofdstad): arbeidsmarktbeleid, innovatie, industrieel beleid, klimaat en energie

Gemeenschappen (de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap): onderwijs, zorg

In de voorbije 12 maanden vonden parlementsverkiezingen plaats voor de federale, gewest- en gemeenschapsparlementen. Regeerakkoorden van de federale overheid³ en van de deelstaten⁴ werden afgesloten voor de komende vijf jaar. Het NHP 2015 sluit uiteraard nauw aan bij deze regeerakkoorden. Daarbij bevestigden de regeringen hun sterke engagement om de Europa 2020 doelstellingen te bereiken.

De structurele maatregelen opgenomen in dit NHP zijn gericht op de houdbaarheid van ons samenlevingsmodel op middellange en lange termijn. De maatregelen zijn complementair aan de begrotingsmaatregelen die in het stabiliteitsprogramma worden gedetailleerd. Voor de regeringen maken de structurele en begrotingsmaatregelen uiteraard deel uit van een geheel. Uit het geheel van maatregelen komen volgende prioriteiten naar voren.

De tax shift is een eerste prioriteit. Het is de overtuiging dat een lagere belasting op arbeid een noodzaak vormt voor een verhoging van onze werkzaamheidsgraad. Een verschuiving naar een meer groeibevorderende fiscaliteit is aan de gang en zal verdergezet worden.

Een tweede speerpunt, eveneens erop gericht om de werkzaamheidsgraad op te krikken en de groei te ondersteunen, is de verbetering van de kosten- en niet-kostencompetitiviteit, het laatste onder meer door het ondersteunen van vorming en innovatie. De aanpassingen aan het loonvormingssysteem maken hier een integraal deel van uit.

³ Federale Regering, Regeerakkoord, oktober 2014: http://www.belgium.be/nl/over_belgie/overheid/federale_overheid/federale_regering/beleid/regeerakkoord/

⁴ Gouvernement Wallon, Oser, innover, rassembler, 2014-2019, juli 2014 (http://www.wallonie.be/sites/wallonie/files/publications/dpr_2014-2019.pdf). Vlaamse Regering, Regeerakkoord 2014-2019, juli 2014 (<https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/het-regeerakkoord-van-de-vlaamse-regering-2014-2019>). Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Regeerakkoord 2014-2019, juli 2014 (<http://be.brussels/files-nl/over-het-gewest/de-gewestelijke-bevoegdheden/regeerverklaring-2014-2019>). Gouvernement de la Communauté française, Fédérer pour réussir 2014-2019 (http://www.federation-wallonie-bruxelles.be/index.php?eID=tx_nawsecured1&u=0&g=0&hash=fa4f2fbb606cd8abff62564b4da2e8c76a72a49&file=fileadmin/sites/portail/uploads/Illustrations_documents_images/A_A_propos_de_la_Federation/3_Gouvernement/DPC_2014-2019.pdf).

Ten derde vormt activering, in het bijzonder een verhoogde participatie van oudere werknemers en maatregelen die de tewerkstelling van jongeren bevorderen, om zo een antwoord te bieden op demografische uitdagingen en de strijd tegen de jeugdwerkloosheid, eveneens een rode draad in het rege­ringsbeleid. Ook dit is in overeenstemming met de landenspecifieke aanbevelingen.

2. Macro-economisch scenario

Het macro-economisch scenario wordt beschreven in het Stabiliteitsprogramma⁵. Het integreert de informatie - in termen van becijferde gegevens en besliste maatregelen - die midden maart beschikbaar was⁶ en houdt dus geen rekening met eventuele maatregelen die genomen zouden worden bij de begrotingscontrole. In vergelijking met het Nationaal Hervormingsprogramma van 2014 is de conjunctuur minder gunstig: de ramingen en vooruitzichten van de economische groei voor de jaren 2014 en 2015 (en zelfs 2016) worden neerwaarts herzien. Niettemin worden de ramingen en vooruitzichten van de werkgelegenheidsgroei voor 2014 en voor de periode 2015-2016 slechts in zeer beperkte mate beïnvloed, en is het voornamelijk de verwachte productiviteitsgroei die naar beneden bijgesteld wordt. De inflatievooruitzichten worden duidelijk neerwaarts herzien. De vooruitzichten van de groei en van de werkgelegenheid op middellange termijn blijven ongewijzigd en worden gekenmerkt door een stabiele groei van de economie en de werkgelegenheid.

Voor de korte termijn steunt de projectie op de Economische begroting van februari 2015 die werd aangepast om rekening te houden met bepaalde recente ontwikkelingen⁷. De internationale omgeving voor het jaar 2015 is identiek aan die uit de Economische begroting, terwijl die voor jaar 2016 hoofdzakelijk gebaseerd is op de wintervooruitzichten van de Europese Commissie⁸. Voor de periode na 2016 steunt de evolutie van de internationale omgeving grotendeels op de projecties die de Europese Commissie uitwerkte ter verlenging van haar wintervooruitzichten⁹. Andere gebruikte bronnen betreffen de jongste projectie van het IMF¹⁰ voor de niet-EU-landen en de Verenigde Staten en de termijnmarktnoteringen voor bepaalde prijs- en financiële variabelen.

In 2014 werd een groei van 1 % opgetekend. In 2015 zou die slechts beperkt aantrekken tot 1,2 %. De output gap zou geleidelijk krimpen en verdwenen zijn tegen 2019¹¹. De werkgelegenheidsgroei zou dit jaar toenemen en in de komende jaren aan kracht winnen, parallel met de economische activiteit. Daardoor zou de werkzaamheidsgraad geleidelijk toenemen tot 67,6 % in 2015 en 69,6 % in 2019.

In 2015 zou de zeer zwakke inflatie aanhouden, als gevolg van de loonbevrozing in 2015 en de forse daling van de olieprijs (uitgedrukt in euro), alsook de negatieve output gap en de zwakke internationale inflatie.

⁵ Stabiliteitsprogramma van België 2015.

⁶ Economische vooruitzichten 2015-2020, FPB, maart 2015.

⁷ Economische begroting 2015, FPB, INR, 12 februari 2015.

⁸ European Economic Forecast-Winter 2015, Europese Commissie, februari 2015.

⁹ Europese Commissie, CIRCABC.

¹⁰ IMF, World Economic Outlook, oktober 2014.

¹¹ De berekening van de output gap is gebaseerd op een raming van de potentiële output volgens de methode van de Europese Unie die wordt toegepast op de statistische begrippen en de vooruitzichten van het Federaal Planbureau.

Tabel 1: Kerncijfers van het macro-economisch scenario 2015-2019
Evolutie in %, tenzij anders vermeld

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BBP	1,0	1,2	1,5	1,6	1,7	1,6
Consumptieprijsindex	0,3	0,2	1,2	1,2	1,3	1,4
Gezondheidsindex	0,4	0,5	1,0	1,2	1,3	1,4
Binnenlandse werkgelegenheid (evolutie in '000)	14,5	24,6	36,6	39,7	37,6	31,9
Binnenlandse werkgelegenheid (evolutie in %)	0,3	0,5	0,8	0,9	0,8	0,7
Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar)	67,3	67,6	68,0	68,6	69,1	69,6
Werkloosheidsgraad (Eurostat-definitie)	8,5	8,4	8,2	8,0	7,9	7,8
Productiviteit per werkelijk arbeidsuur	0,4	0,5	0,6	0,8	0,9	1,0
Output gap (niveau)	-1,5	-1,4	-1,1	-0,7	-0,3	-0,1
Balans lopende rekening (Nationale Rekeningen) (in % van het bbp)	-0,8	0,3	0,2	0,4	0,5	0,6

Bijlage 5 geeft een raming van de impact van bepaalde belangrijke nieuwe maatregelen die in aanmerking zijn genomen voor de hierboven voorgestelde projectie.

3. Landenspecifieke aanbevelingen¹²

3.1. Belastingstelsel (Aanbeveling 2)

DE RAAD BEVEELT AAN dat België in de periode 2014-2015 actie onderneemt om: het belastingstelsel in zijn geheel evenwichtiger en billijker te maken en in te zetten op een grootschalige fiscale hervorming die gericht is op het verlichten van de belastingdruk op arbeid, het vereenvoudigen van het belastingstelsel, het efficiënter maken van de btw, het verruimen van de belastinggrondslagen, het verminderen van het aantal aftrekmogelijkheden, het dichteren van achterpoortjes en het laten uitdoven van subsidies met schadelijke milieugevolgen.

De federale overheid heeft er zich toe verbonden om tijdens haar legislatuur het fiscale stelsel grondig te hervormen om het te vereenvoudigen, rechtvaardiger te maken en een verschuiving te bewerkstelligen van de belasting op werk naar andere inkomstenbronnen.

De federale overheid heeft al maatregelen goedgekeurd die het mogelijk maken om vanaf 2015 een deel van de fiscale lasten op arbeid over te dragen op het verbruik, milieubelasting en kapitaal, en om de fiscale uitgaven te beperken. Zij zal die verschuiving versterken binnen de lijnen van het budgetaire pad dat zij heeft uitgetekend. De drie gewesten hebben eveneens maatregelen getroffen op dit gebied.

3.1.1. De vermindering van de belasting op arbeid

De forfaitaire beroepskosten werden verhoogd om het netto inkomen van de werknemers te verhogen, zonder bijkomende kosten voor de werkgever. Die verhoging is onmiddellijk voelbaar, aangezien de aanpassing van het barema van de forfaitaire beroepskosten rechtstreeks geïntegreerd is in de berekening van de bedrijfsvoorheffing. Alle werknemers¹³ hebben baat bij deze maatregel, maar de impact is belangrijker voor de werknemers met een laag inkomen, aangezien het percentage van de aftrekbare kosten stelselmatig daalt naarmate de beroepsinkomsten stijgen.

De fiscale werkbonus ten gunste van werknemers met een laag inkomen wordt eveneens verhoogd vanaf 2016¹⁴. Deze bonus bestaat uit een belastingkrediet. Die wordt berekend als een percentage van het bedrag dat de arbeider geniet in het kader van de sociale werkbonus (vermindering van de persoonlijke sociale bijdragen). De verhoging van de fiscale bonus zal eveneens tot uiting komen in de berekening van de bedrijfsvoorheffing, zodat ze rechtstreeks voelbaar zal zijn.

Het percentage van de gedeeltelijke vrijstelling van doorstorting van de bedrijfsvoorheffing voor nacht- en ploegenarbeid zal eveneens verhoogd worden vanaf 2016¹⁵.

Op het vlak van de parafiscaliteit werd de bijdragevermindering voor de eerste drie aanwervingen in de KMO's vanaf 2015 versterkt om de werkgelegenheidscreatie in de ondernemingen te stimuleren: de vermindering van werkgeversbijdragen voor de eerste drie aanwervingen werd zo verhoogd met €50 per trimester.

¹² De eerste aanbeveling wordt behandeld in het Stabiliteitsprogramma van België 2015.

¹³ Met uitzondering van hen die opteren voor de aftrek van de werkelijke kosten.

¹⁴ Het eind 2013 aangenomen Competitiviteitspact voorzag een progressieve toename van het verminderingspercentage van 14,4% tot 20,15% in 2015, tot 25,91% in 2017 en tot 31,66% in 2019. De voor 2015 en 2017 voorziene verhogingen zullen samen uitgevoerd worden in 2016, wat resulteert in een vermindering van 25,91%.

¹⁵ Het betreft een combinatie van twee maatregelen die initieel voorzien waren voor 2015 en 2017 in het Competitiviteitspact.

Daarbovenop voorziet de regering voor het einde van de legislatuur voor alle werkgevers een verlaging van het basistarief van de werkgeversbijdragen met het objectief om een basispercentage van 25% te bereiken, met name door het gebruik van het budget voor de forfaitaire structurele vermindering en voor de hoge lonen, alsook voor de omzetting van de algemene vrijstelling van bedrijfsvoorheffing van 1%. Het is de bedoeling dat geen enkele werkgever er op verliest na deze hervorming. Het is de bedoeling dat geen enkele werkgever er op verliest na deze hervorming. De bijdragepercentages van minder dan 25%, met name voor de lage lonen, blijven behouden. Door de zesde staats-hervorming werden de gewesten bevoegd voor de vermindering van de werkgeversbijdragen voor doelgroepen. Het Vlaams Gewest zorgt er met de vereenvoudiging van het doelgroepenbeleid (zie verder 3.3.1.) voor dat extra ruimte wordt gecreëerd om de loonkosten voor de voorziene doelgroepen te verlagen.

3.1.2. De verschuiving van de lasten naar andere belastinggrondslagen en de vermindering van fiscale uitgaven

De lastenverlagingen die in het vorige punt omschreven werden, worden budgettair gecompenseerd door de verhoging van verschillende andere belastingen en de invoering van nieuwe heffingen.

De belastinggrondslag voor de inning van de btw is verbreed. De elektronische dienstverlening, telecommunicatie- en omroepdiensten door Europese vennootschappen aan particulieren die hun woonplaats in België hebben, zijn sinds januari 2015 onderworpen aan de btw in België. Vanaf juli 2015 zal de btw-vrijstelling voor medische zorgen inzake chirurgie en behandelingen niet langer van toepassing zijn op de cosmetische of esthetische ingrepen, met uitzondering van de behandelingen met therapeutische doeleinden. Vanaf 2016 zal de anciënniteitsvereiste voor het toepassen van het verlaagd btw-tarief van 6% voor werken in onroerende staat aan privé-woningen beperkt worden tot private woningen ouder dan tien jaar, in plaats van de huidige vijf jaar.

Er werden eveneens diverse maatregelen getroffen in verband met de accijnzen. Vanaf 2015 worden deze jaarlijks geïndexeerd, met uitzondering van de accijnzen op tabak en bier, rekening houdend met de inflatie en het concurrentierisico. De accijnzen op tabak zullen zodanig aangepast worden dat de ad valorem accijnzen gedeeltelijk vervangen zullen worden door specifieke accijnzen. De accijnzen op diesel zullen vanaf 2016 eveneens geleidelijk verhoogd worden door toepassing van het positief klik-systeem. Deze verhoging zal voor de beroepsdiesel via het terugbetalingssysteem geneutraliseerd worden.

Ook de inkomsten uit kapitaal zullen vanaf 2015 toenemen door de verhoging van de belasting op beurstransacties.

De ontvangsten van de vennootschapsbelasting worden eveneens verhoogd. De intercommunales die handelsactiviteiten ontwikkelen en hun boekjaar afsluiten vanaf 1 juli 2015 zullen onderworpen worden aan de vennootschapsbelasting. Deze onderwerping zal een eerlijke belastingconcurrentie tussen de privésector en de publieke sector kunnen verzekeren.

De bijdrage van de banksector zal overigens verhoogd worden vanaf 2015, dankzij een maatregel voor de aftrek voor risicokapitaal. Concreet zal er een gedeelte van het eigen kapitaal van de kredietinstellingen en de verzekeringsondernemingen als representatief beschouwd worden voor het gedeelte van het prudentieel kapitaal waarop een vermindering voor de aftrek van risicokapitaal is berekend. Bovendien zal de abonnementsstaks hervormd worden in 2016.

Een 'doorkijkbelasting' (belastingstelsel van juridische constructies) zal ingesteld worden in 2016. Het doel is om de belasting te innen in de gevallen waarin de normale belastingheffing ontweken wordt door een juridische constructie, en om gevallen van dubbele belasting en het belasten van personen

die niet de uiteindelijk rechthebbende op de inkomsten zijn, te vermijden. De inkomsten die door een juridische constructie geïnd of verdeeld worden zullen belast worden, in de vorm van een fiscale fictie, alsof ze rechtstreeks in het bezit zijn van de uiteindelijk rechthebbende.

De strijd tegen de fiscale fraude wordt bovendien opgevoerd op het gebied van de 'e-commerce'. De controle- en inningsprocedures zijn eveneens gemoderniseerd en de administratieve samenwerking, zowel in België als in het buitenland, wordt versterkt.

De fiscale uitgaven zijn bovendien verminderd dankzij de niet-indexering in de loop van de periode 2015-2018 van een reeks belastingverminderingen die geen betrekking hebben op werk¹⁶.

De drie gewesten zullen een hervorming van de autobelasting uitvoeren. Zij zullen vanaf 2016 een kilometerheffing invoeren voor vrachtwagens van meer dan 3,5T, met een tarifiering gebaseerd op drie criteria (afgelegde kilometers, gewicht en milieuprestaties van het voertuig). Het Vlaamse Gewest zet haar proefproject 'mobiliteitsbudget' voort, waarvan de resultaten verwacht worden in de zomer van 2016. Het doel is om de werknemer de keuze te laten tussen verschillende vervoerswijzen en het gebruik van bedrijfswagens terug te brengen.

Aangaande de vermindering voor milieubelastende subsidies heeft het Waals Gewest besloten de financiële compensaties niet te verlengen die toegekend zijn in de vorm van een accijnzenvermindering op energieproducten in het kader van de sectorakkoorden van de tweede generatie (2014-2020).

In het kader van de fiscale hervorming die voor 2017 voorzien is, overweegt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een verschuiving van belasting op arbeid naar grondbelasting. De forfaitaire gewestbelasting en de aanvullende agglomeratiebelasting van 1% op de personenbelasting zouden afgeschaft worden en de onroerende fiscaliteit zou herzien worden om nieuwe belastingbetalers aan te trekken. Het inkomstenverlies zou gecompenseerd worden door een verhoging van het tarief van de onroerende voorheffing. De doelstelling van de hervorming is de fiscaliteit minder ingewikkeld, rechtvaardiger en voordeliger voor de Brusselaars maken. Er werd ook voorzien om synergieën tussen de gewestelijke en de gemeentelijke fiscaliteit te creëren, zodat de gemeentelijke fiscaliteit eenvoudiger en transparanter wordt

3.2. Vergrijzing (Aanbeveling 3)

DE RAAD BEVEELT AAN dat België in de periode 2014-2015 actie onderneemt om: De toekomstige stijging van de overheidsuitgaven in verband met de vergrijzing, met name voor pensioenen en langdurige zorg, te beheersen door meer inspanningen te leveren om de kloof tussen de werkelijke en de wettelijke pensioenleeftijd te verkleinen, de mogelijkheden om vroeger met pensioen te gaan vervroegd af te bouwen, actief ouder worden te bevorderen, de pensioenleeftijd aan te passen aan de ontwikkeling van de levensverwachting, en de overheidsuitgaven voor langdurige zorg kostenefficiënter te maken.

¹⁶ Het gaat om belastingverminderingen voor vervangingsinkomens, om de vrijstelling van een eerste schijf van inkomsten uit spaardeposito's, om dividenden van erkende coöperatieve vennootschappen, om intresten of dividenden van vennootschappen met een sociaal oogmerk, om het langetermijnsparen, om het pensioensparen, om de vermindering die overgedragen werd van de uitgaven voor energiebesparing, om werkgeversaandelen, om passiehuizen en lage-energiehuizen, om elektrische voertuigen, om ontwikkelingsfondsen, om giften en om huispersoneel.

3.2.1. De werkgelegenheid van de ouderen

In de lijn van voorafgaande hervormingen van de arbeidsmarkt en van de pensioenen werden verschillende structurele hervormingsmaatregelen getroffen om de loopbaanduur nog meer te verlengen. De mogelijkheid om beroep te doen op systemen van vervroegd uittreden uit de arbeidsmarkt werd beperkt. De ouderen worden eveneens gestimuleerd om verder te werken door activeringsmaatregelen en de afschaffing van financiële voordelen. Door de kloof tussen de effectieve en wettelijke pensioenleeftijd te verminderen, zouden de kosten van de demografische vergrijzing omgebogen kunnen worden. Deze hervormingen betreffen het stelsel van de werkloosheid, de landingsbanen en de pensioenen.

3.2.2. Het stelsel van de werkloosheid en de landingsbanen

De leeftijdvereisten van het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag (SWT), het vroegere brugpensioen, werden opnieuw strikter gemaakt, om het beroep op dit systeem te ontmoedigen. Vanaf 2015 is de leeftijd om met SWT (algemene regeling) te gaan voor de nieuwkomers verhoogd van 60 naar 62 jaar¹⁷, met bepaalde overgangsregelingen voor specifieke groepen of in het geval van herstructurering van de onderneming.

Het specifieke eindloopbaantijdscrediet (privésector), dat toelaat om het aantal werkuren tot aan het pensioen te verminderen, werd beperkt. Het tijdscrediet tussen 50 en 54 jaar is afgeschaft en de limiet voor nieuwe aanvragen is sinds januari 2015 van 55 naar 60 jaar opgetrokken, waarbij een meer geleidelijk uitdoofscenario wordt voorzien in het geval van lange loopbanen, zware beroepen of herstructureringen. De anciënniteitstoeslag voor oudere werklozen (personen ouder dan 50 jaar met een beroepsverleden van minstens 20 jaar die al minstens een maand werkloos zijn) wordt voor nieuwe toetreders afgeschaft vanaf 2015.

Het principe van de beschikbaarheid voor werk van de werklozen wordt geleidelijk uitgebreid om de leeftijd van 65 te bereiken, met een stelsel dat aangepast is aan de specifieke kenmerken van deze groep, concreet uit te werken door elk van de gewesten. In het Vlaams Gewest wordt de activering van oudere werkzoekenden uitgebreid tot 65 jaar. Op deze manier kan de stijgende werkzaamheidsgraad van de 55-plussers in het Vlaams Gewest van de afgelopen jaren, nog worden verhoogd. De personen die vanaf 1 januari 2015 met SWT gaan, zullen persoonlijke begeleiding moeten aanvaarden¹⁸.

3.2.3. De maatregelen inzake pensioen

De overheid heeft er zich toe verbonden een nieuwe pensioenhervorming uit te voeren om de financiële en sociale duurzaamheid van het pensioensysteem te verzekeren. Deze zal gebaseerd zijn op de principes van het rapport van de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040 en zal in nauw overleg met de sociale partners verwezenlijkt worden. Er wordt hiervoor een adviserend nationaal pensioencomité opgericht.

Verschiedende maatregelen werden reeds genomen op korte en middellange termijn om de pensioenleeftijd al te verhogen. Deze bevinden zich in verschillende uitvoeringsstadia.

¹⁷ Door het akkoord dat eind 2014 door de sociale partners gesloten werd, werden er overgangsbepalingen voorzien.

¹⁸ De personen die 60 jaar zijn en een loopbaan van 42 jaar hebben of 62 jaar zijn en een loopbaan van 43 jaar hebben, zijn volledig vrijgesteld van het zoeken naar werk. Specifieke maatregelen worden ingesteld in het geval van ondernemingen in herstructurering en voor de zware beroepen.

De leeftijd- en de loopbaanvereisten om vervroegd met pensioen te gaan werden nog aangescherpt door een verhoging van de minimumleeftijd en de loopbaanvereiste voor vervroegd pensioen. In 2015 en 2016 wordt het reeds voorziene groeitraject voor leeftijds-en loopbaanvoorwaarden voor het vervroegd pensioen behouden. De leeftijdsvoorwaarde zal aldus 62 jaar bedragen en de loopbaanvoorwaarde 40 jaar in 2016. Vervolgens stijgt de loopbaanvoorwaarde naar 41 jaar in 2017 en 42 jaar in 2019. De leeftijd waarop men het vervroegd pensioen wordt opgetrokken naar 62,5 jaar in 2017 en naar 63 jaar in 2018. Er werden overgangsmaatregelen voorzien voor diegenen die net niet voldoen aan de eisen inzake leeftijd en anciënniteit. De uitzonderingen voor de erg lange loopbanen werden eveneens aangepast.

De diplomabonificatie in het pensioenstelsel van het openbaar ambt (voor de loopbaanvereiste in het geval van vervroegd pensioen) zal geleidelijk afgeschaft worden vanaf 2016 en zal verdwijnen eind 2029.

De wettelijke pensioenleeftijd zal in 2025 van 65 tot 66 jaar opgetrokken worden en in 2030 tot 67. De concrete modaliteiten inzake zware beroepen en deeltijds pensioen zullen gedefinieerd worden in overleg met het Nationaal Pensioencomité

Om een loopbaanverlenging aan te moedigen, worden de maxima van de toegestane beroepsinkomsten in 2015 afgeschaft bij de combinatie met een pensioen na de wettelijke pensioenleeftijd of na een loopbaan van meer dan 45 jaar. Indien er niet aan de vereisten voldaan wordt, is er een versoepeling van de sanctie voor het overschrijden van de toegestane limiet.

Het principe van de eenheid van loopbaan zal voor de berekening van het pensioen geleidelijk afgeschaft worden, zodat degenen die doorgaan met werken nadat ze de referentieloopbaan behaald hebben (namelijk 14.040 dagen), bijkomende pensioenrechten kunnen opbouwen.

De hervorming van het overlevingspensioen wordt doorgezet met een geleidelijke verhoging van de leeftijd waarop het overlevingspensioen wordt toegekend, zodat deze opgetrokken wordt van 50 jaar in 2025 naar 55 jaar in 2030. Er wordt een overgangsuitkering die beperkt is in de tijd, toegekend wanneer de minimumleeftijd om het overlevingspensioen te genieten niet bereikt is.

Gezien het beperkte stimulerende effect op de verlenging van de loopbaan, wordt het stelsel van de pensioenbonus vanaf 2015 afgeschaft voor degenen die dan niet aan de vereisten voldoen om het te genieten. Het voordeel blijft in de andere gevallen behouden.

Bovenop de maatregelen met betrekking tot de wettelijke pensioenen moedigt de overheid de ontwikkeling van het pensioensparen (derde pensioenpijler) aan door het tarief van de vervroegde belastingheffing te verminderen van 10% tot 8%.

Op langere termijn is er voorzien om tegen 2030 de berekening van het pensioen te baseren op een puntensysteem dat de opgebouwde rechten correct zal weergeven. Er zal een wettelijke basis vastgesteld worden om automatische aanpassingen toe te laten om op wettelijk of vervroegd pensioen te gaan, naargelang van de demografische en financiële evolutie van het pensioenstelsel en naargelang van de stijging van de levensverwachting, waarbij rekening zal gehouden worden met de zware beroepen. Bovendien zullen er in overleg met de sociale partners aanpassingen aangebracht worden aan het systeem van de pensioenregeling voor ambtenaren om dit systeem af te stemmen op dat van de privésector. De overheid zal ook de opbouw van aanvullende pensioenen (tweede pensioenpijler) in de publieke sector aanmoedigen.

De regering van de Frans Gemeenschap voorziet in het toestaan aan elke gepensioneerde die het wenst (gepensioneerd onderwijzend personeel en bepaalde gekwalificeerde personen), om tot 70 jaar zijn of haar deskundigheid en beroepservaring te delen in het Onderwijs voor sociale promotie. De doelstelling bestaat er tegelijkertijd in om te reageren op het tekort aan leerkrachten in bepaalde specialisaties, en om opleidingen voor knelpuntberoepen en actief ouder worden te stimuleren

3.2.4. Langdurige zorg

De zesde Staatshervorming voorziet in een relatief belangrijke overdracht van bevoegdheden aan de deelgebieden inzake ouderen en langdurige zorg (rust- en verzorgingstehuizen, centra voor dagverzorging en centra voor kortverblijf). Het zorgaanbod zou aldus beter aangepast kunnen worden aan de lokale behoeften en doelmatiger worden.

Om de duurzaamheid van de financiering van de ouderenopvang te verzekeren, wenst de Waalse regering rust- en verzorgingstehuizen prioritair te reserveren voor zij die het meest hulpbehoevend zijn en de thuiszorg en intermediaire formules (zoals de centra voor dagverzorging en kortverblijf) te verbeteren. Dezelfde logica zou gelden bij de opvang van gehandicapten. Betreffende de hulp aan ouderen wenst de regering van een systeem van extra inkomsten naar tussenkomsten in functie van behoeften en prestaties te gaan om te antwoorden op afhankelijkheidssituaties; er zal geleidelijk voorzien worden in een tenlasteneming van de kosten van zelfstandigheid. De verbetering en de reorganisatie van de eerstelijnszorg behoren net zoals de elektronische uitwisseling van medische gegevens tot de doelstellingen van de regering.

De Vlaamse overheid wil dat er meer aandacht besteed wordt aan het profiel van het zorgniveau van de rusthuisbewoners, voor de optimalisatie van de financiering binnen de budgettaire beschikbare middelen. De andere prioriteiten betreffen een grotere mogelijkheid van dagopvang, uitstel van de residentiële opname, een op de patiënt afgestemde reorganisatie van de eerstelijnszorg en een betere samenhang tussen het zorgaanbod en het aanbod aan ondersteuning dankzij de organisatie van geïntegreerde zorg.

De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, die bevoegd is voor de tweetalige persoonsgebonden aangelegenheden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, voorziet dan weer de aanneming van een nieuw vergunningensysteem voor de structuren van thuiszorg die ziekenhuisactiviteiten thuis laten gebeuren.

Op federaal niveau verordenen nieuwe bepalingen het gebruik van orale medicatie in rusthuizen vanaf april 2015. Om verspilling te vermijden worden ze voortaan per stuk geleverd en niet meer in de volledige verpakking.

3.3. Arbeidsmarkt (Aanbeveling 4)

DE RAAD BEVEELT AAN dat België in de periode 2014-2015 actie onderneemt om: de arbeidsmarktparticipatie te verhogen, in het bijzonder door de financiële prikkels die werken onaantrekkelijk maken te beperken de arbeidsmarkt toegankelijker te maken voor outsiders zoals jongeren en personen met een migratieachtergrond, de beroepsmobiliteit te vergroten, en discrepanties tussen aangeboden en gevraagde vaardigheden en het probleem van vroegtijdig schoolverlaten aan te pakken. Overal in het land de partnerschappen tussen de overheid, openbare arbeidsbemiddelingsdiensten en onderwijsinstellingen te versterken om in een vroeg stadium gepersonaliseerde bijstand aan jongeren te verlenen.

3.3.1. De werkloosheidsvallen verder wegwerken

In de voorbije jaren werden de werkloosheidsvallen in het Belgische belastings- en uitkeringssysteem stelselmatig aangepakt. Sinds januari 2015 werden deze inspanningen nog versterkt, door een verhoging van de forfaitaire belastingsaftrek voor beroepskosten, waardoor het netto-inkomen voor alle werkenden steeg, proportioneel het meest bij de lage loontrekkers. Bovendien werd recent afgesproken om een verdere verhoging van de laagste nettolonen door te voeren¹⁹, en kan wie ouder is dan 65 onbeperkt bijverdienen bij het pensioen.

Zoals het Landsverslag van de Commissie al aangeeft kunnen de overblijvende vallen vooral gesitueerd worden bij de alleenstaande ouders. Daarnaast dreigen de partners van uitkeringsgerechtigden en personen die deeltijds werk combineren met een deeltijdse werkloosheidsuitkering in een valsituatie te belanden.

Om de integratie van deze laatste groep te versterken, werd daarom besloten om het niveau van de deeltijdse werkloosheidsuitkering te verlagen (in werking sinds 1 januari 2015) en is voorzien om het bedrag van de uitkering na twee jaar te verminderen. Ook de tijdelijke werkloosheid (die toelaat om verminderde ondernemingsactiviteiten op te vangen) werd minder aantrekkelijk gemaakt, en de toegang tot de werkloosheidsuitkering voor jongeren die onvoldoende werkervaring hebben (de inschakelingsuitkering), die eerder al in de tijd werd beperkt, werd verder verstrengd (zie ook verder onder punt 4). De maatregelen om de werkloosheidsuitkeringen sterker degressief te maken, kregen dit jaar hun volledige uitwerking. Enkele uitzonderingsregimes werden ook afgebouwd, net als de verhoogde toelage voor oudere langdurig werklozen. Verder zal al wie ontslagen wordt voortaan binnen de maand nadat het ontslag werd aangekondigd werk moeten beginnen zoeken.

Langs de vraagzijde wordt de aanwerving van werkzoekenden bevorderd via een rationalisatie van de bestaande doelgroepmaatregelen. De overdracht van de bevoegdheid over deze maatregelen naar de gewesten zal door hen worden aangegrepen om zich elk op de meest relevante groepen te concentreren, en daarmee de verminderingen minder in aantal, transparanter en efficiënter te maken. Het Vlaams Gewest koos daarbij voor de min-24-jarigen, de 55-plussers en de werknemers met een arbeidshandicap. Het Waals Gewest plant in de eerste plaats een versterking van de doelgroepmaatregel ten gunste van jongeren die hun eerste beroepservaring aanvangen, door werkgevers in de private sector die jongeren, o.a. diegenen die laaggeschoold zijn, te ondersteunen via een verlaging van de sociale bijdragen gedurende een bepaalde periode. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kondigde aan dat er in principe voor jongeren, langdurig werklozen en laaggeschoolden zal worden gopteerd. Ook de Duitstalige Gemeenschap wenst de bestaande maatregelen te rationaliseren.

Daarnaast neemt de federale regering extra maatregelen voor de creatie van werkgelegenheid in de horeca en voor jongeren. De horeca-sector wordt ondersteund door een flexibelere inzet van werknemers mogelijk te maken via zgn. flexi-jobs. In diezelfde optiek worden overuren gepresteerd door voltijdse horeca-werknemers goedkoper door ze volledig aan belasting en parafiscaliteit te onttrekken. Via de creatie van 8.000 ingroeibanen voor jonge werkzoekenden (jobs waarbij voorzien wordt in vorming op de werkvloer) wordt bovendien een budgettaire opbrengst gerealiseerd van 80 mio EUR (minder sociale uitgaven, meer belastingontvangst).

Voor het overige is het valeffect vooral het gevolg van de fiscaliteit. Een meer doortastende oplossing kan worden verwacht van de voorgenomen verschuiving van de belasting op arbeid naar andere be-

¹⁹ Hiervoor wordt een budget van 127 miljoen EUR op jaarbasis uitgetrokken. De verhoging zal met name plaatsvinden langs fiscale weg via een versterking van de fiscale werkbonus. Het sociale luik van de werkbonus wordt mogelijk ook in overweging genomen.

lastingsbasissen (tax-shift - zie aanbeveling 2) en van de aangekondigde hervorming van de personen-inkomstenbelasting.

3.3.2. De afstemming van onderwijs en werkgelegenheid versterken en jongerenwerkloosheid bestrijden

Een goede basisopleiding, gevolgd door een vlotte overgang van school naar werk en een aangepast vormingsstelsel gericht op “levenslang leren” vormen de sleutel in de strijd tegen de jongerenwerkloosheid en in de voorbereiding van de arbeidsmarkt op toekomstige uitdagingen.

De gemeenschappen en gewesten versterken daarom de samenwerking tussen de onderwijs- en vormingswereld aan de ene kant en de werkgelegenheidsautoriteiten en de sociale partners aan de andere kant. In de Franse Gemeenschap werden daartoe met steun van het ESF 10 territoriale samenwerkingskoepels opgezet, aangevuld met sectorovereenkomsten waarin afspraken over stages, de vorming van leerkrachten en het aanbod van gespecialiseerde vormingscentra worden vastgelegd op basis van een behoeftenanalyse. Ook in de Vlaamse Gemeenschap wordt de samenwerking versterkt via de onderwijskwalificerende trajecten. Het gaat om werkzoekenden die in kader van een VDAB begeleidingstraject naar werk een onderwijskwalificatie behalen bij een onderwijs of opleidingspartner. De focus ligt op duurzame tewerkstelling met het oog op het invullen van knelpuntberoepen. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt vooral ingezet op het creëren van synergieën tussen de gewestoverheid (bevoegd voor werkgelegenheid) en de gemeenschappen (bevoegd voor onderwijs en vorming).

Bijzondere aandacht gaat bij de samenwerking uit naar alle vormen van alternerend leren of werkplekieren, waarbij opleiding en onderwijs worden gecombineerd. De overdracht van de laatste federale bevoegdheden op dit vlak naar de gemeenschappen biedt een goede aanleiding voor een versterking en een rationalisatie. In de Vlaamse Gemeenschap wordt aan een harmonisatie van de geldende regels gewerkt, om zo te komen tot een volwaardig stelsel van “dual” leren en werken dat ook open staat voor jongeren ouder dan 18 en hen zo de mogelijkheid geeft een kwalificatie te halen. De Franse Gemeenschap zet hiervoor een eenheidsstructuur op, en werkt tegen het begin van het schooljaar 2015-2016 aan één statuut en één contract.

Een versterking van het onderwijs is de beste manier om jongerenwerkloosheid te voorkomen. Voor de jongeren die toch de school verlaten of werkloos worden en niet binnen de vier maanden een baan vinden hebben alle Belgische overheden zich ertoe geëngageerd om de aanbeveling omtrent de Jongeregarantie te implementeren. De plannen hiervoor worden bijgesteld op basis van de nieuwe regeerakkoorden en van de eerste ervaringen op het terrein, terwijl ook de nodige maatregelen om de garantie te monitoren worden uitgewerkt. In de Franse Gemeenschap worden daarbij in het kader van het ESF ook de extra middelen van het Youth Employment Initiative ingezet.

De garantie heeft geleid tot een duidelijke stijging van het aanbod aan stages. Bovendien wordt sterker ingezet op het bereiken van de niet-geregistreerde NEET-jongeren, via een samenwerking met de jongerenorganisaties en de sociale media. De gewesten hebben in dit kader ook hun ervaringen met deze doelgroep via een intergewestelijk seminarie uitgewisseld.

Ten slotte zullen de jongeren die ondanks de garantie na 18 maanden geen werk hebben gevonden, zullen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waals Gewest een voltijdse baan van één jaar aangeboden krijgen.

3.3.3. Toegankelijkheid arbeidsmarkt versterken voor migranten

De Belgische arbeidsmarkt is moeilijk toegankelijk voor verschillende groepen, zoals de laaggeschoolden, de langdurig werklozen, de ouderen en de personen van vreemde herkomst. Zoals het Landsver-

slag van de Commissie aanhaalt is dit in de eerste plaats een structureel probleem, en om daaraan iets te doen zal dus in de eerste plaats worden ingezet op een algemene verbetering van het functioneren van de arbeidsmarkt, onder meer via de modernisering van het arbeidsrecht en van de loonvorming (zie aanbeveling 5) en via een vermindering van de belastingen op arbeid. Ook de versterking van het onderwijs, en met de name de herwaardering van het technisch onderwijs en het alternerend leren, zal op termijn in belangrijke mate tot een betere arbeidsmarktintegratie leiden.

Verder zal ook het versterken van de begeleiding van werkzoekenden voornamelijk aan deze groepen ten goede komen. De overdracht van de opvolging van het zoekgedrag naar de gewesten biedt hen daarbij extra mogelijkheden. In dat kader besliste het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om middelen van maatregelen voor directe jobcreatie naar de begeleiding van werkzoekenden over te hevelen en versterkt het Waals Gewest de vorming van de arbeidsbegeleiders op het vlak van omgaan met diversiteit. In het Vlaams Gewest zal de opvolging en controle van de beschikbaarheid van de werkzoekenden worden versterkt. Zo zal de activering van oudere werkzoekenden worden uitgebreid tot de leeftijd van 65 jaar.

De moeilijke arbeidsmarktintegratie van personen van vreemde herkomst treft niet alleen nieuwkomers. Om tot een betere integratie bij te dragen, zullen zowel de federale als de Vlaamse overheid aan hun eigen diensten een streefcijfer opleggen. Het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zullen via de programmatie voor het ESF voor de periode 2014-2020 de arbeidsmarktinschakeling van personen van vreemde origine ondersteunen.

Toch blijft een beleid dat gericht is op nieuwkomers uiteraard essentieel. De deelstaten bouwen daarom inburgeringstrajecten uit, waarbij sterk de nadruk ligt op de taalkennis. Zo zal het volgen van Franse taallessen in het Waals Gewest geleidelijk aan verplicht worden, zoals dat in het Vlaams Gewest met het Nederlands al het geval is. Het Vlaams Gewest voert ook een verplichte taalscreening in voor anderstalige werkzoekenden. De niet-werkgerelateerde instroom van migranten werd de voorbije jaren ook beperkt, en de overdracht van de bevoegdheid voor arbeidsmigratie naar de gewesten maakt het bovendien mogelijk om de instroom beter af te stemmen op de knelpunten in de arbeidsmarkt. Eén van de problemen is de soms moeilijke procedure om een buitenlands diploma erkend te krijgen in België. Door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd daarom een specifieke website opgezet om daarbij te helpen. Binnen het Vlaamse onderwijs wordt bijkomende aandacht besteed aan de taalkennis van de leerlingen en de werkzoekenden.

Hoewel er ten slotte geen aanwijzingen zijn dat discriminatie op de arbeidsmarkt in ons land meer zou voorkomen dan elders, dient het uiteraard krachtdadig te worden aangepakt. De verschillende overheden werken daarvoor samen in het Interfederaal Gelijkekansencentrum en nemen ook elk voor hun eigen bevoegdheidsdomein de nodige initiatieven.

3.3.4. Beroepsmobiliteit vergroten

De Belgische arbeidsmarkt is onvoldoende mobiel. Daardoor komen de juiste vrouw en man niet steeds op de juiste plaats terecht, en bovendien verloopt de economische herstructurering eerder schoksgewijs. Om daaraan te verhelpen wordt de eenmaking van de statuten van arbeiders en bedienden verder afgewerkt. Daarnaast zal de loonvorming meer overeenstemmen met competenties en productiviteit van werknemers in plaats van louter lineair toe te nemen in functie van leeftijd en anciënniteit. Ook het aantal sectorale onderhandelingsstructuren (de paritaire comités) zal worden verminderd. Het arbeidsrecht zal worden gemoderniseerd, waarbij onder meer de wetgeving over het collectief ontslag zal worden geëvalueerd. Daarbij aansluitend worden de inspanningen om werknemers bij herstructureringsacties actief te begeleiden verdergezet en versterkt, waarbij zoals de voorbije jaren beroep zal worden gedaan op de steun van het Europees Globaliseringsfonds

Om de mogelijkheden om de loopbaan te onderbreken te harmoniseren, zullen de verschillende stelsels in één loopbaanrekening samengebracht worden. Daarbij worden ook geleidelijk de verschillen tussen de openbare en private sector weggewerkt. Het Vlaams Gewest vereenvoudigt alvast de aanvullende ondersteuning voor de zorgverloven.

Ook de hervormingen die de gewesten en gemeenschappen op het vlak van levenslang leren zullen doorvoeren (zie aanbeveling 5) zullen bijdragen tot een verhoogde professionele mobiliteit. Dat geldt met name voor de vorming gericht op knelpuntberoepen.

3.4. Concurrentievermogen (Aanbeveling 5)

DE RAAD BEVEELT AAN dat België in de periode 2014-2015 actie onderneemt om: het concurrentievermogen te herstellen door de hervorming van het loonvormingsmechanisme, met inbegrip van de loonindexering, voort te zetten in overleg met de sociale partners en conform de nationale praktijken, om ervoor te zorgen dat de loonevolutie aansluit bij de productiviteitsontwikkelingen op sectoraal en/of bedrijfsniveau en bij de economische toestand, en voorziet in daadwerkelijke automatische correcties waar zulks nodig is; door de mededinging te versterken in de sectoren van de detailhandel, excessieve beperkingen betreffende diensten, met inbegrip van diensten van deskundigen, te elimineren en het gevaar van verdere stijgingen van de energiedistributiekosten in te dijken; door innovatie te stimuleren via geharmoniseerde steunregelingen en minder administratieve barrières; en door een gecoördineerd onderwijs- en opleidingsbeleid te voeren dat de hardnekkige discrepanties tussen aangeboden en gevraagde vaardigheden en de regionale verschillen inzake vroegtijdig schoolverlaten aanpakt.

3.4.1. De loonvorming wordt gemoderniseerd

Met enkele recente maatregelen werden belangrijke stappen gezet om de loonkostenontwikkeling in de Belgische economie onder controle te houden. Via een tijdelijke schorsing van de automatische loonindexering (indexsprong) worden de nominale brutolonen ten belope van 2% niet verhoogd met de index, en dit wordt maar gedeeltelijk gecompenseerd via de beperkt toegelaten loonkoststijging in 2016 (loonnorm) die door de sociale partners in het recente nationale loonakkoord (akkoord van de G8) werd afgesproken²⁰. De indexsprong zal betrekking hebben op de lonen in de private en de publieke sector en op de sociale uitkeringen. Bovendien werden de reeds geplande loonkostverminderingen herbevestigd.

Ook in de komende jaren zal de loonmatiging worden verdergezet, om tegen het einde van de huidige regeerperiode de bijkomende loonkostenhandicap die sinds 1996 tegenover de buurlanden werd opgebouwd weg te werken.

Bovendien engageert de regering zich ertoe om het wettelijk tarief van de sociale zekerheidsbijdragen voor werkgevers te verlagen met als objectief een basispercentage van 25%, door verschillende verminderingen in dit basistarief te integreren. Op die manier wordt de transparantie van het stelsel, met name voor buitenlandse investeerders, sterk verhoogd. Bovendien wordt de belasting op arbeid teruggebracht zodat België niet langer in de top-3 van de landen met de hoogste belastingsdruk zal staan.

²⁰ Maximaal 0,5% van de brutoloonmassa, totale kost voor de werkgever, alle lasten inbegrepen. Daarboven mag in het jaar 2016 de maximale marge voor de loonkostenontwikkeling worden verhoogd met 0,3% van de loonmassa in netto zonder bijkomende kosten voor de werkgever.

Verder zal de wet die de loonvorming regelt, en met name de loonnorm die een bovengrens voor de loonstijging oplegt, worden hervormd. Daarbij zal een correctiemechanisme worden ingevoerd, waarbij de maximaal toegelaten loonstijging voor de volgende twee jaar zal worden gecorrigeerd voor het verschil tussen de effectieve loonkostenstijging in ons land en de referentielanden (Duitsland, Frankrijk, Nederland) in de twee voorgaande jaren. Ook de controle op de naleving van de loonnorm zal verstrengd worden.

Bij de hervorming zal de automatische loonindexering in elk geval gevrijwaard worden, al kunnen de modaliteiten van het gehanteerde mechanisme opnieuw worden aangepast, zoals dat in de voorbije jaren al herhaaldelijk gebeurde.

3.4.2. Detailhandel en beroepsdiensten

De Federale Regering streeft naar een gezonde en eerlijke mededinging door de band te versterken tussen het Prijzenobservatorium, dat zijn analyses en monitoring voortzet, en de Belgische Mededingingsautoriteit, die wordt uitgebreid om « haar rol van toezichthouder » naar behoren te kunnen vervullen.

De federale Economische Inspectie vervolgt in 2015 haar preventieve en repressieve acties *tegen massafraude jegens ondernemingen*. Ze zet eveneens in op de *stimulering van e-commerce* via de strijd tegen oneerlijke handelspraktijken van niet-reglementaire websites en via een efficiënte follow-up van klachten inzake online aankopen. Sinds februari 2014 is het elektronische platform voor de *buitengerechtelijke beslechting van handelsgeschillen* BELMED uitgebreid naar B2B-geschillen. De Economische Inspectie bouwt dit elektronische platform verder uit, met name om het compatibel te maken met het Europese ODR-platform (*Online Dispute Resolution*). Op het vlak van *verkoop met verlies* werd het verbodsstelsel ietwat versoepeld²¹.

Wat de *territoriale leveringsbeperkingen voor de detailhandel* betreft, werd een Benelux-werkgroep opgericht met het oog op de vaststelling van eventuele beperkingen en opportuniteiten om er iets tegen te doen.

De gewesten hebben hun nieuwe wettelijke kader aangenomen als gevolg van de regionalisering van de bevoegdheid betreffende de *handelsvestigingen*. Door de geïntegreerde aflevering van vergunningen heeft dit een administratieve vereenvoudiging tot gevolg.

De richtlijn betreffende de *erkenning van beroepskwalificaties*²² moet tegen 18 januari 2016 worden omgezet. De dossiers met betrekking tot de beroepen van architect, auto-expert, boekhouder-fiscalist, landmeter-expert, psycholoog en vastgoedmakelaar zijn momenteel in behandeling. De wet tot bescherming van de titel van psycholoog werd uitgebreid (onderwerping aan de deontologische regels²³, jaarlijkse vaststelling van de administratieve kosten en jaarlijkse update van de lijst met psychologen²⁴). Wat de auto-experts betreft, werd de stage door het Instituut van de Auto-experts erkend.

Op het vlak van toegang tot het beroep oefenen de gewesten vanaf 1 januari 2015 deze bevoegdheid voor handels- en ambachtelijke beroepen uit. De *ondernemingsloketten* blijven bevoegd voor de inschrijving in de Kruispuntbank van Ondernemingen. Het samenwerkingsakkoord betreffende de implementatie van de dienstenrichtlijn, die de aan de erkende ondernemingsloketten toegewezen opdracht van één-loket bekrachtigt, trad op 2 maart 2015 in werking.

²¹ Artikel VI. 116, § 1, lid 2, van het Wetboek van economisch recht, in werking getreden op 31 mei 2014.

²² Richtlijn 2005/36/EG gewijzigd door richtlijn 2013/55/EG.

²³ Wet van 21/12/2013 – BS 04/02/2014 en uitvoeringsbesluit (KB 02/04/2014 – BS 16/05/2014).

²⁴ MB van 4 december 2014 (BS 16/12/2014).

3.4.3. Kostprijs voor energiedistributie

De *distributietarieven* voor elektriciteit en aardgas²⁵ worden sinds 1 januari 2015 bepaald door de gewestelijke regulatoren²⁶, die tariefmethoden hebben ontwikkeld. In het Vlaams Gewest zullen deze tarieven voorlopig reeds de saldi van 2008-2009 compenseren. In het Waals Gewest werd de inwerkingtreding van de *progressieve en solidaire tarifiering*, die eerst voor 1 januari 2015 was voorzien, uitgesteld tot 2017 om de toepassing van de tarieven 2015 niet te belemmeren wegens methodologische problemen.

Wat de *steunmechanismen voor hernieuwbare energie* betreft, worden in het Vlaams Gewest alternatieve opties bestudeerd om het surplus aan groenestroomcertificaten weg te werken en het steunmechanisme effectiever en efficiënter te maken. Eind december 2014 werd in het Waals Gewest een besluit gepubliceerd tot wijziging van de duur voor de toekenning van *groene certificaten* voor tussen 2008 en 2011 geplaatste zonnepanelen, om de kosten voor de consument te reduceren²⁷. De steunmaatregelen zullen worden geëvalueerd en herzien in overleg met de betrokken spelers, want de beheersing van de energiekosten is een prioriteit van het Marshallplan 4.0.

Op het vlak van *onafhankelijkheid en bevoegdheden van de regulator* werden in 2014 op federaal niveau maatregelen genomen om te voldoen aan de eisen van het derde « interne markt »-pakket. Voor de enkele nog hangende kwesties loopt er een EU-Pilot-procedure met de diensten van de Commissie. Eind december 2014 werd er door de Waalse Regering een decreet aangenomen betreffende de *organisatie van de gasmarkt*, met name om de eindafnemers beter te beschermen, de werking van de vrijgemaakte markt te verbeteren en de bevoegdheden en onafhankelijkheid van de regulator te versterken.

3.4.4. Onderzoek en Innovatie

De Belgische autoriteiten, die zich bewust zijn van de complexiteit van het *Belgische innovatiesysteem*, zijn van plan de maatregelen te rationaliseren en te vereenvoudigen. Zo zal de Federale Regering een inventaris van de federale steuninitiatieven, premies en subsidies voor onderzoek opmaken. Ze zal de gedeeltelijke vrijstelling van bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers behouden. De uitbreiding van de fiscale aftrekbaarheid voor octrooi-inkomsten naar inkomsten uit softwarelicenties zal in een budgettair neutraal kader worden onderzocht. Ook zal de bekendmaking van onderzoeksprojecten via een elektronisch loket mogelijk worden gemaakt met het oog op een beperking van de administratieve formaliteiten.

In december 2014 zette de Waalse Regering de eerste lijnen uit voor de hervorming van haar *beleid inzake onderzoek en innovatie*. Ze wil de transparantie van de meerjarenonderzoeksstrategie verbeteren op basis van structurerende hoofdlijnen die verband houden met de regionale strategie voor slimme specialisatie, en de verschillende oproepen rationaliseren. Bedoeling is de economische impact van de steunmaatregelen te versterken. Het nieuwe onderzoeksdecreet zal in april 2015 in 3^e lezing worden goedgekeurd, samen met de nieuwe meerjarenstrategie voor onderzoek en innovatie.

²⁵ Naast de bedragen voor de dekking van de reële distributiekosten van de distributienetwerkbeheerders (waaronder een billijke marge voor investeringen) vinden we eveneens openbare-dienstverplichtingen die kunnen verschillen naargelang het gewest, sociale en milieuverplichtingen, louter fiscale componenten en tot slot de btw.

²⁶ Regulators: Vreg voor het Vlaams Gewest, Brugel voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Cwape voor het Waals Gewest.

²⁷ Het gaat om 79.000 installaties. Het aantal groene certificaten die voor de periode 2018-2027 op de markt worden gebracht, moet hierdoor met 12 à 13 miljoen dalen, d.i. een besparing van meer dan 780 miljoen euro voor alle Waalse consumenten, met behoud van 7 % rentabiliteit. De enkele installaties waarvan de rentabiliteit onder de 7 % zou liggen, komen in aanmerking voor een speciale regeling.

De Vlaamse overheid blijft inzetten op een ambitieuze strategie voor onderzoek en ontwikkeling en innovatie (O&O&I). Daarbij gelden de principes van klantgerichtheid, efficiëntie, de verlaging van drempels voor bedrijven die informatie wensen en overheidssteun aanvragen, de vereenvoudiging van de instrumentenmix voor meer doelgerichtheid met minder administratieve rompslomp. Tevens is een groeigericht clusterbeleid in ontwikkeling dat clusters zal ondersteunen in de realisatie van ambitieuze competitiviteitsprogramma's.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is een volledige audit gestart van de procedures voor *financiële steun aan O&O-projecten*. Het Gewest is ook van plan de digitalisering van de procedures voor financieringsaanvragen voor O&O-projecten te versnellen. Tot slot werd er een proefproject gelanceerd voor de toepassing van forfaitaire betalingen van uitgaven voor O&O-projecten, met het oog op een verlaging van de administratieve lasten.

Zowel in het Vlaams Gewest als in het Waals Gewest wordt voortaan één enkel *Agentschap bevoegd voor economische en innovatiegerichte steunmaatregelen voor bedrijven*, respectievelijk het Agentschap voor Innoveren en Ondernemen (dat het Agentschap Ondernemen en de bedrijfsgerichte diensten van het IWT integreert) en het *Agence de l'Entreprise et de l'Innovation* (en zijn filiaal het Agence wallonne du Numérique), teneinde de coherentie van de maatregelen en de toegankelijkheid ervan te verhogen. Naast de creatie van één aanspreekpunt voor bedrijven wordt ingezet op eenvoudige, transparante en snelle procedures, onder meer door een doorgedreven digitalisering. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kiest eveneens voor deze aanpak. Zo worden de organen die belast zijn met innovatie, met steun aan ondernemingen en met handelsontwikkeling gegroepeerd tot één enkel aanvraagpunt om zo maximale synergieën tot stand te brengen.

3.4.5. De mismatch tussen vraag en aanbod wegwerken en vroegtijdig schoolverlaten aanpakken

De werkloosheid in België gaat samen met een vrij hoog aantal vacatures, wat wijst op een mismatch tussen vraag en aanbod. De oorzaken daarvan zijn divers, maar om ze adequaat aan te pakken moet de afstemming van het vormingsaanbod op de arbeidsmarkt worden versterkt. In het kader van de verbeterde samenwerking tussen de onderwijs- en werkgelegenheidsautoriteiten (aanbeveling 4) wordt daarom ook gewerkt aan een verbeterde analyse van de vormingsbehoeften (zowel de actuele "skills mismatches" als de toekomstige vormingsbehoeften), en vervolgens tot het wegwerken ervan. Daarbij blijft veel aandacht uitgaan naar de formele certificering van verworven competenties. Ook de onlangs ingevoerde vereiste voor min-21-jarigen om met succes de studies te hebben beëindigd alvorens in aanmerking te komen voor de inschakelingsuitkering, past in het vermijden van ongekwalificeerde uitstroom uit het onderwijs.

Vroegtijdig schoolverlaten wordt verder tegengegaan in de verschillende gemeenschappen. De Franse Gemeenschap heroriënteert de beschikbare middelen om daarmee ruimte te creëren om zittenblijven tegen te gaan en de kwaliteit van het onderwijs te verhogen. In het secundair onderwijs zal de gemeenschappelijke basis worden versterkt door de keuze voor een specifieke richting uit te stellen, en komt er een gemeenschappelijke externe certificatieproef. Over de verschillende vormingsstelsels heen, en in samenwerking met de arbeidsmarktactoren, zullen ook initiatieven worden genomen om de strijd tegen vroegtijdig te versterken, onder meer door het aanbieden van een tweede kans. De Vlaamse Gemeenschap maakt werk van een geïntegreerde aanpak van spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten, om zo het recht op een kwalitatieve opleiding en een aangepaste begeleiding voor alle leerlingen te garanderen. Met dit geïntegreerd beleid wordt er in de eerste plaats ingezet op preventieve acties om spijbelgedrag te voorkomen. De uitwerking van dit beleid gebeurt in samenwerking met de lokale besturen, de centra voor leerlingenbegeleiding en andere lokale partners. Jongeren die dreigen uit te vallen zullen extra worden begeleid, waarbij met de welzijnssector zal worden samengewerkt. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest financiert lokale projecten om vroegtijdig schoolverlaten

te voorkomen, in samenwerking met de onderwijsautoriteiten. De Duitstalige Gemeenschap zet in het bijzonder in op het bevorderen van de mentale en fysieke gezondheid van kinderen en jongeren.

Met de overdracht van enkele federaal gebleven bevoegdheden op het vlak van levenslang leren naar de gemeenschappen is er nood aan een herijking van zowel het resterende federale kader als een vereenvoudiging van de bestaande instrumenten op gewestniveau. De federale regering heeft daarom aan de expertengroep “competitiviteit en werkgelegenheid” een rapport gevraagd over een vormingsdoelstelling die de voorbijgestreefde afspraak om 1,9% van de loonmassa aan vorming te besteden kan vervangen. De Vlaams Gemeenschap werkt met de sociale partners aan een nieuwe geïntegreerde opleidingsincentive dat werknemers moet toelaten om zich bij of om te scholen, terwijl het Waals Gewest een Pact voor Werkgelegenheid en Vorming gelanceerd heeft. Binnen het kader van dit pact, dat de principes en de dialoogvoering met de sociale partners afbakent om zo de hervormingen op vlak van tewerkstelling en vorming binnen deze legislatuur tot een goed einde te brengen, zal de denkoefening gemaakt worden rond de reorganisatie van de financiële incentieven tot permanente vorming van werknemers en de rond de oprichting van een “individuele rekening voor permanente vorming”.

3.5. Uitstoot van broeikasgassen (Aanbeveling 6)

DE RAAD BEVEELT AAN dat België in de periode 2014-2015 actie onderneemt om: Er voor te zorgen dat de 2020-doelstellingen voor het terugdringen van de emissies van broeikasgassen van niet-ETS-activiteiten, in het bijzonder van gebouwen en van het vervoer, worden gehaald. Erop toe te zien dat de bijdrage die van het vervoer moet komen, aansluit bij de doelstelling om de verkeerscongestie op de weg te verminderen. Duidelijke afspraken te maken over de verdeling van de inspanningen en lasten tussen het federale niveau en de regionale entiteiten.

België heeft zich ertoe verbonden zijn broeikasgasemissies (BKG) in de niet-ETS-sectoren²⁸ te verminderen met 15% tussen 2005 en 2020. De intra-Belgische lastenverdeling m.b.t. het 2020 Klimaat- en Energiepakket is echter nog niet afgerond en zal zo snel mogelijk worden voltooid. De Nationale Klimaatcommissie heeft haar werkzaamheden daaromtrent hervat op 30 januari 2015²⁹.

Om de verwezenlijking van de doelstellingen te verzekeren, zetten de gewesten en het federale niveau hun acties voort en worden nieuwe initiatieven opgezet of voorgesteld.

In het Vlaams Mitigatieplan 2013-2020 (goedgekeurd in juni 2013) is een traject voorzien om in alle niet-ETS-sectoren de broeikasgasuitstoot aanzienlijk terug te dringen. Als onderdeel van het Vlaams regeerakkoord 2014-2019 werd afgesproken dat hierbij minstens de helft van de Vlaamse reductie-inspanningen door eigen broeikasgasreducties wordt gerealiseerd. Het Vlaams Gewest zal hiertoe alle interne maatregelen nemen die technisch en economisch uitvoerbaar en maatschappelijk aanvaardbaar zijn. De meeste van de klimaatmaatregelen, opgenomen in het plan, worden gefinancierd door de beleidsvelden die verantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering ervan.

Aanvullend biedt het Vlaams Klimaatfonds een financieel kader voor additioneel klimaatbeleid. Bij goedkeuring van het Vlaams Mitigatieplan was in dit fonds een bedrag van 20 miljoen euro beschikbaar, waarmee een eerste reeks van maatregelen worden gefinancierd voor de periode 2013-2014. Een groot deel van deze maatregelen situeren zich in de gebouwen- en transportsector. Het regeerakkoord 2014-2019 stelt dat de middelen voor het Klimaatfonds in intern beleid prioritair zullen worden ingezet voor energiebesparende maatregelen in gebouwen.

De verschillende betrokken beleidsdomeinen onderzoeken de opties om de Vlaamse broeikasgasuitstoot te reduceren in aanvulling op de maatregelen en fondsen die zijn opgenomen in het Vlaams Mitigatieplan.

Het in februari 2014 goedgekeurde *Décret Climat* moet het Waals Gewest in staat stellen de verbintenissen na te leven inzake de reductie van de totale broeikasgasemissies (ETS en niet-ETS): met 30 % tegen 2020 en met 80 tot 95 % tegen 2050 ten opzichte van 1990. Dat decreet voorziet de goedkeuring aan het begin van de legislatuur van een *Plan Air-Climat-Energie* met de concrete maatregelen om daarin te slagen. Dat plan wordt momenteel uitgewerkt en de richtsnoeren ervan werden vastgelegd in de regeringsverklaring 2014-2019 van het Waals Gewest. Het zal zich toespitsen op de meest doeltreffende maatregelen en de coherentie tussen de beleidsmaatregelen verzekeren. Het Plan Marshall 4.0 zal eveneens de nadruk leggen op de energie-efficiëntie van gebouwen, verder bouwend op de ervaring van de 1^e Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu voor duurzaam bouwen die ondersteund en ver-

²⁸ Het gaat om de residentiële sector, de tertiaire sector, de landbouw, het vervoer (uitgezonderd het luchtvervoer) en de niet energie-intensieve industrie.

²⁹ In tussentijd gaat het Vlaams Mitigatieplan uit van een voorlopige indicatieve Vlaamse reductiedoelstelling van -15% voor de niet-ETS-sectoren in 2020 t.o.v. 2005. In zijn regeringsverklaring 2014-2019 voorziet het Waals Gewest prioritair het finaliseren van de verdeling van de doelstellingen; de Waalse regering wendde zich daaromtrent tot het overlegcomité in december 2014. Het is tevens een prioritair dossier voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dat in 2015 belast is met het voorzitterschap van de Nationale Klimaatcommissie.

sterkt zal worden. Er zal worden onderzocht of sectorakkoorden uitgebreid kunnen worden naar de tertiaire sector en de KMO's. Een tweede strategie voor duurzame ontwikkeling van het Waals Gewest zal worden uitgewerkt en aangenomen in 2015 en zich toespitsen op enkele specifieke actiedomeinen. Inzake mobiliteit wordt voorzien in de ontwikkeling van een globale benadering om de dimensies toegankelijkheid, leefmilieu en economische efficiëntie te verenigen en in de uitvoering van een strategie "Transport et logistique".

Onder de bestaande of recentelijk aangenomen maatregelen en initiatieven benadrukken we de Waalse strategie in het kader van het actieplan inzake energie-efficiëntie (maart 2014), de eerste intermediaire evaluatie van de milieu-impact van de 1^e Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu (2014) het hervormingsplan voor de premies Logement-Energie (februari 2015), de sectorakkoorden van de tweede generatie (die aan de resultatendoelstellingen middelen doelstellingen hebben toegevoegd), de toekenning van een budget (ongeveer 274 miljoen euro) in het kader van het programma FEDER 2014-2020 voor maatregelen om de broeikasgasemissies te verminderen in de bouw- en transportsector, de investeringsplannen/-projecten om het vervoer van goederen via binnenvaart te bevorderen.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft de ambitieuze doelstelling vooropgesteld om de broeikasgasemissies tegen 2025 terug te schroeven met 30 % (40%/capita) ten opzichte van 1990. Om de tot dusver ondernomen inspanningen daartoe verder te zetten, zal de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest overgaan tot de goedkeuring van het geïntegreerd lucht-klimaat-energieplan dat een geheel van maatregelen omvat gespreid over verscheidene assen en die gericht zijn op energie-intensieve sectoren die broeikasgassen en luchtverontreinigende stoffen uitstoten.

In afwachting van de definitieve goedkeuring heeft de regering reeds een reeks maatregelen goedgekeurd die afgestemd zijn op de doelstellingen van het lucht-klimaat-energieplan: de invoering van een certificatiesysteem, gemeenschappelijk in de drie gewesten, installaties op basis van hernieuwbare energiebronnen (april 2014), een studie naar het werkelijk potentieel van de ontwikkeling van voertuigen op elektriciteit en aardgas (gelanceerd in januari 2015), het vastleggen van milieuprestaties voor het regionaal en lokale wagenpark (mei 2014).

Specifiek voor de broeikasgasemissies van het transport en de problematiek van de wegcongestie zetten de gewesten hun werkzaamheden verder om een systeem van kilometerheffing voor vrachtwagens van meer dan 3,5 ton op te zetten. Dat systeem zal in de eerste helft van 2016 in werking treden en het huidige Eurovignetsysteem vervangen (zie ook de hervormingsplannen van de drie gewesten). De interregionale entiteit van publiek recht Viapass heeft in juli 2014 de inning van de heffing contractueel toegekend aan het consortium Satellic. De drie Gewestregeringen hebben in februari 2015 de wetteksten in eerste lezing aangenomen ter invoering van een kilometerheffing die in de eerste helft van 2016 het eurovignet vervangt. Over de modaliteiten en tarifieringen wordt nog met de sector onderhandeld.

In afwachting van het intra-Belgisch akkoord inzake "burden sharing", zet de federale overheid de reeds geldende maatregelen verder op vlak van de reductie van broeikasgassen in de voornaamste niet-ETS-sectoren, op basis van hun bevoegdheden. Die maatregelen hebben voornamelijk betrekking op de biobrandstoffen, de fiscaliteit en het spoorvervoer.

4. Europa 2020-doelstellingen

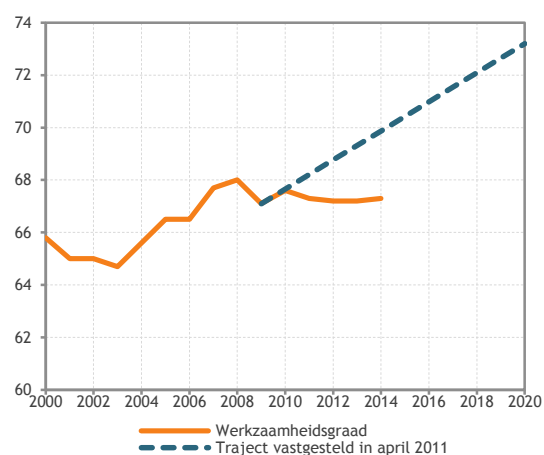
4.1. Werk

Tabel 2: De doelstellingen voor werk

	BE2010	BE2013	EU2013	BE2014	BE2020	Vereiste jobcreatie 2013-2020
Werkzaamheidsgraad 20-64	67,6%	67,2%	68,3%	67,3%	73,2%	431.407
Werkzaamheidsgraad vrouwen	61,6%	62,1%	62,5%	62,9%	69,1%	251.930
NEET (percentage jongeren dat niet werkt, noch onderwijs of opleiding volgt)	10,9%	12,7%	13,0%	12,0%	8,2%	
Werkzaamheidsgraad 55-64	37,3%	41,7%	50,1%	42,7%	50%	182.283
Vershil in werkzaamheidsgraad tussen niet-EU-burgers en Belgen	28,4%	28,8%	12,9%	28,1	< 16,5%	

Bron: Eurostat.

Figuur 1 Werkzaamheidsgraad 20-64-jarigen en traject tot de 2020-doelstelling

Bron: Eurostat.

Om de ambitieuze doelstelling van een werkzaamheidsgraad van 73,2% in 2020 te bereiken wenst de federale regering vooral in te zetten op de creatie van banen in de private sector. Dit zal gebeuren in nauw overleg met de sociale partners en de gewesten.

Een meer gedetailleerde analyse van het potentieel aan arbeidskrachten maakt duidelijk dat vooral de werkzaamheidsgraad van vrouwen, laaggeschoolden, personen van vreemde herkomst en ouderen moet verhogen.

Naast de onder aanbeveling 4 en 5 beschreven maatregelen, wordt daarom ingezet op een verdere versterking van de mogelijkheden om arbeid en gezinsleven te combineren. Op federaal vlak werd de mogelijkheid om met een beperkte compensatie

van het geleden loonverlies tijdelijk de arbeidsprestaties te verminderen omwille van de opvoeding van kinderen, of voor de begeleiding van zwaar zieke familieleden met 1 jaar verlengd. De Franse Gemeenschap voorziet 7.300 extra plaatsen in de kinderopvang tegen 2019 en de Vlaamse Gemeenschap past de regelgeving omtrent premies bij thematische verloven (die toelaten om de arbeidsmarkt tijdelijk te verlaten om zorgtaken op te nemen) aan. De Zesde Staatshervorming maakt het bovendien mogelijk om de coherentie van de opvang van zieke kinderen en de naschoolse opvang te versterken. Om de strijd tegen de genderloonkloof verder te zetten, werkt de federale regering de systematische screening van de geldende loonbarema's in de sectoren af, waarna de sociale partners zullen worden uitgenodigd om de nodige conclusies te trekken.

De interregionale mobiliteit tussen de Belgische gewesten wordt aangemoedigd via de intensieve samenwerking tussen de werkgelegenheidsdiensten van de verschillende gewesten in het kader van Synerjob, die regelmatig wordt geëvalueerd en bijgestuurd. Volgens de beschikbare gegevens neemt de interregionale mobiliteit dan ook toe. Daarnaast wordt het EURES-netwerk optimaal gebruikt om

vraag en aanbod ook met andere landen af te stemmen. Zo sloten het Waals Gewest en de Duitstalige Gemeenschap hierover recent een akkoord af met Rijnland-Westfalen, Saarland, Lotharingen en Luxemburg. Het Vlaams Gewest werkt nauw samen met Nord-Pas de Calais en Kent (Eureschanel); met Zeeland en West-Brabant (Scheldemond); en met Limburg, Luik en Aken (Eures Meuse-Rhine).

Om het aandeel langdurig werklozen terug te dringen, zal in de komende jaren extra aandacht aan deze groep worden besteed. Het Vlaams Gewest werkt in dit kader aan de integratie van de verschillende initiatieven gericht op het opdoen van werkervaring (waarvan verschillende onlangs een gewestbevoegdheid werden) in één stelsel. Het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap voorzien extra middelen in het kader van het ESF (250 miljoen EUR) om de personen met de grootste afstand van de arbeidsmarkt beter te integreren.

Ook het ondernemerschap wordt aangemoedigd, onder meer via initiatieven gericht op werkzoekenden of mensen van vreemde origine (die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest door een "mentor", een ervaren ondernemer, kunnen worden bijgestaan). Het Waals Gewest besteedt extra aandacht aan de ondernemingscreatie binnen het ESF.

Tenslotte zet de federale regering sterk in op de reïntegratie van arbeidsongeschikten. Daartoe zal een herintegratieprogramma worden uitgewerkt.

4.2. O&O en innovatie

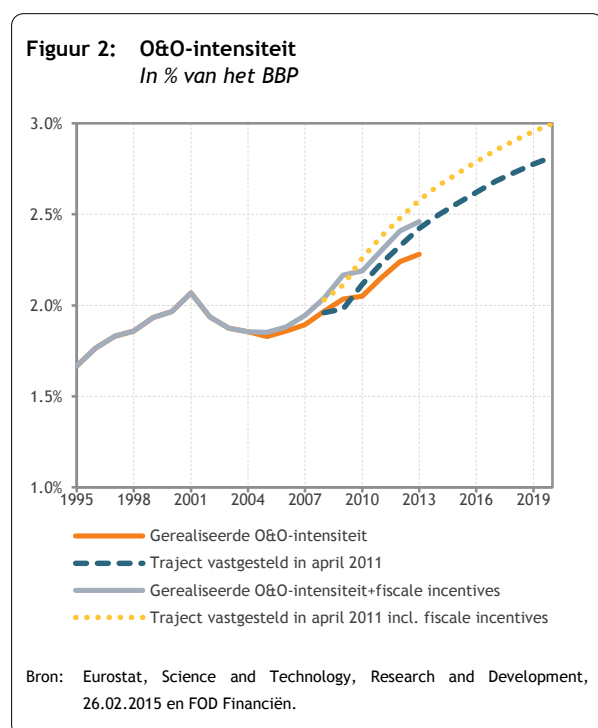
In het Nationaal Hervormingsprogramma 2011 hebben de overheden in België zich tot doel gesteld de O&O-uitgaven op 3% van het BBP te brengen tegen het jaar 2020, dit met inbegrip van de federale fiscale maatregelen voor O&O. De totale O&O-uitgaven (GERD) in België in 2012 bedroegen 8,7 miljard euro, wat overeenkomt met een O&O-intensiteit van 2,24%. Voor 2013 wordt een verhoging van de O&O-intensiteit verwacht tot 2,28%.

Tabel 3: O&O-doelstelling
in % van het BBP

	BE2010	BE2011	BE2012	BE2013	BE2020	Vereiste wijziging 2012-2020
O&O-intensiteit*	2,05	2,15	2,24 (e)	2,28 (p)	2,82	0,58
Fiscale incentives voor O&O (%)**	0,14	0,15	0,17	0,18	0,18	0,02
O&O-intensiteit, incl. fiscale incentives	2,19	2,30	2,41 (e)	2,46 (p)	3,00	0,60

* Bron: Eurostat, Science and Technology, Research and Development, 26.02.2015. (e) schatting; (p) prognose.

**Bron: Federale Overheidsdienst Financiën.

Toen die doelstelling en het traject om haar te bereiken werden opgesteld, was 2007 het laatste jaar waarvoor officiële gegevens over O&O-uitgaven gepubliceerd waren. De effectieve O&O-intensiteit in 2008 en 2009 lag hoger dan de projectie, maar de gevolgen van de crisis lieten zich voelen en de realisaties in de twee daaropvolgende jaren lagen onder de projecties. In 2011 bedroegen de O&O-uitgaven in België 8,2 miljard euro, of een O&O-intensiteit van 2,15 %. Datzelfde jaar bedroeg de verlaging van de bedrijfsvoorheffing voor het O&O-personeel in totaal 0,58 miljard euro, of 0,15 % van het BBP.

De plannen van de verschillende overheden ter ondersteuning van innovatie integreren de Europese oriëntaties, in het bijzonder deze uitgetekend in het kader van "De Innovatie-Unie", en zijn erop gericht de innovatiesystemen in te passen in de Europese Onderzoeksruimte. Ondanks de economische crisis en de ermee gepaard

gaande budgettaire moeilijkheden, hebben de overheden in België erop toegezien meer maatregelen te treffen om onderzoek en innovatie te ondersteunen, door inzonderheid te focussen op oplossingen om het hoofd te bieden aan maatschappelijke uitdagingen.

Er werden verschillende initiatieven opgezet om *de samenwerking tussen de entiteiten en op internationaal vlak (met name in het kader van Horizon 2020)* te versterken. In januari 2015 werd een databank over innovatie online gezet om de beschikbare expertise op de verschillende niveaus samen te brengen. Begin 2015 werd een gezamenlijke oproep gelanceerd door de drie gewesten om kmo-samenwerkingsprojecten op te zetten. Het hoofddoel van het programma BEL-SME is de concurrentiecapaciteit van kmo's te versterken door: (i) kmo's uit verschillende gewesten meer te doen samen-

werken, (ii) de samenwerkings- en concurrentiecapaciteit van kmo's te versterken door in intergewestelijke O&O-netwerken samen te werken, (iii) ze te helpen bij het ontwikkelen van radicaal nieuwe producten, processen of technische diensten met goede marktmogelijkheden door de economische risico's te verminderen.

Op de ESA-ministerraad in december 2014 heeft de *federale overheid* zich ertoe verbonden bij te dragen aan de ESA voor een bedrag van 238,14 miljoen euro (maximaal 253,26 miljoen euro) voor de ontwikkeling van om een draagraket van de nieuwe generatie, de verdere evolutie van de VEGA-draagraket, alsook voor de ondersteuning van de exploitatie van de bestaande draagraketen voor de periode 2015-2016, bij te dragen in de exploitatiekosten van het internationale ruimtestation voor de periode 2015-2017 en deel te nemen aan programma's op het gebied van aardobservatie, telecommunicatie en navigatie. Op federaal niveau werd ook het fiscale ondersteuningsbeleid voor O&O behouden en versterkt, en in het bijzonder de maatregel waarbij bedrijven worden vrijgesteld van de doorstorting van de bedrijfsvoorheffing van hun onderzoekers. In 2013 bedroeg de « verlaging van de bedrijfsvoorheffing voor het O&O-personeel » 0,70 miljard euro en het « belastingkrediet voor onderzoek en ontwikkeling » 0,35 miljard euro (2012). In 2012 bedroeg de fiscale aftrek voor inkomsten uit octrooien 193 miljoen euro.

De *Vlaamse overheid* blijft inzetten op een ambitieuze strategie voor O&O en innovatie, en streeft naar een kwalitatieve invulling van de 3%-norm (waarvan 1/3de via publieke financiering). Daarbij gelden de principes van klantgerichtheid, efficiëntie, verlaging van drempels voor bedrijven die informatie wensen en overheidssteun aanvragen, en vereenvoudiging van de instrumentenmix voor meer doelgerichtheid en minder administratieve rompslomp. Een groeipad voor o.a. wetenschap en innovatie is voorzien in de nieuwe regeerperiode 2014-19. Het economisch en innovatiebeleid wordt resoluut gericht op de transformatie van het industrieel weefsel en de groei van Vlaamse kmo's. De Vlaamse overheid investeerde in 2014 2,18 miljard euro in wetenschaps- en innovatiebeleid, waarvan 1,35 miljard euro voor O&O. In het EU-regionaal beleid voor de programmeringsperiode 2014-2020 daalt het budget waarop het Vlaams Gewest aanspraak kan maken. In het licht van het belang van de omslag naar een kenniseconomie en -maatschappij is in het ingediende Operationeel Programma voor EFRO door het Vlaams Gewest echter in een (zowel in relatieve als in absolute termen) hoger bedrag voor O&O&I voorzien (138 miljoen euro in 2014-2020, uitgaande dat O&O&I 40% vertegenwoordigt van de totale EFRO-middelen voor "Investerings in groei en jobs" (Doelstelling 2) en Interreg (Doelstelling 3)).

De nieuwe beleidsnota 2014-19 voor Werk, Economie, Wetenschap en Innovatie omvat volgende prioriteiten voor O&O&I: (a) Investeren in wendbare werknemers en ondernemingen (o.a. via het STEM-actieplan 2012-2020, of het SOFI-fonds voor onderzoekgebaseerde spin-offs); (b) Investeren in een excellente kennisbasis met een strategie voor onderzoekers en andere kenniswerkers (loopbaanaspecten, aantrekken buitenlandse talenten, mobiliteit van en naar de industrie enz.) en prioritaire aandacht voor jonge onderzoekers en doorstroming van doctoraatsgediplomeerden naar de arbeidsmarkt. Vanaf het najaar 2014 is het nieuwe strategisch onderzoekscentrum voor de slimme maakindustrie, "Flanders Make", gestart met een jaarlijkse bijdrage van de Vlaamse overheid van 8,4 miljoen euro; (c) Investeren in een vereenvoudigde dienstverlening op maat (het ontwerpdecreet wetenschap en innovatie (2014) neemt alle O&O&I actoren op in één gezamenlijk kaderdecreet en om meer klantvriendelijkheid en een betere toegankelijkheid van de dienstverlening en de steuninstrumenten te bereiken, wordt een nieuw Agentschap voor Ondernemen en Innoveren (AOI) opgericht (integreert het Agentschap Ondernemen (AO) en de bedrijfsgerichte diensten van het IWT (innovatieagentschap)); (d) Investeren in Europese, internationale en interregionale netwerken (o.a. Vanguard Initiative, EU Horizon 2020 programma, bilaterale samenwerking met bepaalde regio's en landen binnen en buiten de EU, en deelname aan onderzoeksthema's in de initiatieven van EU Gezamenlijke Programmering, Gezamenlijke Technologie-initiatieven, ESFRI (onderzoekinfrastructuur), KETs (sleuteltechnologieën), en EIT-KIG's (aan inno-energy, ICT laboratoria, grondstoffen, gezondheid)); (e) activeren van het innova-

tiepotentieel bij kmo's en grote ondernemingen met gerichte instrumenten voor innovatieve starters, innovatieve ondernemingen en innovatievolgers (vb. zijn de VIS-IV – trajecten voor zogenaamde “innovatievolgers”, de “SPRINT-projecten” voor grote bedrijven met een (te) beperkte of geen eigen onderzoeksafdeling, een tweede “ikinnoveer!”-campagne, en een IWT-oproep begin 2015 voor innovatieprojecten binnen een nieuw intergewestelijk steuninstrument BEL-SME (in totaal is voor deze oproep in een indicatief bedrag van 750.000 euro voorzien); (f) Innovatie-ondersteunend aankopen bij de overheid (met een focus op de kansen voor kmo's).

De Waalse regering heeft in december 2014 haar oriëntaties uitgetekend om het onderzoeks- en innovatiebeleid te hervormen. Het is de bedoeling om de meerjarenstrategie voor onderzoek en innovatie te laten aansluiten bij structurerende assen waarin onder andere de slimme specialisatiestrategie van het Gewest, de Europese prioriteiten en de andere Belgische entiteiten worden ingepast. Ondersteuning voor onderzoek wordt opnieuw geconfigureerd om het aantal oproepen te drukken door tot samenwerking en het uitwerken van structurerende projecten aan te sporen. Bijzondere aandacht gaat uit naar het ondersteunen van technologische innovatieplatformen en het industrieel valoriseren van het onderzoek. Er wordt naar gestreefd de activiteiten van de verschillende categorieën van actoren opnieuw te richten op hun basisopdrachten, waarbij terzelfder tijd de dialoog tussen fundamenteel en toegepast onderzoek wordt ondersteund. Het nieuwe ontwerp van decreet voor onderzoek wordt in april 2015 door de regering goedgekeurd. Naast het in overeenstemming brengen met het Europese O&O&I-steunkader, laat de tekst ook toe maatregelen te nemen om infrastructuren te financieren die gelinkt zijn aan de onderzoeksprojecten, alsook het hergroeperen van onderzoekscentra op vrijwillige basis. Op budgettair vlak blijven de budgettaire overheidskredieten voor O&O stijgen en vanaf 2015 worden ze aangevuld met de uit de structurele fondsen voortvloeiende middelen (een bedrag van 440 miljoen euro voor de periode 2014-2020 is bestemd voor de as Innovatie van het EFRO-programma, en zowat 2 miljoen euro is vastgelegd voor de FSE) voor de financiering van topuitrusting in de onderzoeksorganen, de ondersteuning van de onderzoeksprojecten en de valorisatie van de resultaten, inzonderheid voor de kmo's, leningen aan innoverende bedrijven, demonstratieprojecten en proefeenheden, verspreiding van innovatie en creativiteit. In het kader van het beleid van de concurrentiepolen werd na de elfde oproep tot projecten een budget ten belope van 47 miljoen euro toegekend, waarvan jaarlijks 41 miljoen euro wordt gebudgetteerd in het kader van het Marschallplan 4.0 ter ondersteuning van de onderzoeksprojecten van de polen, vermeerderd met 15 miljoen euro in 2017 en 2018. Bovendien werden in de lente 2014 heel wat budgetten uitgetrokken ter ondersteuning van twee innovatieplatformen voortvloeiende uit de dynamiek van de polen (protontherapie- 47 miljoen euro; reverse metallurgy - 41,5 miljoen euro). Wat de interregionale of internationale samenwerking inzake O&O&I betreft (ERA-Nets, KIC raw materials), werden ook verschillende projecten gelanceerd. Samen met de betrokken actoren werd inzonderheid gereflecteerd over de concurrentiepolen, met als doel de deelname aan de Europese programma's (Horizon 2020) te versterken die verband houden met de slimme specialisatiestrategie van het Gewest. Zijn betrokkenheid in het "Vanguard Initiative" past ook in dat perspectief.

In het kader van het Marschallplan 4.0 is de Waalse regering van plan de nadruk te leggen op de ondersteuning van creatie en ontwikkeling in innoverende bedrijven. In het kader van het Plan Creative Wallonia werd een proefactie "Chèques créativité" gelanceerd, twee living labs in gebruik genomen (e-gezondheid en "smart gastronomy") en zeven creatieve hubs opgezet met als doel de praktijk van een creatieve economie te verspreiden over het grondgebied. Het voortbestaan van die hubs wordt verzekerd met de steun van het EFRO. Bovendien worden de acties ter ondersteuning van het innoverende ondernemerschap en start-ups voortgezet. Het 'Agence de l'Entreprise et de l'Innovation (AEI)', een nieuw uniek contactpunt voor bedrijven, is sinds januari 2015 operationeel. Op het ogenblik wordt gewerkt aan een digitaal plan waarvoor een budget van 200 miljoen euro wordt uitgetrokken. Dat plan heeft als doel de digitale economie en de verspreiding ervan te ontwikkelen in alle sectoren, in het bijzonder op het gebied van de gezondheid, de smart cities en de mobiliteit.

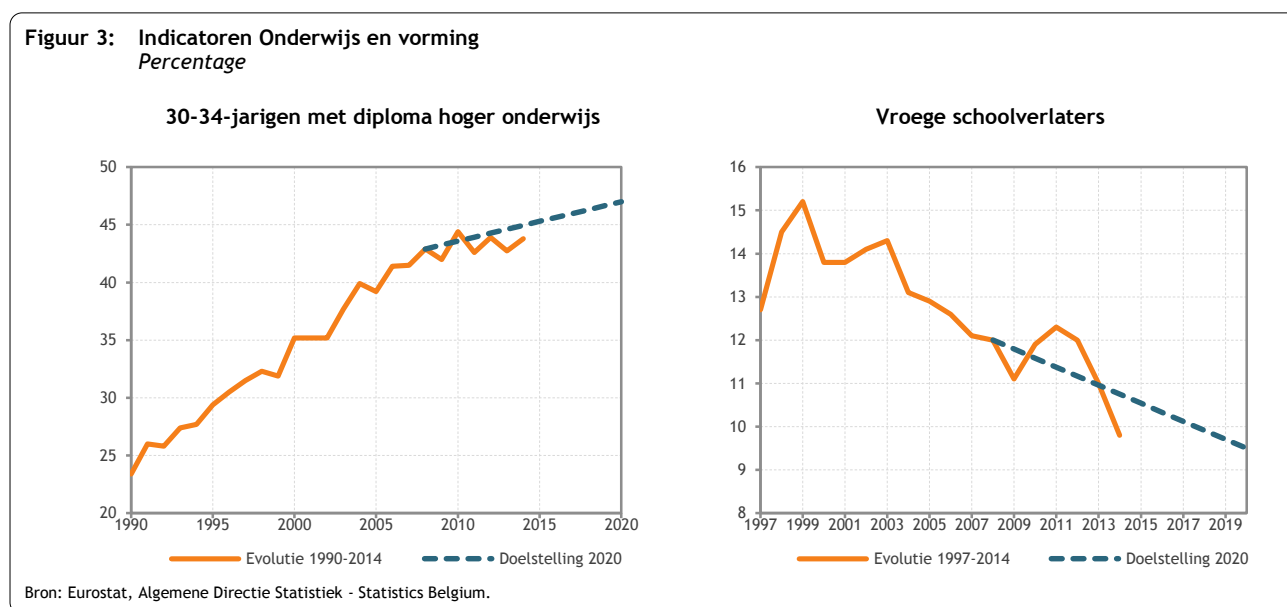
Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ondersteunde in 2014 O&O-projecten voor een bedrag van 32,1 miljoen euro. Daarnaast is 20% van de EFRO-middelen voor de periode 2014-2020 (95 miljoen euro in totaal) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bestemd om het onderzoek te versterken, de innovatie te promoten en de kennisoverdracht aan te moedigen. Voor 2015 trekt het Gewest 39,7 miljoen euro uit voor O&O. In 2014 lanceerde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met Co-create een nieuw O&O-instrument dat via living labs de Brusselse bevolking, de onderzoek -en innovatiesector en de ondernemerswereld dichter bij elkaar brengt. Ook werd de eerste oproep rond duurzame voeding gelanceerd en zullen de projecten in de loop van 2015 worden geselecteerd. Voor een nieuw strategisch onderzoekplatform rond databescherming (budget van 7,8 miljoen euro) zullen de geselecteerde projecten in de loop van 2015 van start gaan. In lijn met de uitvoering van het Gewestelijk Plan voor Innovatie heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2014 de steun aan gewestelijke O&O-actoren om deel te nemen aan Europese O&O- programma's en -partnerschappen versterkt. In 2014 is het Gewest toegetreten tot het ERA-net Smart Cities en Communities, het artikel 187 Joint Technology Initiative ECSEL en het artikel 185 Joint Programme Ambient Assisted Living II (AAL II). In het kader van inter-regionale of internationale samenwerking inzake O&O&I werden verschillende projecten opgezet. De Brusselse regering heeft bovendien de Strategie 2025 goedgekeurd met als doel de Brusselse economie in tien jaar tijd een nieuwe dynamiek te geven door de beleidsvoeringen inzake werkgelegenheid, economie, onderzoek, opleiding en onderwijs te kruisen. Die strategie beoogt onder andere de uitwerking van een nieuw gewestelijk plan voor innovatie voor de periode 2015-2020, waarbij de kredieten voor Innoviris, het gewestelijk instituut voor onderzoek en innovatie, geleidelijk aan worden opgetrokken.

4.3. Onderwijs en vorming

Tabel 4: De doelstellingen voor onderwijs

	BE2012	BE2013	EU 2013	BE2014	BE2020	Vereiste wijziging 2014-2020
30-34 jarigen met diploma hoger onderwijs	43,9	42,7	36,9	43,8*	47,0	+3,2
Percentage vroege schoolverlaters	12,0	11,0	12,0	9,8*	9,5	-0,3

Bron: Eurostat, Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium (*).

Het onderwijsbeleid valt in België onder de bevoegdheden van de Vlaamse, Franstalige en Duitstalige Gemeenschappen; het opleidingsbeleid valt onder de bevoegdheden van gemeenschappen en gewesten. In wat volgt, worden de nieuwe initiatieven besproken van de gemeenschappen en gewesten m.b.t. de Europa 2020-doelstellingen voor onderwijs en vorming.

4.3.1. Hoger onderwijs

België heeft zich geëngageerd om, tegen 2020, het percentage van 30-34-jarigen met een diploma hoger onderwijs op te trekken tot 47%. Deze doelstelling is ambitieuzer dan voor de EU als geheel (40%). In 2014 stond België op 43,8%, een cijfer dat de afgelopen jaren vrij stabiel blijft.

In de Vlaamse Gemeenschap hebben de universiteiten en hogescholen de afgelopen jaren een verre-gaande flexibilisering van hun aanbod en organisatie gerealiseerd, met heel wat positieve effecten. Dit heeft echter ook geleid tot een grotere complexiteit en een verlenging van de studieduur. Daarom worden er maatregelen genomen om studenten te stimuleren om een voltijds pakket aan studiepunten op te nemen en hen, wanneer dat nodig blijkt, sneller te heroriënteren zowel binnen als buiten de huidige instelling. Nieuw is de oriënteringsproef op het einde van het secundair onderwijs. Elke leerling moet bij het kiezen van een studierichting weten wat de mogelijkheden zijn. In overleg met de betrokken onderwijspartners zal een verplichte niet-bindende oriënteringsproef ingevoerd worden zodat leerlingen een goed zicht krijgen op hun verdere mogelijkheden. Naast deze oriënteringsproef wordt

ook ingezet op een goede aanvangsdiagnostiek bij de start in het hoger onderwijs en verplichte, niet-bindende toelatingsproeven per opleiding of cluster van opleidingen.

Het Vlaamse hoger beroepsonderwijs zal worden uitgebouwd tot een volwaardig onderdeel van het hoger onderwijs. Via deze weg krijgen meer jongeren de kans om een kwalificatie hoger onderwijs te behalen en met succes in te stromen op de arbeidsmarkt of nadien via een verkort traject een professionele bacheloropleiding te doorlopen.

Prioritair voor de Franse Gemeenschap de uitvoering van de hervorming van het hogeronderwijslandschap, die tevens beoordeeld zal worden. In oktober 2014 keurde de regering een ontwerpdecreet goed dat de statuten bekrachtigt van de 5 academische polen die een centrale rol spelen in de samenwerking en synergieën tussen instellingen. Daarnaast keurde de regering eind februari 2015 een ontwerpdecreet goed betreffende verscheidene aanpassingen aan het decreet "*Paysage*", op vraag van de sector. Het betreft met name het vereenvoudigen en harmoniseren van de beroepsprocedures en het aanpassen van de structuur van het academisch traject. Studenten die 30 studiepunten van hun opleidingsprogramma hebben behaald, kunnen hun programma voortaan afronden zonder te blijven zitten en de heroriëntatiemechanismen worden voorgesteld vanaf de sessie van januari. Het kader van het *Agence pour l'Evaluation et la Qualité de l'Enseignement Supérieur*³⁰ werd tevens aangepast om te voldoen aan de Europese normen. De rol van het hoger onderwijs in het levenslang leren zal worden versterkt, met de steun van ESF, via de bepalingen voor de valorisering van de verworven ervaring, de uitbreiding van alternerende praktijkervaring en het versterken van de aansluiting met tewerkstellings- en opleidingsoperatoren. Ten slotte voorziet de regering een herfinanciering en een hervorming van het financieringssysteem van het hoger onderwijs.

4.3.2. Vroegtijdig schoolverlaten

Tegen 2020 moet het percentage vroegtijdige schoolverlaters in België teruggebracht zijn tot 9,5%. Ook deze doelstelling is ambitieuzer dan de algemene EU doelstelling (10%). In 2014 bedroeg het percentage voor België 9,8%, tegenover 11,0% in 2013. Het toont aan dat het beleid op deelstaatniveau (zie de antwoorden op aanbeveling 5) resultaten oplevert.

³⁰ Agentschap voor de evaluatie van de kwaliteit van het door de Franse Gemeenschap georganiseerde of gesubsidieerde onderwijs.

4.4. Energie en Klimaat

Het thema klimaat en energie van de Europa 2020-strategie omvat de volgende 3 doelstellingen voor België tegen 2020: (1) een reductie van de broeikasgasemissies met 15 % t.o.v. het niveau van 2005 in de sectoren die niet vallen onder het Europese emissiehandelssysteem (niet-ETS-sectoren), inclusief hogere emissieplafonds voor de periode 2013-2020 (lineair pad naar de doelstelling), (2) een aandeel van 13 % hernieuwbare energie in het bruto finaal energieverbruik en (3) een indicatieve doelstelling om het primair energieverbruik met 18 % te verminderen t.o.v. de projecties tegen 2020. De onderstaande tabel en figuren illustreren elke doelstelling en tonen de huidige situatie van België t.o.v. de drie doelstellingen.

Tabel 5: Klimaat-energie-doelstellingen

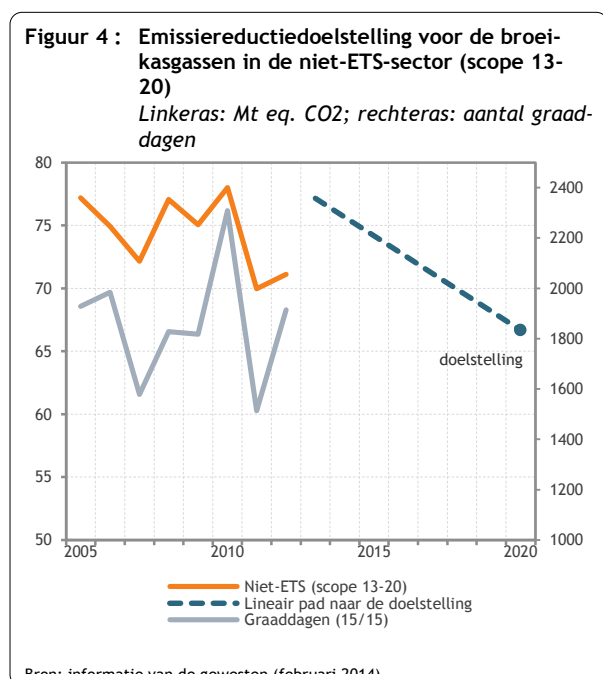
	BE2012	BE2013	BE2020	Vereiste wijziging 2013-2020
Niet-ETS broeikasgassen, scope 13-20 (Mt CO ₂ -eq) ⁽¹⁾	71,1	n.b.	66,7	-4,4 ⁽³⁾
Aandeel hernieuwbare energie (%) ⁽²⁾	7,4	7,9	13,0	5,1 pp
Primair energieverbruik (Mtoe) ⁽²⁾	46,2	47,4	43,7	-3,7

pp: procentpunt; n.b.: niet beschikbaar.

⁽¹⁾ De resultaten zijn gebaseerd op informatie van de Gewesten (februari 2014).

⁽²⁾ De resultaten zijn afkomstig van Eurostat (energiebalansen en SHARE2013 gepubliceerd in februari 2015).

⁽³⁾ Dit cijfer heeft betrekking op de vereiste wijziging tussen 2012 en 2020.

In 2012 zijn de broeikasgasemissies in de niet-ETS-sectoren licht gestegen. Ze blijven evenwel onder het niveau van 2005 (-8 %, of ongeveer halweg de doelstelling voor 2020) maar ook onder het beginpunt van het reductietraject voor de periode 2013-2020. Die emissies hangen voor een aanzienlijk deel af van de verwarmingsbehoeften³¹. Het jaar 2012 was immers kouder dan 2011. Wanneer gecorrigeerd wordt voor temperatuurverschillen, wordt sinds 2008 een gestage daling van de emissies waargenomen³².

Na een uitgesproken stijging in 2009 (zie figuur 5) kende het aandeel hernieuwbare energie in het bruto finaal energieverbruik over de periode 2010-2013 een meer gematigde maar gestage groei. Dat aandeel overstijgt het indicatieve traject dat werd voorgesteld in het Belgisch Actieplan voor hernieuwbare energie dat in november

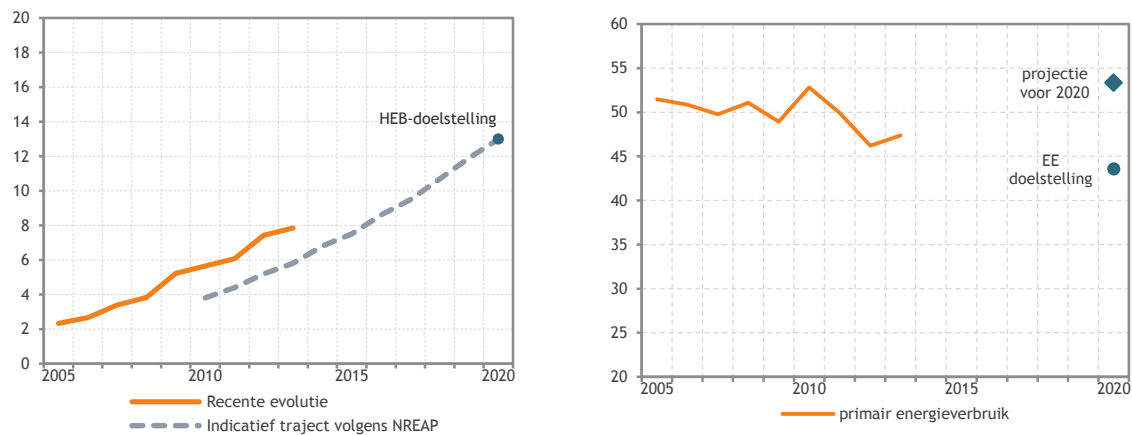
³¹ Op Belgisch niveau is ongeveer een derde van de broeikasgasemissies in de niet-ETS sectoren afkomstig van de residentiële en tertiaire sectoren, waarin de emissies vooral resulteren uit de verwarming van gebouwen (de overige emissiebronnen zijn koken en de productie van warm water voor sanitair gebruik). Die verdeling verschilt echter sterk naargelang het gewest.

³² Er moet worden opgemerkt dat de rapporteringsmethode voor het verbruik van olieproducten in 2008 werd gewijzigd. Die wijziging, die vooral een effect heeft op het verbruik en dus de emissies van het transport, verklaart deels de gevoelige toename van de emissies in de niet-ETS-sectoren tussen 2007 en 2008.

2010 aan de Europese Commissie werd overhandigd: 7,9 % vs. 5,2 % in 2012. In 2013 bedraagt het verschil t.o.v. de 13 %-doelstelling voor 2020 ongeveer 5 procentpunt.

Het primair energieverbruik, ten slotte, dat gebruikt wordt als indicator om de indicatieve 'energie-efficiëntie'-doelstelling te definiëren, nam toe in 2013, na twee opeenvolgende jaren van negatieve groei in 2011 en 2012. In 2013 lag het primair energieverbruik (47,4 Mtoe) ongeveer 3,7 Mtoe boven de Belgische doelstelling van 42,7 Mtoe in 2020.

Figuur 5 : Doelstelling voor het aandeel hernieuwbare energie in het bruto finaal energieverbruik (links) en doelstelling voor energie-efficiëntie (rechts)
Linkerfiguur: in %; rechterfiguur: primair energieverbruik in Mtoe

Bronnen: Eurostat (17 februari 2014), NREAP, EC (DG Energy, PRIMES baseline 2007).

NREAP = Nationaal actieplan voor hernieuwbare energie (november 2010); HEB = hernieuwbare energiebronnen; EE = energie-efficiëntie.

Opmerking: de cijfers voor 2012 zijn nog voorlopig.

De bevoegdheden inzake energie en klimaat zijn verdeeld over het federale niveau en de drie gewesten. Die verdeling over de gewesten en het federaal niveau van de klimaat- en energiedoelstellingen en de daarmee verbonden opportuniteiten worden momenteel besproken. De beleidsmaatregelen die op de verschillende beleidsniveaus gedefinieerd en beslist zijn, kunnen bijdragen tot de realisatie van meerdere doelstellingen. Dat geldt in het bijzonder voor de reductiedoelstellingen voor BKG-emissies in de niet-ETS-sectoren en de verbetering van de energie-efficiëntie waarvoor tal van gemeenschappelijke maatregelen bestaan. Die maatregelen komen hier niet aan bod, maar worden uitgebreid beschreven in hoofdstuk 3.e.

Wat de HEB-doelstelling betreft, hebben de gewesten hun ontwikkelingsstrategie (of actieplan) inzake hernieuwbare energiebronnen voortgezet.

Het Waals Gewest heeft in 2014 zijn systeem van groenestroomcertificaten hervormd om de productie van hernieuwbare elektriciteit te ondersteunen. Daarnaast werden maatregelen genomen die eigen zijn aan bepaalde sectoren van hernieuwbare energie, waaronder de selectie van projecten voor biometanisatie-installaties in de landbouwomgeving en voor de injectie van biogas in het aardgasnetwerk, de inwerkingtreding van het Quali watt-plan voor fotovoltaïsche zonne-energie met een klein vermogen en de verhoging van de premie voor de installatie van een zonneboiler. Momenteel wordt een studie uitgevoerd om de ontwikkelingsstrategie van de hernieuwbare sectoren te herzien in functie van de technologische, economische en maatschappelijke ontwikkelingen. FEDER 2014-2020 zal tevens projecten inzake hernieuwbare energie ondersteunen.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zet in 2014 zijn inspanningen verder en blijft het steunniveau voor de productie van groene stroom aanpassen door de waarden van de parameters in het mechanisme van groenestroomcertificaten te wijzigen om de realiteit van de markt zo getrouw mogelijk weer te geven.

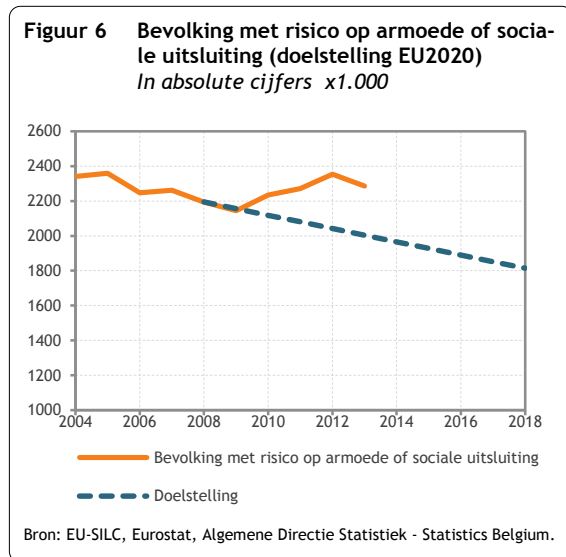
Na goedkeuring van een samenwerkingsakkoord met de federale overheid en de overige twee gewesten, wordt het *actieplan hernieuwbare energie 2020* aan de Vlaamse Regering voorgelegd. Dit plan moet een verdere groei van de productie van hernieuwbare energie garanderen, waarbij de doelstelling op de meest kostenefficiënte wijze wordt gerealiseerd. De Vlaamse Regering wil het investeringsklimaat voor hernieuwbare energie versterken. Het huidige certificatenstelsel voor groene stroom en WKK wordt bijgesteld. Het lopende steunmechanisme van groene warmte wordt verder uitgewerkt. Andere initiatieven vullen de bovenvermelde mechanismen aan, waaronder de productie en injectie van biomethaan in het aardgasnet en de verplichting om een systeem van hernieuwbare energieopwekking te integreren in alle nieuwe woningen, kantoren en scholen (in werking), en niet-residentiële gebouwen (wordt bestudeerd).

4.5. Sociale inclusie

Tabel 6: Doelstelling sociale inclusie (absolute cijfers x1.000)

	BE2008	BE2013	BE2018	Vereiste daling 2013-2018
Bevolking met risico op armoede of sociale uitsluiting	2.194	2.286	1.814	472

Bron: EU-SILC, Eurostat, Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium.

De indicator 'risico op armoede of sociale uitsluiting' vertoonde een lichte afname tussen 2012 en 2013, maar de evolutie sinds 2008 blijft binnen de marges van de statistische significantie. Er is geen trend in de richting van de doelstelling om het aantal mensen met een risico op armoede of sociale uitsluiting tegen 2020 (EU-SILC 2018) met 380.000 te doen dalen ten opzichte van 2010 (EU-SILC 2008).

4.5.1. De sociale bescherming van de bevolking verzekeren

Om de kwaliteit van de sociale bescherming te vrijwaren wil de *Federale Regering* de financiële duurzaamheid van de sociale stelsels verzekeren, hen aanpassen aan de noden van de moderne maatschappij en hun toegankelijkheid verbeteren. De

bevordering van de werkzaamheid is daarbij van groot belang. Het regeerakkoord voorziet de geleidelijke verhoging van de sociale bijstands- en de minimum sociale zekerheidsuitkeringen tot de Europese armoededrempel. De enveloppes voor de aanpassing van de uitkeringen aan de welvaart zullen tijdens deze legislatuur volledig aangewend worden. In het kader van de besteding van de welvaartsenveloppe 2015-2016 worden onder meer de minima (sociale bijstand en sociale zekerheid) met 2% verhoogd (boven inflatie). Ook bepaalde oudere pensioenen en invaliditeitsuitkeringen worden met 2% verhoogd en het vakantiegeld voor gepensioneerden en de inhaalpremie voor invalide gerechtigden die sinds tenminste twee jaar arbeidsongeschikt zijn wordt opgetrokken. Het minimumpensioen voor alleenstaande zelfstandigen wordt verhoogd tot het niveau van dat van de werknemers en het minimumpensioen voor een gemengde loopbaan (klein minimum) wordt verhoogd tot het minimum voor een zuivere loopbaan als werknemer. De sociale bijstand voor mensen op actieve leeftijd zal gemoderniseerd worden. De regering zal werken aan een objectievere en transparantere berekening van de onderhoudsuitkeringen en aan het tegengaan van het misbruik dat soms gepaard gaat met het zich onvermogen laten verklaren.

De lancering van het derde *Federaal Plan* Armoedebestrijding voor de periode 2015-2019 is voorzien voor juni 2015. In de loop van 2015 komt er ook een *nieuw Vlaams Actieplan* Armoedebestrijding 2015-2019. Het armoededecreet zal geactualiseerd worden (met integratie van de subsidies voor lokale kinderarmoedebestrijding in het Gemeentefonds en bevestiging van de regierol van de lokale besturen). Met het oog op preventie en de strijd tegen onderbescherming worden (waar mogelijk) sociale rechten automatisch toegekend en wordt proactief geïnformeerd over sociale rechten. Er wordt gestreefd naar administratieve vereenvoudiging en lokale coördinatie. De armoedetoets zal verder worden uitgerold. Elke Vlaamse minister zal structurele maatregelen formuleren. De mogelijkheden die de staatshervorming biedt zullen maximaal benut worden. Ook in het Waals Gewest wordt een *gewestelijk plan*

armoedebestrijding uitgewerkt. Er zal een geïntegreerd beleid inzake preventieve sociale actie worden gevoerd met bijzondere aandacht voor de strijd tegen armoede bij kinderen en ouderen. De Waalse Regering heeft in juli 2014 het Waals Netwerk Armoedebestrijding als bevoorrechte gesprekspartner aangeduid. Het is de bedoeling de dialoog met de minstbedeelden te versterken door middel van een plan van aanpak dat jaarlijks wordt geëvalueerd. De oprichting van het coördinatiecomité ter bestrijding van de overmatige schuldenlast moet acties helpen opzetten om de preventieve opdrachten te versterken. De Plannen voor sociale cohesie werden gunstig geëvalueerd en zullen, mits een administratieve vereenvoudiging, worden verdergezet tot 2019. De tegemoetkoming voor de hulp aan bejaarden werd geregionaliseerd en wordt aangepast. Bij de tussenkomst zal voortaan rekening gehouden worden met de behoeften en de prestaties, en er zal gekeken worden naar de afhankelijkheidssituatie. Op basis daarvan zal geleidelijk aan een 'zelfstandigheidsdekking' voor alle ouderen worden ingevoerd.

4.5.2. De kinderarmoede terugdringen

Tegen eind 2015 zal een tweede *nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan 2015-2019* opgesteld worden in overleg met Gewesten en Gemeenschappen. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft de Franstalige Brusselse Regering het kinderopvangplan versterkt. Er werd 16 miljoen € voorzien voor nieuwe plaatsen in opvangstructuren voor kinderen van 0 tot 3 jaar. Prioritair hierbij is de uitbreiding van het aantal plaatsen in sociaal toegankelijke collectieve opvangstructuren die de financiële ouderbijdrage toepassen en gelegen zijn in gebieden waar de nood het hoogst is. In het *Vlaams regeerakkoord* wordt de strijd tegen kinder- en generatiearmoede naar voor geschoven als prioriteit, vandaar een focus op gezinnen met jonge kinderen. In het kader van een hervorming van de kinderbijslag (na de regionalisering) zal voor kinderen in een gezin met een laag inkomen een sociale toeslag voorzien worden die rekening houdt met de gezinsgrootte. In de loop van het eerste semester 2015 zal een eindevaluatie van het plan 'Rechten van het kind' worden voorgelegd aan de Regering van het Waals Gewest en de Regering van de Franse Gemeenschap. Deze zal aanbevelingen bevatten voor het volgende actieplan 2015-2019.

4.5.3. De actieve insluiting van mensen ver van de arbeidsmarkt

De *Federale Regering* zal met alle betrokken actoren de drempels om te werken voor personen met een werkloosheids-, arbeidsongeschiktheids-of sociale bijstandsuitkering zoveel mogelijk wegwerken. Binnen het Geïndividualiseerd Project voor Maatschappelijke Integratie (GPMI) wordt een gemeenschapsdienst voor leefloongerechtigden uitgewerkt, met respect voor het initiatief van de cliënt, gericht op geleidelijke socio-professionele re-integratie. OCMW's zullen beter aangespoord worden leefloongerechtigden te laten doorstromen naar duurzaam werk en sociale integratie. Het GPMI wordt in overleg met de sector uitgebreid naar andere gerechtigden. De regeling van socio-professionele vrijstelling zal geoptimaliseerd worden. De Federale Regering zal de diversiteit aanmoedigen en op basis van de socio-economische monitoring een becijferde doelstelling voor haar eigen diensten vastleggen. Omdat het voor mensen met een medische, mentale, psychische, psychiatrische problematiek of mensen in armoede moeilijk is om onmiddellijk de stap naar (betaald) werk te zetten onderzoekt de *Vlaamse Regering* hoe het decreet over de werk- en zorgtrajecten op een geleidelijke manier kan uitgevoerd worden, binnen de budgettaire mogelijkheden. Prioritair worden activerings- en oriëntatietrajecten uitgewerkt. Binnen de activeringstrajecten worden de armoedetrajecten verankerd. Met het RIZIV en andere actoren wordt samengewerkt ter ondersteuning van de arbeidsdeelname van mensen met een ziekte- en invaliditeitsuitkering. In het kader van het programma Europees Sociaal Fonds 2014-2020 keurden de Waalse Regering en de Regering van de Franse Gemeenschap in februari 2015 de projecten goedgekeurd naar aanleiding van de 1ste oproep. Daarbij werd 250 miljoen € toegekend aan initiatieven voor een betere toegang tot maatregelen op vlak van insluiting, de begeleiding van werkzoekenden, en de strijd tegen discriminatie op de arbeidsmarkt. In eerste instantie zullen projecten

worden ondersteund voor de begeleiding en sociaalprofessionele inschakeling van migranten, de opleiding van personen met een handicap, de (voor)opleiding van werkzoekenden, alfabetisering,

4.5.4. Inadequate huisvesting en dakloosheid bestrijden

In mei 2014 werd een samenwerkingsakkoord dak- en thuisloosheid afgesloten tussen de *Federale Overheid en de gefedereerde entiteiten*. De ETHOS-typologie werd erkend als kaderdefinitie. Het pilootproject 'Housing First' in vijf grote steden wordt verlengd tot 2016 en uitgebreid naar drie middelgrote steden. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd enerzijds de coördinatie van de noodopvang voor daklozen tijdens de winter versterkt door de invoering van één coördinator voor de hele sector, namelijk de Samusocial. Het Gewest investeerde in de aankoop van een gebouw om te komen tot een structurele oplossing voor de opvang van rondzwervende families. Anderzijds werden met het oog op de lange-termijndoelstellingen programma's uitgewerkt voor de toegang tot huisvesting en begeleiding. Er werd een projectoproep gelanceerd voor de ontwikkeling van partnerschapsstrategieën van het type 'Housing First'. In het Vlaams Gewest wordt het kaderbesluit sociale huur geëvalueerd en vereenvoudigd. In de huurprijsberekening wordt onder meer rekening gehouden met de energieprestatie en renovatie van de woning en het inkomen van de bewoners en regionale differentiatie wordt mogelijk. Zo wordt de doorstroming bevorderd naar de private huur- of koopmarkt en komen er sociale woningen vrij voor de meest behoeftigen. Om energiearmoede aan de bron aan te pakken wordt verder ingezet op energierenovatie. De *Waalse Regering* keurde in februari 2015 de hervorming van de huisvestings- en energiepremies voor particulieren goed. De premies zullen worden toegespitst op ingrepen die het meest efficiënt zijn op vlak van energiebesparing of onontbeerlijk zijn op vlak van hygiëne/renovatie. De modaliteiten voor de berekening van de subsidiebedragen zullen worden herzien en afgestemd op het inkomen van de begunstigde, met een maximumbedrag. Er wordt ook een verhoging per kind ten laste voorzien. De formules voor renteloze of lage-renteleningen worden verder uitgewerkt. Er werden inspanningen geleverd om de huisvestingsoplossingen te diversifiëren, in overeenstemming met het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Wat de opvang van ouderen en personen met een handicap betreft, zet de Regering in eerste instantie in op formules die de zelfstandigheid bevorderen; residentiële diensten zijn voorbehouden voor de meest afhankelijke mensen.

5. Andere hervormingsmaatregelen en het gebruik van structuurfondsen

In een economisch klimaat waarin de groei modellen en de bronnen van het concurrentievermogen in volle verandering zijn, spelen het industriebeleid en de ontwikkeling van het ondernemerschap een centrale rol. Dit werd trouwens bevestigd door de Europese Raad van maart 2014, die het belang van een solide en competitieve industriële basis beklemtoonde.

5.1. Industriebeleid

De gewesten hebben het industriebeleid als een belangrijke pijler in hun economisch beleid opgenomen. De klemtoon wordt gelegd op de competitiviteitspolen en de clusters, met enige nuances naargelang de eigen economische ontwikkeling. De drie gewesten zijn de weg ingeslagen van een slimme specialisatie ten behoeve van de economie en de werkgelegenheid.

In het Vlaams Gewest wordt het nieuw industrieel ondernemen (NIO) als ambitieus en mobiliserend project verder ontwikkeld. Een effectief industrieel- en innovatiebeleid moet op horizontale wijze de systeeminnovaties ondersteunen die noodzakelijk zijn om doorbraken te realiseren in het beantwoorden van de maatschappelijke uitdagingen. De Vlaamse “slimme specialisatie”-strategie is erop gericht om een krachtige synergie te creëren tussen excellente kennisactoren en performante economische actoren. Via een aangepast aanbod aan instrumenten versterken we het proces van ‘entrepreneurial discovery’ waarbij de noodzakelijke engagementen van de betrokken actoren vastgelegd worden in ‘clusterpacten’. In een clusterpact zal elke deelnemer zijn verantwoordelijkheden resultaatgericht opnemen. Hiermee dragen we in belangrijke mate bij tot de verankering van voor het Vlaams Gewest cruciale economische activiteiten. Een belangrijke uitdaging hierbij is om het steuntraject te verlengen naar ontwikkelingen dichterbij de markt. Complementair aan de uitbouw van een sterke kennisbasis met het nieuwe strategisch onderzoekscentrum Slimme Maakindustrie (Flanders’ Make) is binnen de Vlaamse oproep tot projectindiening « *Fabriek van de toekomst* » het project « *Made Different* » goedgekeurd en verlengd. Dit wenst een sterke impuls te geven om een zevental transformaties versneld door te voeren voor fabrieken van de toekomst: invoering van nieuwe, simultane productietechnologieën en –processen, de implementatie van een ‘digitale fabriek’, creativiteit, netwerking, duurzame en milieuvriendelijke, zelflerende productiesystemen. Doel is het behoud en de groei van de tewerkstelling en de economische groei in de Vlaamse maakindustrie te realiseren. Er is ook een verruiming van het opzet met enkele bijkomende sectoren. Bedoeling is om met dit grootschalig productiviteitsoffensief de delocalisatie van maakindustrie tegen te gaan met het oog op duurzame kennisverankering in het Vlaams Gewest.

Het Vlaams Gewest is als oprichter van het Vanguard Initiative ook actief in verschillende *pilootacties voor interregionale samenwerking* in domeinen van Europees belang zoals de KETs (advanced manufacturing en bio-economy). Er wordt gewerkt aan Europese netwerken voor demonstratie en pilootproductie in nieuwe waardeketens. Eén van de piloten waarvan het Vlaams Gewest samen met Zuid-Nederland de trekker is, is 3D-printing.

Ook het Waals Gewest is deelnemende partij in het Vanguard Initiative en werkt mee aan de ontwikkeling van een *platform voor slimme specialisatie op Europees niveau op het vlak van Advanced manufacturing* en in het bijzonder aan het proefproject over 3D-printen, door de competitiviteitspool MECATECH en het onderzoekscentrum SIRRIS erbij te betrekken. Bovendien ontwikkelen diverse polen Europese (KIC raw materials) en internationale (USA, Zwitserland) partnerschappen. In het Waals Gewest staat de consolidering van het industriebeleid via de *competitiviteitspolen* nog steeds centraal in het Mar-

shallplan 4.0, dat begin 2015 wordt aangenomen. Dit beleid zal worden verfijnd in het kader van de verdieping van de strategie voor *intelligente specialisatie* van het Gewest, waarbij de nadruk wordt gelegd op industriële innovatie, creativiteit en valorisatie, op de betrokkenheid van de kmo's, op internationalisering (onder meer via de Europese programma's) en op de ontwikkeling van de circulaire economie. Elk jaar zal er 41 miljoen € worden uitgetrokken voor de financiering van onderzoeksprojecten in het raam van het polenbeleid, vermeerderd met 15 miljoen € in 2017 en 15 miljoen € in 2018, alsook met 4 miljoen € jaarlijks voor opleidingsprojecten en 4 miljoen € voor het internationale luik. In het kader van de 11^e oproep tot indiening van projecten inzake de competitiviteitspolen werden 12 projecten in aanmerking genomen voor een bedrag van 47 miljoen €. Bovendien werden 2 innovatieplatforms op het gebied van protontherapie en metaalrecyclage ondersteund voor respectievelijk 47 miljoen € en 41,5 miljoen €. In februari 2015 werd op privé-initiatief en met de steun van overheidsfondsen een investeringsfonds voor chemie en levenswetenschappen opgericht, waarvoor een budget van 13 miljoen € werd voorzien.

Op het vlak van *efficiëntie van de hulpbronnen* voert het Waals Gewest diverse acties tot stimulering van de circulaire economie (sensibilisering, expertise en steun aan projecten) die op touw worden gezet met de ondersteuning van EFRO, met name voor de oprichting van een investeringsfonds, alsook in het kader van het Marshallplan 4.0. De acties tot ondersteuning van korte voedsel- en niet-voedselketens worden eveneens uitgebreid. Op het vlak van de voedselketens, waarvoor het Waals Gewest sinds een aantal jaren een specifiek beleid voert, werden de middelen van het centrale loket DIVERSIFERM verhoogd. In 2014 werden ook oproepen voor de bouwsector gelanceerd (duurzame materialen, recyclage van bouwmaterialen), en een financiering van 2,5 miljoen € werd toegekend aan het project VERDIR (Valorisation de l'Environnement par la Réhabilitation Durable et l'Innovation Responsable), dat stadslandbouw koppelt aan de productie van biomassa in een systeemeconomische benadering.

Tijdens de Buitengewone Sociale Top van 10 oktober 2014 lanceerde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de 2025-strategie, die bedoeld is om een toekomstgerichte visie te ontwikkelen van het beleid voor een nieuwe economische dynamiek voor het Gewest over een periode van 10 jaar. Daarvoor zal de legislatuur 2014-2019 zich op 2 grote pijlers toespitsen: de pijler Economie-Werk en de pijler Werk-Opleiding. In overleg met de betrokken sectoren zullen er regionale *competitiviteitspolen* door de Regering tot stand worden gebracht. Deze polen moeten in een context van advies en partnerschap ondernemingen, opleidingscentra en onderzoekseenheden in welbepaalde sectoren samenbrengen. Bovendien wil de Regering een *circulaire logica* in haar activiteiten ontwikkelen en bedrijfscentra sensibiliseren voor deze aanpak. In het raam van de voortzetting van haar strategie voor *slimme specialisatie* werd in 2014 een nieuw strategisch platform (Bridge-programma) opgestart dat gewijd is aan informatica-veiligheid. Dit platform is een aanvulling op de andere platforms die gericht zijn op groeiniches inzake slimme specialisatie. Met de update van het Programme Régional pour l'Innovation werden green building en e-health geïdentificeerd als niches met groeipotentieel.

5.2. Ondernemerschap en kmo's

Op federaal niveau werden tal van maatregelen goedgekeurd om het concurrentievermogen van de Belgische economie te handhaven en te versterken en om het ondernemerschap te stimuleren. De in het eerste kwartaal van 2014 aangenomen *economische maatregelen* hebben betrekking op de hervorming van het statuut van de S-BVBA, de uitbreiding van de bescherming van het hoofdverblijf van zelfstandigen en de kmo-gedragscode om hun kredietovereenkomsten doorzichtiger en begrijpelijker te maken. *De fiscale maatregelen* hebben betrekking op de permanente inschrijving van de fiscale notie « vereffeningreserve », de bepaling van de maandwedde die als basis dient voor belastingvrijstelling voor « vennootschapsschulden », de btw-vrijstelling voor kleine ondernemingen waarvan de jaarlijkse omzet niet meer dan 15.000 € bedraagt, de verhoging van de toegestane maximumomzet om drie-maandelijks btw-aangiften te kunnen doen, de invoering van MOSS (Mini One Stop Shop) waardoor

slechts één enkele elektronische btw-aangifte kan worden gedaan voor in een andere lidstaat geleverde diensten en de aanpassing van het wettelijke kader om « crowdfunding » te stimuleren - notie die ook door het Waals Gewest wordt onderzocht - via versoepelingen op het vlak van de verplichte publicatie van folders. *Wat de sociale-zekerheidsverplichtingen betreft*, komen de maatregelen neer op een optrekking van de driemaandelijke verminderingen van de werkgeversbijdragen voor de eerste drie jobs. Voor de zelfstandigen bestaan deze maatregelen uit een pensioenhervorming, een aanpassing van de toekenning van moederschapssteun, een wijziging van de berekeningswijze voor de sociale bijdragen en een gelijkstelling van hun pensioen met dat van loontrekkenden via de programmawet van 19/12/2014³³.

Op het vlak van *overheidsopdrachten* werd de omzendbrief van 16/05/2014 aangenomen, die bedoeld is om een duurzaam aankoopbeleid bij de federale overheid in te voeren, met de mogelijkheid de overheidsopdracht in percelen te verdelen, zodat kmo's er gemakkelijker toegang toe hebben. De omzendbrief houdt verschillende aspecten in zoals de vereisten voor de kandidaten of inschrijvers, de verificatie- en betalingstermijnen en een administratieve vereenvoudiging.

Recent heeft de federale regering daar nog een pakket maatregelen aan toegevoegd die tot doel hebben de opstart van KMO's en microvennootschappen en digitale investeringen aan te moedigen, en het concurrentievermogen van België inzake e-commerce en logistiek te vergroten.

Start-ups zullen daarbij ondersteund worden door de creatie van een "tax shelter", waarbij het bezit van nieuw uitgegeven aandelen van KMO's jonger dan 4 jaar in de personenbelasting leidt tot een belastingvermindering van 30%, voor zover deze 4 jaar worden aangehouden. Voor microvennootschappen loopt deze vermindering op tot 45%. Onder dezelfde voorwaarden kunnen ook crowdfunding platformen van deze maatregel genieten, met de bijkomende mogelijkheid om 15.000 euro aan nieuwe interestdragende leningen met een looptijd van minstens 4 jaar uit te geven vrijgesteld van roerende voorheffing. Bovendien zullen microvennootschappen en andere KMO's voortaan respectievelijk 20% en 10% van de bedrijfsvoorheffing niet hoeven door te storten tijdens de eerste vier jaar van hun bestaan. Verder wordt voorzien in een eenmalige aftrek voor investeringen in digitale activa door KMO's. De kost van het gehele ondersteuningspakket voor KMO's wordt voor 2015 geraamd op 29,75 miljoen euro.

Het concurrentievermogen van de Belgische e-commerce en logistiek ten opzichte van de buurlanden zal hersteld worden door in samenspraak met de sociale partners de arbeidsvoorwaarden te versoepelen, bijvoorbeeld wat betreft nachtwerk. Dit levert naar schatting 1350 bijkomende jobs op in 2015 en 2700 in 2016 (met een respectieve budgettaire opbrengst van 10 miljoen en 40,5 miljoen).

Op gewestelijk vlak werden er heel wat inspanningen geleverd om de *ondernemingszin* alsook de toegang tot het ondernemerschap te stimuleren.

In het Waals Gewest wordt de Waalse *Small Business Act* (SBA) verder geïmplementeerd. Deze SBA werd door de Europese instellingen als goede praktijk erkend (cf. Guidebook « Regional Implementation of the SBA »). Diverse projecten worden in dat kader uitgewerkt, waarbij prioriteit wordt gegeven aan administratieve vereenvoudiging (compatibele kmo-test, verkorting van betalingstermijnen, toegang tot overheidsopdrachten, ...), aan steun voor ondernemingen (ook onderwijsgerelateerd) en internationalisering (via een plan voor een nieuwe uitvoerdynamiek). In december 2014 werd het *platform "Affaires à suivre"* opgestart met de bedoeling de ondernemingsoverdracht voor kleine bedrijven en zelfstandigen met een omzet van minder dan 500.000 € te vergemakkelijken. De inspanningen om

³³ Deze programmawet treedt effectief in inwerking op 01/08/2016. De Ministerraad van 13/02/2015 keurde echter een maatregel goed waarbij de gelijkstelling van de zelfstandigenpensioenen met die van de loontrekkenden gedeeltelijk wordt vervroegd vanaf 05/04/2015.

de *toegang van ondernemingen tot financiering* te bevorderen worden voortgezet, in het bijzonder met de steun van het EFRO. Als gevolg van de regionalisering van het Participatiefonds is de SOWALFIN-groep nu de enige instelling die bevoegd is voor de financiering van zelfstandigen, micro-ondernemingen en kmo's. Begin 2015 werd het financieringsplatform Euroquity gelanceerd om ondernemingen te sensibiliseren voor het belang van diversificatie van de financieringsvormen, en ze in contact te brengen met investeerders. Op het vlak van *administratieve vereenvoudiging* werden de klasse 3-milieuvergunningen gedematerialiseerd en de betalingstermijnen nog meer verkort. In het kader van het Marshallplan wordt de focus gelegd op de steun aan en de oprichting van innoverende bedrijven. Het begin 2015 opgerichte nieuwe Agence pour l'Entreprise et l'Innovation wordt het enige aanspreekpunt voor ondernemingen; het oefent zijn activiteiten uit met de steun van structuurfondsen. De steunmaatregelen voor ondernemingen (op het vlak van investeringen en uitvoer) worden hervormd met het oog op een vereenvoudiging en een versterking van de impact ervan, meer bepaald in termen van werkgelegenheid en groei.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zal voor het eind van de zomer 2015 de SBA in de vorm van een charter aannemen om met name het ondernemerschap te versterken en een gunstiger klimaat voor de ontwikkeling van kmo's te scheppen. Het Gewest zal zijn bestaande strategie voor de aantrekking en aanwezigheid van buitenlandse investeerders op zijn grondgebied stimuleren ten gunste van kmo's en micro-ondernemingen. Diverse acties worden ondernomen in het voordeel van kmo's, te weten een individuele begeleiding via « Enterprise Europe Brussels » en het Brussels Contactpunt, met het oog op een bevordering van hun toegang tot Horizon 2020 en tot het COSME-programma en zo hun innovatie en internationale groei te ondersteunen. Ook Innoviris biedt steun aan kmo-innovatie. Voor potentiële of startende uitvoerders wordt er eveneens een *opleidings- en coaching*programma uitgewerkt: BEST (Brussels Export Starters Program), E-marketing and e-commerce en sending out expats en Customs procedures in Belgium. Bovendien hecht het Brussels Hoofdstedelijk Gewest veel belang aan de integratie van vrouwen in de ondernemingswereld via het platform « Women in business ». Tot slot werden er ook maatregelen genomen om werkzoekenden aan te moedigen hun eigen onderneming op te zetten, met name via de Begeleiding bij de Creatie van een eigen Tewerkstelling (BCT), via de binnen de vzw Job Yourself gegroepeerde Activiteitencoöperaties en via de Ondernemingscentra en Loketten voor de Lokale Economie.

Voortbouwend op haar in 2014 behaalde 'European Entrepreneurial Region-award' (waarmee het Vlaams Gewest uitvoering geeft aan de small business act) zet het Vlaams Gewest verder in op een ondernemingsvriendelijk klimaat. De Vlaamse Regering wenst de toegang tot ondernemerschap te vergemakkelijken, de ondernemerscompetenties te versterken, investeert in de randvoorwaarden voor innovatie-gedreven ondernemerschap, en wil het ondernemingspotentieel bij leerlingen, studenten en werkzoekenden activeren. In het Vlaams Gewest werden er maatregelen getroffen om alle actieve personen te sensibiliseren voor de *ondernemingscultuur* in alle fasen van de levensloopbaan (en bij zowel werkzoekenden, werknemers als ondernemers). Samen met het toekomstige Agentschap Innoveren en Ondernemen (AIO) moet Syntra Vlaanderen als centrale actor een tandem vormen voor een meer geïntegreerde aanpak ter bevordering van het ondernemerschap en de verdere uitbouw van de ondernemersvorming. Betrachting is om de ondernemersvorming toekomstgericht uit te bouwen, rekening houdend met de opleidingsbehoeften van bedrijven en sectoren en met een permanente opvolging van trends, ontwikkelingen en groeipolen in het bedrijfsleven. Ook wordt er overwogen eventuele bijkomende instrumenten te ontwikkelen om *synergieën tot stand te brengen* tussen ondernemingsstages en onderwijs. Het Vlaams Gewest zet acties op touw om ondernemingen innovatiever te maken via een rechtstreekse of onrechtstreekse betrokkenheid. Het neemt uiteenlopende acties die de vereenvoudiging voor bedrijven moet stimuleren, in het bijzonder voor kmo's. In 2015 wordt de omgevingsvergunning gerealiseerd. Met de digitale bouwaanvraag en de digitale omgevingsvergunning (Omgevingsloket) worden de administratieve lasten verlicht, de efficiëntie verhoogd en de kwaliteit van de vergunningverlening verbeterd.

5.3. Structuurfondsen en investeringsfondsen

Voor de programmatieperiode 2014-2020 komen er 4 Waalse provincies in aanmerking als overgangsregio, terwijl het Vlaams en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest alsook Waals-Brabant onder de categorie van meest ontwikkelde regio's vallen. De drie gewesten zullen voorts ook aan dezelfde programma's voor grensoverschrijdende en transnationale samenwerking deelnemen als voorheen in 2007-2013 (Interreg IV-programma). De provincies Luik en Henegouwen alsook het Brussels Hoofdstedelijk Gewest komen bovendien in aanmerking voor het initiatief "banen voor jongeren", dat in het kader van de ESF-programma's wordt geïmplementeerd. België geniet een Europese cofinanciering van in totaal meer dan € 2,3 miljard (werkelijke prijzen) voor deze periode.

De diverse EFRO- en ESF-programma's van de verschillende Belgische overheden werden eind 2014 door de Europese Commissie goedgekeurd en worden in 2015 opgestart. De projectselectie door de verschillende regeringen is volop aan de gang.

De vooropgestelde prioriteiten zijn nauw verbonden met de doelstellingen van de « Europa 2020 »-strategie en vullen de in dat kader ontwikkelde regionale strategieën aan, rekening houdend met de aanbevelingen van de Raad. Wat het EFRO betreft, moet het concurrentievermogen van de economie en meer bepaald van kmo's, van O&O en van innovatie worden ondersteund in samenhang met de regionale strategieën voor slimme specialisatie. Ook moet de ontwikkeling van hernieuwbare energie en een efficiënte aanwending van de hulpbronnen, maar ook de ontwikkeling van sociale en opleidingsinfrastructuur worden aangemoedigd. De in het kader van het ESF vastgelegde prioriteiten hebben betrekking op levenslang leren en op de integratie van vooral jongeren en kansengroepen in de arbeidsmarkt, op ondernemerschap, op sociale inclusie en de strijd tegen discriminatie en op de strijd tegen het vroegtijdig schoolverlaten. Tot slot leggen het Vlaams Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de klemtoon op stadsontwikkeling en op de heropleving van een aantal prioritaire zones, binnen de "Geïntegreerde Territoriale Investerings", die de EC in de programmaperiode 2014-2020 voor het eerst invoerde.

Bijlage 1: Hervormingsprogramma van het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap

Voorwoord

Het voorliggende Vlaamse Hervormingsprogramma 2015 is het vijfde op rij dat het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap in het kader van het Europees Semester opmaakt. Het is het eerste dat door de nieuwe Vlaamse Regering wordt voorgelegd, en dat rekening houdt met de nieuwe bevoegdheden die in juli 2014 met de zesde staatshervorming naar het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap overkwamen. Met deze nieuwe bevoegdheden kunnen het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap beter inspelen op de landenspecifieke aanbevelingen van 8 juli 2014 en de realisatie van de Vlaamse Europa 2020-doelstellingen. In dit meer gebalde hervormingsprogramma wordt ook rekening gehouden met de relevante elementen van het landverslag over België dat de Europese Commissie op 26 februari 2015 publiceerde.

In een moeilijk economisch klimaat blijven het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap volop inzetten op gerichte structurele hervormingen voor duurzame, inclusieve en productieve groei. Het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap gaan voor gezonde overheidsfinanciën, maar blijven dus ook inzetten op investeringen die zowel betrekking hebben op dringende maatschappelijke noden als op infrastructuur en kennis die nodig zijn om het economisch herstel te stimuleren.

De Vlaamse Regering is overtuigd dat het opstellen van een eigen hervormingsprogramma een belangrijke hefboom is om overheden en stakeholders binnen het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap nauwer bij het Europees Semester te betrekken. Bij de opmaak van het hervormingsprogramma 2015 werd daarom niet alleen in overleg getreden met het Vlaams Parlement en de sociale partners. Ook het Vlaams Europees Verbindingsagentschap (VLEVA) werd betrokken. Aandachtspunten en goede praktijkvoorbeelden uit de dialoog met de VLEVA-leden, waaronder de (boven)lokale besturen, werden meegenomen bij de redactie. Traditiegetrouw levert het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap ook een bijdrage aan het nationaal hervormingsprogramma en was actief betrokken bij de bilaterale ontmoetingen met de Europese Commissie in het kader van het Europees Semester 2015. Aangezien het Vlaams Gewest één van de weinige deelstaten in de Europese Unie is dat een eigen hervormingsprogramma heeft, stelt het regelmatig zijn expertise beschikbaar in het Europa 2020-monitoring platform van het Comité van de Regio's.

Met dit hervormingsprogramma, wil het Vlaams Gewest de interactie tussen de Vlaamse en Europese instellingen vergroten. Het Vlaams Gewest zond in oktober 2014 een bijdrage in m.b.t. de tussentijdse herziening van de Europa 2020-strategie. Naast tal van voorstellen op inhoudelijk vlak en inzake governance, stelde de Vlaamse Regering ook een herinterpretatie van de aanrekening van grote groeibevorderende publieke investeringen in infrastructuur binnen het Europees Stelsel der Rekeningen (ESR 2010) voor. Zo zou het volgens de Vlaamse Regering mogelijk moeten zijn om cruciale investeringen in de publieke infrastructuur boekhoudkundig via afschrijvingen in de begroting op te nemen, conform het principe van de bedrijfsboekhouding. Concreet houdt dit in dat deze investeringen in de begroting mogen gespreid worden over een periode die langer is dan de eigenlijke constructieperiode. De Vlaamse Regering blijft open staan voor een dialoog met de Europese Commissie hieromtrent.

Geert Bourgeois

Minister-president van de Vlaamse Regering

Managementsamenvatting

Het Vlaams Gewest is een actieve schakel binnen een *meerlagige bestuurscontext*. Het voorliggende Vlaams Hervormingsprogramma 2015 is daarvan een belangrijke uiting. Het Vlaams Gewest neemt met een eigen hervormingsprogramma eigenaarschap op binnen het Europees Semester.

Het VHP 2015 is als volgt opgebouwd:

- *deel 1* beschrijft de macro-economische ontwikkelingen in het Vlaams Gewest;
- in *deel 2* worden de structurele hervormingen en de beleidsmaatregelen die een antwoord geven op de landenspecifieke aanbevelingen van 8/07/2014 weergegeven;
- *deel 3* gaat in op de beleidsinitiatieven die de realisatie van de Vlaamse Europa 2020-doelstellingen een stapje dichterbij brengen;
- in *deel 4* wordt de link gelegd met de jaarlijkse groeianalyse 2015 (JGA);
- het laatste deel, *deel 5*, illustreert de governance in het kader van het Europees Semester. Er wordt niet alleen ingegaan op de betrokkenheid van het Vlaamse Parlement en de sociale partners, maar er worden ook een aantal goede praktijkvoorbeelden opgenomen, waarin wordt aangegeven hoe diverse stakeholders en de (boven)lokale besturen een niet te verwaarlozen bijdrage leveren aan het behalen van de Europa 2020-doelstellingen en ook uitvoering geven aan de landenspecifieke aanbevelingen.

De beleidsantwoorden op de landenspecifieke aanbevelingen 2014 (deel 2) die samen met de maatregelen beschreven in deel 3 de vooruitgang t.a.v. de Europa 2020-doelstellingen mogelijk maken, staan in dit VHP centraal. Er wordt ook rekening gehouden met een aantal boodschappen die de EC op 26/02/2015 in haar landverslag³⁴ over België formuleerde. Een kort overzicht van de belangrijkste maatregelen en initiatieven:

- de Vlaamse overheid gaat voor *gezonde overheidsfinanciën* en blijft ook inzetten op investeringen die zowel betrekking hebben op dringende maatschappelijke noden als op infrastructuur en kennis die nodig zijn om het economisch herstel te stimuleren. Belangrijk is dat deze beleidsimpulsen gebeuren op gezonde fundamenteën, waarbij een begroting in evenwicht wordt nagestreefd;
- *arbeidsmarkt*: het Vlaams Gewest blijft inspanningen doen om iedereen aan het werk te krijgen d.m.v.: een vereenvoudiging van het doelgroepenbeleid; het opzetten van één systeem van tijdelijke werkervaring binnen de gesubsidieerde tewerkstelling; de uitbreiding van de activering van oudere werkzoekenden tot de leeftijd van 65 jaar; de versterking van de opvolging en controle van de beschikbaarheid van de werklozen, het arbeidsmigratiebeleid. Het Vlaams Gewest zet ook in op sterkere loopbanen d.m.v. het voeren van een coherent beleid rond arbeidsmarktgerichte opleiding en de invoering van een verplichte taalscreening voor anderstalige werkzoekenden. Wat de band *onderwijs-arbeidsmarkt* betreft, wordt ingezet op een betere aansluiting met het oog op het remediëren van vroegtijdig schoolverlaten, een geïntegreerd duaal stelsel van leren en werken, het Jeugdgarantie-implementatieplan;
- *onderwijs*: er wordt o.a. ingezet op een sterk basisonderwijs, een modernisering van het secundair onderwijs, de Vlaamse kwalificatiestructuur, de versterking van het hoger beroepsonderwijs, enzovoort;

³⁴ http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2015/cr2015_belgium_nl.pdf.

- *klimaat en energie*: er worden maatregelen genomen om via een kostenefficiëntie de druk op de energiefactuur te beperken. Daarnaast kan o.a. verwezen worden naar het Vlaams mitigatieplan en het Vlaams klimaatfonds. Tal van maatregelen in de gebouwen- (derde Vlaams actieplan energie-efficiëntie, transitie duurzaam wonen en bouwen, ...) en vervoerssector (Mobiliteitsplan Vlaanderen, kilometerheffing voor zware vrachtwagens, ecologische hervorming van de verkeersbelasting, geïntegreerd openbaar vervoersbeleid, milieuvriendelijkere mobiliteits- en logistieke keten, ..) moeten de uitstoot van broeikasgassen omlaag halen;
- inzake *onderzoek, ontwikkeling en innovatie* wordt de 3%-doelstelling inzake onderzoek en ontwikkeling (O&O) herbevestigd en worden de volgende jaren middelen vrijgemaakt om de realisatie van deze doelstelling dichterbij te brengen (groeipad). Aandacht blijft ook gaan naar verbreden van de innovatiesteun en het investeren in een vereenvoudigde dienstverlening op maat;
- inzake *armoede* wordt ingezet op een meer structurele en minder projectmatige aanpak van het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid. Belangrijke maatregelen in dit verband zijn o.m. het inzetten op instrumenten die onderbescherming tegengaan, de armoedetoets, een correcte beeldvorming, de evaluatie van het armoededecreet, de opmaak van een nieuw actieplan armoedebestrijding 2014-2019.

Overzicht van de Europa 2020 kernindicatoren

Kernindicatoren Europa 2020	2005	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Streef- doel 2020	Afstand
Onderzoek en ontwikke- ling Bruto binnenlandse uitga- ven O&O (%)		2,06	2,12	2,29	2,40	2,42		3	0,58 ppt <i>Plaats 7 op 28 (in 2012)</i>
Schoolverlaten Vroegtijdige schoolverla- ters (%)		8,6	8,6	9,6	9,6	8,7	7,5	5,2	2,3 ppt <i>Plaats 9 op 28 (in 2013)</i>
Hoger onderwijs 30-34 jarigen met diploma HO (%)		43,6	43,1	45,0	42,3	45,3	44,1	47,8	3,7 ppt <i>Plaats 9 op 28 (in 2013)</i>
Werkzaamheid Werkzaamheidsgraad totale bevolking, 25-64 jarigen (%)		72,3	71,5	72,1	71,8	71,5	71,9	76	4,1 ppt <i>Plaats 10 op 28 (in 2013)</i>
Broeikasgasemissies niet- ETS broeikasgas35emis- sies scope 13-20 (kton)	44.509	45.381	44.733	46.405	42.928	43.273			Verdeling tussen gewes- ten noodzakelijk <i>Plaats 17 op 28 (in 2012)³⁶</i>
Energie-efficiëntie Besparing finaal energie- gebruik niet-ETS (GWh, % t.o.v. 2001- 2005)				10.818 GWh (5,7%)		16.499 GWh (8,8%)			(Vlaams streefdoel 9% energiebesparing t.o.v. gemiddelde 2001-2005)
Primair energiegebruik excl. Niet-energetisch (Mtoe)		32,9	32,0	33,8	31,6	31,1	32,0		<i>Plaats 15 op 28 (in 2013)</i>

³⁵ Voor de periode 2013-2020 wordt door Europa alleen nog voor de niet-ETS sectoren een Belgische doelstelling opgelegd.

³⁶ De positie is bepaald op basis van de evolutie van de totale Vlaamse broeikasgasemissies in de periode 1990-2012.

Kernindicatoren Europa 2020	2005	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Streef- doel 2020	Afstand
Hernieuwbare energie Aandeel hernieuwbare energie in bruto finaal energiegebruik (%)		2,9	3,9	4,5	4,5	5,6	5,8	Verdeling tussen gewes- ten noodzakelijk (Vlaamse richtinggevende doelstelling 10,5% ³⁷ in 2020) <i>Plaats 25 op 28 (in 2012)</i>	
Armoede of sociale uit- sluiting		15,2	14,6	14,8	15,0	16,0	15,4	10,5% =-30%	4,9 ppt <i>Plaats 1 op</i>
Samengestelde indicator (% personen in armoede of sociale uitsluiting)								-280.000 personen t.o.v. 2008	<i>28 (in 2013)</i>

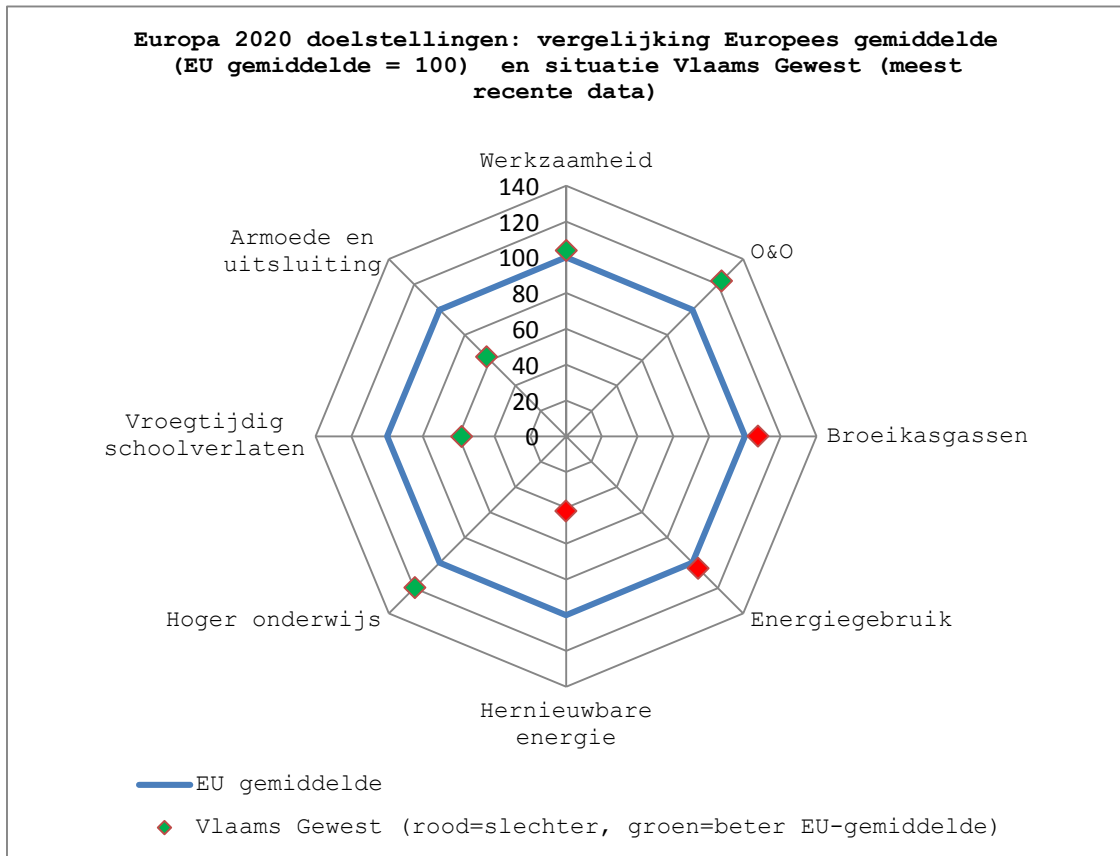
Uit bovenstaande tabel, kunnen volgende vaststellingen m.b.t. de Vlaamse Europa 2020-doelstellingen worden getrokken:

- *onderzoek en ontwikkeling*: de inspanningen van de Vlaamse Regering om meer middelen vrij te maken voor O&O lonen: van een percentage van 2,12 (2009), bereikte de indicator 2,42% in 2012, het hoogste ooit en in vergelijking met 2009 een vooruitgang van bijna 15%;
- *klimaat- en energiedoelstellingen*: het minpunt is het ontbreken van het lastenverdelingsakkoord voor de niet-ETS broeikasgasemissies voor de periode 2013-2020. Op het vlak van het terugdringen van de totale Vlaamse broeikasgasemissies werd vooruitgang geboekt: de emissies liggen in 2012 8% lager ten opzichte van het referentiejaar 1990 (de Vlaamse broeikasgasemissiereductiedoelstelling voor de periode 2008-2012 bedroeg 5,2%). Het aandeel hernieuwbare energie komt in 2012 uit op 5,8% (een verdubbeling sinds 2008) en inzake energie-efficiëntie wordt bijna het tussentijds doel van 9% energiebesparing in 2016 (t.o.v. het gemiddelde 2001-2005) behaald;
- *werkzaamheid*: het Vlaams Gewest blijft onder het pre-crisis-niveau van 2008, voor 2013 wordt een werkzaamheidsgraad van 71,9% genoteerd;
- *onderwijs*: de Vlaamse Gemeenschap haalt nu al EU-doelstellingen en zet de dalende trend inzake vroegtijdige schoolverlaters verder, zodat voor 2013 een cijfer van 7,5% wordt genoteerd. Wat het aandeel 30-34 jarigen met een hogeronderwijsdiploma betreft, wordt 44,1% behaald,
- *armoede of sociale uitsluiting*: de cijfers blijven vrij stabiel; er is voorlopig geen dalende trend waarneembaar.

Inzake armoede of sociale uitsluiting scoort het Vlaams Gewest het best (plaats 1) in vergelijking met de EU-lidstaten. Inzake O&O bekleedt het plaats 7, inzake onderwijs plaats 9 en inzake werkzaamheid plaats 10. Wat de klimaat-en energiedoelstellingen betreft, hinkt het Vlaams Gewest wat achterop, met respectievelijk een 15de (primair energiegebruik), een 17de (broeikasgasemissies) en een 25ste (hernieuwbare energie) plaats.

³⁷ Nota van de Vlaamse Regering van 31/01/2014 betreffende de vastlegging van de jaarlijkse bruto binnenlandse groenestroomproductie en indicatieve subdoelstellingen per hernieuwbare energiebron.

In Europees vergelijkend perspectief kan vastgesteld worden dat het Vlaams Gewest voor vier van de vijf Europa 2020-doelstellingen beter scoort dan het EU-gemiddelde, maar dat het inzake de klimaat- en energiedoelstellingen minder goed scoort dan het EU28-gemiddelde (zie onderstaande figuur).

Bron: Eurostat, verwerking SVR.

1. Macro-economische ontwikkelingen in het Vlaams Gewest

1.1. Structuur en conjunctuur

Het *bruto binnenlands product (bbp)* is de meest verspreide maatstaf voor de geproduceerde welvaart in een land of regio. Hij wordt ook veelvuldig gebruikt in internationale vergelijkingen. De bron voor de macro-economische kengetallen is het databestand van HERMREG.

Het bbp van het Vlaamse Gewest wordt voor 2014 geschat op € 200,8 miljard koopkrachtpariteiten (KKP). Dat is goed voor 57,7% van het Belgische totaal. De Vlaamse economie is daarmee groter dan deze van veertien EU landen, waaronder Denemarken, Finland en Ierland. Het Vlaamse bbp per inwoner in 2014 wordt geschat op € 31.200 per inwoner. Dat is meer dan gemiddeld in de EU28 (€ 26.400 KKP). Als de EU28 = 100 gesteld wordt heeft het Vlaamse Gewest een index van 118,1 in 2014. Van de ons omringende buurlanden hebben Nederland en Duitsland een wat hoger bbp per inwoner (€ 33.200 KKP en € 32.700 KKP). Frankrijk scoort lager (€ 28.400 KKP). België heeft een iets hoger bbp per inwoner (€ 31.500 KKP) te wijten aan de aanwezigheid van de hoofdstad Brussel. Hoofdstedelijke gebieden herbergen vele zetels van administratieve, zakelijke en financiële instellingen en zijn generatoren van welvaart. Maar in België is het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest geografisch klein omschreven. Dat betekent dat nogal wat Vlamingen (en Walen) pendelen naar de hoofdstad en er bijdragen tot het bbp aldaar, terwijl ze hun inkomen meenemen naar huis. Dit is niet of veel minder zo in andere hoofdstedelijke gebieden, zoals Greater London, Île-de-France of Lazio Roma, waar wonen en werken veel meer in het hoofdstedelijke gebied zelf gebeurt. Door middel van pendelmatrices kan men daarvoor corrigeren. Aldus bereikt het bbp per inwoner in het Vlaamse Gewest € 33.700 KKP, hoger dan in de drie voornoemde buurlanden. Met de EU28 = 100 heeft het Vlaamse Gewest een index 127,4.

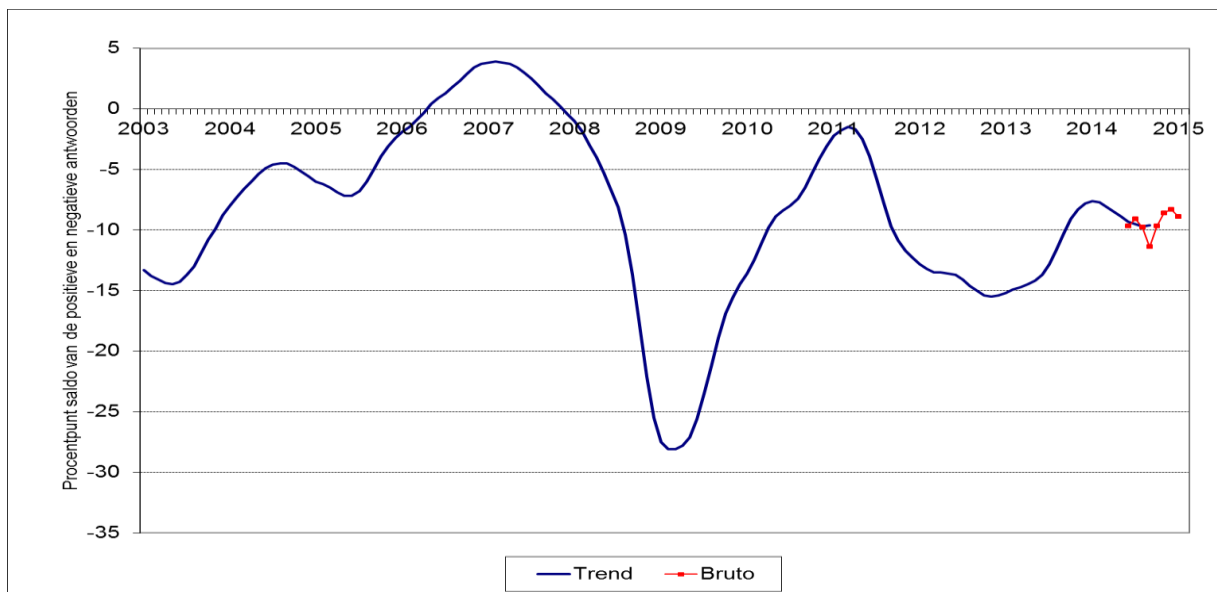
Het bbp per inwoner kan ontbonden worden in drie factoren: arbeidsproductiviteit x werkgelegenheidsgraad x aandeel bevolking op beroepsactieve leeftijd:

- een hoge arbeidsproductiviteit is ontegensprekelijk een troef van de Vlaamse economie. In 2014 wordt de arbeidsproductiviteit geraamd op € 76.100 per werkende. Gecorrigeerd voor pendelarbeid wordt dat zelfs op € 77.500. Het Vlaamse Gewest presteert daarmee duidelijk beter dan het EU28 gemiddelde (index 126,6 zonder pendelcorrectie, index 129,1 met pendelcorrectie). Enkel Luxemburg en Ierland zijn productiever. Het resultaat voor België situeert zich tussen de beide Vlaamse waarden. Op langere termijn verliest het Vlaamse Gewest een stuk van zijn voorsprong: in 2003 bedroegen de indices (bij EU28 = 100) 135,0 en 137,5 zonder en met pendelcorrectie. Dat is een aandachtspunt, omdat een hoge arbeidsproductiviteit de basis vormt voor hoge lonen;
- de Vlaamse werkgelegenheidsgraad wordt voor 2014 geschat op 63,5%. Met correctie voor pendelbewegingen zou dat 67,3% zijn. Dat is een gemiddeld resultaat (EU28 = 66,8%); Duitsland en Nederland doen het duidelijk beter (77,1% en 76,2%);
- de bevolking op beroepsactieve leeftijd, ten slotte, komt in het Vlaamse Gewest op 64,6% anno 2014. Ook daarmee onderscheidt het Vlaamse Gewest zich niet. De EU28 scoort hoger (65,9%). Dit is ook zo voor Nederland en Duitsland (66,4% en 66,3%). Frankrijk doet het wederom minder goed (63,3%). Het Belgische resultaat (65,5%) situeert zich boven het Vlaamse. Dit komt door de score van beide andere gewesten (vooral het Brussels Hoofdstedelijk Gewest).

Het Vlaams Gewest heeft – net als de andere Europese landen – af te rekenen met vrij lage groeicijfers. De afwikkeling van de eurocrisis, bezuinigingen en geopolitieke spanningen zorgen voor onzekerheid

en enige terughoudendheid bij producenten en consumenten. Het Federaal Planbureau (FPB) stelde in februari jl. de reële groeivoorzichten voor de Belgische economie neerwaarts bij tot 1% in 2015 (in september 2014 voorzag het FPB nog 1,5% reële groei in 2015). Dit omwille van zwakkere groeivoorzichten bij onze handelspartners en omwille van het incalculeren van besparingsmaatregelen die door de regering genomen werden. Het regionale middellange termijnmodel HERMREG raamt de Vlaamse reële economische groei op 1,5% voor 2014. Een recente inschatting voor 2015 zal beschikbaar komen aanstaande zomer. De Vlaamse conjunctuurcurve veerde op in de loop van 2013, maar vanaf februari 2014 was er opnieuw een afzwakking. Dit duurde tot het najaar van 2014, toen de recentere brutowaarden niet langer afnamen. Toch is het niveau van de Vlaamse conjunctuurcurve lager dan bijvoorbeeld in 2006-2007, jaren van goede conjunctuur en groei.

Globale conjunctuurcurve voor het Vlaamse Gewest

Bron: NBB.

De werkloosheidsgraad (15-64 jaar, EAK definitie) kwam anno 2013 op 5,1% voor het Vlaamse Gewest. Dit is merkbaar lager dan het Belgische (8,5%) of EU28 (10,8%) gemiddelde. De verslechterende conjunctuur bracht wel een toename van de werkloosheidsgraad met zich mee de laatste jaren (immers 4,3% in 2011 en 4,6% in 2012). De Vlaamse jeugdwerkloosheidsgraad (15-24 jaar) is hoger (16,6%), maar ook hier doen België en de EU28 het slechter (23,7% en 23,4%).

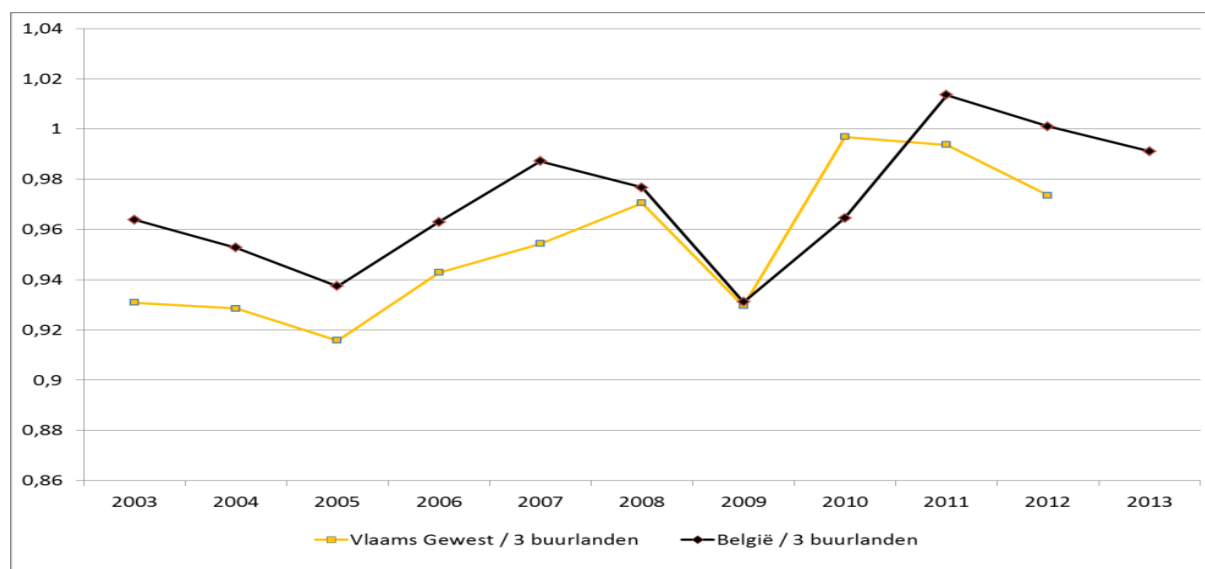
De globale Vlaamse werkzaamheidsgraad in de leeftijdsgroep 20-64 jaar bedroeg 71,9% in 2013. Dit is hoger dan in België (67,2%) of de EU28 (68,3%). Toch is dit een aandachtspunt: de doelstelling van 76% voor het Vlaams Gewest tegen 2020 is nog niet behaald. Voorts ligt de Vlaamse werkzaamheidsgraad bij de oudere werknemers (55-64 jaar) met 42,9% onder het EU28 gemiddelde van 50,1%.

1.2. Competitiviteit

Het Vlaamse Gewest wordt met een historisch opgebouwde loonkostenhandicap (reeds aanwezig vóór 1996) geconfronteerd. Volgens het door het secretariaat van de Centrale Raad van het Bedrijfsleven (CRB) in december 2014 gepubliceerd Technisch verslag is de *loonhandicap* ten aanzien van Duitsland, Frankrijk en Nederland – de drie voornaamste buurlanden en tevens drie voornaamste handelspartners van België – , die van 1996 tot 2013 met 4,2% opgelopen was, in 2014 enigszins teruggelopen tot 2,9%. Het absolute niveau van de Vlaamse loonkost blijft wel degelijk hoger dan in de drie buurlanden. In 2012 kan de arbeidseenheidskost (= gemiddelde arbeidskost per werknemer én zelfstandige) geraamd worden op 51.138 euro per werkende in het Vlaamse Gewest, dat is 26,6% meer dan het gemiddelde van de 3 buurlanden. Voor de industrie alleen is de Vlaamse arbeidseenheidskost 60.681 euro per werkende, of 18,7% hoger dan het gemiddelde van de drie buurlanden. De recente data over de Vlaamse arbeidseenheidskost wekken dus geen verbazing. De Vlaamse loonkost is historisch hoog en dat noopte bedrijven ertoe te investeren in arbeidsbesparende en productieve productiewijzen.

De *loonkost per eenheid product (LEP)* is de verhouding van de loonsom tot de bruto toegevoegde waarde. Hij geeft weer in welke mate de loonkost kan gecompenseerd worden door de arbeidsproductiviteit. Het is daarmee een belangrijke competitiviteitsindicator. Hierna volgt een grafiek voor de industrie in het Vlaamse Gewest, België en het gemiddelde van de drie buurlanden. De focus richt zich op de industrie omdat die het meest onderhevig is aan internationale concurrentie. De LEP in de Vlaamse industrie kwam volgens SVR-berekeningen op 0,626 in 2012.

Loonkost per eenheid product in de industrie, verhouding Vlaams Gewest – 3 buurlanden en België – 3 buurlanden, 2003-2013

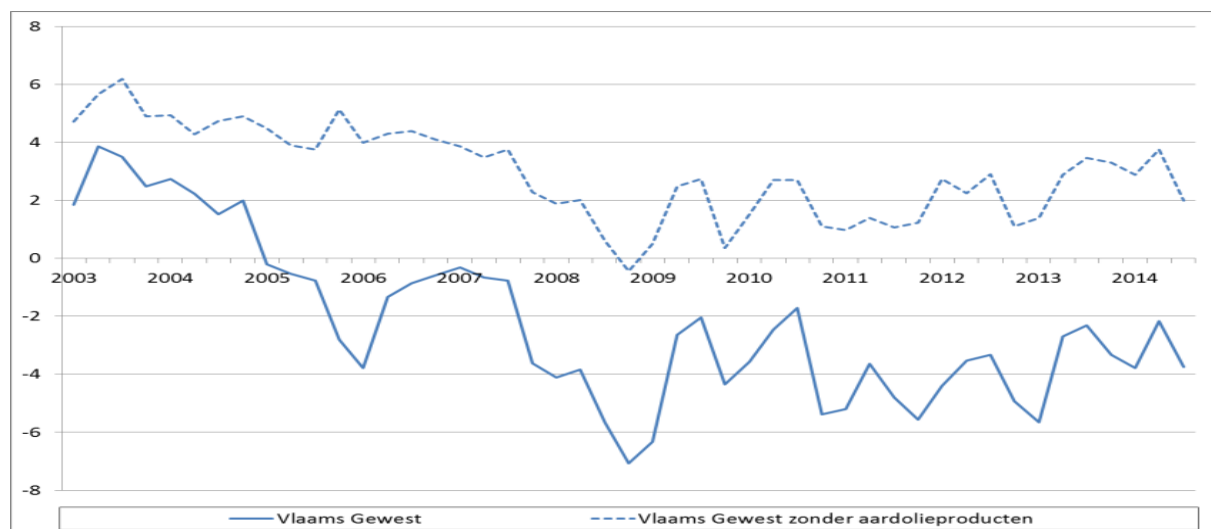
Bron: INR, Eurostat, verwerking SVR.

De hoge productiviteit maakt dat de Vlaamse industrie voornamelijk de relatief hoge loonkost kan dragen, maar deze troef (= waarde < 1) wordt stilaan uitgehold (zie grafiek). België als geheel doet het voor de meeste jaren minder goed. Dit is hoofdzakelijk te wijten aan de relatief duurere loonkost in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Er zijn ten slotte vermeld dat de berekeningen voor de hele economie (incl. handel en diensten) op een ongunstiger positie wijzen voor het Vlaamse Gewest dan de 3 buurlanden.

De *uitvoerprestaties* zijn een andere belangrijke graadmeter van de competitiviteit van een economie. De totale Vlaamse uitvoer bestond in 2011 voor 81% uit goederen en 19% uit diensten. Het belang van

diensten neemt toe met de tijd. In 2003 was de verhouding goederen / diensten 84%/16%. Hierna komt het genormaliseerd handelssaldo voor goederen aan bod. Dat is het saldo van export en import uitgedrukt in % van de som van export en import, of $(X-M) \times 100 / (X+M)$, met X de goederenuitvoer en M de goedereninvoer.

Genormaliseerd saldo van de goederenbalans, Vlaamse Gewest, 1ste kwartaal 2003 – 3de kwartaal 2014, in %

Bron: INR, verwerking SVR.

Het totale handelssaldo was positief (overschot van de export op de import) tot 2005. Daarna verslechterde het stelselmatig tot bij de aanvang van 2009. Recent, vanaf 2013 tot het derde kwartaal van 2014 wordt het totale handelssaldo wat minder negatief. De invoer van ruwe aardolie is een belangrijke verklarende factor. Zonder aardolieproducten zou het Vlaamse handelssaldo vrijwel steeds positief zijn (en recent toenemend).

De onderstaande tabel geeft enig detail over de geografische bestemming van de Vlaamse uitvoer. De EU28 is en blijft de belangrijkste Vlaamse exportmarkt, alleen al omwille van de ligging van het Vlaams Gewest tussen grote en welvarende West-Europese landen. In 2013 ging 67,5% van de Vlaamse export naar de EU28, waarvan 42,5% naar de drie buurlanden (bron: INR). Niettemin brokkelt het belang van de EU met de jaren wat af ten voordele van opkomende handelsblokken. Daarmee diversifieert de Vlaamse export zich geleidelijk aan.

Geografische spreiding Vlaamse uitvoer in 2009, 2012 en 2013 (%) naar de opkomende handelsblokken	2009	2012	2013
EU28	74,5	68,0	67,5
3 buurlanden (DE, FR, NL)	47,6	43,5	42,5
EU13 (nieuwe EU-lidstaten)	4,2	4,3	4,4
BRIC (Brazilië, Rusland, Indië en China)	5,2	7,7	7,5
Aziatische Tijgers (Hong Kong, Zuid-Korea, Singapore en Taiwan)	1,6	1,9	1,8
Next-11: Bangladesh, Egypte, Filippijnen, Indonesië, Iran, Mexico, Nigeria, Pakistan, Turkije, Vietnam, Zuid-Korea.	3,0	3,7	3,8

Bron: INR, verwerking SVR.

1.3. Voorwaarden voor een innovatieve economie

Een belangrijke voorwaarde voor de uitbouw van een innovatieve economie is de aanwezigheid van *goed opgeleide arbeidskrachten*. Dit vereist vooreerst voldoende mensen aan het werk.

Wanneer het Vlaams Gewest met de rest van Europa wordt vergeleken, dan doet het Vlaams Gewest het erg goed op het vlak van werkloosheid (5%) en jeugdwerkloosheid (16,6%), maar is de Vlaamse werkzaamheidsgraad eerder middelmatig (71,9%) (2013) en scoort het Vlaams Gewest zwak voor de werkzaamheid van 55-plussers (42,9%) (zie verder 3.1.1.). Het Vlaams Gewest wil tegen 2020 76% van de Vlamingen op beroepsactieve leeftijd aan het werk hebben. Met de 71,9% is het Vlaams Gewest daar nog meer dan 150.000 werkenden van verwijderd. Om een werkzaamheidsgraad van 76% te bereiken, moet de participatiegraad omhoog en moeten bijkomende jobs gecreëerd kunnen worden in de economie, waardoor ook meer laaggeschoolden en allochtonen aan het werk kunnen geraken. Daarnaast moet verder ingezet worden op langer werken en op duurzame loopbanen.

Het opleidingsniveau (zie verder 3.2.1.) blijft duidelijk hoger liggen dan het EU-gemiddelde of in de drie buurlanden, maar de voorsprong van het Vlaams Gewest brokkelt lichtjes af met de tijd. Voldoende uitgaven voor *onderzoek en ontwikkeling* (O&O) (zie verder 3.3.1.) is een belangrijke vereiste om door te groeien naar een innovatieve economie. Het Vlaamse Gewest scoort in 2012 met 2,42% (BERD: 1,62, non-BERD: 0,80) uitgaven inzake O&O nog steeds onder de 3% norm, maar toch is er een stijgende tendens sedert 2009 (2,12%). De Scandinavische landen zijn toppers, maar ook Duitsland investeert relatief meer in O&O dan het Vlaamse Gewest. Een aandachtspunt is dat de O&O inspanningen in het Vlaams Gewest geconcentreerd zijn bij grote bedrijven, dikwijls multinationals. Onder innovatie kan verstaan worden het introduceren van nieuwe of vernieuwde product- of procesinnovaties of organisatorische of marketinginnovaties. In 2012 deed 56% van de Vlaamse ondernemingen dit volgens de CIS-enquête. Dit is hoog. In Europees verband halen enkel Duitsland en het G-H-Luxemburg een hogere score.

2. Maatregelen voor de uitvoering van de landenspecifieke aanbevelingen

Inleidend

Op 8/07/2014 richtte de Raad zes landenspecifieke aanbevelingen³⁸ aan België. Deze hebben betrekking op de begroting, het belastingsysteem, pensioenen en vergrijzing, arbeidsmarkt-participatie, concurrentievermogen en broeikasgasemissies. Hierna worden de maatregelen opgesomd waarmee Vlaams Gewest uitvoering geeft aan de voor haar relevante aspecten uit de aanbevelingen.

2.1. Landenspecifieke aanbeveling 1

Na het corrigeren van het buitensporige tekort, krachtigere begrotingsmaatregelen voor 2014 te nemen gelet op het zich aftekenende verschil van 0,5 % van het bbp op basis van de voorjaarsprognose 2014 van de diensten van de Commissie die wijst op het gevaar van aanzienlijke afwijking ten opzichte van de vereisten van het preventieve deel van het stabiliteits- en groeipact. In 2015 de begrotingsstrategie die de vereiste aanpassing van 0,6 % van het bbp in de richting van de middellangetermijndoelstelling moet waarborgen, waar mee ook aan de schuldregel zou worden voldaan, aanzienlijk te versterken. Daarna, totdat de middellangetermijndoelstelling is verwezenlijkt, de voorgenomen jaarlijkse structurele aanpassing in de richting van de middellangetermijndoelstelling voort te zetten, overeenkomstig het vereiste van een jaarlijkse structurele aanpassing van ten minste 0,5 % van het bbp, en een grotere aanpassing te realiseren als de economische omstandigheden meezitten of zulks nodig is om aan de schuldregel te voldoen, teneinde de hoge schuldquote van de overheid op een duurzaam neerwaarts traject te brengen. Te zorgen voor een evenwichtige bijdrage van alle bestuursniveaus aan het nakomen van de begrotingsregels, met inbegrip van de regel inzake structureel begrotingsevenwicht, door middel van een bindend instrument waarvan een uitdrukkelijke uitsplitsing van de doelstellingen in een planningperspectief op middellange termijn deel uitmaakt.

2.1.1. Zorgen voor een evenwichtige bijdrage van alle bestuursniveaus m.b.t. het nakomen van de begrotingsregels

De Vlaamse Regering zet in op gezonde overheidsfinanciën waarbij een begroting in evenwicht wordt nagestreefd. Door de 6de staatshervorming neemt de budgettaire massa van het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap in 2015 aanzienlijk toe en krijgen het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap er heel wat bevoegdheden bij. Daarmee kan er meer dan ooit tevoren een eigen beleid uitgestippeld worden dat gezinnen, ondernemingen en verenigingen versterkt. Daar een solide budgettaire basis de beste uitgangspositie vormt om de uitdagingen waar het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap voor staat aan te gaan, werd ook voor het begrotingsjaar 2015, ondanks de moeilijke omgevingsfactoren (tegenvallende groei, impact verstrengde Europese begrotingsregels), een begroting in evenwicht ingediend. Bij de begrotingsopmaak werd er hiertoe voor een totaalbedrag van 1,15 miljard euro aan maatregelen genomen. Voor deze inspanning werd in de eerste plaats gekeken naar de eigen werking van de Vlaamse overheid: er werd gezorgd voor efficiëntere overheidsstructuren, de werkingsmiddelen en het inzetten op kerntaken. Daarnaast werd ook de kostendekkingsgraad van een aantal diensten verhoogd en werden de uitgaven voor sommige nieuwe bevoegdheden ingeperkt.

³⁸ http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2014/csr2014_council_belgium_nl.pdf

Dankzij deze inspanningen zijn er nieuwe beleidsimpulsen mogelijk ten belope van 98 miljoen euro. Zo zullen er in 2015 nieuwe investeringen gebeuren in welzijn, onderwijs en mobiliteit. Ook voor innovatie, leefmilieu en informatisering wordt extra investeringsruimte voorzien. Hiermee wordt er ingezet op zowel dringende maatschappelijke noden als op infrastructuur en kennis die nodig zijn om het economisch herstel te stimuleren. Teneinde dit bij de begrotingsopmaak 2015 vooropgesteld evenwicht ook effectief te kunnen realiseren zal de Vlaamse Regering de uitvoering van de begroting nauwgezet monitoren en indien nodig bijsturen. De eerste begrotingsaanpassing voor 2015 werd reeds vervroegd ingepland en zal in april gefinaliseerd worden.

2.2. Landenspecifieke aanbeveling 2

Het belastingsysteem in zijn geheel evenwichtiger en billijker te maken en in te zetten op een grootschalige fiscale hervorming die gericht is op het verlichten van de belastingdruk op arbeid, het vereenvoudigen van het belastingsysteem, het efficiënter maken van de btw, het verruimen van de belastinggrondslagen, het verminderen van het aantal aftrekmogelijkheden, het dichten van achterpoortjes en het laten uitdoven van subsidies met schadelijke milieugevolgen.

2.2.1. Verlichten van de belastingdruk op arbeid

Ingevolgde de zesde staatshervorming werd de fiscale autonomie van de gewesten uitgebreid. Zo verwierven de gewesten onder meer ruimere bevoegdheden om opcentiemen te heffen op de personenbelasting. Verder werden onder meer de fiscale uitgaven voor het verwerven of behouden van de eigen woning een exclusief gewestelijke bevoegdheid. In het kader van de consolidatie van de Vlaamse overheidsfinanciën werden de opcentiemen in het Vlaams Gewest niet verhoogd. De modaliteiten van het systeem van de woonbonus werden aangepast ten einde de kostprijs beheersbaar te houden. Door de zesde staatshervorming werden de gewesten ook bevoegd voor de vermindering van de werkgeversbijdragen voor doelgroepen. Zie verder onder 2.4.1 (*antwoord op LSA 4*).

2.2.2. Milieuvriendelijker fiscaal beleid

Een recente studie over een *vergroening van de fiscaliteit* onderzocht - in opdracht van de Vlaamse overheid - de economische, ecologische en sociale effecten van de invoering van verschillende milieubelastingen (federale en Vlaamse) en het aanwenden van deze inkomsten voor het verlagen van de loonkosten of het verhogen van nettolonen (verlagen personenbelasting) in het Vlaams Gewest. Naast de positieve milieu-impact hebben deze ingrepen steeds een licht positieve impact op het BBP, de ISEW en de werkgelegenheid. De resultaten kunnen nu gebruikt worden om een concreet lastenverhuivingsscenario uit te werken.

In het intergewestelijk politiek akkoord van 21/01/2011 tot hervorming van de verkeersbelastingen werd een *ecologische hervorming van de verkeersbelasting* vooropgesteld met een fundamentele wijziging van de heffingsgrondslag. Het vervangen van de fiscale pk als heffingsgrondslag door een milieuge-relateerde graadmeter leidt tot een duurzame, ecologische hervorming van de verkeersbelasting, gebaseerd op het 'vervuiler betaalt'-principe. Het is de bedoeling dat deze hervorming budgetneutraal zal worden geïmplementeerd, zodat de globale fiscale druk voor de weggebruikers niet verhoogt.

2.2.3. Invoering mobiliteitsbudget

De bedoeling van het *mobiliteitsbudget* is werknemers, in functie van hun persoonlijke mobiliteitsbehoefte, een keuze tussen verschillende valabele vervoersalternatieven te geven. Het gebruik van een

persoonsgeboden, multimodaal mobiliteitsbudget biedt de mogelijkheid om het aantal met de bedrijfswagen afgelegde kilometers te reduceren en op die manier bij te dragen aan een modal shift die de milieuschadelijke impact van het wegvervoer terugdringt. Om de invoering van een mobiliteitsbudget op een grotere schaal te kunnen implementeren, is overleg met de federale overheid lopende, opdat de benodigde aanpassingen aan (para)fiscaliteit en arbeidswetgeving zouden worden gerealiseerd. Momenteel is een proefproject in uitvoering, geïnitieerd en begeleid door het Vlaams Instituut voor Mobiliteit, dat o.a. de invoering van een mobiliteitsbudget bij een groter aantal partners faciliteert.³⁹ De eerste resultaten worden in de zomer van 2016 verwacht.

2.3. Landenspecifieke aanbeveling 3

De toekomstige stijging van de overheidsuitgaven in verband met de vergrijzing, met name voor pensioenen en langdurige zorg, te beheersen door meer inspanningen te leveren om de kloof tussen de werkelijke en de wettelijke pensioenleeftijd te verkleinen, de mogelijkheden om vroeger met pensioen te gaan vervroegd af te bouwen, actief ouder worden te bevorderen, de pensioenleeftijd aan te passen aan de ontwikkeling van de levensverwachting, en de overheidsuitgaven voor langdurige zorg kostenefficiënter te maken.

2.3.1. Overheidsuitgaven langdurige zorg kostenefficiënter maken

De zesde staatshervorming biedt nieuwe financiële hefboomen. In de ouderenzorg zal werk gemaakt worden van een beleid dat de oudere met een persoonsvolgend budget wapent om zijn weg te vinden binnen een netwerk van zorg.⁴⁰ De toename van het zorgzwaarteprofiel van residenten in de woonzorgcentra is een bezorgdheid om de financiering te optimaliseren binnen de huidige budgetmiddelen. Andere aandachtspunten in de ouderzorg hebben betrekking op meer dagopvang mogelijk maken (Besluit van de Vlaamse Regering m.b.t. de collectieve autonome dagopvang) en residentiële opname langer uitstellen. Er kan ook melding gemaakt worden van de beleidsintenties om de eerste lijnsgezondheidszorg 'patient centered' te reorganiseren en een betere samenhang tussen het zorg- en ondersteuningsaanbod te realiseren d.m.v. een geïntegreerde zorgorganisatie.

2.4. Landenspecifieke aanbeveling 4

De arbeidsmarktparticipatie te verhogen, in het bijzonder door de financiële prikkels die werken onaantrekkelijk maken te beperken de arbeidsmarkt toegankelijker te maken voor outsiders zoals jongeren en personen met een migratieachtergrond, de beroepsmobiliteit te vergroten, en discrepanties tussen aangeboden en gevraagde vaardigheden en het probleem van vroegtijdig schoolverlaten aan te pakken. Overal in het land de partnerschappen tussen de overheid, openbare arbeidsbemiddelingsdiensten en onderwijsinstellingen te versterken om in een vroeg stadium gepersonaliseerde bijstand aan jongeren te verlenen.

³⁹ Meer informatie over het proefproject is beschikbaar via <http://www.vim.be/projecten/i-mobiliteitsbudget>.

⁴⁰ Tot voor de zesde staatshervorming werden voor het verlenen van bijkomende erkenningen zoals Rust- en Verzorgingstehuizen (RVT), middelen van de federale overheid beschikbaar gesteld via protocolakkoorden.

2.4.1. Iedereen aan het werk

Om de ambitieuze doelstelling van een werkzaamheidsgraad van 76% tegen 2020 effectief te halen investeert de Vlaamse Regering vooreerst in het invullen van jobs via een *Vlaams doelgroepenbeleid*. Aangezien we uitgaan van een federale structurele lineaire loonlastenverlaging stimuleren we het aanwerven en aan het werk houden van bepaalde doelgroepen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Om de efficiëntie en effectiviteit van het doelgroepenbeleid te verhogen wordt het aantal maatregelen beperkt tot drie doelgroepen, met name jongeren, 55-plussers en personen met een arbeidshandicap. Zo creëren we extra ruimte om de loonkosten van deze doelgroepen te verlagen en hen zo meer kansen te bieden op de arbeidsmarkt. Deze hervorming maakt deel uit van het Banenpact dat wordt uitgewerkt door de Vlaamse Regering en de sociale partners. Op 23/01/2015 werd een eerste conceptnota goedgekeurd door de Vlaamse Regering. De nota werd voor advies voorgelegd aan de sociale partners.

Het Gezamenlijk Werkgelegenheidsverslag van de EU waarschuwt voor de stijgende langdurige werkloosheid. Het laatste jaar is in de EU het aandeel langdurig werklozen in de totale werkloze bevolking verder gestegen van 45,3% tot 48,7% in 2013. Het Vlaamse gewest scoort beter met 32,8% beter dan het EU gemiddelde en het Brussels Hoofdstedelijk (56,7%) en Waals Gewest (51,6%). Niettemin blijft op 1 op 3 van de Vlaamse werkzoekenden langer dan 2 jaar werkloos. In 2014 kende het Vlaams Gewest gemiddeld 60.522 werkzoekenden die langer dan 2 jaar werkzoekend zijn en althans theoretisch aan de voorwaarden voor werkervaring kunnen voldoen. Van die langdurige werkzoekenden is gemiddeld 56% kortgeschoold. 53% is ouder dan 50 jaar, 24% is allochtoon en 26% heeft een arbeidshandicap. Tegelijkertijd zijn er 300 C-IBO's, de IBO voor langdurig werkzoekenden, gestart.

In haar Werkprogramma 2015 kondigt de EC aan een aanbeveling te zullen formuleren aan de lidstaten om langdurige werkloosheid te bestrijden. *Het Vlaams Regeerakkoord kondigt alvast een grondige hervorming aan.* Maatregelen die focussen op gesubsidieerde tewerkstelling worden omgevormd naar tewerkstellingsinstrumenten in de private en publieke sector (waaronder ook het lokale niveau) die de instroom en doorstroom van werkzoekenden bevorderen. Concreet wordt *één systeem van tijdelijke werkervaring* voorzien waarbij de focus ligt op het *activeren van langdurig werkzoekenden*. Onder meer de volgende maatregelen zullen (gedeeltelijk) worden geïntegreerd: PWA, artikel 60§7 en artikel 61, ProjectGesco's en WEP+.

Zoals voorzien wordt begin 2015 met de uitvoering van het *collectief maatwerkdecreet* en het decreet lokale diensteneconomie gestart en wordt bijzondere aandacht aan doorstroomtrajecten besteed. We evalueren de decreten Maatwerk en Lokale Diensteneconomie op o.a. de gerealiseerde doorstroom en de duurzaamheid ervan, de duurtijd van de trajecten en de competentieversterking van de individuele werknemers, de effecten op de organisaties en sturen we bij waar nodig. Een beperkt *groeipad voor de sociale economie* wordt voorzien.

Het *Vlaams activeringsbeleid* zal de komende legislatuur ook sterk inzetten op *jongeren* en in het bijzonder ongekwalificeerde schoolverlaters. Er wordt verder gewerkt aan een betere aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt met het oog op het remediëren van vroegtijdig schoolverlaten. In antwoord op de Jeugdwerkgarantie garanderen we voor elke jongere werkzoekende een aanbod op maat. En we investeren nog meer in formules van werkplekleren en stimuleren de aanwerving en inzetbaarheid van laaggeschoolde jongeren.

Het Vlaamse (EAK-) jeugdwerkloosheidscijfer (in 2012: 12,8%) ligt al jaren duidelijk lager dan het Europese gemiddelde (in 2012: 22,8%), de Waalse jeugdwerkloosheid (27,1%) en de Brusselse jeugdwerkloosheid (36,4%). De voorbije jaren bereikte de Vlaamse jeugdwerkloosheid met 16,6% in 2013 een piek, terwijl het EU-gemiddelde min of meer stabiel bleef met zo'n 22,4% in 2014. Deze toename is vooral te wijten aan de aanhoudend zwakke economische conjunctuur.

Om de ongekwalificeerde uitstroom te remediëren wordt verder ingezet op werkplekleren en Werkinleving voor Jongeren (WIJ!). Samen met de instapstages en de Individuele Beroepsopleiding (IBO) maakt de WIJ! deel uit van een *driedelige aanpak naar werkervaring voor ongekwalificeerde jongeren* die op termijn moet leiden tot een kwalificatieplicht en werkervaringsgarantie voor de hele groep van ongekwalificeerde schoolverlaters.

In 2014 kregen 2945 jongeren de kans een *Werkinlevingstraject* te volgen, waarvan zowat de helft in Antwerpen (1470). Ook in West (287)- en Oost (695)-Vlaanderen, Limburg (434) en Vlaams-Brabant (59) werden WIJ-trajecten opgestart. Tegelijkertijd werden 589 instapstages georganiseerd, waarbij vooral de doelgroep kortgeschoolden (485) werden bereikt. In totaal zullen meer dan 6000 jongeren zonder diploma de volgende jaren een intensieve begeleiding op maat krijgen om zo hun kansen op en job te vergroten. Het gaat om jongeren tussen de 18 en 25 jaar die nooit hun school hebben afge maakt en nu werkloos thuis zitten. Hiervoor wordt de komende drie jaar bijna *elf miljoen euro* vrijgemaakt.

In 2012 werden 11.979 *IBO-trajecten* opgestart; eind 2014 waren dat er 12.838. Dat betekent dat zo'n 76% van het objectief werd gerealiseerd. Door de aanhoudende economische conjunctuur zijn werkgevers minder snel bereid tot vaste aanwervingen, waardoor het aantal vacatures voor IBO teruggeloopt.

M.b.t. het *bereik van IBO en WIJ!* valt het relatieve verschil op tussen de regio's. Meerdere oorzaken kunnen aan de basis hiervan liggen: externe arbeidsmarktfactoren, de aard van de toeleiding, de lokale betrokkenheid. Daarom zal in 2015 worden ingezet op het verhogen van de lokale betrokkenheid en het intensiveren van contacten met sectoren om te komen tot een hoger bereik. Wat de WIJ! betreft zal het bereik worden uitgebreid tot buiten de centrumsteden.

De activering van *oudere werkzoekenden* tot de leeftijd van 65 jaar wordt uitgebreid en er wordt voorzien in één doelgroepkorting om de loonlast te verlagen voor het aanwerven van 55 plussers. Het Vlaams Gewest wil ook de arbeidsmarktpositie van allochtone werkzoekenden verbeteren door sterker in te zetten op een geïntegreerd taalbeleid.

De *opvolging en controle* van de beschikbaarheid van de werklozen wordt versterkt. In overleg met de federale overheid wordt het normatief kader voor de regelgeving inzake passende betrekking, actief zoekgedrag, administratieve controle en sancties verfijnd. De VDAB zal deze bevoegdheid efficiënter kunnen uitvoeren door een volledige integratie in haar maatgericht bemiddelings- en begeleidingsmodel. De VDAB wordt ook bevoegd om het *zoekgedrag te controleren*. Indien een werkzoekende onvoldoende inspanning levert of afspraken niet nakomt, zal een *sanctie* opgelegd worden. De vrijstelling van controle op de beschikbaarheid kan enkel binnen een VDAB erkend traject naar werk. De VDAB zal het kader voor de rechten en plichten van de werkzoekenden, de werkgever en de bemiddelingsdienst actualiseren en vervolgens helder en transparant communiceren.

Het Vlaams Gewest maakt werk van een *arbeidsmigratiebeleid* dat deel uitmaakt van een globaal Vlaams arbeidsmarktbeleid. De Vlaamse arbeidsmarkt stopt immers niet aan de grenzen. Samenwerking met het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de buurlanden en de rest van Europa is aangewezen. Vooreerst moet ingezet worden op de activering van de aanwezige arbeidsreserve, alsook een verdere verhoging van de interregionale mobiliteit met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waals Gewest.

Daarnaast moet werk gemaakt worden van een actief arbeidsmigratiebeleid voor werknemers en zelfstandigen dat afgestemd is op de specifieke noden van de Vlaamse arbeidsmarkt. Een flexibele instroom van hooggeschoolde werknemers, alsook van middengeschoolden via een dynamische knelpuntberoepenlijst wordt voorzien. Het nieuwe kader ten gevolge van de *Single Permit richtlijn* dient

transparant, eenvoudig en rechts zeker te zijn, rekening houdend met de gecombineerde vergunning voor arbeid en verblijf.

Via het activerings- en competentiebeleid verbeteren we de *arbeidsmarktpositie van allochtone werkzoekenden*. Zo zetten we sterker in op een geïntegreerd taalbeleid, competentieversterkende acties en specifieke toelidings- en werkervaringstrajecten voor laaggeschoolde jongeren, met een bijzondere focus voor de stedelijke problematiek. We bestrijden ook discriminatie op de arbeidsmarkt, preventief zowel als curatief.

Met nieuwe streefcijfers voor collega's met een migratieachtergrond, vrouwen in top –en middenkader en collega's met een handicap wil de Vlaamse overheid zelf een aantal drempels wegwerken bij aanwervingen. De acties voor een divers personeelsbeleid maken deel uit van het nieuwe *gelijkekansen –en diversiteitsplan* dat op 30/01/2015 werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

2.4.2. Sterkere loopbanen

De kern is meer maatwerk in de begeleiding en ondersteuning van werkzoekenden en werkenden, en een doorgedreven competentiebeleid in de bedrijven. Deze visie vereist zowel bij werkgevers als werknemers een omslag in het klassieke denken, van jobzekerheid naar *loopbaanzekerheid*. We willen daarom mensen versterken in hun loopbaan zodat ze de overgang kunnen maken van werkloosheid naar werk, van gezin naar werk,.... en hun loopbaan waar nodig kunnen bijsturen.

Er wordt een coherent beleid rond *arbeidsmarktgerichte opleiding* gevoerd. Dit betekent een integratie van verschillende bestaande instrumenten (opleidingscheques, betaald educatief verlof, opleidingskrediet) in een instrument dat werkenden toelaat om zich bij te scholen of te heroriënteren om een andere beroepsloopbaan te starten. De ondersteuning kan bestaan uit financiële ondersteuning of bijkomend verlof of een combinatie van beide. De ondersteuning gebeurt via maatwerk en een vraaggericht financieringssysteem.

Omdat een gebrekkige kennis van het Nederlands een grote drempel is naar tewerkstelling – in het bijzonder voor personen met een vreemde herkomst - wordt een *verplichte taalscreening* ingevoerd voor alle anderstalige werkzoekenden in functie van hun traject naar werk. Bij onvoldoende kennis van het Nederlands wordt hen een opleiding Nederlands gegeven in een begeleidingstraject bij VDAB of partners van VDAB. De opleiding Nederlands kan geïntegreerd gevolgd worden met een beroepsopleiding of op de werkvloer. Wie een opleiding Nederlands weigert, wordt gesanctioneerd zoals bij een weigering van andere opleidingen.

Voor de *basisopleiding Nederlands (NT2)* wordt het huidige afsprakenkader bijgestuurd tot concrete afdwingbare afspraken. Het NT2-aanbod wordt afgestemd op de noden van cursisten, onder meer door te voorzien in meer gespreide instapmomenten en meer intensieve basisopleiding en meer geïntegreerde leertrajecten. Er wordt gezorgd voor een optimale geografische spreiding. Hiertoe worden het aanbod opleidingsverstrekkers voor de basisopleiding uitgebreid.

2.4.3. Inzetten op de combinatie arbeid en gezin

De *regionalisering van dienstencheques* biedt de mogelijkheid om een blijvende impuls te geven aan de werkzaamheidsgraad door de werkenden te ondersteunen in hun combinatie arbeid en privé. Daarnaast is het stelsel van de dienstencheques een belangrijk instrument in de strijd tegen het zwartwerk en de activering van laaggeschoolde en langdurig werkzoekenden.

Na uitwerking van afdoende alternatieven om de toeliding van werkzoekenden naar het dienstencheque-circuit te verzekeren, *wordt de verplichting om 60% werkzoekenden of leefloners aan te werven af-*

geschaft. Er wordt gezorgd voor een betere integratie en taalverwerving van werknemers van vreemde origine. Aanvullende thuiszorg en dienstencheques zijn complementair maar toch duidelijk van elkaar gescheiden.

Het Vlaams Gewest ondersteunt de combinatie arbeid-gezin. Voor alle werknemers wordt *één Vlaams systeem uit ter ondersteuning van thematische verloven voor zorg*, complementair aan de federale uitkering voor deze thematische verloven uitgewerkt.

Het Vlaams Gewest bouwt verder aan een *kwaliteitsvolle kinderopvang voor baby's en peuters* en de buitenschoolse opvang wordt, in samenwerking met alle partners, beter afgestemd op de leefwereld van schoolkinderen met het oog op een goede combinatie arbeid-gezin. In functie van betaalbare en kwaliteitsvolle kinderopvang is het realiseren van een groeipad tegen de achtergrond van de bepalingen in het decreet voor kinderopvang van baby's en peuters gepland. De Vlaamse overheid wil stap voor stap voldoende, kwaliteitsvolle kinderopvang voor baby's en peuters realiseren die voor iedereen toegankelijk is. De opvang moet zowel betaalbaar zijn voor de ouders als financieel leefbaar voor de opvangsector. Het realiseren van het groeipad moet in combinatie gezien worden met het realiseren van een voortgangsplan decreet kinderopvang van baby's en peuters, zodat o.a. op langere termijn kan opgevolgd worden of de doelstellingen van het decreet worden bereikt.

2.4.4. Alle kinderen stevige fundamenten geven door een sterk basisonderwijs

Om met maximale kansen op succes het leerplichtonderwijs te doorlopen is het belangrijk dat kinderen zo vroeg mogelijk aan het kleuteronderwijs deelnemen, in het bijzonder in functie van een vlotte taalverwerving Nederlands vanaf jonge leeftijd. Hierbij is een *hogere participatie van kinderen aan het kleuteronderwijs* cruciaal, gezien de positieve impact op het vervolg van de schoolloopbaan. Er wordt daarom meer aandacht gegeven aan de allerjongsten vanaf drie jaar. Er zal bekeken worden wat de rol van nieuwe voorzieningen zoals de Huizen van het Kind hierin kan zijn. Ook zal hierover samengewerkt worden met de Centra Leerlingenbegeleiding (CLB's) en Kind en Gezin, dit laatste om niet-ingeschreven kleuters naar de kleuterschool toe te leiden, en dit bij alle bevolkingsgroepen.

In het lager onderwijs ligt de focus op de algemene vorming van het kind, via een geïntegreerde benadering. Er wordt sterk ingezet op het delen van expertise (via praktijkonderzoek en door uitwisseling tussen scholen), o.a. inzake differentiatie, competentieontwikkeling van leerkrachten lager onderwijs en de overgang basis- en secundair onderwijs.

2.4.5. Een omvattend beleid inzake leerrecht, spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten

Om het recht van elke leerling op kwaliteitsvol onderwijs en leerlingenbegeleiding (leerrecht) te garanderen zal er *één omvattend beleid omtrent leerrecht, spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten* worden uitgewerkt. Deze drie thema's zijn sterk met elkaar verwant en vragen een gelijkaardige aanpak. Voor de uitwerking van dit geïntegreerd actieplan zullen acties overgenomen en aangevuld worden uit de reeds bestaande actieplannen⁴¹. Deze zullen verder uitgerold worden in het kader van dit plan.

Er wordt ingezet op het bestrijden van vroegtijdig schoolverlaten door een preventief beleid inzake spijbelen uit te werken en lokaal wordt een aanklampend beleid voor jongeren die dreigen uit te vallen en uitvallen, verankerd. Op die manier wil de Vlaams Gemeenschap het leerrecht van elke jongere garanderen om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk jongeren een onderwijskwalificatie behalen.

⁴¹ Het actieplan vroegtijdig schoolverlaten en het actieplan spijbelen en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag.

Met dit geïntegreerde actieplan wordt er in de eerste plaats ingezet op preventieve acties om spijbelgedrag te voorkomen. Samen met de lokale besturen, de CLB's en andere lokale partners wordt bekeken hoe dit 'aanklampend' beleid kan worden uitgewerkt voor die jongeren die spijbelen en dreigen de school vroegtijdig te verlaten. Voor elke leerling dient het leerrecht gegarandeerd te worden door een continuüm van onderwijs-welzijn trajecten op te zetten op maat van jongeren die dreigen uit de boot te vallen of die tijdelijk niet in een onderwijscontext kunnen opgevangen worden. Dit zal gebeuren in samenwerking en in dialoog met de onderwijspartners en andere beleidsdomeinen zoals Welzijn en Werk, maar ook met lokale besturen.

2.4.6. Het secundair onderwijs moderniseren

Het Vlaamse secundair onderwijs behoort internationaal tot de top. Om dit te behouden zullen de sterktes verder worden uitgebouwd en de verbeterpunten aangepakt en zal er worden ingezet op kwaliteitsvol onderwijs voor iedere leerling. Het oriënteringstraject van leerlingen zal worden versterkt en de aansluiting op het hoger onderwijs en de arbeidsmarkt verbeterd.

Het *masterplan secundair onderwijs* zal in nauw overleg met het onderwijsveld en de sociale partners worden uitgevoerd. In de eerste graad kunnen leerlingen hun interesses, talenten en competenties verkennen. Er zal voldoende ruimte zijn om sterke leerlingen uit te dagen en leerlingen die dat nodig hebben extra ondersteuning te geven. In de tweede en de derde graad wordt het huidige studieaanbod geactualiseerd en gerationaliseerd. De hiërarchie tussen de onderwijsvormen wordt weggewerkt.

Elke studierichting moet een goede aansluiting verzekeren met het hoger onderwijs en/of de arbeidsmarkt. Daarvoor komt er een betere afstemming van de eindtermen op de startcompetenties van het hoger onderwijs en leiden alle arbeidsmarktgerichte studierichtingen tot één of meer beroepskwalificaties. In het bijzonder komt er meer aandacht voor de opwaardering van het technisch en beroepsonderwijs. Werkplekleren wordt een structureel onderdeel van de arbeidsmarktgerichte studierichtingen. Zo zijn stages sinds 1/09/2014 al verplicht in meer dan 140 richtingen en zal deze verplichting de volgende jaren worden uitgebreid.

2.4.7. Discrepanties aangeboden en gevraagde vaardigheden wegwerken: nieuw duaal stelsel leren en werken

Duaal leren houdt in dat jongeren meer dan nu ervaring opdoen op de werkvloer, op die manier een kwalificatie behalen en dus beter voorbereid zijn op de arbeidsmarkt. Doel is om de vele stelsels van leren en werken te vereenvoudigen. Op 23/01/2015 heeft de Vlaamse Regering de *conceptnota duaal leren* goedgekeurd. De nota werd voor advies voorgelegd aan de VLOR, de SERV en Syntra Vlaanderen.

Het geïntegreerd duaal stelsel van leren en werken, wordt beleidsmatig en maatschappelijk als gelijkwaardig beschouwd met alle andere vormen van secundair onderwijs en biedt perspectief voor jongeren én ondernemers. De nieuwe Vlaamse bevoegdheid - het industriële leerlingwezen - is hiervoor een hefboom. De sectorale vertaling van dit beleid gebeurt via het instrument van de sectorconvenants. Duale opleidingsvormen zijn een volwaardige kwalificerende opleiding en een nuttig instrument in de strijd tegen ongekwalificeerde uitstroom en jeugdwerkloosheid. Ook voor jongeren zonder diploma die ouder zijn dan 18 jaar, kan een duaal leer-werktraject een passende oplossing zijn om een kwalificatie te halen.

Het duaal leren wordt dus uitgebouwd als een volwaardige leerweg die tot doelstelling heeft te leiden tot een onderwijskwalificatie. Indien dat niet haalbaar is, is het minimum dat de Vlaamse Gemeenschap wil afleveren een erkende beroepskwalificatie of een deelcertificaat. Via duaal leren kunnen jongeren goed voorbereid doorstromen naar de arbeidsmarkt en hebben ze ook kwalificaties waarmee

ze naar het hoger onderwijs kunnen doorstromen. In dit nieuwe stelsel van leren en werken zal elke arbeidsrijpe jongere een concrete werkervaring hebben. De leercomponent zal er sterker dan nu gecombineerd worden met en afgestemd worden op de werkplekervaring en is dus onlosmakelijk met de werkervaring verbonden. Leerplichtige jongeren die (nog) niet arbeidsrijp zijn, zullen een specifiek aanbod krijgen vanuit onderwijs.

De concrete doelstellingen voor het nieuw duale stelsel van leren en werken zijn: (i) verbetering van de screening en toeleiding, (ii) vereenvoudiging en harmonisatie van de overeenkomsten en statuten van de jongeren, (iii) vereenvoudiging van de incentives voor leerondernemingen, (iv) versterken van de sectorale aanpak, (v) uniforme regeling voor de erkenning en kwaliteitsborging van de leerondernemingen, (vi) de regeling van de trajectbegeleiding (in zijn verschillende facetten) en (vii) versterking van de matchingsprocessen en de leertijd.

Naast het overleg over de vormgeving van het toekomstige Duaal Leren wordt ook ingezet op de verbetering van de huidige werking. In dat verband wordt ingezet om het aantal jongeren in het *Deeltijds Onderwijs* dat arbeidsrijp is en toch geen werkervaring heeft (dit zijn ongeveer 1.400 jongeren) terug te dringen en meer jongeren een werkervaring te bezorgen.

2.4.8. Diplomavooraarden voor verwerven van een inschakelingsuitkering

De nieuwe federale regering heeft maatregelen genomen met betrekking tot de verstrenging van de inschakelingsuitkering en de diplomavooraarden die hieraan gekoppeld worden. Tot hun 21ste moeten jongeren namelijk een bewijs kunnen voorleggen dat ze een opleiding met vrucht afgerond hebben. Deze maatregel is bedoeld om jongeren aan te moedigen om hun opleiding te voltooien. Op 30/01/2015 hebben de federale minister van Werk en de ministers van onderwijs van de gemeenschappen afspraken gemaakt over de precieze invulling van deze diplomavooraarden voor het verwerven van een *inschakelingsuitkering* tot 21 jaar. Als gevolg hiervan zal, vanaf 1/09/2015, een grotere groep jongeren (voornamelijk uit het beroeps- en buitengewoon onderwijs) op de inschakelingsuitkering kunnen blijven rekenen. Zo willen de ministers jongeren stimuleren om de hoogst haalbaar kwalificatie te behalen.

2.4.9. Een vlotte doorstroom van het onderwijs naar de arbeidsmarkt realiseren

De *Vlaamse kwalificatiestructuur* (VKS) beschrijft welke competenties nodig zijn voor de uitoefening van beroepen en koppelt deze aan opleidingen. De VKS wordt momenteel volop uitgerold. In erkende beroepskwalificaties worden de competenties beschreven die nodig zijn voor de uitoefening van een bepaald beroep. Arbeidsmarktgerichte opleidingen zullen in de toekomst steeds opleiden tot één of meerdere beroepskwalificaties. Bij de verdere uitrol wordt nagedacht over een strategie om de bestaande kwalificaties actueel te houden om zo in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen en innovaties. De beleidsdomeinen Onderwijs en Werk zullen werken aan een *gezamenlijk systeem van kwaliteitscontrole* voor opleidingen binnen en buiten onderwijs die leiden tot een beroepskwalificatie, inclusief trajecten tot de erkenning van competenties. Er zal ook werk worden gemaakt van een *geïntegreerd EVC-beleid*, in overeenstemming met de uitgangspunten van de Europese aanbeveling over het valideren van informeel en niet-formeel leren.

In het masterplan secundair onderwijs is voorzien om *werkplekleren* te integreren in alle arbeidsmarktgerichte studierichtingen. Werkplekleren zal echter ook verder versterkt en uitgebreid worden in het volwassenen- en hoger onderwijs. Er zal een eenduidig en hanteerbaar juridisch kader voor alle vormen werkplekleren worden ontwikkeld en er zal bekeken worden hoe de bestaande statuten voor werkplek-lernen kunnen worden geharmoniseerd. Inzetten op werkplekleren vraagt ook voldoende

kwalitatieve stageplaatsen voor leerlingen en studenten, zowel in het secundair als het hoger onderwijs. Hiervoor wordt de dialoog met werkgeversorganisaties en sectoren aangegaan om tot de nodige afspraken en engagementen te komen.

Het *Actieplan STEM 2012-2020 (Science, Technology, Engineering en Mathematics)*⁴² is in volle uitvoering. In 2014 werd het STEM-onderwijs aantrekkelijker gemaakt dankzij een verbeterde STEM-didactiek. Er werd ingezet op het versterken van competenties van leraren via nascholing, aanmoedigen van schoolse projecten en het inzetten van techniekcoaches. Het proces van studie- en loopbaankeuze werd geoptimaliseerd via studiekeuze-instrumenten zoals de onderwijsskiezer en de passie voor STEM buiten het onderwijs werd aangemoedigd d.m.v. de oprichting van een netwerk van STEM-academies. Daarnaast werd via communicatiecampagnes gewerkt aan de maatschappelijke waardering van STEM-beroepen en werden ook sectoren gesensibiliseerd om acties te ondernemen inzake STEM. De Vlaamse Regering heeft op 23/01/2015 de bestaande ontwikkelingsdoelen en eindtermen van het huidige leergebied wereldoriëntatie opgesplitst over de twee nieuwe leergebieden 'wetenschap en techniek' en 'mens en maatschappij'. Basisscholen kunnen hierdoor vanaf volgend schooljaar een groter accent leggen op wetenschappen, technologie en techniek. Het lerarenteam zal zo nog sterker kunnen focussen op STEM. In het secundair onderwijs is het aandeel STEM-studiebewijzen gestegen t.o.v. de voorbije twee jaren (44,6% van het totale aantal studiebewijzen in het schooljaar 2012-2013), terwijl er in het hoger onderwijs de stijging zich doorzet (25,8% van het totale aantal diploma's in het academiejaar 2013-2014). Wetenschap, techniek en onderwijs worden van kleuterklas tot hoger onderwijs gestimuleerd.

Tot slot zal gewerkt worden aan een geactualiseerd actieplan voor het stimuleren van *ondernemingszin en ondernemerschap* via het onderwijs.

2.5. Landenspecifieke aanbeveling 5

Het concurrentievermogen te herstellen door de hervorming van het loonvormingsmechanisme, met inbegrip van de loonindexering, voort te zetten in overleg met de sociale partners en conform de nationale praktijken, om ervoor te zorgen dat de loonevolutie aansluit bij de productiviteitsontwikkelingen op sectoraal en/of bedrijfsniveau en bij de economische toestand, en voorziet in daadwerkelijke automatische correcties waar zulks nodig is; door de mededinging te versterken in de sectoren van de detailhandel, excessieve beperkingen betreffende diensten, met inbegrip van diensten van deskundigen, te elimineren en het gevaar van verdere stijgingen van de energiedistributiekosten in te dijken; door innovatie te stimuleren via geharmoniseerde steun regelingen en minder administratieve barrières; en door een gecoördineerd onderwijs- en opleidingsbeleid te voeren dat de hardnekkige discrepanties tussen aangeboden en gevraagde vaardigheden en de regionale verschillen inzake vroegtijdig schoolverlaten aanpakt.

⁴² Op 20/01/2012 nam de Vlaamse Regering akte van het Actieplan STEM 2012-2020, dat tot doel heeft meer mensen te doen kiezen voor een loopbaan in de exacte wetenschappen en techniek. De basisprincipes zijn: aantrekkelijker STEM-onderwijs, goed ondersteunde leraars, een goed uitgewerkte studie- en loopbaankeuze, meer meisjes in STEM-opleidingen en – beroepen, inzetten op excellentie, een aangepast opleidingsaanbod, aanmoedigen van de bijdrage van sectoren, bedrijven en kennisinstellingen, inzetten op een hoge maatschappelijke waardering van technische beroepen.

2.5.1. Via een kostenefficiënter energiebeleid de impact op de energiefactuur beperken

Ondanks diverse aanpassingen aan de certificaten systemen voor groene stroom en Warmtekrachtkoppeling (WKK) namen de kosten ervan de afgelopen jaren sterk toe. Ook in de komende jaren zullen deze kosten én hun impact op de energiefactuur door reeds aangegane engagementen verder toenemen. Bovendien werden tussen 2009 en 2014 aanzienlijke bedragen aan certificatenkosten nog niet doorgerekend op de energiefactuur die eveneens in de komende jaren nog doorgerekend moeten worden. Die 'schulden' zijn te wijten aan de certificatenoverschotten op de quotumverplichting voor leveranciers (er werden veel meer certificaten uitgereikt dan leveranciers moesten indienen) en aan de te lage bevroren nettarieven (waardoor netbeheerders hun kosten voor de opkoping van certificaten aan minimumprijs niet konden doorrekenen).

De nog niet doorgerekende certificatenkosten bij de netbeheerders zullen de komende jaren in de nettarieven terecht komen. In het kader van de zesde staats hervorming is de bevoegdheid om de tarieven van gas- en elektriciteits distributie te regelen op 1/07/2014 overgedragen van de federale overheid naar de gewesten. Eind 2014 heeft de Vlaamse energieregulator VREG de distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas goedgekeurd voor de periode vanaf 1/01/2015 tot en met 31/12/2016. De VREG heeft gekozen voor inkomstenregulering als methodologie omdat het een efficiënte bedrijfsvoering bij netbeheerders stimuleert. De nieuwe tarieven reflecteren de actuele kosten van de netbeheerders zo goed mogelijk, zodat er geen nieuwe niet doorgerekende kosten ontstaan. De nieuwe distributienettarieven zullen ook de saldi van de distributienetbeheerders van 2008-2009 compenseren. De saldi voor de periode 2010-2014 werden nog niet bepaald; het Hof van Beroep te Brussel werd gevat met de vraag om te stipuleren welke regulator bevoegd is om het exacte bedrag van deze saldi te bepalen.

Inzake de overschotten aan certificaten voor groene stroom en WKK voorziet het regeerakkoord van de nieuwe Vlaamse Regering in een verdere *hervorming van het steunmechanisme voor hernieuwbare energie*. Verschillende opties liggen open om het surplus aan certificaten weg te werken (zoals een verlening van de banking van certificaten, een verhoging van het quotum voor WKK en groenestroomcertificaten, enz.). Daarnaast zal ernaar worden gestreefd om het steunmechanisme efficiënter en effectiever te maken (zoals een afbouw van de ondersteuning voor marktrijpe technologie, een geleidelijke omschakeling van exploitatiesteun naar investeringssteun voor zonnepanelen, enz.).

De Vlaamse Regering heeft beslist om tot 2020 de indirecte emissiekosten maximaal te compenseren voor die sectoren die zijn blootgesteld aan een risico op 'carbon leakage'. Deze compensaties zullen gefinancierd worden met middelen uit het klimaatfonds, dat zal gevoed worden met de opbrengsten van de veiling van emissierechten.

2.5.2. Ondernemersvriendelijke overheid

Om meer klantvriendelijkheid en een betere toegankelijkheid van de dienstverlening en steuninstrumenten te bereiken wordt een *nieuw Agentschap voor Innoveren en Ondernemen (AIO)* opgericht. Dit integreert het Agentschap Ondernemen (AO) en de bedrijfsgerichte diensten van het IWT. Doel is de steunmaatregelen gericht op innovatie en de economische steunmaatregelen nauwer op elkaar te doen aansluiten en in te zetten als één geïntegreerd en op elkaar afgestemd steuninstrumentarium of 'tool box' waarmee Vlaamse bedrijven en internationale bedrijven die zich in het Vlaams Gewest willen vestigen optimaal ondersteund kunnen worden. Ook worden de procedures nog eenvoudiger en transparanter gemaakt. Een *geïntegreerd digitaal loket* (www.vlaanderenonderneemt.be) ondersteund door het AIO wordt uitgebouwd tot een uniek front office van de Vlaamse overheid waar de (toekomstige) ondernemer met al zijn vragen t.a.v. de Vlaamse overheid terecht kan.

De oprichting van het nieuw AIO kadert binnen de in het regeerakkoord opgenomen beslissing om de *Vlaamse overheid op een efficiëntere wijze te organiseren* door onder meer de fusie van entiteiten en beleidsdomeinen en de verdere rationalisatie van de managementondersteunende functies. Nadat de Vlaamse Regering in de vorige regeerperiode op 20/09/2013 haar goedkeuring gaf aan een conceptnota die ertoe strekte 10 entiteiten op te heffen door ze te integreren in andere entiteiten, worden met het regeerakkoord aanvullend een 20-tal entiteiten opgeheven. Met de sterke reductie van het aantal entiteiten wordt de gemiddelde schaalgrootte van de entiteiten van de Vlaamse overheid verhoogd, hetgeen ook de efficiënte werking van deze entiteiten ten goede komt. Bij deze fusieoperatie wordt ook maximaal getracht taken op een logische wijze te clusteren en dus een einde te maken aan de huidige versnippering van takenpakketten.

Tevens is een *groiegericht clusterbeleid* in ontwikkeling dat clusters zal ondersteunen in de realisatie van ambitieuze competitiviteitsprogramma's. Gevolg gevend aan de rapporten SOETE I en II wordt tevens een sterke rationalisatie van het innovatielandschap gerealiseerd waardoor meer kritische massa ontstaat en de dienstverlening naar bedrijven wordt gestroomlijnd.

2.5.3. Een gecoördineerd onderwijs- en opleidingsbeleid

Het *Jeugdgarantie-implementatie Plan* (JGIP) vormt een raamwerk voor samenwerking tussen de beleidsdomeinen Onderwijs en Werk en de arbeidsbemiddelingsdienst VDAB. Om de samenwerking en integratie verder te optimaliseren, zal het Vlaamse JGIP geüpdatet worden conform de beleidslijnen van de nieuwe Vlaamse Regering. Acties rond voorkomen van voortijdig schoolverlaten en de *mis-match* inzake vaardigheden blijven hierbij van primordiaal belang.

De samenwerking tussen de sectoren Onderwijs en Werk zal dus nog worden versterkt, en dit zowel op het ambtelijke als op het politieke niveau. Ook de sociale partners en het veld worden zoveel mogelijk betrokken. Zo wordt de hervorming van het nieuwe duale stelsel van leren en werken door een interministerieel comité aangestuurd.

2.5.4. Regionale verschillen inzake vroegtijdig schoolverlaten aanpakken

In het *Brussels Hoofdstedelijk Gewest* (BHG) blijft het vroegtijdig schoolverlaten een groot probleem. Enerzijds geldt het gevoerde Vlaamse beleid integraal in het Vlaamse onderwijs dat in het BHG wordt aangeboden, anderzijds wordt intensief samengewerkt met de bevoegde Brusselse instanties. Zo neemt de Vlaamse Regering deel aan de 'Task Force Onderwijs, Opleiding en Arbeidsmarkt' van de nieuwe Brusselse Regering. Deze Task Force kwam op 21/01/2015 voor het eerst samen. Ze krijgt als opdracht om de fundamenten van de 'Alliantie Werk, Opleiding, Onderwijs en Onderneming' vorm te geven. Prioritair zal ze een kadaster opstellen van het onderwijs- en opleidingsaanbod, de noden van de evoluerende arbeidsmarkt en economie aan het licht brengen, samenwerkingen voorstellen voor stages en startbanen en onderzoeken hoe bedrijven gestimuleerd kunnen worden om hun vacatures bekend te maken bij de dienst Werkgevers van Actiris.

Daarnaast wordt samengewerkt met de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) om acties met betrekking tot voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten die in aanmerking komen voor financiering vanuit het Europees Sociaal Fonds uit te werken.

2.6. Landenspecifieke aanbeveling 6

Er voor te zorgen dat de 2020-doelstellingen voor het terugdringen van de emissies van broeikasgassen van niet-ETS-activiteiten, in het bijzonder van gebouwen en van het vervoer, worden gehaald. Erop toe te zien dat de bijdrage die van het vervoer moet komen, aansluit bij de doelstelling om de verkeerscongestie te verminderen.

Duidelijke afspraken te maken over de verdeling van de inspanningen en lasten tussen het federale niveau en de regionale entiteiten.

2.6.1. Emissies van broeikasgassen van niet-ETS-activiteiten

In het *Vlaams Mitigatieplan 2013-2020* is een traject voorzien om in alle niet-ETS-sectoren de broeikasgasuitstoot aanzienlijk terug te dringen. Als onderdeel van het Vlaams regeerakkoord 2014-2019 werd afgesproken dat hierbij minstens de helft van de Vlaamse reductie-inspanningen door eigen broeikasgasreducties wordt gerealiseerd. Het Vlaams Gewest zal hiertoe alle interne maatregelen nemen die technisch en economisch uitvoerbaar en maatschappelijk aanvaardbaar zijn. De meeste van de klimaatmaatregelen, opgenomen in het plan, worden gefinancierd door de beleidsvelden die verantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering ervan.

Aanvullend biedt het *Vlaams Klimaatfonds* een financieel kader voor additioneel klimaatbeleid. Bij goedkeuring van het Vlaams Mitigatieplan was in dit fonds een bedrag van 20 miljoen euro beschikbaar, waarmee een eerste reeks van maatregelen worden gefinancierd voor de periode 2013-2014. Een groot deel van deze maatregelen situeren zich in de gebouwen- en transportsector, zoals de verhoogde premie voor wie tegelijk muren isoleert en ramen vervangt, een versnelling van het energiezuinig maken van sociale woningen, de uitbreiding van het aanbod elektrische oplaadpalen op parkeerterreinen van Vlaams Gewest (i.c. carpoolparkings en Park & Rides, zie verder 3.4.1.), de inzet van logistieke consultants voor KMO's en van energieconsultanten in de landbouwsector, voor onroerend erfgoed (zie verder 2.6.2.) en voor toeristische infrastructuur, uitbreiding van de walstroominfrastructuur voor de binnenvaart, enz. Het regeerakkoord 2014-2019 stelt dat de middelen voor het Klimaatfonds in intern beleid prioritair zullen worden ingezet voor energiebesparende maatregelen in gebouwen.

De verschillende betrokken beleidsdomeinen onderzoeken de opties om de Vlaamse broeikasgasuitstoot te reduceren in aanvulling op de maatregelen en fondsen die zijn opgenomen in het Vlaams Mitigatieplan.

2.6.2. Bijdrage van de bouwsector aan de vermindering van broeikasgasemissies

Het maatregelenpakket ter reductie van de broeikasgasemissies van de bouwsector sluit in het bijzonder aan bij de uitvoering van de Europese richtlijnen inzake energie-efficiëntie en de energieprestatie van gebouwen.

In dit verband heeft de Vlaamse Regering op 28/03/2014 akte genomen van het *derde Vlaams actieplan energie-efficiëntie*, dat als onderdeel van het nationale actieplan op 30/04/2014 werd ingediend bij de EC. Het Vlaams actieplan bevat een eerste aanzet voor een langetermijnvisie voor de grondige renovatie van het bestaande gebouwenpark. De nieuwe Vlaamse Regering heeft zich voorgenomen deze aanzet verder te concretiseren. Vertrekbasis is het Energierenovatieprogramma 2020, dat zal worden geëvalueerd en bijgesteld naar 2030, in overleg met de stakeholders.

Op kortere termijn zal de Vlaamse Regering het premiestelsel voor dakisolatie en hoogrendementsglas herzien, door een duidelijk afbouwscenario in te bouwen, met het oog op het versnellen van de investeringsbeslissing. Tevens worden extra stimuli ingebouwd voor grondige energetische renovaties, richting het BEN-energieprestatieniveau voor bestaande woningen dat in overleg met de bouwsector wordt vastgelegd. Voor nieuwbouw wordt het Vlaams actieplan BEN-gebouwen uitgevoerd. De huidige Vlaamse Regering wil de reeds gekende BEN-niveaus en het aanscherpingspad tot 2021 om de twee jaar aftoetsten aan het voortschrijdend kostenoptimum.

Andere maatregelen betreffen het verhogen van de kwaliteit van het EPC voor residentiële gebouwen, de implementatie van het EPC voor niet-residentiële gebouwen, de versterking van het programma voor sociale dakisolatie, enz.

Ook met een *verbetering van het gebouwenpatrimonium* draagt het Vlaams Gewest bij aan de kerndoelstelling 'klimaatverandering en duurzame energievoorziening', onderzoek en ontwikkeling en werkgelegenheid. Dit gebeurt in samenwerking met verschillende belanghebbenden via o.m. een transitie-overleg waar experimenten met een zo groot mogelijk maatschappelijk rendement worden bedacht. Enkele voorbeelden: gezamenlijke renovatie van woningen, realisatie van duurzame wijken, proefprojecten rond bijvoorbeeld aanpasbaar bouwen (=toekomstgerichtheid). De realisatie van proefprojecten en het ontstaan van nieuwe businessmodellen wordt gecoacht, waarbij deze coaching via een rollend fonds is gefinancierd. De Vlaamse overheid wil zo ook het ontstaan van innovatieve marktsegmenten en de werkgelegenheid bevorderen. De creatie van aangename woon- en werkplekken, met in de mate van het mogelijke aandacht voor een doordachte en toekomstgerichte ruimtelijke inplanting beoogt ook effecten zoals de ontmoediging van het autogebruik, de verbetering van de sociale cohesie, Deze totaalvisie die meerdere aspecten van duurzaamheid nastreeft, is vertaald in een aantal afwegingsinstrumenten voor duurzaam bouwen. Het Vlaams Gewest bevordert het gebruiken van deze instrumenten voor elk gebouwtype of -omgeving: woningen, kantoorgebouwen, zorginfrastructuur, schoolgebouwen, wijken enzovoort. Een permanent thematisch overleg 'duurzaam bouwen' tussen de verschillende overheidsdiensten moet bestaande knelpunten verhelpen, zodat duurzaam bouwen alle kansen krijgt.

Ook het *Vlaams onroerend erfgoed* schakelt zich in een innovatieve kringlooeconomie en zuinig ruimte- en materiaalgebruik en hergebruik van het beschermde onroerend erfgoed is een absolute prioriteit. Middelen uit het Vlaams Klimaatfonds worden ingezet om energieconsulenten onroerend erfgoed op te leiden. Energiezuinige maatregelen voor monumenten met een woonfunctie worden in de praktijk geïntegreerd. De nadruk wordt verlegd van enkel isolatie en een individuele benadering naar andere energiezuinige en collectieve initiatieven.

2.6.3. Bijdrage van de vervoerssector aan de vermindering van broeikasgasemissies en congestie op de weg

Het *Mobiliteitsplan Vlaanderen* staat voor een integrale beleidsrespons en wordt afgewerkt in samenhang met de beleidsplannen inzake ruimtelijke ordening en leefmilieu. De definitieve goedkeuring van het ontwerp-Mobiliteitsplan Vlaanderen door de Vlaamse Regering wordt in het voorjaar van 2016 voorzien.

Wat variabele congestieheffing betreft, heeft de Vlaamse Regering op 13/02/2015 een akkoord bereikt omtrent de vervanging in de eerste helft van 2016 van het huidige systeem van het eurovignet door een kilometerheffing voor zware vrachtwagens vanaf 3,5 ton Maximaal Toegelaten Massa (MTM). Over de modaliteiten en tarifieringen wordt nog met de sector onderhandeld. Vrachtwagens zullen moeten betalen voor het gebruik van alle grote hoofdassen, en voor parallelle wegen die anders als sluiptweg gebruikt zouden kunnen worden. De kilometerheffing zal met behulp van een uiterst modern systeem worden geïnd. Een speciaal meettoestel zal in de vrachtwagens worden ingebouwd. Op de tolwegen worden speciale controlepoorten geplaatst om vrachtwagens zonder meettoestel te identificeren. Er komen ook mobiele controles om fraudeurs aan te pakken. Voor *personenwagens*, zo bepaalt het Vlaams regeerakkoord, wordt tijdens deze legislatuur in overleg met de andere gewesten en de betrokken actoren onderzocht of, en onder welke voorwaarden, op termijn een kilometerheffing voor personenwagens budgetneutraal kan worden ingevoerd.

Geïntegreerd openbaar vervoersbeleid. Aansluitingen van het stads- en streekvervoer op het spoor worden gewaarborgd middels o.a. het afstemmen van de vervoersplannen van de openbaar vervoerope-

ratoren en de verdere implementatie van een geïntegreerd ticketsysteem o.b.v. de MoBIB card-norm. Het geïntegreerd ticket vormt een integraal onderdeel van ReTiBo (Registratie- en Ticketsysteem met Boordcomputer), dat het mogelijk maakt om reizigersstromen op objectieve wijze in kaart te brengen, en om zo op een efficiënte wijze vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen. Slimme verkeerslichten moeten op gewestwegen een betere doorstroming van het openbaar vervoer garanderen. In 2015 wordt de vloot hybride bussen van De Lijn versneld verder uitgebreid en optimaal ingezet op de binnenstedelijke en rand-stedelijke trajecten. Op de lange termijn wil De Lijn meer inzetten op volledig elektrisch aangedreven (stedelijke context) en waterstofbussen (inter-stedelijke trajecten).

Milieuvriendelijkere mobiliteits- en logistieke keten. Een meer gevarieerd en gecombineerd gebruik van de verschillende transportmodi wordt actief nagestreefd. Voor het personenvervoer gaat bijzondere aandacht naar het ontwikkelen van de knooppunten (Park & Rides, openbaar vervoer, carpoolparkings) waar de verschillende vervoerssystemen elkaar ontmoeten en die in het bijzonder goed en veilig bereikbaar moeten zijn voor voetgangers en fietsers. Het uitbouwen van een geïntegreerd fietsroutenetwerk is erop gericht het gebruik van de fiets bij school- en woon-werkverkeer te stimuleren. Bijkomend worden het Bovenlokaal Functioneel Fietsroutenetwerk en fietssnelwegen in congestiegevoelige regio's uitgebouwd.

In het *goederenvervoer* wordt er o.m. gefocust op: (i) een kostenefficiënte overslag van de ene op de andere modus, (ii) het bundelen van ladingen en het tegengaan van leeg transport, (iii) het innovatief inzetten van aangepaste voertuigen, zowel op hoofdtrajecten als voor de last mile, (iv) het beter spreiden van de voertuigdruk buiten de piekuren. Voor het project van de IJzeren Rijn wordt samen met Nederland en Noordrijn-Westfalen geld vrijgemaakt voor een grootschalig onderzoek naar de mogelijke tracés. De aantrekkelijkheid van de binnenvaart wordt verder gestimuleerd door het netwerk te vervolledigen en te optimaliseren alsook de kwaliteit ervan te verbeteren. Dit om de co-modaliteit te bewerkstelligen en ervoor te zorgen dat meer scheepvaart zorgt voor minder vrachtwagens, minder congestie en een vlottere doorstroming van het verkeer. De focus ligt op het faciliteren van emissie-reducerende technologieën, walstroom, waterstof en LNG en er wordt een voldoende ruim aanbod aan watergebonden bedrijventerreinen voorzien, onder meer langs de Seine-Schelde-as en het Albertkanaal (Economisch Netwerk Albertkanaal). Zowel de Seine-Schelde verbinding als de opwaardering van het Albertkanaal, werden reeds ingepast in de Europese 'North Sea – Meditteranean TEN-T-corridor'. Het Vlaams Gewest zet dan ook volop in op het bekomen van maximale Europese cofinanciering voor zijn belangrijkste infrastructuurprojecten. Er wordt ingezet op het verhogen van het marktaandeel van de binnenvaart in het transport van paletgoederen en afvalstromen; nieuwe productgroepen worden aangeboden.

2.6.4. Intra-Belgische lastenverdeling

De nationale broeikasgasemissieprognoses worden geactualiseerd tegen 15/03/2015, waarna ook de Vlaamse emissies zullen worden beoordeeld rekening houdend met de intern Belgische lastenverdeling m.b.t. de 2013-2020 doelstellingen. De intra-Belgische lastenverdeling m.b.t. het 2020 Klimaat- en Energiepakket is echter nog niet afgerond en zal zo snel mogelijk worden voltooid. In tussentijd gaat het Vlaams Mitigatieplan uit van een voorlopige indicatieve Vlaamse reductiedoelstelling van -15% voor de niet-ETS-sectoren in 2020 t.o.v. 2005.

3. Vooruitgang inzake de verwezenlijking van de Vlaamse Europa 2020-doelstellingen

Inleidend

Het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap volgen ook de vooruitgang van de Vlaamse Europa 2020-doelstellingen van zeer nabij op. Hierna wordt de stand van zaken besproken m.b.t. de vooruitgang inzake de Europa 2020-doelstellingen en de maatregelen die op dit vlak worden genomen.

3.1. Werkzaamheid

3.1.1. Situering

In 2013 zijn er 71,9% Vlaamse 20-64-jarigen aan het werk. Daarmee blijft de totale werkzaamheidsgraad hangen rond het niveau van de voorbije jaren. Aan dit groeiritme wordt het bereiken van de 76%-doelstelling tegen 2020 een hele uitdaging. De economische heropleving na de crisis laat op zich wachten en ook de toenemende vergrijzing van de bevolking op arbeidsleeftijd remt de vooruitgang af. Bovendien blijven ook een aantal specifieke groepen ondervertegenwoordigd op de arbeidsmarkt: vrouwen, ouderen, laaggeschoolden, allochtonen en personen met een handicap.

Kernindicator	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Streefdoel 2020	Afstand
Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar) (%)	72,3	71,5	72,1	71,8	71,5	71,9	76	4,1 ppt Plaats 10 op 28 (in 2013)

Het Vlaams Gewest doet het wel beter dan het Waalse Gewest (61,8%), het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (58%)n het Belgische gemiddelde (67,1%) en het EU28-gemiddelde (69%). Dit Europese gemiddelde herbergt wel grote verschillen in werkzaamheid tussen de lidstaten waar een kloof gaapt van 26,1 procentpunten tussen de kop (Zweden) en de staart (Griekenland). Het Vlaams Gewest moet in 2013 op Frankrijk en Luxemburg na onze buurlanden en de Scandinavische landen alvast laten voorgaan samen met nog enkele andere lidstaten.

Om de globale Europese 75%-doelstelling (voor het Vlaams Gewest 76%) te halen tegen 2020 is het aangewezen verschillende pistes te bewandelen, gaande van het verhogen van de arbeidsdeelname bij tal van kwetsbare groepen zoals ouderen, allochtonen, ... tot het stimuleren van de herintrede van de stille arbeidsreserve bij vrouwen.

Subindicatoren Werkzaamheidsgraad kansengroepen	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Streefdoel 2020	Afstand
15-24 jaar (%)	31,7	28,6	28,8	29,4	28,1	27,7		
50-64 jaar (%)	49,1	50,9	53,1	53,6	54,6	56,5	60	3,5 ppt
55-64 jaar (%)	34,3	35,8	38,2	38,9	40,5	42,9	50	7,1 ppt
Vrouw (%)	66,1	65,7	66,7	66,4	66,2	66,9	75	8,1 ppt
Niet-EU-nationaliteit (%)	47,2	46,9	44,4	46,3	42,7	46,4	58	11,6 ppt
Geboren buiten EU (%)	56,3	53,4	53,4	53,0	51,8	54,9	64	9,1 ppt
Met arbeidshandicap (%)	-	37,5	33,5	38,6	38,7	40,4	43	2,6 ppt

De *arbeidsdeelname van de 15-24-jarigen* is doorgaans laag omdat een groot deel van deze leeftijdsklasse nog aan het studeren is. Dit is ook het geval in het Vlaams Gewest (28,2%) anno 2013, en in nog hogere mate in de andere 2 gewesten, waar er minder jongeren aan het werk zijn dan gemiddeld in de EU28 (32,4%). In een aantal lidstaten, veelal landen waar jongeren hun studies combineren met een (deeltijdse) baan zoals in Nederland (62,7%), laten de 15-24-jarigen wel hogere werkzaamheidsgraden optekenen.

De *Vlaamse 50- en 55-plussers* blijven de laatste jaren steeds langer aan het werk en de crisis heeft niet geleid tot een onderbreking van die trend, ook in 2013 niet. Deze leeftijdsgroepen, waarmee het Vlaams Gewest in internationaal perspectief slecht scoort, blijven wel nog een eind van de respectievelijke 60%- en 50%-doelstelling af.

Na een onderbreking van de jarenlange groei in de *vrouwelijke werkzaamheidsgraad* in 2009 en 2011-2012, lijkt de werkzaamheid van de Vlaamse vrouwen (66,9%) in 2013 terug aan te knopen met de klimmende cijfers. Met circa 2 op de 3 vrouwen aan de slag komt het Vlaamse Gewest boven het EU28-gemiddelde en dat van de overige 2 Belgische regio's, maar zit toch nog een eindje af van de 75%-doelstelling.

Net zoals in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest neemt de werkzaamheid van de *Vlaamse personen met een arbeidshandicap* toe in 2013 (en verkleint hiermee de afstand tot de Vlaamse 43%-doelstelling). Dat is ook het geval voor de allochtone werkzaamheid in het Vlaamse en Waalse Gewest. Zowel de personen met een niet-EU nationaliteit als personen geboren buiten de EU laten een toename in de werkzaamheidsgraad optekenen in 2013. Toch blijft de afstand tot de gestelde streefdoelen (respectievelijk 58% en 64%) nog groot en scoren we niet zo goed in EU-Europees vergelijkend perspectief.

3.1.2. Maatregelen

Voor een overzicht van de recente maatregelen die bijdragen aan het bereiken van de werkzaamheidsdoelstelling kan verwezen worden naar deel 2. De maatregelen werden aldaar opgenomen aangezien deze een rechtstreeks antwoord bieden op de landenspecifieke aanbevelingen, meer specifiek de vraag om de arbeidsmarktparticipatie te verhogen (zie 2.4., antwoord op LSA 4.).

In het Vlaams actieplan ter bestrijding van de *genderloopbaankloof* zal specifieke aandacht uitgaan naar kwetsbare groepen zoals alleenstaande ouders, personen met een migratieachtergrond, herintreders, en laaggeschoolden.

3.2. Onderwijs

3.2.1. Situering

Het *aandeel vroegtijdige schoolverlaters* klokte in 2013 af op 7,5% en daarmee werd de in 2012 ingezette daling bevestigd. Toch blijft de Vlaamse Europa 2020-doelstelling van 5,2% nog tamelijk veraf. Wat het *aandeel van de 30-34 jarigen met een diploma hoger onderwijs* betreft, wordt een heel lichte daling vastgesteld voor 2013 (44,1%) t.o.v. 2012 (45,3%), maar de Vlaamse doelstelling van 47,8% blijft zeker binnen bereik. Binnen EU-verband doet het Vlaams Gewest het telkens met een negende plaats niet slecht, maar neemt het geen toppositie in.

kernindicatoren	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Streefdoel 2020	afstand
vroegtijdige schoolverlaters (%)	8,6	8,6	9,6	9,6	8,7	7,5	5,2	2,3 ppt Plaats 9 op 28 (in 2013)
30-34 jarigen met diploma HO (%)	43,6	43,1	45	42,3	45,3	44,1	47,8	3,7 ppt Plaats 9 op 28 (in 2013)

3.2.2. Een omvattend beleid inzake leerrecht, spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten

Het beleid inzake leerrecht, spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten kwam aan bod bij 2.4.5. (*antwoord op LSA 4*).

3.2.3. Studenten maximale kansen op slagen geven

De universiteiten en hogescholen hebben de afgelopen jaren een verregaande flexibilisering van hun aanbod en organisatie gerealiseerd, met heel wat positieve effecten. De vaststelling is echter dat de complexiteit daardoor is toegenomen en dat er ook een aantal nadelige gevolgen zijn, zoals de verlenging van de studieduur. Daarom zullen er maatregelen genomen worden om studenten te stimuleren om een voltijds pakket aan studiepunten op te nemen en, wanneer dat nodig blijkt, een snellere heroriëntering zowel binnen als buiten de huidige instelling.

Het doorlopen van een goed studiekeuzetraject, zorgt ervoor dat leerlingen gericht leren kiezen en meer dan vandaag studierichtingen volgen die aansluiten bij hun talenten. Nieuw is de oriënteringsproef op het einde van het secundair onderwijs, die het sluitstuk vormt van dit studiekeuzetraject. Elke leerling moet bij het kiezen van een studierichting weten wat de mogelijkheden zijn. In overleg met de betrokken onderwijspartners zal een *verplichte niet-bindende oriënteringsproef* ingevoerd worden zodat leerlingen een goed zicht krijgen op hun verdere mogelijkheden. Deze proef vormt een belangrijk instrument in de studie- en beroepskeuzebegeleiding.

Naast deze oriënteringsproef wordt ook ingezet op een goede aanvangsdiagnostiek bij de start in het hoger onderwijs en verplichte, niet-bindende toelatingsproeven per opleiding of cluster van opleidingen. Omwille van de complexiteit van de ontwikkeling van valide toelatingsproeven wordt eerst gestart met een toelatingsproef voor de geïntegreerde lerarenopleidingen kleuteronderwijs, lager onderwijs en secundair onderwijs en met een toelatingsproef voor de exacte en/of ingenieurswetenschappen. Ook voor de andere richtingen in het hoger onderwijs kunnen nadien toelatingsproeven worden ontwikkeld.

3.2.4. Versterken van het hoger beroepsonderwijs

Het *hoger beroepsonderwijs (HBO5)* zal worden uitgebouwd tot een volwaardig onderdeel van het hoger onderwijs. Via deze weg krijgen meer jongeren de kans om een kwalificatie hoger onderwijs te behalen en met succes in te stromen op de arbeidsmarkt of nadien via een verkort traject een professionele bacheloropleiding te doorlopen. Sinds 1/09/2014 zijn hogescholen, centra voor volwassenenonderwijs en secundaire scholen met HBO5 verpleegkunde samen verantwoordelijk voor de HBO5-opleidingen. Samen met deze partners wordt er gewerkt aan een optimalisering van het HBO5-landschap. Bedoeling is om binnen het HBO5-aanbod de verschillen die er bestaan tussen hogescholen, secundaire scholen en de centra voor volwassenenonderwijs op het vlak van personeelsregeling, studentenvoorzieningen, examenbetwistingen, studiegelden, enz. weg te werken. Er zal ook worden onderzocht hoe het financieringssysteem voor het HBO5 beter kan aansluiten bij dat van het hoger onderwijs.

3.3. Onderzoek en ontwikkeling

3.3.1. Inleidend

De **O&O-indicator** (zijnde de O&O-bestedingen als % van het BBP) van het Vlaams Gewest bedraagt 2,42% (BERD: 1,62, non-BERD: 0,80) in 2012. Dit vertegenwoordigt een totale uitgave van 5,204 miljard euro. Het is een betere score dan het EU-gemiddelde maar minder goed dan de EU-topregio's en -landen. De Vlaamse overheid investeerde in 2014 2,177 miljard euro voor wetenschaps- en innovatiebeleid, waarvan 1,354 miljard euro voor O&O. Hiervan was 48% bestemd voor niet-gericht en 52% voor het gericht onderzoek. In 2012 werd in het Vlaams Gewest 0.71% van het BBPR besteed aan O&O. Dit is beter dan de score voor de EU-28 (0,67%) en voor België als geheel (0,66%)⁴³.

Kernindicator	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Streefdoel 2020	Afstand
Bruto binnenlandse uitgaven O&O (%)	2,06	2,12	2,29	2,41	2,42		3	0,58 ppt <i>Plaats 9 op 28 (in 2013)</i>

De Vlaamse overheid blijft inzetten op een *ambitieuze strategie voor O&O en innovatie*, waarbij wordt ingezet op een kwalitatieve invulling van de 3%-norm. Daarbij gelden de principes van klantgerichtheid, efficiëntie, de verlaging van drempels voor bedrijven die informatie wensen en overheidssteun aanvragen, de vereenvoudiging van de instrumentenmix voor meer doelgerichtheid met minder rompslomp. Vanuit het economisch- en innovatiebeleid worden ook andere beleidsdomeinen gestimuleerd tot meer ondernemingsgerichtheid en valorisatie van innovatie. Om een maximaal hefboom-effect en valorisatie en vermarkting te bewerkstelligen worden de *overheidsmiddelen* voor economie en innovatie zo *efficiënt mogelijk ingezet*. Het *excellentieprincipe* geldt voor de inzet van innovatiemiddelen en het overheidsbudget voor O&O moet een *multiplicatoreffect* genereren waarbij private O&O-investeringen worden aangetrokken. Gezien de vermarkting, valorisatie en commercialisatie van onderzoek en innovatie ons economisch weefsel versterken wordt het economisch- en innovatiebeleid resoluut gericht op de *transformatie van het industrieel weefsel en groei van Vlaamse kmo's*.

⁴³ Voor bijkomende informatie inzake het beleid m.b.t. Wetenschap, Technologie en Innovatie in Vlaanderen, zie de publicatie 'STI in Flanders' <http://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/sti-in-flanders-science-technology-and-innovation-policy-and-key-figures-2014-1>.

In september 2013 stelde de EC een *innovatie-outputindicator (IOI)* voor gebaseerd op technologische innovatie, vaardigheden en economische structuur, concurrentiekracht en dynamisme. De waarde voor een lidstaat wordt geïkt aan deze voor de EU28 in het basisjaar 2010 (= 100). een hoge waarde wijst op een gunstige positie en vice versa. Voor het eerst wordt de score op Vlaams niveau berekend: het Vlaamse Gewest haalt voor 2012 een IOI-score van 90,7, wat middelmatig kan genoemd worden. Dat is minder dan in alle buurlanden en de Scandinavische EU lidstaten. De Mediterrane en nieuwe lidstaten doen het echter minder goed.

Dat het Vlaams Gewest in absolute waarde minder goed scoort op deze indicator is niet onlogisch omdat deze indicator zeer sterk bepaald wordt door de output van grote internationale O&O-intensieve bedrijven. Voor het Vlaams Gewest is het daarom van belang de evolutie op te volgen, eerder dan de absolute positie in de rangschikking.

Subindicator	2010	2011	2012	Positionering
Innovatieoutput-indicator	91,2	91,8	90,7	Plaats 13 op 28 (in 2012)

De beleidsnota 2014-19 Werk, Economie, Wetenschap en Innovatie omvat voor het onderzoeksdomein een aantal doelstellingen (zie hierna 3.3.2 tot en met 3.3.5) m.b.t. “investeren”: de creatie van langetermijnrandvoorwaarden om het ondernemings- en tewerkstellingspotentieel te creëren dat noodzakelijk is als antwoord (of als voorbereiding) op de ingrijpende transitie van onze maatschappij en onze economie. Een aantal andere doelstellingen (zie hierna 3.3.5. en 3.3.6) hebben betrekking op ‘activeren’: het nemen van doelmatige en gerichte maatregelen, bij de vaststelling dat men (ondanks het aanwezige potentieel) niet tot het gewenste initiatief komt.

3.3.2. Investeren in wendbare werknemers en ondernemingen

Investeren in vaardigheden omvat o.a. de doelstelling rond het inzetten op een gefundeerde studie- en beroepskeuze, waartoe ook het STEM-actieplan behoort (zie 2.4.9., antwoord op LSA 4).

Er wordt ook geïnvesteerd in de *randvoorwaarden voor innovatiegedreven ondernemerschap*. Vooreerst kan verwezen worden naar de investeringen in kennisopbouw en innovatie. Het ondersteunen van O&O&I-projecten op initiatief van de ondernemingen gebeurt door middel van een doelgroepgerichte aanpak. Het aanbod wordt gedifferentieerd volgens de behoeftes van de ondernemingen. Bij grote (multinationale) ondernemingen en andere O&O-kennisintensieve ondernemingen is het multiplicatoeffect van publieke steun onder de vorm van additionele private investeringen in O&O cruciaal. Voor traditionele kmo's en niet-kennisintensieve grote ondernemingen ligt de focus op het ondersteunen van projecten die bijdragen aan de ‘transformatie van het industrieel weefsel’ en de groei en competitiviteit van de individuele ondernemingen (opbouw innovatiecapaciteit, laagdrempelige projectsteun op kmo-maat). De bestaande investeringsondersteunende instrumenten bij PMV worden maximaal aangewend, met inbegrip van het SOFI-fonds ten behoeve van spin-off bedrijven.

3.3.3. Investeren in een excellente kennisbasis

Bij het streven naar de 3%-doelstelling voor de O&O-indicator engageert de Vlaamse overheid zich om 1/3de hiervan middels publieke financiering te bereiken. Hiertoe wordt een stevig budgettair groeipad voor o.m. wetenschap en innovatie voorzien in 2014-19. Die extra middelen worden evenwichtig over de hele innovatieketen verspreid, met een maximale efficiëntie van de inzet van middelen, naast een hefboomeffect naar de private sector. Voor 2015 is in het EWI-domein 20 miljoen euro extra voorzien voor het Hermesfonds ter ondersteuning van economie, wetenschap en innovatie. Door

het groeipad voor de integratie van het hoger onderwijs wordt vanuit het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie 1 miljoen euro extra voorzien voor O&O en vanuit het beleidsdomein Onderwijs 55,7 miljoen euro extra voor wetenschap en innovatie, waarvan 35 miljoen euro voor O&O.

Excellentie moet het uitgangspunt zijn bij het maken van keuzes m.b.t. de financiering van onderzoek, voor het aanmoedigen van internationalisering of het uitbouwen van nieuwe onderzoeksinfrastructuur. Een nieuwe beheersovereenkomst 2014-2018 werd ondertekend tussen de Vlaamse Regering en VITO, waarbij de jaarlijkse dotatie van VITO gedurende deze periode bovendien werd verhoogd. De Vlaamse Regering keurde in mei 2014 de oprichting van het nieuw strategisch onderzoekscentrum in de slimme maakindustrie goed. Vanaf het najaar 2014 bundelen de Vlaamse onderzoekscentra Flanders Mechatronic Technology Center, Flanders' DRIVE samen met onderzoeksgroepen van de vijf Vlaamse universiteiten hun krachten in "*Flanders Make*". Dat zal de bedrijven in het Vlaams Gewest in de maakindustrie ondersteunen om hun internationale concurrentiepositie te versterken en vernieuwend ondernemerschap in deze industrie mogelijk te maken (zie verder 4.9.).

Om de deelname aan Europese programma's aan te zwengelen, wordt geëvalueerd hoe de verschillende doelgroepen (aan de ene kant ondernemingen, en in het bijzonder de kmo's; aan de andere kant de universiteiten en onderzoeksinstellingen) optimaal kunnen worden geholpen, gelet op hun specifieke behoeften en ervaringsniveau. Om een maximaal hefboomeffect te creëren met Horizon 2020 (O&O&I) en ESIF (regionaal beleid) moet de Vlaamse wetenschaps- en innovatiestrategie worden afgestemd op het *Europees financierings- en beleidsinstrumentarium*.

Een *strategie voor onderzoekers en andere kenniswerkers* wordt ontwikkeld, met aandacht voor loopbaanaspecten, flexibele arbeid, aantrekken van buitenlandse talenten, mobiliteit van en naar de industrie, doorstroom en multidisciplinaire training. Ook een systeem van innovatiestages wordt in de toekomst uitgewerkt. Prioritaire aandacht gaat naar jonge onderzoekers en de doorstroom van doctoraatsgediplomeerden naar de arbeidsmarkt.

De Vlaamse overheid wil dat Vlaamse universiteiten, strategische onderzoekscentra en Vlaamse publieke kennisinstellingen over state of the art *onderzoeksinfrastructuur* kunnen beschikken. Het openstellen van deze infrastructuren voor bedrijven draagt bij aan de versterking van de concurrentiekracht van Vlaamse bedrijven. Initiatieven hierbij zijn de steun aan de Vlaamse Supercomputer (VSC), aan middelgrote en zware onderzoeksinfrastructuur (via de Herculesstichting) en de (verdere) deelname aan de verschillende initiatieven van de *Europese roadmap voor onderzoeksinfrastructuur*, ESFRI. Er wordt een Belgische ESFRI roadmap voorbereid waarin voor de Vlaamse Gemeenschap de Herculesstichting i.s.m. het departement EWI is betrokken. In het kader van het SALK (Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat) is eind 2013 beslist om een VIB- onderzoeksgroep uit te bouwen in het domein auto-immune aandoeningen in het Biomedisch Onderzoeksinstituut (BIOMED) van de UHasselt. Voorjaar 2014 is op de campus van de UHasselt ook iMinds Health gelanceerd, een digitaal innovatiecentrum dat de uitdagingen van zorg- en gezondheidssector moet aanpakken.

Onderzoeksinstellingen wordt gestimuleerd om hun onderzoeksresultaten in open access te publiceren en de onderzoeksgegevens die aan de basis liggen van die publicaties als open data te ontsluiten. De toegang tot informatie over publiek gefinancierd onderzoek in het Vlaams Gewest, wordt verze-kerd vanuit het FRIS-onderzoeksportaal.

3.3.4. Investeren in een vereenvoudigde dienstverlening op maat

Zie 2.5.2. (antwoord op LSA 5).

3.3.5. Investeren in Europese, internationale en interregionale netwerken

Het Vlaams Gewest is zeer actief in supranationale en in grensoverschrijdende netwerken en schrijft zich in uiteenlopende internationale doelstellingen in. Voorbeelden zijn de deelname aan het EU Horizon 2020 programma, het OP 2014-19 met focus op O&O&I, Gezamenlijke Programmering, ESFRI, EIT, enz.. Het Vlaams Gewest is als oprichter van het *Vanguard Initiative* ook actief in verschillende pilotacties voor interregionale samenwerking in domeinen van Europees belang zoals de KETs (geavanceerde fabricage en bioeconomie). Er wordt gewerkt aan Europese netwerken voor demonstratie en pilotproductie in nieuwe waardeketens. Eén van de piloten waarvan het Vlaams Gewest samen met Zuid-Nederland de trekker is, is de 3D-printing.

3.3.6. Activeren van het innovatiepotentieel bij kmo's en grote ondernemingen

Ondernemingen (in het bijzonder kmo's) die nog te weinig innoveren, worden meer innovatiegericht gemaakt, in contact gebracht met innovatie binnen en buiten hun sector, en hun innovatiecapaciteit wordt verhoogd. Daarbij worden gericht instrumenten voorzien voor innovatieve starters, innovatieve ondernemingen en innovatievolgers. Voorbeelden zijn de VIS-IV – trajecten voor innovatievolgers, de "SPRINT-projecten" voor grote bedrijven met een (te) beperkte of geen eigen onderzoeksafdeling. Ook komt er een strategische innovatiesteun om de focusstrategie van FIT te ondersteunen die gericht buitenlandse investeringen wil aantrekken.

3.3.7. Innovatie-ondersteunend aankopen bij de overheid

De opmaak van een ambitieus plan voor innovatief aankopen en aanbesteden wordt mee ondersteund, en dit plan moet de nadruk leggen op kansen voor kmo's.

3.4. Klimaat en energie

3.4.1. Inleidend

Het thema klimaat en energie van de Europa 2020-strategie omvat de volgende 3 doelstellingen voor België: (1) een reductie van de broeikasgasemissies met 15% in 2020 t.o.v. 2005 in de sectoren die niet onder het Europese emissiehandelsysteem voor energie-intensieve bedrijven vallen (niet-ETS-sectoren), volgens een lineair afnemend emissiereductietraject tussen 2013 en 2020, (2) een aandeel van 13% hernieuwbare energie in het bruto eindverbruik van energie in 2020 en (3) een indicatieve doelstelling om het primair-energieverbruik met 18% te verminderen t.o.v. de projecties tegen 2020 (a.d.h.v. Primes 2007 Baseline scenario). De intra-Belgische lastenverdeling met betrekking tot het 2020 Klimaat- en Energiepakket is nog niet afgerond.

Inzake broeikasgasemissies hanteert het Vlaams Gewest een voorlopig indicatief reductiepad 2013-2020. Dit vormde de basis voor het Vlaams Klimaatbeleidsplan dat op 28/06/2013 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. De totale Vlaamse broeikasgasemissies liggen in 2012 8% lager ten opzichte van het referentiejaar 1990 (de Vlaamse broeikasgasemissiereductiedoelstelling voor de periode 2008-2012 bedroeg 5,2%). Voor de periode 2013-2020 wordt door Europa alleen nog voor de niet-ETS broeikasgasemissies een Belgische doelstelling opgelegd en niet langer voor de ETS-emissies.

De Vlaamse Regering gaat voor minstens 9% energiebesparing in 2016, op basis van het gemiddeld finaal energieverbruik niet-ETS (2001-2005) conform de doelstelling van de richtlijn energie-efficiëntie. In 2012 bedroeg de energiebesparing 16.499 GWh (8,8%) waarmee de doelstelling voor 2016 nagenoeg

bereikt werd. Uit het Vlaams actieplan energie-efficiëntie blijkt dat de finale besparingen die worden verwacht eind 2016 162% van de vooropgestelde streefwaarde zullen bedragen. Het Vlaams primair energiegebruik vertoont sinds 2006 een dalende tendens, met uitzondering van de koude jaren 2010 en 2013, en bedroeg 32 miljoen ton olie-equivalent in 2013.

Het doel hernieuwbare energie voor het Vlaams Gewest wordt nog vastgelegd conform de intern Belgische lastenverdeling. Het Vlaams Gewest hanteert wel een richtinggevende doelstelling van 10,5% hernieuwbare energie tegen 2020. Na een sterke ontwikkeling in 2009 en een meer gematigde groei in 2010 en 2011, is het aandeel van de hernieuwbare energiebronnen in het bruto finale energie-eindverbruik aanzienlijk toegenomen in 2012 en 2013. In 2013 was 5,8% van het bruto finale energiegebruik afkomstig uit hernieuwbare energiebronnen.

kernindicatoren	2005	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Streefdoel 2020	afstand
Broeikasgasemissies niet-ETS broeikasgasemissies scope 13-20 ⁴⁴ (kton)	44.509	45.381	44.733	46.405	42.928	43.273		Verdeling tussen gewesten noodzakelijk <i>Plaats 17 op 28 (in 2012)</i> ⁴⁵	
Energie-efficiëntie Besparing finaal energiegebruik niet-ETS (GWh, % t.o.v. 2001-2005)				10.818 GWh (5,7%)		16.499 GWh (8,8%)		(Vlaams streefdoel 9% energiebesparing t.o.v. gemiddelde 2001-2005)	
Primair energiegebruik, excl. Niet-energetisch (Mtoe)		32,9	32,0	33,8	31,6	31,1	32,0	<i>Plaats 15 op 28 (in 2013)</i>	
Hernieuwbare energie Aandeel hernieuwbare energie in bruto finaal energiegebruik (%)		2,9	3,9	4,5	4,5	5,6	5,8	Verdeling tussen gewesten noodzakelijk (Vlaamse richtinggevende doelstelling 10,5% in 2020) <i>Plaats 25 op 28 (in 2013)</i>	

3.4.2. Vlaamse maatregelen ter reductie van de broeikasgasemissies

Onder 2.6.1 en 2.6.2 (*antwoorden op LSA 6*) werden al verschillende maatregelen opgenomen die moeten leiden tot een reductie van de broeikasgasemissies.

In uitvoering van de Europese Clean Power for Transport Richtlijn 2014/94/EU betreffende de uitrol van de infrastructuur voor alternatieve brandstoffen moet België en dus ook het Vlaamse Gewest uiterlijk 18/11/2016 een nationaal beleidskader opstellen. Op dit ogenblik wordt in uitvoering van deze richtlijn een Vlaams beleidsplan voorbereid.

Wat de *uitrol van infrastructuur voor elektrische voertuigen* betreft, kan verwezen worden naar het plaatsen van oplaadpalen. Momenteel loopt de 1ste fase voor de uitrol van oplaadpalen op carpoolparkings en Park & Rides van de administratie Wegen en Verkeer. Het Vlaams Klimaatfonds komt daartoe fi-

⁴⁴ Bij de bepaling van de Belgische niet-ETS doelstelling werd rekening gehouden met de opname van bijkomende emissies onder ETS vanaf de periode 2013-2020 (scope 13-20). De niet-ETS broeikasgasemissies worden daarom uitgedrukt rekening houdende met deze ETS scope-uitbreiding.

⁴⁵ De positie is bepaald op basis van de evolutie van de totale Vlaamse broeikasgasemissies in de periode 1990-2012.

nancieel tussen om de parkeerterreinen ('carpoolparkings') in eigendom van het Vlaamse Gewest gebruiksklaar te maken. Naast de 319 oplaadpalen in de proeftuinplatformen wordt het aantal geplande oplaadpalen, in het kader van goedgekeurde steundossiers Ecologiepremie Plus, op een 400-tal geraamd. Buiten de proeftuin werden er ook nog laadpalen geïnstalleerd op bedrijfsparkings, (semi)publieke parkings en de openbare weg. Een overzicht hiervan werd aan de hand van een nieuwe bevraging bij de operatoren van oplaadinfrastructuur geoperationaliseerd. De resultaten van deze bevraging worden in de eindrapportering van het Programme Office worden gepubliceerd⁴⁶.

De komende maanden wordt het instellen van *Lage Emissie-Zones* verder uitgewerkt in de vorm van een decreet en uitvoeringsbesluit en is het de bedoeling dat gemeenten vanaf 2016 met de maatregel aan de slag kunnen.

Bij de opmaak van het *Beleidsplan Ruimte Vlaanderen* wordt mede ingezet op een veerkrachtige ruimte die schokken als gevolg van de klimaatsverandering kan opvangen. Het netwerk levert zowel in platelands- als stedelijke omgevingen essentiële ecosysteemdiensten waaronder waterberging, luchtzuivering en temperatuurregulatie. Een groenblauwe dooradering van de open en bebouwde ruimte biedt de samenleving vele voordelen op vlak van klimaatregulatie, landschappelijke beleving, recreatiemogelijkheden ... en maakt bewust onderdeel uit van de ruimtelijke ordening en gebiedsontwikkeling.

3.4.3. Vlaamse maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie

Aanvullend aan de maatregelen voor het gebouwenpark (zie 2.6.2. *antwoord op LSA 6*), wil de Vlaamse Regering de energie-efficiëntie in ondernemingen verder stimuleren. Voor de doelgroep van energie-intensieve bedrijven werd het instrument *energiebeleidsovereenkomst* in 2014 definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering. De energiebeleidsovereenkomsten traden in werking op 1/01/2015, aansluitend op het aflopen van het benchmark- en het auditconvenant, en lopen tot eind 2020. Indien er een hoog toetredingspercentage is, dan valt een jaarlijkse energie-efficiëntieverbetering van 1% te verwachten. Grote ondernemingen zijn ook verplicht om tegen uiterlijk 1/12/2015 een energieaudit te laten uitvoeren. De nieuwe Vlaamse Regering zal ook voor andere bedrijven onderzoeken op welk wijze de energie-efficiëntie kan gestimuleerd worden. Voor KMO's wordt stapsgewijs een benchmarktool ontwikkeld zodat ze binnen hun sector hun energieverbruik en gebruikte technologie kunnen vergelijken.

Daarnaast bevat het Vlaams Mitigatieplan (zie 2.6.1., *antwoord op LSA 6*) energie-efficiëntiemaatregelen voor alle niet-ETS-sectoren, waaronder o.a. de maatregelen vermeld voor gebouwenpark en bovenstaande energiebeleidsovereenkomst.

3.4.4. Vlaamse maatregelen voor de toename van het aandeel hernieuwbare energie

Na goedkeuring van een samenwerkingsakkoord met de federale overheid en de overige twee gewesten, zal het *actieplan hernieuwbare energie 2020* worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Dit plan moet een verdere groei van de productie van hernieuwbare energie garanderen, waarbij de doelstelling op de meest kostenefficiënte wijze wordt gerealiseerd.

De Vlaamse Regering wil het investeringsklimaat voor hernieuwbare energie versterken. Het huidige certificatenstelsel voor groene stroom en WKK wordt bijgestuurd (zie 2.5.1., *antwoord op LSA 5*).

⁴⁶ <http://www.proeftuin-ev.be/>

Naast de productie van groene stroom zet het Vlaams Gewest ook in op de productie van *groene warmte*. Het lopende steunmechanisme van warmte-krachtcertificaten wordt verder opgevolgd, mits bijsturing (zie 2.5.1., antwoord op LSA5). Tevens wordt er in uitvoering van de Europese richtlijn energie-efficiëntie een Vlaams warmteplan voorbereid. Hierbij zal tegen uiterlijk eind 2015 een beoordeling van het potentieel aan kwalitatieve warmtekrachtkoppeling én voor efficiënte stadsverwarming en –koeling worden gefinaliseerd. Er zal tevens een routekaart worden uitgewerkt om de uitbouw van warmtenetten (openbare en private) aan te moedigen en tot een Vlaams reguleringskader voor warmtenetten, warmtediensten en warmtemarkten te komen. De al lopende ondersteuning voor groene warmte wordt verdergezet. Zo worden er nieuwe calls georganiseerd voor de toekenning van investeringssteun voor installaties groter dan 1MW, voor restwarmterecuperatieprojecten en voor de injectie van biomethaan. Op basis van de eerste projecten voor de productie en injectie van biomethaan in het aardgasnet, wordt een beleid uitgewerkt dat de productie van biomethaan stimuleert.

Begin 2014 trad de verplichting in werking voor alle nieuwe woningen, kantoren en scholen om een systeem van hernieuwbare energieopwekking te integreren. De nieuwe Vlaamse Regering zal verder werk maken van het vastleggen van een kosten optimaal minimum aandeel hernieuwbare energie voor niet-residentiële gebouwen, andere dan kantoren en scholen.

De Vlaamse Regering besliste op 20/03/2015 via een ‘Fast Lane’ een versnelling hoger te schakelen om de doelstelling hernieuwbare energie te behalen. De Vlaamse Regering streeft ernaar snel windturbines te plaatsen in gebieden waar de overlast het minst is. Hiervoor worden twee werkgroepen opgericht. De ene bouwt verder op het werk van de provincies en gaat op zoek naar meest geschikte zones voor windturbines, de andere zoekt naar manieren om de procedures te versnellen.

3.5. Armoede en sociale uitsluiting

3.5.1. Inleidend

Het Vlaams Gewest wil het aantal personen in armoede of sociale uitsluiting tussen 2008 en 2020 met 30% te verminderen. Dat betekent dat in 2020 in het Vlaams Gewest het aantal personen in armoede of sociale uitsluiting volgens de EU2020-definitie met 280.000 personen gedaald moet zijn⁴⁷. Ondanks de vele maatregelen die sinds de goedkeuring van het armoededecreet in 2003 – en voordien – genomen zijn, is de armoedesituatie in het Vlaams Gewest niet duurzaam verbeterd. Kanttekening hierbij is dat het Vlaams Gewest inzake armoede of sociale uitsluiting aan de Europese top staat; wat kinderarmoede betreft, zakken we op de Europese ranglijst naar een vierde plaats.

Kernindicator	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Streefdoel 2020	Afstand
Samengestelde indicator (% personen in armoede of sociale uitsluiting)	15,2	14,6	14,8	15	16	15,4	10,5% (= -30% of-280.000 personen t.o.v. 2008)	4,9 ppt <i>Plaats 1 op 28</i> <i>(in 2013)</i>

⁴⁷ Tegelijk gaat de Vlaamse Regering voor een 30%-reductie tegen 2020 op de 3 subindicatoren van de EU2020-indicator afzonderlijk. Dat betekent dus een 30%-reductie van het aantal personen met een huishoudinkomen onder de armoederisicodrempel, een 30%-reductie van het aantal personen in ernstige materiële deprivatie en een 30%-reductie van het aantal personen in een huishouden met zeer lage werkintensiteit.

Om de bovenstaande doelstellingen te realiseren is een geïntegreerd beleid nodig dat vertrekt vanuit een door alle betrokken beleidsniveaus en beleidsdomeinen gedragen visie inzake armoedebestrijding. Binnen de Vlaamse Regering coördineert de minister voor armoedebestrijding de maatregelen op het vlak van armoedebestrijding. Hiertoe worden de instrumenten van het armoededecreet zoals het horizontaal en verticaal permanent armoedeoverleg ingezet. De uitvoering van het armoedebeleid zal in een *nieuw Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015-2019* beschreven worden.

3.5.2. Een meer structurele aanpak van het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid

Het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid moet evolueren naar een meer structurele en minder projectmatige aanpak, over beleidsniveaus en -domeinen heen. Het Vlaams regeerakkoord schuift de strijd tegen *kinderarmoede* en generatiearmoede naar voor als prioriteiten binnen het armoedebestrijdingsbeleid. Daarom wordt versterkt ingezet op gezinnen in armoede met jonge kinderen.

Kernindicator	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Streefdoel 2020	Afstand
% kinderen met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de armoederisicodrempel na sociale transfers	9,9	9,8	11	10,4	11,5	12,1	5%	7,1 ppt <i>Plaats 4 op 28 (in 2013)</i>

Het huidige armoededecreet dateert van 2003. De Vlaamse Regering zal dit decreet evalueren en actualiseren waar nodig, om nog beter bij te dragen aan de doelstellingen inzake armoedebestrijding. De integratie van de subsidies lokale kinderarmoedebestrijding in het Gemeentefonds en het expliciteren van de regierol van de lokale besturen worden daarin meegenomen.

De Vlaamse Regering zal hiertoe in de eerste plaats inzetten op het *voorkomen* dat mensen in armoede en sociale uitsluiting terecht komen. Hiervoor worden instrumenten ingezet die onderbescherming tegengaan. Waar mogelijk, wordt de automatische toekenning van sociale rechten nagestreefd. Wanneer dit niet mogelijk is, wordt bekeken of verdere administratieve vereenvoudiging mogelijk is en wordt ingezet op het proactief informeren van mensen over hun sociale grondrechten. Daarnaast is er nood aan een lokale coördinatie en regievoering, gezien hun rol in de bestrijding van onderbescherming.

Een tweede doelstelling om armoede te voorkomen is een voorafgaande systematische toetsing van wijzigende of nieuwe regelgeving aan de effecten op mensen in armoede en de armoedesituatie in het Vlaams Gewest. De *armoedetoets* zal verder worden uitgerold zodat wordt nagaan of de voorgestelde regelgeving geen nieuwe armoede of sociaal isolement creëert of de armoede van mensen in stand houdt.

Als derde doelstelling wordt ingezet op een correcte *beeldvorming* omtrent armoede. Er wordt daarbij ook gezorgd voor een breed maatschappelijk draagvlak voor armoedebestrijding door zowel publieke als private actoren actief te betrekken bij het ontwikkelen en verbeteren van oplossingen voor deze problematiek.

Naast maatregelen ter voorkoming van armoede zijn tevens structurele maatregelen ter *bestrijding* van armoede nodig. Elke Vlaamse minister zal ook op dit vlak concrete doelstellingen formuleren en acties ondernemen voor elk van de sociale grondrechten die tot zijn/haar bevoegdheden behoort. Daarbij

worden de opportuniteiten die de overheveling van bevoegdheden in het kader van de zesde staats-hervorming biedt, geïdentificeerd en maximaal benut in de strijd tegen armoede.

Om kinderarmoede te bestrijden wordt voor kinderen die opgroeien in een gezin met een laag inkomen een sociale toeslag voorzien. De inkomensgrens van deze toeslag is gezinsgemoduleerd en houdt dus rekening met de gezinsgrootte. De Vlaamse overheid neemt zo snel als mogelijk de uitbetaling van de Vlaamse gezinsbijslag over van FAMIFED (ten vroegste vanaf 1/01/2016, uiterlijk tegen 31/12/2019).

De actieve insluiting van mensen ver van de arbeidsmarkt. Voor bepaalde mensen (bijvoorbeeld mensen met een medische, mentale, psychische, psychiatrische problematiek (MMPP) of mensen in armoede) is het moeilijk om onmiddellijk de stap naar (betaald) werk te zetten. Voor hen bekijkt de Vlaamse Regering hoe het decreet betreffende de werk- en zorgtrajecten op een geleidelijke manier kunnen uitvoeren, binnen de bestaande budgettaire mogelijkheden. Prioritair worden activerings- en oriëntatie-trajecten uitgewerkt. Binnen de activeringstrajecten worden de armoedetrajecten structureel verankerd. De Vlaamse Regering heeft daarbij ook aandacht voor herintreders. Ook met het RIZIV en andere actoren bekijkt men hoe verder kan worden samengewerkt om personen met een ziekte- en invalideitsuitkering verder te ondersteunen in hun arbeidsdeelname. Om die trajecten geleidelijk verder vorm te geven, overlegt de Vlaamse Regering met het werk-, welzijns- en zorgterrein, alsook met de lokale en federale overheden.

Inadequate huisvesting en dakloosheid bestrijden. Het kaderbesluit sociale huur wordt grondig geëvalueerd en vereenvoudigd. In de toekomstige huurprijsberekening van sociale huurwoningen wordt onder andere rekening gehouden met de energieprestatie en renovatie van de woning, het inkomen van de bewoner en wordt regionale differentiatie mogelijk. Zo wil de Vlaamse Regering de doorstroming bevorderen naar de private huur- of koopmarkt door wie de woonladder kan opklimmen. Zodoende kunnen sociale woningen ter beschikking worden gesteld aan de meest behoeftigen. Om energiar-moede aan de bron aan te pakken wordt verder ingezet op het energierenovatieprogramma (ERP 2020).

Participatie van de doelgroep draagt bij aan een beter en effectiever beleid inzake armoedebestrijding. Tenslotte wordt het armoedebeleid onderbouwd door te investeren in kennisontwikkeling waar er nog hiaten zijn, door kruising van verschillende soorten beschikbare kennis in de beleidsvoorbereiding, -uitvoering en -evaluatie en door een gedegen monitoring van de evoluties op het vlak van armoede en sociale uitsluiting.

De meeste maatregelen worden in de komende maanden nog verder geconcretiseerd en geoperationa-liseerd.

4. Aanvullende hervormingsmaatregelen in uitvoering van de jaarlijkse groeianalyse 2015 en het gebruik van de structuurfondsen

Inleidend

In de JGA 2015⁴⁸ staat een geïntegreerde aanpak rond drie pijlers (structurele hervormingen, investeringen en budgettaire verantwoordelijkheid) centraal. De EC beveelt voor 2015 aan de aandacht toe te spitsen op zeven belangrijke hervormingen. De maatregelen die het Vlaams Gewest hieromtrent neemt, worden hierna kort overlopen (4.1 tot en met 4.7) en daarnaast wordt ook ingegaan op het industrieel beleid (4.8) en het gebruik van de structuurfondsen (4.9.)

4.1. De dynamiek in de arbeidsmarkten verbeteren en de hoge werkloosheid aanpakken

Voornaamste vaststelling als we de evolutie van de *opleidingsdeelname van de werkenden* in het Vlaams Gewest bekijken is dat sinds 2006 een neerwaartse trend valt waar te nemen: van 9,6% naar 7,1% in 2013. Vrouwen nemen iets meer deel aan opleiding dan mannen en oudere werknemers hinken wat achterop op het totaal.

Subindicator	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Pact 2020	Afstand
levenslang leren (%)	7,6	7,4	8,2	7,5	6,8	7,1	15	7,9 ppt

Het Vlaams Gewest hecht grote waarde aan 'levenslang leren' en vroeg om in het kader van de tussentijdse herziening van de Europa 2020-strategie een eigen doelstelling hieromtrent op te nemen. Dit moet zich ook in het beleid weerspiegelen. Inzake de deelname aan levenslang leren zijn er heel wat uitdagingen.

Op het vlak van volwassenonderwijs zal, vertrekkende van de verschillende onderzoeken en de evaluaties naar de werking van deze sector, in nauw overleg met de onderwijspartners gewerkt worden aan een gedragen beleidsvisie en een geactualiseerde omschrijving van de maatschappelijke opdracht. Er zal worden ingezet op slagkrachtigere instellingen voor het volwassenenonderwijs, zodat ze met een maximale autonomie hun opdracht kunnen opnemen. Weliswaar zonder in te boeten op de huidige laagdrempelige werking en regionale verankering. Om dit te kunnen realiseren wordt er gestreefd naar een organisatorische schaalvergroting en een moderner financieringssysteem. Hiermee worden de instellingen aangezet om de middelen zo rationeel mogelijk aan te wenden en meer in te zetten op kwetsbare doelgroepen. Verder zullen een betere samenwerking van het volwassenenonderwijs met andere aanbieders van beroepsopleidingen, het bedrijfsleven, welzijnsinstellingen, de sociaal-culturele en jeugdsector en lokale besturen worden bewerkstelligd. Daarnaast zal, zoals hoger al aangegeven, werk gemaakt worden van een integratie van de diverse opleidingsincentives om de deelname aan het levenslang leren structureel te bevorderen, met daarbij aandacht voor de werkenden die nu minder deelnemen aan opleiding.

⁴⁸ http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/2015/ags2015_nl.pdf.

Bovendien zet de Vlaamse Regering blijvend in d.m.v. het opwaarderen van beroepsopleidingen (zie 3.2.4) en stelsels van duaal leren (zie 2.4.7., antwoord op LSA 4).

4.2. Pensioenhervormingen

Zie in het bijzonder de genomen maatregelen (zie 2.4.1, antwoord op LSA 4) m.b.t. de activering van oudere werkzoekenden tot de leeftijd van 65 jaar.

4.3. Moderniseren van de stelsels voor sociale bescherming

Het Vlaams Gewest neemt maatregelen m.b.t. een *hoogwaardige gezondheidszorg* en in dit verband kan naar e-gezondheid en meer concreet naar Vitalink⁴⁹ worden verwezen. Vitalink is het nieuwe, digitale platform van de Vlaamse overheid voor het veilig delen van zorg- en welzijnsgegevens. Iedere zorgverlener, van huisarts tot thuisverpleger, kan op een eenvoudige manier beschikken over correcte en volledige patiënteninformatie, zodat via Vitalink samenwerken tussen zorgverleners mogelijk wordt.

Subindicator	2003	2007	2010	2013	Pact 2020	Afstand
werkbaarheid werknemers (%)	52,3	54,1	54,3	54,6	60	5,4 ppt
werkbaarheid zelfstandige ondernemers (%)		47,7	47,8	51,4	55	3,6 ppt

Het *aandeel van de Vlaamse werknemers dat een kwaliteitsvolle job heeft* op vlak van psychische vermoeidheid (werkstress), welbevinden in het werk, leermogelijkheden en werk-privé-balans is gestegen van 52,3% in 2004 naar 54,6% in 2013. Tussen 2004 en 2007 nam de werkbaarheidsgraad toe met 1,8 procentpunt; nadien bleef de groei stakken met de komst van de economische crisis. Omgekeerd is het *aandeel van werknemers dat met één of meerdere werkbaarheidsproblemen* geconfronteerd wordt, afgenomen van 47,7% in 2004 tot 45,4% in 2013. Werkstress blijft het grootste knelpunt voor de werkbaarheid van loontrekkende jobs. Hoewel de globale werkbaarheid tussen 2004 en 2013 toegenomen is, is het huidige groeitempo onvoldoende om het einddoel van 60% werkbaar banen voor werknemers tegen 2020 te bereiken. Anno 2013 wordt een *werkbaarheidsgraad bij de zelfstandige ondernemers* opgetekend van 51,4%. Waar er tussen 2007 en 2010 nauwelijks evolutie was in de werkbaarheidsgraad van de zelfstandigen, is er in 2013 een toename met 3,6 procentpunten in vergelijking met de meting in 2010. Als dit groeiritme aangehouden kan worden, dan lijkt de 55%-doelstelling tegen 2020 een haalbare kaart. Net zoals bij de werknemers is werkstress ook bij de zelfstandigen het belangrijkste knelpunt om te komen tot meer werkbaar werk.

Het inzetten op ondersteunende initiatieven en sensibilisering om de werkbaarheid van jobs te verhogen is aangewezen en ook maatregelen die inzetten op een goede combinatie arbeid en gezin (zie 2.4.3., antwoord op LSA 4) kunnen hier een belangrijke meerwaarde betekenen.

⁴⁹ <http://www.vitalink.be/VitaStart.aspx/>

4.4. Verbeteren van de flexibiliteit van de producten- en dienstenmarkten

De VREG heeft sinds de vrijmaking transparantie gebracht en de klant wegwijs gemaakt in de energiemarkt via de prijsvergelijkingsmodule V-TEST, de module voor de vergelijking van de klantvriendelijkheid van de leveranciers. Voor andere maatregelen inzake de energiesector, zie 2.5.1. (*antwoord op LSA 5*). Wat de toegang tot het beroep (ondernemersvaardigheden, ambulante handel, kermisactiviteiten, machtiging spekslager-beenhouwer) betreft, wordt er in het najaar van 2015 per sector bekeken wat er nodig is om te moderniseren en te vereenvoudigen. Wat het vereenvoudigen van gereguleerde beroepen betreft, wordt dit afgestemd op de dienstenrichtlijn en de richtlijn over de beroepskwalificaties. De Centrale Examencommissie wordt ook gewestelijk en wie geen diploma heeft, zal daar via een examen het vereiste document kunnen verkrijgen om het beroep uit te oefenen, bijvoorbeeld kapper.

Het beleid inzake kernversterking wordt verdergezet en het decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid wordt definitief goedgekeurd, rekening houdend met de geformuleerde adviezen. De daarbij gekozen instrumentenkoffer (RUP's/verordeningen voor afbakening van kernwinkelgebieden en winkelarme gebieden, kleinhandelsreglementen, handelsconvenanten, maximaal geïntegreerde vergunning,...) wordt geoperationaliseerd.

4.5. Verbeteren van de randvoorwaarden voor bedrijfsinvesteringen

In 2015 wordt de *omgevingsvergunning* gerealiseerd. Met de digitale bouwaanvraag en de digitale omgevingsvergunning (Omgevingsloket) worden de administratieve lasten verlicht, de efficiëntie verhoogd en de kwaliteit van de vergunningverlening verbeterd. Het decreet *Complexe projecten* wordt uitgerold. Van bij het begin van een project worden de investeerder, het bestuur en het publiek betrokken. Dat moet leiden tot beter gedragen plannen en vergunningen. Deze methodiek wordt verruimd naar alle vergunnings- en planningsprocessen en er wordt verder ingezet op vooroverleg en bemiddeling, mede via de *Versnellen Investeringsprojecten*-werking. Tijdens deze legislatuur wordt van ruimtelijke bestemmingsplannen naar rechtszekere en realisatiegerichte omgevingsplannen, die tevens flankerende acties kunnen bevatten, geëvolueerd. Op korte termijn wordt bewerkstelligd dat de *milieueffectrapportage* en het ruimtelijk planproces onderdeel worden van eenzelfde en geïntegreerd maatschappelijk keuzeprocess.

De Vlaamse overheid wordt erkend als één van de voorlopers voor de realisatie van de Europese beleidsdoelstelling inzake "*end-to-end e-procurement*". Alle processen van een overheidsopdracht worden digitaal afgehandeld, met efficiëntieverhoging, transparantie en toegankelijkheid van overheidsopdrachten als belangrijke pluspunten. Met de implementatie van e-invoicing, wordt het ontvangen en verzenden van elektronische facturen de standaardprocedure. Ook de elektronische catalogus werd ingevoerd en begin januari 2015 voorgesteld. Alle toepassingen in het kader van e-procurement leveren ook informatie voor rapportering. Daardoor kan de Vlaamse overheid haar (toekomstige) EU-rapporteringsverplichtingen naleven en tevens haar beleid evalueren en bijsturen.

subindicator	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Streefdoel 2020 Digitale Agenda
Aandeel burgers (16 tot 74 jaar) dat in het voorbije jaar het internet gebruikte om met de overheid in contact te komen (%)	26,9	43	47,2	49,5	52,1	51,3	50%-doelstelling Digitale Agenda voor onlinecontact
Aandeel burgers (16-74 jaar) dat internet gebruikte om formulieren naar de overheid te sturen (%)	11,7	19	24,1	26,7	32,3	33,7	25%-doelstelling Digitale Agenda voor het online versturen van ingevulde formulieren

De Vlaamse Regering wenst de toegang tot *ondernemerschap* te vergemakkelijken, de ondernemerscompetenties te versterken, investeert in de randvoorwaarden voor innovatie-gedreven ondernemerschap, en wil het ondernemingspotentieel bij leerlingen, studenten en werkzoekenden activeren. Reeds vele jaren dragen het Actieplan Ondernemerschap en Ondernemend Onderwijs bij aan deze doelstellingen.

De Vlaamse Regering blijft verder *inzetten op ondernemerschap* en vooral ook op *ondernemerscultuur*, en ondersteunt initiatief in alle fasen van de levensloopbaan. Dit omvat ook het investeren in de kennisbasis van ondernemingen, samen met de randvoorwaarden (investeringsmiddelen, HR, opleiding,...) die het hen mogelijk maken om voorop te lopen in de economie van morgen. Er wordt bekeken hoe ondernemingszin en ondernemerschap kan worden gestimuleerd met een leerlijn van kleuter- tot hoger onderwijs en door partners van de school in de klas te halen om ondernemerschap te bevorderen. Om studenten te laten kennismaken met het bedrijfsleven, wordt onderzocht of er nood is aan bijkomende instrumenten om voldoende plaatsen te creëren voor een ruime toepassing van stages. Ondernemingszin en ondernemerschap worden zowel beschouwd als een mogelijke beroepskeuze, als een persoonlijke ontwikkeling van de leerling.

Samen met het toekomstige Agentschap Innoveren en Ondernemen (AIO) moet Syntra Vlaanderen als centrale actor een tandem vormen voor een meer geïntegreerde aanpak ter bevordering van het ondernemerschap en de verdere uitbouw van de ondernemersvorming. Betrachting is om de ondernemersvorming toekomstgericht uit te bouwen, rekening houdend met de opleidingsbehoeften van bedrijven en sectoren en met een permanente opvolging van trends, ontwikkelingen en groeipolen in het bedrijfsleven.

Maatregelen zullen worden genomen om de talent-en competentieontwikkeling van (potentiële) ondernemers in de volledige levensloopbaan van de ondernemer te stimuleren. Geïnteresseerden, zowel werkzoekenden, werkenden als actieve ondernemers werken hun hele loopbaan aan de verdere ontwikkeling en versterking van hun competenties op het vlak van ondernemerschap.

Ook voor werkzoekenden moet ondernemerschap een voor de hand liggende en aantrekkelijke optie worden. Daarom zal de VDAB in de toekomst werkzoekenden stimuleren om zelf te ondernemen waartoe ze systematisch moeten inzicht krijgen in de vele mogelijkheden van ondernemerschap en worden doorverwezen naar kanalen voor ondersteuning bij de opstart van een zelfstandige activiteit. Via de starters-initiatieven van het toekomstige AIO wordt een 'recht op een ondernemingsplan' opgestart.

4.6. Verbeteren van de kwaliteit van investeringen in onderzoek en innovatie (O&I)

Zie de maatregelen opgenomen in 3.3.3.

4.7. Verbeteren van de efficiëntie in het openbare bestuur

De Vlaamse overheid maakt al veelvuldig gebruik van hedendaagse informatie- en communicatietechnologie (ICT). Samen met een interne reorganisatie (naar minder entiteiten binnen de Vlaamse Overheid) worden ook meer oplossingen uitgewerkt voor gemeenschappelijke duurzame oplossingen. De Vlaamse overheidsdiensten moeten ook oplossingen aanbieden die reeds standaard zijn in de privésector (bv. digitale raadpleging eigen dossier) en wel integraal, vanuit één virtueel loket. De overheidsdiensten moeten daarbij optreden als één overheid en liefst ook in samenwerking en afstemming met de verschillende bestuursniveaus. Daarom worden zijn de lokale besturen ook partners in de uitbouw van die geïntegreerde dienstverlening. Om deze uitdagingen aan te pakken wordt de Vlaamse overheid versterkt met de oprichting van het Agentschap Informatie Vlaanderen. Dat Agentschap moet zorgen voor doorbraken op vlak van het gebruik van informatie en ICT in de Vlaamse overheid. De standaardisering van informatie en ICT en de digitalisering van het interbestuurlijk gegevensverkeer is daarin een prioriteit. Dat informatiemanagement impliceert openheid en transparantie maar ook behoedzaamheid inzake investeringen. Een maximaal hergebruik van reeds bestaande gemeenschappelijke, robuuste ICT-bouwstenen en -platformen leidt niet alleen tot efficiëntiewinsten, maar faciliteert ook integraties en verhoogt de uniformiteit van de dienstverlening van de Vlaamse overheid.

4.8. Gebruik van de EU-Structuurfondsen 2014-20

Het *Operationeel Programma ESF 2014-2020* is eind november 2014 door de EC goedgekeurd voor een Europees budget van 393,3 miljoen euro. Het is een actiegericht programma om de Vlaamse arbeidsmarkt verder te versterken. Het ESF-programma zet mee in op de structurele knelpunten van de Vlaamse arbeidsmarkt: de begeleiding van werkzoekenden gericht op die groepen met een lage werkzaamheidsgraad, sociale inclusie van kansengroepen en acties in het kader van leven lang leren, met o.a. opleidingen, competentie management en loopbaanbegeleiding. Daarnaast zullen er ook speerpuntacties zijn die zich richten op de Roma, sociale economie, vroegtijdige schoolverlaters, werkbare jobs, het ondernemerschap en de NEET-jongeren.

Het *Operationeel Programma EFRO 2014-2020* werd midden december 2014 door de EC goedgekeurd. Het totaal beschikbare budget vanwege de EU voor het Vlaams Gewest, 345,5 miljoen euro, is kleiner dan in de voorbije periode 2007-2013. De doelstelling "Investerings in groei en jobs" heeft 173,5 miljoen euro ter beschikking en de territoriale samenwerking (middels dezelfde Operationele Programma's als voorheen) 172 miljoen euro. Het budget voorzien voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie is gestegen. Dit toont duidelijk aan dat het Vlaams Gewest groot belang hecht aan, en zich engageert in, de omslag naar een kenniseconomie en -maatschappij, ook bij de ondersteuning vanuit de EU-programma's.

Er wordt verder vorm gegeven aan het *Europese territoriale cohesiebeleid* in het Vlaams Gewest: er wordt ingezet op gebiedsgerichte processen en strategische projecten van onderuit – met oog voor de identiteit en sterktes van een gebied en een sterke betrokkenheid van de betrokken burgers en maatschappij. De territoriale invalshoek maakt integraal deel uit van het toekomstige cohesiebeleid in het Vlaams Gewest. In verschillende programma's zal de territoriale benadering een belangrijke invalshoek vormen waarbij zal nagegaan worden hoe een stads- en regioversterkende aanpak verwerkt kan worden waarbij bijzondere aandacht gaat naar *steden* en hun directe omgeving. Voor de programmaperiode 2014-2020 introduceerde de EC het concept "Geïntegreerde Territoriale Investerings" (GTI). In het

Vlaams EFRO-programma zijn hiervoor 3 gebieden aangeduid: GTI Limburg, GTI West-Vlaanderen en GTI Kempen. De ingezette middelen zijn afkomstig uit EFRO en ESF fondsen.

4.9. Industrieel beleid

Het *nieuwe industrieel ondernemen (NIO)* wordt als ambitieus en mobiliserend project verder ontwikkeld. Een effectief industrieel- en innovatiebeleid moet op horizontale wijze de systeeminnovaties ondersteunen die noodzakelijk zijn om doorbraken te realiseren in het beantwoorden van de maatschappelijke uitdagingen. Voorbeelden hiervan zijn de bio-gebaseerde economie, het duurzaam materialen beheer, de opportuniteiten van duurzame energie-technologie, de ICT toepassingen ('Internet of Things', 'Big Data', 'Cloud' en andere Industrie 4.0 concepten), maar ook voeding, mobiliteit en zorg. De diverse initiatieven om innovatie en ondernemerschap te stimuleren worden verder gestroomlijnd om meer impact te kunnen genereren.

Een 'slimme specialisatie' is er op gericht om door het maken van strategische keuzes een krachtige synergie te creëren tussen excellente kennisactoren en performante economische actoren. Via selectieve ondersteuning versterken we het proces van 'entrepreneurial discovery' waarbij de noodzakelijke engagementen van de betrokken actoren vastgelegd worden in 'clusterpacten'. In een clusterpact zal elke deelnemer zijn verantwoordelijkheden resultaatgericht opnemen. Hiermee dragen we in belangrijke mate bij tot de verankering van voor het Vlaams Gewest cruciale economische activiteiten. Een belangrijke uitdaging hierbij is om het *steuntraject te verlengen* naar ontwikkelingen dichterbij de markt. En bijgevolg kan ook de concrete ontwikkeling van (maatschappelijk relevante) business opportuniteiten binnen de clusterwerking gesteund worden. Dit alles in overeenstemming met de O&O&I-verordening, zodat gestreefd wordt naar een hefboomeffect, voor zowel klassieke als nieuwe vormen van private (co-)investeringen.

Complementair aan de uitbouw van een sterke kennisbasis met de nieuwe SOC Slimme Maakindustrie (*Flanders' Make*) is er binnen de Vlaamse oproep 'Factories of the Future' (FoF) van het Agentschap Ondernemen een grootschalig project 'Made Different' goedgekeurd en verlengd: dit wenst een sterke impuls te geven om een zevental transformaties versneld door te voeren voor fabrieken van de toekomst, met als doel het behoud en de groei van de tewerkstelling en de economische groei in de Vlaamse maakindustrie te realiseren. De te realiseren transformaties voor een 'fabriek van de toekomst' hebben betrekking op de invoering van nieuwe, simultane productietechnologieën en – processen, de implementatie van een 'digitale fabriek', creativiteit, netwerking, duurzame en milieuvriendelijke, zelflerende productiesystemen. Er is ook een verruiming van het opzet: behalve een focus op de technologische maakindustrie, wordt het opzet verruimd naar de textielindustrie, de hout- en meubelindustrie en de voedingsnijverheid. Bedoeling is met dit grootschalig productiviteitsoffensief de delocalisatie van maakindustrie tegen te gaan met het oog duurzame kennisverankering in het Vlaams Gewest. De projectdoelstelling is 50 ondernemingen als fabrieken van de toekomst en 500 ondernemingen die stappen ondernemen voor een FoF⁵⁰.

Subindicator	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Pact 2020
Aandeel industrie in de totale bruto toegevoegde waarde	17,4	16,3	16,2	16,2	15,7	15,5	15,5	Stijging toegevoegde waarde
Aandeel industrie in de	15,9	15,2	14,6	14,3	14,1	13,8	13,5	Behoud tewerkstel-

⁵⁰ <http://www.madedifferent.be>

5. Institutionele vraagstukken en participatie van belanghebbenden

5.1. Versterken van het draagvlak

Het Vlaams Gewest hecht bijzonder veel belang aan het vergroten van het draagvlak van het Europees Semester en de Europa 2020-strategie. Het welslagen van de Europa 2020-strategie in het Vlaams Gewest is de gezamenlijke opdracht van de Vlaamse overheid, de (boven)lokale besturen en de verschillende stakeholders. Er werden verschillende draagvlakversterkende initiatieven genomen om maximaal tegemoet gekomen aan de oproep van de EC om zoveel mogelijk partners bij de opmaak van de hervormingsprogramma's te betrekken.

5.2. Betrokkenheid Vlaams Parlement

De voorbije jaren werd het VHP door de minister-president al in het Vlaams Parlement toegelicht, maar dit gebeurde nadat de Vlaamse Regering haar hervormingsprogramma al aan de federale overheid had bezorgd. Om de betrokkenheid van het Vlaams Parlement te versterken, wordt vanaf het Europees Semester 2015 het ontwerp van VHP vooraf besproken in het Vlaamse Parlement⁵¹. Dit gebeurde op 17/03/2015 in de Commissie Algemeen Beleid, Financiën en Begroting.

5.3. Betrokkenheid sociale partners

Ook de sociale partners (in het kader van VESOC) werden via een gedachtewisseling op 20/03/2015 bij de opmaak van het VHP 2015 betrokken.

5.4. Betrokkenheid (boven)lokale besturen en stakeholders

Op 19/01/2015 organiseerde de Vlaamse overheid in samenwerking met VLEVA een overlegmoment, waarbij de VLEVA-leden⁵² met de Vlaamse overheid in dialoog traden omtrent hun inbreng in het VHP 2015. Aandachtspunten en praktijkvoorbeelden werden meegenomen bij de redactie van dit VHP. Hierna worden illustratief een aantal praktijkvoorbeelden opgenomen, die aantonen dat de (boven)lokale besturen en stakeholders, vaak in samenwerking met de Vlaamse overheid, tal van maatregelen en initiatieven nemen die uitvoering geven aan de landenspecifieke aanbevelingen en inspelen op de realisatie van de Europa 2020-doelstellingen:

Verhogen van de werkzaamheidsgraad (LSA 4, Europa 2020-doelstelling)

Lokale besturen nemen een belangrijke rol op in het verhogen van deelname van jongeren, langdurig werklozen, mensen met migratieachtergrond aan de maatschappij door begeleidingstrajecten naar jobs en het faciliteren van werk op maat. Steden, gemeenten en OCMW's werken samen met veel

⁵¹ In uitvoering van Artikel 84/1 (Vlaams Hervormingsprogramma) van het Reglement van het Vlaams Parlement.

⁵² <http://www.vleva.eu/leden>.

partners op hun grondgebied, ze investeren in de sociale economie, waar talrijke waardevolle jobs voor kansengroepen worden gecreëerd, zoals in de sociale en beschutte werkplaatsen (binnenkort maatwerkbedrijven) en innovatieve projecten in de lokale diensteneconomie. Dit levert een belangrijke bijdrage aan de werkzaamheidsgraad in het Vlaams Gewest. De Vlaamse Regering ziet het belang van de inzet van de lokale besturen in en deze kregen een regierol sociale economie toebedeeld. Daarnaast werkten de VDAB en de besturen van de steden Antwerpen en Gent samenwerkingsovereenkomsten uit waarin ze samen hun middelen inzetten om NEET-jongeren en andere ver van de arbeidsmarkt verwijderde werklozen te detecteren en te activeren.

Dichten van de kloof tussen aangeboden en gevraagde vaardigheden (LSA 5)

Er is weinig bekend over de vereiste industrie-specifieke vaardigheden. In het kader van het LEEDS programma⁵³ van de OESO voerden Vlaamse partners -(Vlaams overheid, stad Gent, provincie Antwerpen, POM West-Vlaanderen en Vlaams Kenniscentrum Water (Vlakwa)- een studie uit m.b.t. 'Boosting skills for greener jobs in Flanders'.

Vanuit Vlakwa worden samen met 15 waterintensieve sectoren (die 20 procent van de totale tewerkstelling genereren) acties opgezet (met aandacht om de reeds opgebouwde know how inzake waterbeheer te valoriseren binnen de ondernemingen), met als finaliteit de concurrentiekracht van de Vlaamse ondernemingen te versterken.

Aanpak voor de klimaatwijziging (LSA 6, Europa 2020-klimaat-en energiedoelstellingen)

Het Vlaams Netwerk voor de *Burgemeestersconvenant*⁵⁴, opgericht door de Vereniging van Vlaamse steden en gemeenten (VVSG) in 2012, sluit naadloos aan bij de doelstellingen voor het terugdringen van de CO₂-uitstoot. Naast ondertekenende steden en gemeenten nemen ook de provincies, streekintercommunales, VITO, de Vlaamse overheid en andere partners hieraan deel. De helft van de Vlaamse gemeenten ondertekende het convenant en het maakt van het Vlaams Gewest één van de koplopers voor dit Europese initiatief. Ondertekening houdt een engagement in voor een sterk lokaal energiebeleid. Na een nulmeting of inventaris van de CO₂-uitstoot op het gemeentelijke grondgebied wordt een energieactieplan opgesteld en uitgevoerd met een tweejaarlijkse controle door de EU. Het Netwerk staat in voor kennisdeling en uitwisseling wat een belangrijke stimulans betekent voor het leggen van dwarsverbanden met andere beleidsdomeinen en de overstap naar meer duurzaamheid. De gemeenten staan er niet alleen voor, maar krijgen hulp van de provincies, die ook een drijvende kracht zijn om het convenant te ondertekenen of acties kracht bij te zetten. Ook de Vlaamse overheid ondersteunt de gemeenten door een jaarlijkse actualisatie van de CO₂-inventaris op gemeentelijk niveau te voorzien.

In een *klimaatneutrale provincie* gaat men nog een stap verder en is de uitstoot aan broeikasgassen in evenwicht met wat de natuur en de bodem kunnen opnemen. Men vertrekt daarom van een nulmeting en de gevolgen van klimaatverandering (bijvoorbeeld met een klimaateffectscheetsboek). Nieuwe acties en maatregelen worden uitgewerkt in een klimaatplan. Dat doen de provincies samen met gemeenten, scholen, bedrijven en het middenveld, maar ook met de burger. Het klimaatparlement en het viersporenbeleid van de provincie Limburg, de burgerambassadeurs in Oost-Vlaanderen en de klimaatambassadeurs in Vlaams-Brabant zijn een illustratie van de inzet op een breed draagvlak. Deze participatieve werkwijze sluit aan bij het quadrupel helix principe om samen de klimaatdoelstellingen te bereiken. Scholen worden in het kader van milieuzorg op school begeleid om te werken rond energie en klimaat. De provincie Antwerpen schakelt het Provinciaal Instituut voor Milieu Educatie en Kamp C in, waar leerlingen leren over duurzame ontwikkeling. Burgers en gemeenten kunnen voor

⁵³ local economic and employment development.

⁵⁴ www.burgemeestersconvenant.eu.

advies rond energiezuinig en duurzaam bouwen in iedere provincie terecht bij het Provinciaal Steunpunt Duurzaam Bouwen. Limburg was de eerste provincie die klimaatneutraliteit als doel stelde, ondertussen hebben ook Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen deze stap gezet. Antwerpen wil klimaatneutraal als organisatie worden. West-Vlaanderen werkt eveneens aan een klimaatbeleid.

Steden, gemeenten en provincies zetten steeds meer in op een *betere en milieuvriendelijke mobiliteit* waarbij de fiets op het voorplan komt. Het functionele fietsroutenetwerk staat al langer op de kaart, maar ook het concept 'fietsnelwegen' wordt steeds meer een referentie voor een duurzame en koolstofarme mobiliteitsoplossing. In alle provincies staan de komende jaren projecten op til om samen met het Vlaams Gewest fietsnelwegen te realiseren of verder te integreren. Gemeenten werken mee aan fietsroutenetwerken en overwegen de uitbouw van fietsstraten waar de fietsers de belangrijkste weggebruikers zijn. Fietsdeelsystemen zijn erg succesvol en fietsstallingen en fietsparkings worden uitgebreid. Lokale besturen zijn ook goed geplaatst om met promotiecampagnes het fietsgebruik bij hun inwoners te stimuleren.

De provincies hebben samen met de Zuid-Nederlandse collega's (concreet de provincies Zeeland, Noord-Brabant, Limburg) en de Vlaamse overheid binnen het Interreg A grensregio Vlaanderen-Nederland programma de mogelijkheid geboden tot stevige ontplooiing van het WaterstofNet. Dit is een voortgang van het project 'Waterstofregio Vlaanderen/Zuid-Nederland' dat startte onder Interreg IVA tijdens de programmaperiode 2007-13. In de periode 2014-2020 zal het WaterstofNet inzetten op de verdere aanpassing van de technologie waarbij zowel bijgedragen wordt aan indicatoren voor de doelstellingen op vlak van innovatie als op vlak van koolstofarme economie. De concrete toepassingen concentreren zich op de logistiek en mobiliteit en de duurzame opwekking van waterstof via hernieuwbare energiebronnen.

Armoedebestrijding (Europa 2020-doelstelling)

OCMW's begeleiden jonge ouders in armoede door met hen hulpverleningstrajecten aan te gaan die een brede benadering voorop stellen: de focus ligt niet enkel op bijvoorbeeld werk, maar ook op gezondheid, wonen, participatie... Ze slaan ook de handen in elkaar met lokale partners om een breed platform te creëren in de strijd tegen (kinder)armoede. Op het vlak van kinderarmoede heeft de Vlaamse overheid samen met de VVSG55, de provincies en het Netwerk tegen Armoede en andere partners een lerend netwerk opgezet voor visie- en beleidsontwikkeling.

5.5. Uitleiding

Het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap leverden traditiegetrouw hun bijdragen aan de opmaak van het *nationale hervormingsprogramma* (NHP) van België. Het VHP 2015 wordt als bijlage bij het NHP opgenomen. Daarnaast namen het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap in het Europees Semester 2015 actief deel aan de bilaterale ontmoetingen met de EC die voornamelijk in het teken staan van de uitvoering van de landenspecifieke aanbevelingen.

Met een eigen hervormingsprogramma nemen het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap eigenaarschap op binnen het Europees Semester. Dit is één van de redenen waarom de Vlaamse Regering het VHP ook rechtstreeks bezorgd aan de EC. Het VHP levert ook een belangrijk bijdrage aan de werking van het Europa 2020-monitoring platform van het Comité van de Regio's.

⁵⁵ http://www.vvsg.be/sociaal_beleid/kinderarmoede/Pages/VVSG-pagina-2011.aspx.

Lijst van afkortingen

AIO	Agentschap voor Innoveren en Ondernemen	MTM	Maximaal Toegelaten Massa
BBP	Bruto binnenlands product	NBB	Nationale Bank België
BEN	Bijna energieneutraal	NEET	Not in Education, Employment, or Training
BERD	Business Expenditures on R&D	NT2	Basisopleiding Nederlands als tweede taal
BIOMED	Biomedisch Onderzoeksinstituut	NIO	Nieuwe industrieel ondernemen
BS	Belgisch staatsblad	O&O	Onderzoek en ontwikkeling
CLB	Centrum voor Leerlingenbegeleiding	OP	Operationeel Programma
CIS	Community Innovation Survey	PMV	Participatiemaatschappij Vlaanderen
EAK	Enquête naar de arbeidskrachten	PWA	Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap
EC	Europese Commissie	ReTiBo	Registratie- en Ticketsysteem met Boordcomputer
EER	European Enterprise Region	RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
EIT	European Institute of Innovation & Technology	RVT	Rust en verzorgingstehuizen
EFRO	Europees fonds voor regionale ontwikkeling	SALK	Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat
EPC	Energieprestatiecertificaat	SERV	Sociaaleconomische Raad van Vlaanderen
ERP	Energierenovatieprogramma	SOFI	Spin-Off Financieringsinstrument
ESFRI	European Strategy Forum on Research Infrastructures	STEM	Actieplan Science, Technology, Engineering en Mathematics
ESIF	European Structural and Investment Funds	SVR	Studiedienst van de Vlaamse Regering
ESF	Europees Sociaal Fonds	VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
ETS	EU Emissions Trading System	VESOC	Vlaams economisch en sociaal overlegcomité
FAMIFED	Federaal Agentschap voor de kinderbijslag	VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
FIT	Flanders Investment and Trade	VHP	Vlaams Hervormingsprogramma
FPB	Federaal planbureau	VIS	Vlaams innovatiesamenwerkingsverband
FRIS	Flanders Research Information Space	VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
EVC	Erkennen van Verworven Competenties	VLEVA	Vlaams-Europees Verbindingsagentschap
FoF	Factories of the Future	VLOR	Vlaamse Onderwijsraad
GTI	Geïntegreerde Territoriale Investerings	VKS	Vlaamse kwalificatiestructuur
GWh	Gigawattuur (eenheid van energie)	VREG	Vlaamse energieregulator
HBO	Hoger Beroepsonderwijs	VSC	Vlaamse supercomputer
INR	Instituut voor de nationale rekeningen	WEP	Werkervaringsprojecten
IBO	Individuele beroepsopleiding	WIJ	Werkinleving voor jongeren
ICT	Informatie- en communicatietechnologie	WKK	Warmtekrachtkoppeling
IOF	Industrieel Onderzoeksfonds		
IOI	innovatieoutput-indicator		
IWT	Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie		
JGA	Jaarlijkse groeianalyse		
JGIP	Jeugdgarantie-implementatie Plan		
KETS	Key Enabling Technologies		
K&G	Kind & Gezin		
KMO	Kleine en middelgrote onderneming		
KKP	Koopkrachtpariteiten		
LEP	Loonkost per eenheid product		
LNG	Liquid natural gas		
LSA	Landenspecifieke aanbeveling(en)		
MMPP	Medische, mentale, psychische, psychiatrische problematiek		

Bijlage 2: Hervormingsprogramma van het Waals Gewest en van de Franse Gemeenschap

1. Introduction

The strategic directions of the Walloon Government and the French Community for 2014-2019 are respectively detailed in the Regional Policy Declaration (RPD) and the Declaration of Community policy (DPC).

The *Walloon Government* programme focuses on three key points:

- *Innovation* is an essential vehicle for enhancing productivity, and will be at the heart of the regional redeployment strategy. The innovation strategy pursued by the Government will consolidate and amplify the competitiveness clusters policy, with cross-cutting policies for developing circular economy, ICT and innovation in the broad sense, to benefit all sectors. A more intensive collaboration with the French Community is hence planned.
- *Simplification*: to streamline processes and support systems to economic activity and employment, and to simplify SME's requirements through the Walloon Small Business Act (SBA). The simplification of structures and support mechanisms will also be pursued in other areas (public housing, energy and housing, ...).
- *A common project*, through a renewed economic and social development pact. This is to ensure the involvement of the economic and social partners in the implementation of the regional strategy, to conclude a pact for employment and training in close synergy with the initiatives taken by the French Community and to enhance dynamics and territorial intelligence.

Furthermore, the Government announced the adoption, for spring 2015, of a *Marshall Plan 4.0*; consultation with the social partners on this issue was initiated in December 2014. The results and evaluations of the Marshall Plan 2.green, will also feed reflections. This plan globally achieved its objectives and was implemented during the period 2009-2014. Significant results were obtained in different areas (competitiveness clusters, research and innovation, training, entrepreneurship and employment, languages, export, renovation ...).

The Marshall Plan 4.0 will refocus on those key competitive factors likely to structure a *genuine industrial policy based on innovation and supporting employment creation* such as innovation, including digital innovation, training (in synergy with the community responsibilities), the energy and raw materials costs and the development of circular economy, and the attractiveness of the territory. It will specifically focus on:

- Supporting a training and guidance policy to enhance employment opportunities, in synergy with the responsibilities of the French Community;

- Reinforcing the logic of innovation, including refining the competitiveness clusters strategy (smart specialization), support for industrial development and business growth with key stages of development (creation, internationalization, transmission, innovation , ...);
- Supporting efficiency and energy transition (for individuals and businesses in particular) and developing the circular economy;
- Implementing an infrastructure policy for economic development, taking into account technological, social and economic innovation;
- Supporting digital innovation and the integration of ICT.

The priorities of the Government of the French Community for 2014-2019 are:

- Adopt a teaching excellence pact;
- Reevaluate vocational education;
- Strengthen the guidance and assessment tools to reduce failure in higher education and increase the number of graduates;
- Invest in basic research;
- Invest in school buildings and increase the number of free places;
- Develop cultural and artistic education.

These priorities will be further supported through the *2014-2020 Structural and Investment Funds programmes*, which the Commission approved in December 2014. On February 10 2015 the Walloon Government and the French Community approved the ESF projects selected in the first call for proposals, including the actions supported by the *Initiative for youth employment* for a total budget of € 800 million (50% from the ESF). The ERDF projects are being analyzed and will be approved in May 2015.

Important parts of these reform programmes are being carried out, as detailed in the following chapters, which give an overview of the main measures adopted or being developed following the Council recommendations and the objectives of the Europe 2020 Strategy.

2. Response to the specific recommendations by country

2.1. Recommendation 1: Clean up public finances

The Walloon Government and the French Community adopted a *sustainable plan for restoring a balance from 2015 to 2018*.

In the Walloon Region, the deficit is limited to € 450 million (0.1% of GDP) in 2015. The Government has adopted progressive investments, expenses reductions in public administration and public authorities, and the reduction/rationalization of a number of grants.

Regarding the French Community, the structural deficit reduction measures that have been taken should reduce the deficit to € 170 million in 2015 and ensure a gradual return to a balanced budget by 2018.

The two entities have each established a monitoring committee. Their tasks include monitoring of budget execution and evaluating compliance with budget targets.

2.2. Recommendation 2: Tax reform

The Walloon Region has planned or made several tax changes.

First, a *kilometer charge for lorries over 3.5 T*, that will come into force in early 2016. The three regions implement the European Directive on tolls with the truck odometer. In July 2014, the interregional entity Viapass awarded the contract for the mileage collection of trucks to the satellite consortium (T-Systems International/Strabag AG), which will be responsible for collecting the charge. In February 2015, the Walloon Government adopted a draft decree establishing the fee. Its pricing will be determined on the basis of three distinct elements: the number of kilometers traveled, the weight of the truck (3 categories: 3.5 to 12 tonnes, 12 tonnes to 32 tonnes and over 32 tonnes) and the environmental performance of the vehicle. The three criteria above, the fee schedule and the affected road network are yet to be coordinated with the Government, as with the other affected sectors and the other two regions. In addition, a socio-economic study is underway to analyze the impact of this charge on the Walloon economy and employment.

The “*Water protection*” programme of the *Fund for the Protection of the Environment* has been refinanced since 2015. A decree-programme, adopted on December, 12 2014 aims to optimize existing mechanisms for cost recovery related services for the use of water, including the costs to the environment and water resources, in accordance with Directive 2000/60/EC, known as the “*Water framework Directive*”.

Finally, wishing to remove subsidies being harmful to the environment, it was decided not to renew the financial compensation reducing the *excise duties on energy products* as part of the second generation sectoral agreements (2014- 2020).

2.3. Recommendation 3: Sustainability of public finances

The new regional responsibilities in prevention, organizing the first line of care, chronic care (long term care) and elderly care represent an opportunity to improve complementarity between different policies and to increase the consistency, continuity and efficiency of the care-dependent patients and the chronically ill.

Regarding *prevention*, in addition to supporting already active promotion operators, a “*health nutrition*” plan will be proposed to promote large-scale and long-course healthy eating habits for the general population. It will involve health and food chain stakeholders. The ultimate goal is to improve overall health and reduce chronic diseases (diabetes, cardiovascular diseases, ...), and related societal burdens.

The improvement and reorganization of *primary care* is also a Government objective. The possibilities to reorganize the coordination mechanisms of primary care (multidisciplinary local networks, integrated home care services, GP organisations ...) will be examined in order to improve continuity of care. The Government will also promote the *electronic exchange of health data* through the recognition of a Walloon “*hub*” (exchange network of health data), in coordination with the federal e-health project.

By enabling providers to access patient aggregated health data, this hub is expected to reduce administrative costs, and improve the efficiency and effectiveness of the health system.

To ensure the *financial sustainability of elderly housing*, the Government will propose improvements on the accreditation standards of nursing homes/nursing and care homes and care. Meanwhile, the Government wishes to reserve priority to those nursing homes and care homes and with a certain level of dependency and concentrate on improving home care and alternative forms of care (such as short-stay centers, day care centers, service residences). The Government will examine which is the best way to obtain new institution places for the elderly. On *aid to the elderly (APA)*, the rights of current beneficiaries will not be changed, but the Government wishes to switch to interventions based on the needs and benefits to respond to situations of dependency rather than additional revenues; an autonomy coverage will be phased in.

Concerning care for *disabled people*, places in residential homes will be reserved for the most dependent and alternatives for more autonomy will be encouraged. The “heavy dependence” plan will be pursued and evaluated. An autism plan should also be put in place.

Finally, with regard to hospitals, the Government will propose to reform *hospital financing*, making better use of resources and the continued concentration of the number of hospital sites on the regional territory.

In terms of *active aging*, the Government of the French Community adopted a draft decree authorizing any retired person up to 70 years old (retired teaching staff and certain qualified individuals) who wishes to do so, to share their expertise and professional experience in social education. The objective is both to respond to teacher shortages in certain specialties and to enhance learning trades for which a shortage exists and promote active aging.

2.4. Recommendation 4: Labour market, education and training

As planned by the new regulatory framework for Cohesion Policy, the Structural and Investment Funds for the period 2014-2020 will primarily support the policies developed in response to country-specific recommendations, aiming to contribute to the objectives of the Europe 2020 Strategy.

The priorities developed in the ESF framework in the Walloon Region and in the French Community relate to lifelong training and integration in the labour market, especially aimed at the young and vulnerable, entrepreneurship, social inclusion and the fight against discrimination, the fight against dropout.

As part of the 2014-2020 ESF programme, the Walloon Government and the Government of the French Community have selected nearly 400 projects for a total budget of € 800 million in February 2015. These are as follows:

1. Businesses and creativity: € 84 million will be spent on training and support to the Walloon job seekers but also to self-creation of employment and business creation, supporting innovation and creativity.
2. Knowledge and skills: training-related projects will be supported for an amount of € 316 million. This will aim at improving higher education systems, strengthening links between education,

business and research, and developing training tailored to the socio-economic needs, development of lifelong training.

A project that will fund teacher training in companies, but also training in the Advanced Technology Centers will be particularly supported. This line of financing will also, via the teaching-learning partnership, support the development of Francophone Service for Trades and Skills (Service Francophone des Métiers et Qualifications) and the Francophone Qualifications Framework (Cadre Francophone des Qualifications).

Part of the funding will also be devoted to the rehabilitation of non-school-age youth who possess valuable skills (skills development), alternating training and supporting young people from special education during their transition to the professional world.

3. Include and employ: € 250 million will be spent on improving access to insertion devices, support for job seekers in their job search or to the fight against discrimination in the professional world.

4. Objective “youth”: € 126 million will be reserved in the next 5 years to help young people under 25 to enter the labour market, including NEETS. This axis also covers the Initiative for Youth Employment, which has a total budget of around € 80 million.

Enhance the effectiveness of employment policies

The Walloon Government has decided to *simplify and streamline employment aid* on a limited number of targeted and effective tools, taking into account other types of regional (economic) and federal aid interventions. Some individual aid devices (subsidies or premium reductions) to finance other structural features of collective scope (including training) will also be examined. The Government will continue to monitor the evolution of legislation in the other regions in order to avoid competition risks. The terms for reducing labour costs will be identified in collaboration with economic and social actors and in consultation with the Federal and Regional Governments. After an analysing phase ensuring the continuity of devices, proposals will be put on the table in 2016.

Regarding the question of the *effectiveness of the public employment service*, the Walloon Government has set a priority to allow FOREM to adapt to new challenges, including the transfer of new responsibilities to the Regions. The Walloon public employment will have to further diversify itself offering more services to citizens and provide a reference lever for Walloon socio-economic recovery.

As part of the individualized support system for job seekers, a *training for counselors and supervisors of FOREM* was set up in late 2014 to strengthen their use of tools and techniques available in terms of orientation and job search, according to real market needs. The objective is to increase the quality of service provided to job seekers and employers.

The reception of employment skills is scheduled for 1 January 2016 (paid education, the Professional Experience Fund and the Fund for Training Vouchers will be transferred on 1st of April 2015).

Controlling job seekers' availability will be organized in a separate FOREM management service, on terms to be defined. The organic decree and the FOREM management contract will be reviewed. As the regulation remains federal, discussions are underway to determine a normative framework common to all entities to which the Regions will have access for the implementation of this device. The

Walloon Region wants to set up a more focused and better articulated control matching its accompanying policy, to make these two measures real instruments of socio-professional integration.

Inclusion of persons of immigrant background

To promote the integration of *people of foreign origin*, active policies will be improved and support on the labour market strengthened. Individual projects are implemented for newcomers and people of foreign origin. More broadly, efforts are made in the Walloon Region and the French Community to fight discrimination at various levels.

A *course for newcomers* will be set up, in addition to the other elements of the Walloon political integration of people of foreign nationality and origin in training, coaching and citizen participation. Learning French will gradually be made mandatory. An action plan for literacy and learning French will be adopted with various Francophone entities and involving all stakeholders.

Following the regionalization of employment and work residence (migrants) responsibilities, the Government plans to adapt the conditions for granting and extending *work permit B* in the event of a professional switch to a new employer. Clear criteria for issuing work permits will be defined.

Various projects were retained after the first call for proposals for the *ESF 2014-2020 programme*. These were launched by the regional centers for the socio-professional integration of foreigners or persons of foreign origin.

Furthermore, as part of an individualized support system for job seekers, a *training in equal opportunities and diversity* was launched in September 2014 for the referent FOREM advisors.

Finally, the Government of the French Community in December 2014 adopted an *anti-discrimination plan 2014-2019*, including 53 measures in its various jurisdictions, including education, public service, youth and sport.

Youth

Regarding the *integration of young people into the labour market*, the RDP 2014-2020 aims to define a "*path to employment*" for every young person out of his studies, by amplifying and sustaining the "*Youth Guarantee*", developing an appropriate accompaniment when leaving school, facilitating quick access to internships, during the insertion training, and through the development of targeted aid for youth recruitment. More specifically, under the current term (in 2017) the Government foresees to:

- *strengthen the target group measures for young people* starting their first job. A private employer hiring a young person that does not have a higher education degree would then benefit from a 0% social security contributions rate for a given period, degressive and being longer when the young person is unskilled;
- *propose*, after consulting the social partners, to offer a *first real professional experience* ("*integration contract*") to each young person who, 18 months after leaving school and despite his efforts, has trouble to find a job on the labour market.

The Belgian *Youth Guarantee* Plan has been sent to the Commission in April 2014. The ESF programme, including the Youth Employment Initiative, will amplify and perpetuate the device in the Walloon Region. Axis 4 of the ESF program, with a budget of € 126 million, is dedicated to young people under 25 and their socio-professional integration. This will support projects on alternating transition between special education and the professional world, promotion of technical and technological professions and the fight against school dropout. It is in this context that the Initiative for Youth Employment will support actions implemented by operators in the Walloon Region (Liège and Hainaut) and Brussels-Capital Region.

Various actions are underway or have been initiated to implement the Youth Guarantee. The individual support is in place and the recruitment of an expert approach to adapting and improving the management of young people aged 18-25 is in progress, pilot experiments for alternating training for job seekers were launched, and the transitional internship is operational since September 2014. A "Youth Guarantee" project manager was appointed in November to FOREM, ensuring the follow-up and a monthly monitoring has been instored for each job seeker.

A *study on NEETs* was also launched mid-2014 by FOREM (ending in February 2015) to improve the knowledge of the target audience and adapt existing services and/or develop new approaches to the public. A national seminar on this topic will be held in April 2015. It will bring together professionals from Walloon Region, Flemish Region, Brussels Capital Region and the German speaking East Cantons from public employment services and training who are in charge of the management and integration of the target audience on the labour market. Finally, FOREM launched communication campaigns targeted on youth in the second half of 2014.

Professional mobility, skill matching, coherent educational, training and employment policies, and the fight against school dropout

The Walloon Government has begun work for the conclusion with the social partners of an *Employment and Training Pact*; consultation with the social partners was initiated in early 2015. The objectives are to support the hiring and retention in sustainable and quality jobs, enhance skills matching the needs, develop courses and lifelong education. Training and guidance policies will be strengthened, particularly promising trades and trades in demand, to increase access to higher education and lifelong training, alternating pathways, develop certification for vocational training and the recognition and validation of skills.

On professional mobility, particular attention will be given to industrial restructuring and the creation of new industrial jobs, particularly through reconversion cells and employers group experiences.

In this regard, several interventions of the *European Globalisation Adjustment Fund* were decided in 2014 and 2015 (total budget of around € 6 million) to support the retraining of workers after restructuring occurred in the Walloon steel, glass and machinery sectors.

As part of the 6th State reform, the Paid Education, the Professional Experience Fund and the Training Fund for Service Vouchers will be incorporated into the FOREM department that handles financial incentives for workers' training on April 1, 2015.

Being a priority area of the Government, including improving the adequacy of skills, the *alternance training reform* should be operational in September 2015. The cooperation agreement between the Walloon Region, the French Community and COCOF (the French Community Commission) has been approved by all stakeholders and an agreement about the next steps was reached end of February 2015.

A single contract for young people attending alternance training organizations in the Walloon Region and the Brussels-Capital Region (CEFA, IFAPME and SFPME centers) will be set up. It will harmonize payments granted to apprentices during their training in business, as well as the business approval. A Francophone Office of Alternance Training (OFFA) will also be implemented in the beginning of 2015 to support the harmonization of practices, statutes and contracts. The Cooperation Agreement for the creation and management of a Francophone Qualifications Framework for education and lifelong training was also adopted. The framework should allow to install more fluid educational and training courses at the service of citizens and employment. As part of the transfer of responsibilities, the incentives for work and training will also be reconfigured.

Recommendations have also been adopted for the Francophone Service for Trades and Skills (SFMQ), responsible for developing the business profiles and training profiles used by all education and training providers. The production of the number of training profiles by SFMQ will thus be accelerated, leading to nearly 150 profiles finalized in 2017 (gradually increasing from 15 to 40 profiles per year in 2017). Priority will be placed professions bringing employment, emerging professions and shortage occupations. Finally, each teaching and training operator will implement the units of learning outcomes (UAA) enrolled in the SFMQ training profiles, allowing mutual recognition of validated UAA, and facilitating the training courses.

At the center of policies to strengthen the training, education and employment synergies, the "Qualifying education – Training - Employment" fields were officially launched in late February 2015, resulting from the Decree adopted in April 2014. These will enable the development of joint projects and the search for optimal consistency between supply and the identified socio-economic needs. The additional offers of internships in companies and business investments in schools and with training providers will be discussed and planned. The Walloon and Brussels territory has been divided into 10 fields. Each of these will be lead by a balanced team composed of representatives from education, vocational training, employment, social and professional integration and social partners.

To support the institution's work by drawing up the diagnosis of training opportunities and needs, a technical working group led by the Walloon and Brussels regional statistics institutions was set up in June 2014; it unites experts and technicians from the concerned administrations, economic and social councils, members of the "fields" and cabinet representatives.

Moreover, new *framework sectoral agreements* are being developed. These allow specific agreements between the training and employment sectors and operators to be established on the one hand, and education on the other, resulting in concrete projects involving the companies and providers of training, integration and education focused on courses, immersion, alternance training, teacher training in businesses, training of workers in the competence centers.... Since late 2014, meetings are held between each Minister of Education, Training and Employment of the Walloon Region and the French Community and the sectoral federations. Negotiations began to develop the engaged synergies, especially with the IFAPME, FOREM and Walloon skills centers and, for education, to develop specific educational policies. In February 2015, an agreement with the hairdressing sector was signed and others will soon follow with the food, wood, chemical, pharma and aesthetics sectors. The next areas that will be contacted are the green sector, the stone and retail sectors.

As part of *refounding qualifying education*, additional measures amounting to € 5 million were awarded in December 2014 to modernize the teaching equipment of facilities and complete the equipment of the 30 Advanced Technology Centres (CTA) of the Brussels-Capital and Walloon Region. These resources will be complemented by support from the European Regional Development Fund (ERDF). In addition, the cooperation agreement between the Brussels-Capital Region, COCOF and the French Community on the equipment provided and the collaboration between advanced technology centers and reference centers was approved in a second reading.

The Government of the French Community adopted *its guidance for further education and distance learning* in January 2015. The aim is to promote lifelong training for all, improve training ranges and support innovative and promising sectors for employment. Three priority areas have been identified:

1. *Ensure accessibility of every citizen* to this teaching, with particular attention to those furthest from the labour market. A "tailored" program will be developed and social and educational support will be set up for better orientation, the drop-out detection and individual support. The organization of teaching modules will also be redesigned, including via e-learning and distance learning.
2. *Develop a diversified educational offer adapted to current issues*, and as part of a strong local programme, developed in partnership with secondary (fields) and higher (cluster) education but also with regional employment services. A true reflection will be conducted with secondary education for remedial actions or studies resumption in the event of dropping out, after the common part and in the context of the fight against early leaving.

Agreements will be developed with different training actors concerning skills shortages, promoting training for obtaining the higher secondary education degree (CESS), the distance language learning certification (Wallangues), the development of the alternance in higher social promotion education.

3. *Control and visibility*: creating tools for piloting, indicators, multicriteria and performance analyses, creating an educational resource center or in-service training of teachers, optimization of staff framing and launching an information campaign ... These measures will participate in the modernization process.

To fight early school dropout and to achieve the objectives set at the European level, the French Community has a substantial body of legislation at all levels, and has foreseen a specific index to better assess the effects of these policies. This index indicates a decline in the dropout rate from 7% in 2006 to 5.7% in 2012. The sectoral and intersectoral decrees of 21 November 2013, which coordinate all control services against school dropout, came into force on September 1, 2014. They must be assessed in order to feed an *Intersectoral plan against dropout* under the Youth Guarantee. This will be coordinated between regional and community stakeholders. It will aim at the preventive, curative and alternative aspects. Particular attention will be paid to absenteeism and ways to treat this, school exclusion, support for pupils with special needs and statistical control.

Several of the projects described above will be pursued and implemented with the support of the *Structural and Investment Funds* during 2014-2020. The ESF program will devote large budgets (€ 316 million) to skills development and to improving the training and education systems, in line with socio-economic needs. In addition to the actions developed by the ESF in training, the ERDF programme provides € 70 million to equip competence centers. As mentioned in the previous Section, axis 4 of the ESF programme will focus on the socio-professional integration of young people and the fight against school dropout.

2.5. Recommendation 5: Competitiveness

On issues related to the coordination of education and training policies, inadequate skills and school dropout covered by this recommendation, we refer to the previous Section that addresses these issues in detail.

Retail trade

Following the regionalization of this responsibility, the Walloon Parliament adopted the *decree establishing the provisions on commercial sites* in January 2015. This sets out three categories of licenses:

- The implantations of less than 400 m² should only be notified at the municipal authorities;
- The implantations with a surface between 400 and 2500 m² are subject to a permit granted by the local authority;
- The implantations of over 2500 m², extensions of more than 2500 m² or the locations in several municipalities are subject to a regional process to the associate civil servant and therefore require a regional license.

These new provisions will improve the organization of commercial sites throughout the regional territory. Each permit application will be evaluated based on four criteria: consumer protection, protection of the urban environment, employment policy, contribution to sustainable mobility. These are established in accordance with the Services Directive. Furthermore, the reform will allow significant administrative simplification through the issuance of an integrated permit (in coordination with environmental and planning permits) through a single office and paperless permits for Commercial Implantation.

The Government also adopted a decree which aims to determine the approval procedure and the procedure for filing permits for commercial sites and integrated permits. This text finalises all the necessary devices for the implementation of the material on the regional territory.

Finally, the Walloon Government approved the establishment of the transitional appeal committee. It will take note of possible appeals against decisions taken on the basis of federal law. The region is already autonomous for appeals concerning commercial implementation.

Energy distribution costs

The control of energy costs for individuals, businesses and non-profits will be a priority of the Marshall Plan 4.0. For businesses, the measures will include support for self-production of energy, development of sectoral agreements, the fight against "carbon leakage" The RDP plans to clearly identify the components of the invoice and to control the regional price components for gas and electricity, while respecting the powers of the Walloon Commission for Energy (CWaPE) and in collaboration with federal actors.

In addition, the decisions taken in 2014 to review the system of green certificates (setting up a booking system based on annual green certificates funds defined by field per year for a better control of the supply of green certificates and modification of the grant formula for calculating correct level of support), a *decree on the period for granting green certificates for photovoltaic installations* installed between 2008 and 1 December 2011 was published in late December 2014. This reduces the issuance time for green certificates from 15 to 10 years for these installations (79,000 installations are concerned). This will reduce the number of green certificates on the market from 12 to 13 million for 2018-2027, a savings of over € 780 million for all Walloon consumers, while maintaining a return rate of 7%. The few installations that could see their profitability impacted below this threshold will benefit from special provisions.

The Government plans to thoroughly assess all aid mechanisms for renewable energy as well as all costs and, on this basis, to reform support mechanisms, in consultation with stakeholders. The Wal-

loon legislation on the promotion of electricity produced from renewable energy sources will be reviewed in the spring of 2015.

Regarding the price of electricity for businesses, the Government plans to introduce a compensation for the indirect costs of the European mechanism for CO₂ allowances for the benefit of industrial consumers (carbon leakage).

Following the transfer of responsibilities, CWaPE adopted the tariff method, applicable for the period 2015-2016, in August 2014. On this basis, the electricity and gas distribution operators and gas have established their tariff proposals 2015-2016, adopted by CWaPE. In order to not hinder the adoption of the 2015 rates due to methodological difficulties of implementing the progressive and equitable pricing, initially scheduled for 1 January 2015, it was decided in October 2014 to postpone its entry into force till 2017.

Finally, late December 2014 the Government adopted the Decree on the gas market organization in second reading. The main changes imply the improvement of end user protection and social protection measures. The Decree also provides adjustments aimed at improving the functioning of the liberalized market and at increasing the regulator's skills and independence.

Innovation

In December 2014, the Walloon Government drew the *first lines of its research and innovation policy reform*. The multi-year strategy will be easier to read and built around integrating structural axes including a smart specialization strategy in the Region (see Section 3.2), the European priorities and the other Belgian entities. The system of aid for research will be reconfigured to reduce the number of calls, encourage collaboration and structuring projects. Particular attention will be paid to supporting technological innovation platforms and industrial research development. The different categories of players will also be encouraged to refocus their activities on their first missions, while supporting dialogue between basic and applied research.

This new multi-year strategy for research and innovation, and the *new draft Research Decree* will be approved by the Government in April 2015. In addition to compliance with EU rules on state aid for RDI, the draft Decree provides provisions enabling the funding of infrastructures related to research projects and the voluntarily regrouping of research centers.

The new *Agency for Enterprise and Innovation (AEI)* and its subsidiary, the Walloon Digital Agency (AdN) have been operational since early 2015. This single reference for companies and the self-employed aims to guarantee the consistency and efficiency, and simplify the economic and technological animation and digital policy in the Walloon Region. The AEI will structure, pilot and evaluate an integrated, legible and visible operators network. Together with its subsidiary, they centralize their respective platforms within a business and digital information portal as a true single point of entry for business.

The AEI management contract and that of its subsidiary that will be adopted by June 2015. It will set the priorities, being the implementation of a digital plan, the reform and simplification of aid to businesses, creating a unique office for businesses, repositioning operators of economic leadership and innovation and network control, implementing the priorities of the next Marshall Plan 4.0., the implementation of the Small Business Act, ...

2.6. Recommendation 6: Reduce greenhouse gas emissions

The Walloon Government prioritarily wishes to finalize the *allocation between entities of the Belgian objectives of the European 2020 climate and energy package and ETS revenues* (for Belgium these account to approximately € 207 million at end-2014, blocked on an account). In December 2014 the Government also decided to seize the consultation committee on this subject, after which the National Climate Commission resumed work on 30 January 2015. The revenues from the CO₂ allowance auctions will be dedicated to strengthening third-investment systems and energy services to finance energy-saving works in the buildings, SMB, public sector and non-profit sector.

In accordance with the Climate Decree adopted in February 2014, these objectives will be pursued through the "*Air-Climate-Energy*" Plan being developed, with guidelines fixed by the RDP; it will focus on the most effective measures and ensure consistency between policies.

The Marshall Plan 4.0 will focus on the *energy efficiency of buildings* based on the experience of the first Employment-Environment Alliance for sustainable construction, which will be refocused and strengthened. The long-term renovation strategy of Walloon buildings (2030-2050) will particularly be refined. For new buildings and major renovations, the standards will be implemented with the aim of achieving the Nearly Zero Energy Building (NZEB) target at optimal costs in 2020.

The *interim evaluations of the first Employment-Environment Alliance (AEE)* lead to a first estimate of the economic, social and environmental impact of the first AEE measures. Economically, the AEE has led to a significant increase in private and public demand for sustainable renovation, and helped to create/maintain jobs in the construction sector. The Ecopack measure (zero interest loan for renovations, associated with bonuses) benefitted households with low and modest incomes at 40%. On the environmental level, the AEE has reduced energy consumption (2 million MWh in 2014, or 1.6% of total final consumption and 4.6% in the domestic sector - 5.5 million MWh in 2020, representing 4.3% of total final consumption and 12.1% of the consumption of the domestic sector) and CO₂ emissions (from 500 000 T in 2014 and 1.3 million T in 2020). The evaluation of the first AEE Government mode also enabled identifying areas of improvement for the current AEE and for a new AEE.

The Walloon Government has also approved an *Action Plan on Energy Efficiency (PAEE)* in March 2014, a Walloon contribution to the national plan. It aims to promote a rational and efficient final energy consumption, but also includes the track record of energy, from production to distribution through the transport. In the field of Energy Performance of Buildings (PEB), more oriented to new construction or important renovations, the PAEE also includes all the renovation components of the existing building stock through the aid and subsidies mechanisms such as the UREBA subsidies. The PAEE makes use of the first version of a long-term strategy for mobilizing investment for the renovation of residential and non-residential (commercial, industrial) buildings, both public and private. The PAEE is also a valuable tool for assessing the impact of existing measures that are mostly encrypted. It is also a trajectory verification tool to compare with European targets and new energy saving requirements by 2020.

Regarding new constructions, the gradual strengthening of the requirements for achieving future near-zero energy buildings (reducing consumption and use of renewable energy) is underway through the *PEB regulation*, with the adoption of the Nearly Zero Energy Building plan (NZEB), the PEB decree of 28 November 2013 and the Walloon Government decree of 15 May 2014. The main changes relate to the realization of a feasibility study on energy sources and the use of the PEB certificate as a sale or lease argument. Since 1 January 2015, the energy performance indicators should indeed be mentioned in all advertisements made for the sale or lease of a building or a PEB unit, allowing its effective integration into the selection criteria (thus the price) of the buyers.

Furthermore, the Walloon Government in February 2015 approved the draft *reform of Housing - Energy bonuses* for individuals, subject to a moratorium since 1 January 2015, for a period of 3 months. The objective is to simplify and harmonize systems and strengthen the incentive effect (limiting the deadweight effect). Premiums will be more focused on the most effective work for energy savings, being essential for safety/renovation. The new method for calculating the intervention will apply from 1 April 2015 and will be modulated according to the beneficiary's income level, with a maximum income level; an increase per dependent child is also planned. Finally, the procedures will be simplified. The overall budget dedicated to these bonuses will be reduced to € 40 million (-25 million), but the zero or reduced loan rate is strengthened (Ecopack, Rénopack, Accèspack): the device is increased from 75 million to 85 million in 2015 and aims at € 100 million in 2019. The Fund for the reduction of the global regionalized energy cost will be merged with Ecopack.

The DPR also strengthens the awareness and information for consumers about their energy consumption and provides a single point of contact for local access to the various support tools available.

In *transport*, the RDP 2014-2019 provides for the implementation of a "*Transport and Logistics*" strategy, aims at boosting the Walloon ports and enhance their coordination, enhance multimodal platforms and ensure their networking. In road matters, priority will be given to investments in economic development, as part of multiannual programs. The draft Air-Climate-Energy plan, currently in preparation, will set targets for reducing greenhouse gas emissions in the transport sector.

To implement these guidelines, the Walloon Government in December 2014 adopted *the management contracts of 4 autonomous Walloon ports*. The adoption of management contracts will allow each port to receive a budget of € 5 million for 5 years, not taking into account specific plans that the Government may launch in the context of certain projects. The granting of this budget is subject to a number of obligations by the port (a five-year investment plan, a business plan and scorecard indicators). In addition, a coordination platform for ports will be set up.

In February 2015, the Walloon Government decided to introduce two funding demands under the *TEN-T 2014 – 2020 programme*:

1. The Seine-Scheldt project : update class Vb for the Lys and the Upper Scheldt and class Va for the Walloon dorsal (Nimy-Blaton Canal, Central Canal, Charleroi-Brussels Canal Sambre side) ;
2. The Meuse Basin project below Namur: update VIb for the Ampsin-Neuville lock, and other works.

The 2014-2020 subsidies plan for *alternatives to road transport* was also adopted in May 2014. Its main objective is to develop river transport for goods in the Walloon Region and sustain a successful inland fleet.

In terms of *mobility*, a comprehensive approach reconciling accessibility, environmental and economic efficiency is foreseen, integrating the various players and connecting neighbouring countries and regions, taking into account linkages with other policies (planning, organization of working time, telecommuting, carpooling, development of soft transport modes, ...). As for public transportation, consultation between operators will be strengthened to improve complementarity offers. Structuring public transport projects will be continued.

Let us also note that, in the *2014-2020 ERDF programme*, a budget of around € 274 million is dedicated to axis 4 "Shift towards to a low carbon economy in 2020", which covers support measures to renewable energy, cogeneration, energy efficiency of buildings, multi-modal mobility, energy efficiency and renewable energy use in businesses.

Finally, a participatory exercise on the *first Walloon Sustainable Development Strategy* was completed in 2014, to assess the issues and possible approaches of the strategy. A second Walloon Sustainable Development Strategy should be developed and adopted in 2015, focusing on a few specific areas.

3. Thematic objectives of the Europe 2020 strategy

3.1. Employment

In addition to the policies developed in response to the country-specific recommendations described in chapter 2, several other measures contribute to improving the employment rate in the Walloon Region, either via job seekers' mobility, supporting proximity services and developing solutions to reconcile private and professional life.

Through the reform of *employment aid*, the Government will pursue the following objectives: youth employment, support to the most promising sectors, SME's, entrepreneurship, inclusion of the most vulnerable groups in the labour market (low-skilled, discriminated and disabled persons). These objectives will be pursued through the implementation of the *2014-2020 ESF programme*.

As part of encouraging *inter-regional mobility of job seekers*, collaboration between public employment services continues, including the automatic exchange of vacancies. A common goal for FOREM and VDAB has been set for the insertion of job seekers in Flemish companies. In terms of preparing candidates for employment in the Flemish Region, the actions taken are regularly adapted, expanded and improved. In 2014, FOREM has received 86,176 vacancies in other public employment services and redirected 42,476 in the latter; 13,500 Walloon jobseekers have found employment in the Flemish Region in 2014. According to regional perspectives (established by the Federal Planning Bureau in cooperation with regional institutes), inter-regional mobility will increase in the medium term, particularly in the Walloon Region where the positive balance of Walloon commuters should grow by 0.8% per year over 2013-2019.

Beyond mobility between Belgian regions, the Walloon Region focuses on the – especially cross-border- international mobility of Walloons. *Foreign languages teaching* devices will be reinforced in this perspective, as part of the Marshall Plan 4.0.

Beginning of November 2015, the Walloon Region has also signed a *framework agreement on cross-border vocational training between Rhineland-Palatinate, Saarland, Lorraine, Luxembourg, Wallonia and the German-speaking Community of Belgium*. The aim is to promote mobility amongst young people, to validate and recognize the qualifications of young people on both sides of the border and thus intensify training and qualification exchanges. The latest Inami figures already show that more than 49,000 Walloon workers cross the border every morning to work either in Luxembourg, Germany or France. This represents an evolution of more than 10% over the last 5 years.

In terms of *support for local services*, regionalizing certain devices will be an opportunity to strengthen the coordination between actions and clarify their objectives and respective target audiences. The devices and structures for training and employment will be reformed to enhance readability and efficiency.

As part of the regionalization of *service vouchers* from 1 January 2015, the Walloon Government has decided to review this mechanism. From the tax year 2016 on (that is to say, income of the year 2015),

the tax reductions for benefits paid with service vouchers will be revised downwards. Compared to the current plan, the amount considered for the tax cut will be reduced by 2/3. The regions have agreed to make the user home the basis to finance the system.

To facilitate the reconciliation of private/professional life, the Walloon Government and Government of the French Community have set ambitious targets for creating nursery places. As part of the “*Plan Cigogne III*”, following the second part of the project call of the plan launched in May 2014, 5,400 new spaces will be created between 2015 and 2018 (200 more than originally planned), including 3,186 in the Walloon Region. Part 3 of this plan aims to create 5,200 more places between 2019 and 2022 with, according to the RPD, 1,900 places before the end of the term. In addition to the operating subsidies granted by the ONE for these new places, the Walloon Government also decided in late February to grant € 60 million to infrastructure, which will benefit nearly 3,000 of created spaces. Furthermore, additional regional resources are allocated as employment aid; these allow the creation of 650 new jobs by the end of the term.

Furthermore, as part of the 6th State Reform, the *Fund for Collective Facilities and Services (FESC)* has been suppressed as of December 31, 2014, and its means integrated in the ONE (Office of Birth and Childhood). The Government of the French Community has adopted various decrees to transfer the last quarter 2014; it is operational on 1 January 2015. This transfer will enhance coherence in the services offered to families. This applies to hospitality services for sick children at home and home activities for children during their free time outside of school. The ONE funds will be increased by € 34.8 million to help ensure the continuity of monitoring operators, to ensure the support and administrative and financial monitoring of these projects.

3.2. Research, Development and Innovation

In December 2014, the Walloon Government drew the first lines of its research and innovation policy reform. It is based on three pillars: the reform of the Research Decree, the development of a Research and multi-year innovation strategy and the reform of financial incentives (see also Section 2.5).

The new multi-year strategy for research and innovation, which will be adopted in April 2015, together with the Research Decree, will be at the heart of the Marshall Plan 4.0. This will in particular aim at the consolidation of a regional policy for sustainable industrial innovation and the extension of the regional smart specialization strategy, at different levels:

- ⊙ Stimulation of *R&D and innovation dynamics*, taking into account the innovation and creativity cycle, innovation at large and potential to remove cross-fertilization between sectors (and centres/clusters). To enhance the impact of policies on the regional economy, a stronger emphasis will also be placed on industrial value of research, the deployment of key enabling technologies (KETs), marketing and the link to markets;
- ⊙ Involvement of *SMEs* in innovation dynamic and stimulating innovative entrepreneurship;
- ⊙ *Internationalization* of industrial and innovation players through enhanced coordination with the European programmes, greater involvement in European networks and targeting of bilateral and interregional cooperation;
- ⊙ Strengthening *sustainable development and stimulate efficient use of resources* as a transverse axis to industrial and innovation policy.

In terms of budget, Government budget for R&D remain on the rise, and will be completed in 2015 by means from the Structural Funds. For the period 2014-2020, a total budget of € 440 million is dedicated to the Innovation axis of the ERDF programme, which will fund different types of interventions: advanced equipment in research organizations, support for research projects and the use of results for SMEs, loans to innovative companies, demonstrators and pilot units. This is complemented by actions promoting research, innovation and creativity financed by the ESF. To this purpose, the Government selected several projects in February 2015.

As part of the *Competitiveness Clusters policy*, a budget of € 47 million was granted after the 11th call for projects. € 41 million will be budgeted annually as part of the Marshall Plan 4.0 to support the clusters' research projects, plus € 15 million in 2017 and 2018. In addition, significant budgets have been dedicated in spring 2014 to support two cluster *innovation platforms*. First, € 47 million was allocated to a project to create a center dedicated to cancer research and treatment (proton therapy). In addition to unique therapeutic applications, it aims at expanding the scope of applications in proton therapy; it will be operational in 2017. In addition, a budget of € 41.5 million was allocated to the project "Reverse metallurgy", which brings together research centers and companies around the theme of metal recycling, in a logic of circular economy and sustainable development. In connection to this project, several Walloon stakeholders are involved in the new KIC Raw materials approved by the EIT in December 2014.

Various projects have also been launched for *interregional or international cooperation* in RDI. A call with Brussels-Capital Region dedicated to transport and mobility was launched in April 2014 (€ 10 million), and a joint appeal for collaborative SME projects was launched to the three regions early 2015.

On the international level, new calls (companies and universities) for researchers' mobility have been launched in June 2014 and February 2015, as well as several ERA-Nets calls on the themes of smart cities, nanotechnology, new materials and production technologies, manufacture, solar energy, smart grids, ... The involvement of the Walloon Region in the "Vanguard Initiative" also aims to strengthen the international dimension of the smart specialization strategy. A reflection was finally initiated with all stakeholders in the Walloon Region and the French Community, including the competitiveness clusters, to strengthen participation in *European programmes* (Horizon 2020), in connection with the Region's smart specialization strategy.

At the innovation and creativity level, the implementation of the *Creative Wallonia* programme and of actions in the Wallonia European Creative District continued.

A pilot action for *creativity vouchers* was launched in June 2014. These vouchers are intended to support duos formed by a company looking for more creativity and a creative professional (external to the company). Together they offer a project where creativity brings real added value to promoting an existing product, developing a prototype or process optimization (whether organizational, production or other).

Two *Living Labs* pilot projects, covering growth themes for the Walloon Region (e-health and gastronomy) were selected in 2014 following a call for projects: they were officially launched in January/February 2015, for a period of 2 years. In the spirit of open innovation, they include different types of public and private actors (companies, research laboratories, local authorities, potential users, ...) and aim at going further in the creation of innovative products and services testing them "live" and developing a strategic vision of their potential usage. This should eventually lead to an innovative, effective and efficient model for the Walloon Living Lab and hence the selection of other key issues on which the Walloon Region can capitalize.

Moreover, following the "*Creative Hubs*" project call launched in January 2014, 7 creative hubs projects were selected in major cities in the Walloon Region (Namur, Liege, Louvain-la-Neuve, Mons, Charleroi, Tournai and Arlon), allowing the adaptation of actions to the regional and local economic realities. According to the call, they have a period of one year to test and implement their creative hub model whose objective is the transforming the "traditional" economy into a "creative" economy by enabling the actors to promote open innovation, hybridization and transdisciplinary collaborative intelligence. After this period, the refined and validated Walloon creative hubs will be sustained through the European Structural Funds.

Given their success, it has been decided to pursue *Boost-Up actions/ Creative industries* and *Nest-up*. Since its launch, Boost-Up/Creative industries has achieved 6 calls for projects and received more than 500 applications and the granting of aid funding for 36 selected winners. The Nest-Up action has enabled 4 start-up acceleration sessions since the fall of 2012. This allowed helping creating 19 start-ups in two years.

As part of WECD, an *assessment of Creative Wallonia* was completed in 2014. It highlighted the novelty and relevance of the programme, which has helped strengthen collaborative dynamics and cross-cooperation. It has created a more favourable environment for the development of innovative and creative projects in the Walloon Region. Among the various recommendations for improving its implementation, it has been proposed to involve the competitiveness clusters in the process. It has also been recommended to continue international efforts. A *study on the link between ICC and knowledge-intensive services with industry* has also been finalized.

As part of the Marshall Plan 4.0, the Government intends to focus on supporting the *creation and development of innovative businesses*, including by diversifying their funding. The RPD foresees a detection device for companies with a high growth potential, and improve specific accompaniments to innovative companies. The *Agency for Enterprise and Innovation (AEI)* (in coordination with its subsidiary, the Walloon Digital Agency), a new one-stop office for businesses, operational since January 2015, will be at the heart of the system (cf. Section 2.5.).

Finally, concerning the preparation of the *Digital plan*, which will be part of the Marshall Plan 4.0, a "Digital Council" was launched late February 2015, and a digital forum will be held in spring. A budget of around € 200 million will be made available for this plan over 4 years. It will be aimed at developing the digital economy in all sectors, particularly in the areas of health, smart cities and mobility.

3.3. Education

Higher education

The Government of the French Community prioritises the implementation of the *higher education "landscape" reform*, which will also be evaluated. In October 2014, the Government adopted a draft decree approving the statutes of 5 academic clusters. These new structures have a central role in the new higher education landscape, particularly in terms of collaborations and synergies between all types of higher education institutions.

Late February 2015, the Government also approved a draft decree on various developments in the "Landscape" decree, at the sector's request. These include simplifying and harmonizing complaint procedures and develop academic career structures. Students who have acquired 30 credits of their course program can now complete their education without having to double their year, and reorienta-

tion mechanisms are proposed as from the January session. The framework of the Agency for the Assessment and Quality of Higher Education has also been adapted in order to comply with European standards.

Moreover, the role of higher education in lifelong training will be strengthened with the ESF's support, in particular through valuating acquired experience, extending pilot alternance experiments, strengthening the connections with employment and training operators.

Improving access to higher education will be pursued, especially regarding the cost of education, social support for students, and guidance.

Finally, the Government plans to refinance and reform the higher education *funding system*.

School dropout

In addition to the existing (sectoral and intersectoral decrees) and developing (cross-sectoral fight against dropout plan, as part of the Youth Guarantee) mechanisms detailed in Section 2.4., the Government of the French Community in January 2015 presented its "*Pact for Excellence in Education*". Based on wide consultation, it aims to define action priorities at a 10-year horizon to strengthen the quality in education, at different levels:

- quality of guidance, consistency of students' courses;
- quality of training, support and guiding of the education actors;
- quality of the offer, skills and knowledge;
- quality and efficiency of education governance.

The Pact will enable a better allocation of resources for the fight against failure and improve education. It should be adopted in 2016.

The reforms presented in chapter 2 regarding alternance training, strengthened partnership links between education and business, especially through qualifying education, will also contribute to fighting school dropout.

On reforming the *education system*, the RPD 2014-2020 plans to focus on basic skills (reading, speaking and writing, mathematics, science and technological approach, languages and ICT skills). The Government intends to generalize a summative external examination at the end of high school, and extend the core of topic at least until the third year.

Regarding *scientific and technical studies*, the focus will be laid on students aged 10 to 15. Partnerships will be developed between primary and secondary schools to explore scientific experiments for elementary school students, specific animation modules will be developed, educational materials will be available and the scientific skills of new teachers will be strengthened as part of their initial training. It is also expected to give a "polytechnic" dimension to the general core of topic in secondary education, and to organize technical discovery activities for all students. The Government will consider the creation of a technological pathway leading to higher qualifications in qualifying education. Outreach initiatives of the results of research and scientific achievements will be promoted. Scientific studies and careers will be promoted among young people.

3.4. Social Cohesion and Social Action

The Walloon Government plans to conduct an *integrated preventive social action policy* contributing to the empowerment, autonomy and well-being of everyone, with special attention to the fight against child poverty and poverty among the elderly.

Actions will be pursued to reduce the energy consumption of low-income households, to support socio-professional integration, the fight against illiteracy and indebtedness, and facilitate access to housing.

Fight against poverty and over-indebtedness

The guidelines for the development of a *regional plan to fight poverty* were decreed by the Government early 2015. This plan will complement the existing policies and provide effective and coordinated response to the needs of people experiencing poverty or insecurity.

In July 2014 the Walloon Government appointed the non profit organization *Walloon Network for the Fight against Poverty* (RWLP) as a privileged expertise interlocutor. The aim is to improve the effectiveness of the implemented measures, and strengthen dialogue with the poorest. The RWLP will be asked to set a work plan for the most disadvantaged, to be evaluated annually.

The *Social Cohesion Plans* (PCS), which were evaluated positively, will continue until 2019, but simplified administratively.

In terms of indebtedness, a coordination committee will be created involving the various Walloon actors that *fight excessive debt*, in order to identify the different actions that will strengthen preventive missions, including through support groups for the prevention of over-indebtedness and fiscal guidance.

Regarding the next *Child Rights Action plan 2015-2019*, to be adopted in 2015 by the Governments, a final evaluation of the 2011-2014 plan will be submitted to the Government during the first half of 2015. It aims at achieving the results of the pursued policies, assess the impacts and formulate recommendations.

When it comes to the transfer of responsibilities regarding *child benefits*, the Walloon Region can exercise them from 1 January 2016 at the earliest. The Government initially does not wish to change the system in order to ensure continuity of service. Reflections on changes to be made to the system after this will be conducted in consultation with social partners and families' representatives. The greatest possible convergence with Brussels-Capital Region will be pursued.

Active inclusion

As part of the *2014-2020 ESF programme*, the Walloon Government and the French Community have allocated a budget of € 250 million to the "Include and employ" priority with the aim of improving access to insertion mechanisms, to support job seekers in their efforts to find a job, or to the fight against discrimination in the workplace. This will include projects for guiding migrants in their socio-professional integration, training for people with disabilities, (pre) training for job seekers, and literacy programmes. Projects of the first call were selected in February 2015.

Housing

Regarding housing, the Walloon Government in February 2015 approved the draft *reform of Housing – Energy bonuses* for individuals (see Section 2.6). Bonuses will be more focused on the most effective or essential measures on energy savings or safety/renovation. The terms will be reviewed, and they will be modulated according to the beneficiary's income level, with a maximum income level to qualify.

Efforts have also been undertaken to *diversify housing solutions*, in accordance with the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities, to offer a choice of places to live to every person, taking their aspirations into account (Walloon decree of May 15, 2014 relating to available housing, adaptable housing and special needs housing, projects, the "Logement encadré novateur - LEN" which aims to support independent housing for people with intellectual disabilities). As detailed in Section 2.3, the Government will pursue its action for the elderly and people with disabilities by opting for formulas favouring greater autonomy, as residential services are reserved for the most dependent people.

3.5. Energy-Climate

In addition to the measures detailed in Section 2.6 for general emissions reductions ("Air-Climate-Energy" Plan, sustainable energy strategy) or specific measures for the construction industry (Employment-Environment Alliance, bonuses reform, action plan for energy efficiency and regulatory PEB) and transport (multimodality, mobility, ...), the industrial sector also contributes by improving energy efficiency.

The central tool, the *second generation sectoral agreements* began in 2014 with the objective in 2020 of an improved 11.4% energy efficiency and reduced CO₂ emissions by 16.1%. End of 2013, 153 participating entities to 15 agreements lead to a result of respectively 8.7% and 12.9%.

Financial counterparties are renewed, with the exception of the reduction of excise duties on energy products. These second-generation agreements still involve result-based goals regarding improving energy efficiency and CO₂ emissions, but have added an obligation of means:

- estimate the renewable energy development potential on industrial sites;
- develop a CO₂ study in the form of either a carbon footprint of the concerned industrial sites or of a life cycle analysis on the company's key products;
- establishing a 2050 energy "roadmap" in each stakeholder industry.

The possibility of expanding the branch agreements to the tertiary sector and SMEs will be examined. Regarding the circular economy, energy and material flows will also be considered.

Moreover, the requirement to conduct a *cost-benefit analysis* to assess the possible relevance to install a *cogeneration* (for new installations with a total thermal capacity of over 20 MW and substantial renovations) was introduced through the environmental permit legislation in June 2014.

On support for *renewable electricity production*, as detailed in Section 2.5, a reform of the green certificate system was held in 2014. The Government intends to proactively contribute to the European objectives, based on balanced distribution of responsibilities by the Federal level and the Regions. In this

perspective, a study is underway to review the strategy for developing renewable sectors based on technological, economic and societal evolutions. Renewable support mechanisms as well as the costs will be assessed to support the mechanism reform in consultation with stakeholders. The Walloon legislation on the promotion of electricity produced from renewable energy sources will be reviewed in the spring of 2015.

Furthermore, some specific measures for certain renewable energy sectors have been implemented, such as:

- The selection of projects following a call for a biomass project (BIOMETH 10 programme) to the establishment of biogas units in agriculture, biogas injection into the natural gas grid, ...);
- The entry into force of the total Quali watt plan (small photovoltaic installations) with the end of the transitional period of the Plan launched in September 2014;
- The modification of the premium for the installation of a solar water heater in April 2014 (increase of the premium amount and new conditions). The Soltherm premium has been placed under a moratorium since 01.01.2015.

Finally, under the 2014-2020 ERDF programme, a budget of around € 274 million is dedicated to axis 4 "Transition to a low carbon economy in 2020", covering support measures for renewable energy, cogeneration, energy efficiency of buildings, multi-modal mobility, energy efficiency and renewable energy use in businesses.

4. Complementary reform measures

4.1. Industrial policy and efficient resource use

The *Marshall Plan 4.0* (the final version will be adopted in the first half of 2015) particularly aims consolidating a *regional policy for sustainable industrial innovation* and contribute to European objectives in terms of re-industrialization and innovation. This is to actively support the transition of the Walloon economy to a competitive, open, innovative and sustainable model.

The implementation approach will not only be aimed at boosting business competitiveness by acting on the different levers of total productivity of factors (investment, innovation and creativity, ICT, internationalization, skills) but also at supporting a transition process to a more (eco)efficient model in order to strengthen their competitiveness-costs (possible reduction of the cost of energy inputs, efficiency in processes, reuse and recycling, ...) and to enable them to bear the costs associated with this transition. Secondly, business creation and development of new and promising niches will also be supported, particularly regarding the "green" economy.

The policy of *competitiveness clusters* remain at the heart of the Marshall Plan 4.0, and will be refined based on the recommendations in recent evaluations, possibly deepening the Walloon Strategy for smart specialization (see Section 3.2.) . This focuses on innovation dynamics (including ICT), on creative and industrial development, on the involvement of SMEs, on internationalization and the development of circular economy. Overall, the monitoring and evaluation tools of the policy of clusters will be further developed in order to ensure effectiveness and efficient pilotage, depending on context changes.

This policy has been further implemented. In the 11th call for projects for clusters, 12 projects were thus selected for a total sum of € 47 million. For the 12th call, 7 projects with a budget of € 28.5 million

were selected in March 2015. As detailed in Section 3.2., substantial budgets have also been dedicated to innovation platforms (proton therapy and reverse metallurgy). Moreover, the jury also ruled on some cluster projects. Biowin will thus participate in the 2nd call for projects of the Massachusetts Life Sciences Center (MLSC). Mécatech, in partnership with the Massachusetts Institute of Technology (MIT), will launch a preliminary study on the area of the future battery. As part of the first MLSC call, 2 active Walloon SMEs (one active in the field of cell therapy and the other in in vitro diagnostics), obtained funding for their collaborative project with Massachusetts companies. As part of the Eureka programme, the Walloon clusters (especially Biowin, Mécatech and Skywin) are actively involved in bilateral cooperation with Switzerland; a call for projects is underway.

Also at the international level, the Mécatech cluster, together with the SIRRIS research center, is involved in a pilot project for the establishment of a European demonstration network in the field of 3D printing with different partner regions, including the Flemish Region. This is possible by involving the Walloon Region in the "Vanguard Initiative", especially in relation to the development of smart specialization platforms in the field of advanced manufacturing,

The jury also made several recommendations (strengthening the economic impact of the projects, business development through a more intensive support during the project design, greater export vision (beyond the poles), ongoing concern as to the future use of results, ...) to be taken into account in redefining the expected goals of competitiveness clusters, both regarding their impact on economic activity, as on the operating processes. Note that the jury will be renewed in 2015.

On the fiscal side, € 41 million will be budgeted each year in payment methods to allow funding of research projects as part of the clusters policy. Another € 15 million will be added in 2017 and € 15 million in 2018. In addition, € 4 million will be budgeted each year to fund training cluster policy projects, as well as a yearly € 4 million for the international component. This will also be strengthened in 2017 and 2018, each time up to € 11 million.

Finally, we can mention the creation in February 2015, on private initiative, of an *investment fund dedicated to chemistry and life sciences*. It has a budget of € 13 million, to which public funds have contributed.

Circular economy

The Walloon Region has decided to strengthen its position in the field of *circular economy* by developing a coherent set of actions, ranging from awareness, expertise and project support. These are carried out firstly through the NEXT project established within B.E.Fin (SRIW) and, secondly, through the "circular economy" cell established within the AEI, together with its partner operators. The circular economy mission of AEI aims, together with NEXT, at setting up a structuring support system for Walloon VSEs and SMEs in their circular economy projects. The circular economy fund will provide financial assistance to Walloon SMEs wishing to enroll in a logic of circular economy. The priority for 2014 was the introduction of the support system. The circular economy scholarships are expected to emerge in 2015. These devices will be launched with the support of ERDF, and will be a priority of the Marshall Plan 4.0.

Meanwhile, the "Short Circuits" reference center, also within the AEI, makes it possible to capitalize on existing initiatives to create a framework enhancing the *development of short circuits* in the Walloon Region, in food and non-food areas. This reference center supports the management structures and bases its work on the different actions through four partner institutions (UCM, Inter-Environnement Wallonie, SAW-B and DiversiFerm). In short food circuits, for which the Walloon Region has for

many years had its policy, the funds for the unique DiversiFerm office were increased to enable it to meet an increasing number of applications.

Calls dedicated to the construction sector were also launched in 2014. On the one hand, a *call for sustainable materials projects under the Employment-Environment Alliance* (May 2014), with an indicative budget of € 1,2 million. This is to support the emergence of new sectors of production/distribution of sustainable materials in the Walloon Region through partnerships between material producers and distributors and construction contractors. On the other hand, a call for recycling projects of construction materials was launched in November 2014, for the development of value chains of materials from (de)construction sites in the Walloon Region. A total budget of € 200,000 will support Walloon companies in this project. The Walloon Construction Confederation (CCW) and the GreenWin Competitiveness Cluster ensure the operational management of the call.

The Walloon Government has also provided a funding of € 2.5 million to the *VERDIR project* (Valuation of Environment for Sustainable Rehabilitation and responsible Innovation) through Be.fin in April 2014. This is an interdisciplinary and integrative global project to contribute to social, cultural and economic deployment. It is based on a new industrial concept of ownership of industrial zones, which combines high added value urban agriculture practices and biomass production and the creation of new business models based on the circular economy, or at least the systemic economy, short circuits, co-intelligence and co-working processes and social innovation, a source of social economy.

Finally, note that as part of its activities regarding *bio-based economy*, the GreenWin cluster, in collaboration with ValBiom, became a full member of the BIC consortium (Bio-based Industries Consortium), bringing together European bio-based industry. The cluster represents the Walloon SMEs; 10 SMEs have commissioned it to date. The goal for 2015-2016 is that Walloon SMEs, research centers and universities join European PPP BBI projects. Projects approved by GreenWin in biosourced chemistry will be monitored and help will be provided for the valorisation of results.

4.2. SME policy

The Government is committed to continue and accelerate the implementation of all the European *Small Business Act* (SBA) recommendations to help SMEs and support business creation and growth, which was a request of the social partners.

During 2014, three years after its launch, the Walloon SBA obtained recognition of European institutions, including publication of the Guidebook "Regional Implementation of the SBA," describing the Walloon mechanism as a unique model in Europe. It is thus presented at the Open Days and at the European Parliament at the request of the Assembly of European Regions.

To illustrate the new impetus needed in the coming years, the Walloon SME envoy in his 2014 annual report traced the results of the first three years, and the way forward. This shows that the Walloon Region is implementing 100% of the European SBA's recommendations, including 35% partially. Some progress has been made in areas such as administrative simplification, female entrepreneurship, public procurement, support for young entrepreneurs, incentives for export, the evolution towards more efficient SMEs in the use of resources ...

The *Walloon SBA 2015-2019* focuses on the growth of SMEs, by pressing 4 priority areas - entrepreneurship, finance, innovation, and internationalization - including a transverse axis dedicated to administrative simplification (see Section 4.3.). Moreover, for Walloon SMEs to exploit the opportunities

offered by new markets related to the creative, the digital and circular economy, these thematic priorities will be at the heart of the SBA actions.

As part of the Marshall Plan 4.0, the Government intends to focus on supporting the creation and development of *innovative companies* and spin-offs, including through the diversification of their funding, their managerial support... A sensing device for business with high growth potential will be launched and specific aids to innovative companies will be improved. Streamlining business and innovation support providers through the new *Agency for Enterprise and Innovation (AEI)* will be at the core of these priorities (see Section 2.5).

In March 2015, the Government also adopted its draft *reform of investment aid for SMEs, as well as export aid*. The focus here lies on business growth, enhancing aid effectiveness, and simplification. Regarding aid to SMEs, aid selectivity was strengthened especially regarding job creation, as well as their link with the objectives of innovation, export, re-industrialization, job and ecosystem creation pursued by the Government. Conventional regional aid (€ 80 million/year) will be complemented by support from the ERDF (€ 40 million/year). Regarding export, their number is drastically reduced from 15 to 5 aid categories focusing on expertise, mobility, participation in fairs and exhibitions, communication and implementation outside the EU. The award procedure is also simplified, payment periods reduced, and special attention is paid to starters via an increased intervention rate.

The support for entrepreneurship and entrepreneurial dynamics, including in connection with teaching will be continued. Regarding the *ESF 2014-2020*, programmes aimed at supporting entrepreneurship were retained, including continued training for teachers and support for pilot projects for entrepreneurship schools.

The efforts in terms of *easy access to financing for businesses* will also be pursued, ensuring consistency of supply (invests, guarantees, loans, micro-credits, mobilizing private savings, venture capital, setting investor relations, ...). The resources developed in the form of financial instruments (venture capital, loans and guarantees for SMEs, spin-offs and spin-outs, support for innovation, support for energy efficiency) will be supported by the ERDF. Moreover, in the field of cultural and creative economy, the RPD 2014-2020 plans to expand the skills of Start Fund and to promote new sources of funding such as crowdfunding.

Since 1 July 2014, the SOWALFIN Group is the only institution to finance the self-employed, VSEs and SMEs in the Walloon Region after the *regionalization of the Participation Fund*. This has the effect of increasing its action volume for loans and guarantees.

Early 2015, the Euroquity financing platform was launched in the Walloon Region (in partnership with SOWALFIN in the Walloon Region, the BPI in France and KfW in Germany). Its purpose is two-fold: to raise entrepreneurs' awareness about the importance of diversifying forms of funding within their SMEs, in particular for the opening of their capital to third parties in order to have adequate capital requirements in their growth plans, and bring together investors (individuals, private funds/public, institutional, ...) and entrepreneurs seeking capital.

The "Affaires à suivre" platform, which aims to facilitate business transfer for small traders, hospitality actors, artisans, liberal professions, business owners of small companies whose turnover is less € 500,000, was launched in December 2014. It was launched in partnership with the UCM and IFAPME and completes the action of SOWACCESS (a subsidiary of SOWALFIN dedicated to business transfers).

A revitalization plan for Walloon exports will also be implemented to increase the volume, frequency and value of our exports, both in Europe and in the world, with particular attention to high-growth

countries. Prospecting actions will be targeted on niches and promising Walloon sectors, in connection with the competitiveness clusters (25% of actions will be conducted together with the clusters). It is also planned to develop an international development strategy of the clusters by encouraging international partnerships and enhancing the bond between clusters and AWEX.

Geographically, AWEX plans to intensify action for overseas export outside the usual European commercial spheres in 2015; apart from BRICS (South Africa will be the target market), actions are planned in other economies with high growth potential (Malaysia, Argentina, Turkey, ...). Note that 35% of the actions planned for 2015 will be conducted together with other regional agencies for foreign trade (Flanders Investment and Trade, Brussels Invest and Export).

4.3. Administrative simplification

As mentioned in the introduction, administrative simplification is at the heart of the strategy of the Walloon Government. Thus, the 2014-2019 RPD plans to create *an administrative simplification shock* for businesses, in particular through the implementation of the Walloon SBA (see previous Section). It is foreseen to extend the principle of trust, promote electronic exchanges between administrations, develop authentic sources and develop open data, implement a single web counter, improve traceability records, develop a "SME compatible" test and a "SME portfolio" (electronic portfolio to obtain subsidies in various fields for which specific aid thresholds are planned), and ensuring consultation with economic and social partners upstream of the legislative process, to cut formalities associated with land development projects, ...

Several reforms undertaken by the Government, and detailed in the previous Sections, already carry out this commitment (cf. reform of various types of aid, implementation of the AEL, permit for the commercial establishment, ...).

On public procurement, the use of the most advantageous offer will be extended, to integrate criteria other than price alone. Efforts will be pursued to facilitate access for SMEs.

Among the latest breakthroughs is the *dematerialization of the environment permit class 3* since January 2015. The citizen or company that wants to introduce his/her class 3 declaration (for projects with a low environmental impact) can do so electronically and paperless from his municipality.

Payment delays have also been reduced. Payments by special accountant were on average carried out in 20.5 days in the first 3 quarters of 2014 (against 25 days in the same period in 2013, 36 in 2012 and 55 in 2010) and the terms of payment of bills by prescription decreased to 36.7 days for the first 3 quarters of 2014 (against 44 days in the same period in 2013, 65 in 2012 and 148 in 2010). The payment of subsidies is now done in 33 days on average, against 73 in 2012.

4.4. Structural and Investment Fund

For the 2014-2020 programming period, 4 Walloon provinces are eligible as transition regions, Walloon Brabant being in the category of the most developed regions. The provinces of Liège and Hainaut and the Brussels-Capital Region also benefit from the Youth employment initiative, which is implemented in the ESF program. It is jointly developed by the Walloon Region and the French Community.

The European Commission approved the ERDF and ESF programmes late 2014, allowing them to start in 2015. Following the call for proposals which was launched in March 2014, the Walloon Government and the French Community in February 2015 approved 380 ESF projects for a budget of € 374.5 million. The analysis of ERDF projects is underway, and approval will take place in May 2015. Note that in order to objectify the selection of projects, Governments rely on the expertise of an independent Task Force.

To maximize the leverage and avoid dilution of limited resources, a thematic and spatial concentration is required by capitalizing on the portfolio concept and increasing synergies between partners.

The thematic priorities are closely coordinated with the objectives of the Europe 2020 Strategy and complement the regional strategy developed in this context, particularly in connection with the recommendations made by the Council. The contribution of the Funds was pointed throughout the previous Sections.

Regarding the ERDF, this will include supporting the competitiveness of the economy and particularly of SMEs, R&D and innovation, according to the Regional smart specialization strategy, renewable energy development and efficiency in the use of resources, but also the development of training facilities. The priorities developed in the framework of the ESF include lifelong training and integration into the labour market, especially for young and vulnerable people, entrepreneurship, social inclusion and the fight against discrimination, the fight against dropping out.

Geographic targeting will favour urban areas marked by industrial decline and most affected by social exclusion and the deterioration of the urban environment as well as cross-border urban areas..

Bijlage 3: Hervormingsprogramma van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

1. Inleiding

Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest was 2014 een jaar van economische groei (1,1%), die zich zou moeten doorzetten in 2015 (+1,6%). Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is goed voor bijna 19% van het Belgische bbp, maar de werkloosheidsgraad blijft er zorgen baren, hoewel die gedaald is tegenover vorig jaar (20,3% in februari 2015). Het aantal werkzoekenden is op één jaar tijd met 3,3% gedaald. Die uitzonderlijke daling werd beïnvloed door een daling met 12,1% op jaarbasis van het aantal werkzoekenden jonger dan 25, en bewijst zo dat de snelle invoering van de "jongerengarantie" door de regering effect heeft gehad.

In juli 2014 sloot de nieuwe regering een meerderheidsakkoord rond zeven grote uitdagingen, die overigens zullen bijdragen om de EU2020-doelstellingen te halen.

De *bevolkingsgroei*, die forser is dan in de andere gewesten van het land en nog wordt versterkt door de migratiestromen die zorgen voor een verjonging van de bevolking, is zowel een uitdaging als een kans. Om aan die demografische uitdaging te beantwoorden, wil de regering tien nieuwe wijken creëren. Het doel is om betaalbare en aangepaste woningen te bouwen die beantwoorden aan de doelstelling van sociale mix, nieuwe openbare ruimten en gemeenschapsvoorzieningen, en tegelijk de vestiging van nieuwe ondernemingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te bevorderen en een goede bereikbaarheid met het openbaar vervoer te waarborgen.

De *ontwikkeling van de economie*, de werkgelegenheid, de beroepsopleiding en het onderwijs: de regering lanceert de Strategie 2025. De Strategie 2025 is bedoeld om de Brusselse economie een nieuwe dynamiek te geven, met een toekomstgerichte visie voor de eerstkomende 10 jaar. Hiertoe moeten de beleidsdomeinen werkgelegenheid, economie, onderzoek, opleiding en onderwijs worden gekruist. Daarom bevat de Strategie 18 verbintenissen die al die domeinen bestrijken. De belangrijkste doelstellingen van die verbintenissen zijn om van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de Belgische en Europese hoofdstad van de ondernemingsgeest en de innovatie te maken en om de paradox van de Brusselse economie om te keren, die van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het eerste arbeidsmarktgebied van het land maakt, maar met de hoogste werkloosheidsgraad onder zijn inwoners. De Strategie 2025 zal worden uitgevoerd volgens drie tijdschema's: tegen 2025, voor een ambitieuze toekomstvisie die de duur van de legislatuur overschrijdt; op schaal van de legislatuur, om de uitvoering van de verbintenissen te plannen voor het einde van de legislatuur en een balans op te maken na 5 jaar; op jaarbasis, om de prioriteiten te bepalen en ervoor te zorgen dat de uitvoering van de Strategie geregeld wordt opgevolgd. Tot slot zal de Strategie worden uitgevoerd in samenwerking met de sociale partners van de Economische en Sociale Raad.

De *mobilititeit* die wordt gereorganiseerd door het plan Iris 2 dat het autoverkeer tegen 2018 met 20% wil verminderen ten opzichte van 2001. Dit plan werd ontwikkeld in synergie met het "lucht-klimaat-energie"-plan en wordt ook weerspiegeld in de nieuwe beheerovereenkomst van de MIVB (maatschappij voor intracommunaal vervoer in Brussel), die haar vervoerscapaciteit met 22,4% wil uitbrei-

den tegen 2017, onder meer door een uitbreiding van het net, de aankoop van nieuw rollend materieel, de aanleg van nieuwe tramlijnen en de verlenging van de metro tot Schaarbeek en Evere.

De *strijd tegen de dualisering van de stad en de armoede*, die wordt gevoerd rond 34 strategische doelstellingen die gericht zijn op de bevordering en versterking van het sociaal beleid. Op die manier voert de regering een beleid dat zowel preventief is, om armoedesituaties te vermijden, gediversifieerd, om te strijden tegen ongelijke behandeling en discriminatie, en participatief, om alle actoren te betrekken.

De *levenskwaliteit*, die nauw samenhangt met het beleid rond mobiliteit, openbare netheid, stedenbouw, milieu en energie, is een thema dat als een rode draad door de regeringsacties loopt. En het gaat hier niet alleen om socio-economische elementen, want het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft zichzelf ook het ambitieuze doel gesteld om de emissie van broeikasgassen tegen 2025 te verminderen met 30% ten opzichte van 1990.

Het *huisvestingsbeleid* heeft ambitieuze doelstellingen door 6.720 nieuwe sociale en middenklassewoningen te plannen, via de Alliantie Wonen en de renovatie van bestaande woningen. Dit beleid zal een luik "energie" omvatten dat op één lijn zit met de EU2020-doelstellingen want de nieuwe woningen zullen moeten beantwoorden aan de nieuwe EPB-regeling (EPB 2015) die dicht in de buurt komt van de Europese richtlijn 2010/31/EU die oplegt dat het energieverbruik vrijwel nihil moet zijn voor elk nieuw gebouw vanaf 2020.

De *internationalisering* van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest via de ontwikkeling van een vestigingsbeleid eigen aan het Gewest, maar ook door de versterking van de toeristische sector, een economische Brusselse long, en door de verhoging van de aantrekkelijkheid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor internationale bedrijven.

2. Macro-economische en demografische context in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Economische activiteit

Volgens de vooruitzichten zou de economische activiteit op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest na twee opeenvolgende jaren van bijna nulgroei opnieuw positief moeten evolueren in 2014 (+1,1% groei van het bbp in volume). De economische groei zal in 2015 nog aantrekken en 1,6% bedragen, wat overigens maakt dat het gewest bijna 19% bijdraagt aan het Belgische bbp.

Die versnelling zou voor een groot deel te verklaren zijn doordat de "andere verhandelbare diensten" algemeen opnieuw positiever evolueren (+1,7%).

De activiteiten krediet en verzekeringen van hun kant zetten een gunstige trend voort, met een stijging van de toegevoegde waarde met 2,6% in 2015. Samen liggen die twee activiteitstakken aan de basis van meer dan de helft van de groei van het regionaal bbp in datzelfde jaar. Twee andere, kleinere, sectoren zouden er ook opnieuw toe bijdragen dat de economische activiteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest sterker groeit dan in de drie voorgaande jaren. Het gaat om de activiteitstakken "transport en communicatie" en "handel en horeca" waarvan de toegevoegde waarde respectievelijk met 1,8% en 1,4% zou toenemen in 2015. Op middellange termijn zou het merendeel van de grootste activiteitstakken zijn groeiniveau behouden of zelfs lichtjes verbeteren.

De werkgelegenheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In 2014 is de regionale werkgelegenheid licht opgeleefd. Dat jaar werkten op het gewestelijk grondgebied iets minder dan 693.000 mensen, dit is een stijging met 0,1% tegenover 2013. De voorbije drie jaar kon de Brusselse werkgelegenheid zich min of meer handhaven, en dat is te danken aan een netto creatie van banen in de takken "andere verhandelbare diensten" (bijna 6.800 personen in totaal) en "gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening" (ongeveer 3.600 personen). Diezelfde activiteitstakken zouden ook nu weer de stuwende kracht zijn achter de toename van de werkgelegenheid, die ook in 2015 fors zou stijgen, met 0,9%.

Op middellange termijn zou de Brusselse werkgelegenheid moeten evolueren aan hetzelfde tempo als wat wordt verwacht voor het hele land, dit is een jaarlijkse toename van 0,7% in de periode 2016-2019.

Arbeidsmarkt

Naar verwachting zal de werkloosheidsgraad in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vanaf 2015 sterk dalen, om in 2019 uit te komen op een niveau dat lager is dan voor het uitbarsten van de financiële crisis in 2008¹.

¹ Actiris, persbericht van 3 maart 2015 "Februari 2015: Daling van de werkloosheid en de jeugdwerkloosheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op jaarbasis".

Volgens de jongste evoluties van de werkloosheid telde men eind februari 2015 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 107.463 niet-werkende werkzoekenden (NWWZ), of 3.719 NWWZ minder dan in februari 2014 (-3,3%), en dat heeft gezorgd voor een negatief jaarlijks groeiritme. Merk ook op dat de werkloosheidsgraad bij de vrouwen iets meer is gedaald (-3,9%) dan bij de mannen (-2,7%). Ook de jeugdwerkloosheid is op jaarbasis gedaald, we zien een vermindering met 1.730 NWWZ jonger dan 25 (-12,1%) ten opzichte van februari 2014.

In de periode 2013-2019 zou het beschikbaar inkomen van de gezinnen iets sneller toenemen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (gemiddeld 2,8% per jaar, in nominale termen) dan in het Vlaams Gewest en het Waals Gewest (respectievelijk 2,7% en 2,5%).

Sinds het begin van de jaren 2000 kent het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een demografische evolutie die heel wat dynamischer is dan in het Vlaams Gewest en het Waals Gewest, in hoofdzaak omwille van het hoge aandeel van de internationale immigratie. Die internationale migratiestromen hebben de leeftijdsstructuur van de Brusselse bevolking sterk gewijzigd, door een opvallende verjonging van de bevolking, in tegenstelling tot wat zich heeft voorgedaan in de twee andere gewesten. De combinatie van die evoluties heeft zich vertaald in een aanzienlijk snellere groei van de Brusselse beroepsgeschiedte bevolking (alle personen tussen 15 en 64 jaar). Toch groeit vanaf 2012 de bevolking in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest minder snel. Voor de periode 2013-2019 gaan de prognoses uit van een totale bevolkinggroei van gemiddeld 0,9% per jaar, tegenover 1,4% tussen 2000 en 2012, met een groeiritme dat een stuk hoger lag dan op nationaal vlak. De beroepsgeschiedte bevolking zou tussen 2013 en 2019 gemiddeld op jaarbasis met 0,8% toenemen, dat is 0,8 ppt. minder dan de groei die werd vastgesteld tussen 2000 en 2012. Toch blijft in absolute termen de kloof met de twee andere gewesten groot. Elk jaar van de prognoseperiode zou de beroepsgeschiedte bevolking in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest toenemen met 6.600 personen, tegenover een toename met 2.200 in het Waals Gewest en een stagnatie in het Vlaams Gewest. En hoewel de bevolking minder uitgesproken groeit dan in het verleden, zou de Brusselse actieve bevolking dubbel zo snel moeten toenemen dan op nationaal niveau (respectievelijk +0,6% en +0,3% per jaar tussen 2016 en 2019). Voor wat het Gewest betreft, zou die toename uitsluitend toe te schrijven zijn aan de demografische component, aangezien het aanbodgedrag op de arbeidsmarkt hierin vrijwel niets zou bijdragen.

Interregionale mobiliteit

Net zoals in de twee andere gewesten hangt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de evolutie van de actieve bevolking af van de groei van de arbeidsvraag (anders gezegd, de werkgelegenheid binnen het gewest), maar ze wordt meer dan in het Vlaams Gewest en het Waals Gewest beïnvloed door de pendelstromen tussen gewesten. Het aantal inkomende pendelaars zou algemeen moeten toenemen in de periode 2013-2019 (+8600), ondanks een lichte afname in de twee eerste jaren van de prognose. De stijging zou voornamelijk gaan om Waalse werknemers die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werken, en waarvan het aantal met 7.300 personen zou toenemen over de hele periode. In diezelfde periode verwacht men dat er bijna 12.500 Brusselaars meer zullen zijn die in een naburig gewest gaan werken, 55% in het Vlaams Gewest, en 45% in het Waals Gewest. Uiteindelijk zou het saldo van de pendelaars in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tegen 2019 iets minder negatief worden, met bijna 4.000 personen meer dan in 2013. Vanaf 2000 is dit saldo fors en aanhoudend gestegen (met uitzondering van de drie jaren na de crisis van 2008). Die verbetering viel samen met een bijzonder gunstige evolutie van de werkgelegenheid voor Brusselse inwoners. Merk op dat in 2019 bijna één Brusselaar op zeven met een baan een pendelaar zal zijn die naar een van de twee andere gewesten trekt, wat staat voor ongeveer 68500 personen.

3. Antwoorden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op de specifieke aanbevelingen voor België

3.1. Belastingstelsel

CSR 2: Het belastingstelsel in zijn geheel evenwichtiger en billijker maken en inzetten op een grootschalige fiscale hervorming die gericht is op het verlichten van de belastingdruk op arbeid door die te verschuiven naar belastinggrondslagen die gunstig zijn voor groei, het vereenvoudigen van het belastingstelsel, het dichtmaken van achterpoortjes, het efficiënter maken van de btw, het verruimen van de belastinggrondslagen, het verminderen van belastinguitgaven en het laten uitdoven van subsidies met schadelijke milieugevolgen.

De zesde staats-hervorming heeft de financieringsmechanismen van de gewesten en gemeenschappen gewijzigd. In het kader van de logica gericht op responsabilisering kunnen de gefedereerde entiteiten voortaan een echt fiscaal beleid voeren.

En het is in die zin dat de belastinghervorming van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zoals nagestreefd door het meerderheidsakkoord, bedoeld is om de Brusselse fiscaliteit minder ingewikkeld en rechtvaardiger te maken, en gunstiger voor de Brusselaars en de Brusselse ondernemingen. Er zal een verschuiving plaatsvinden van de belasting op arbeid naar de belasting op vastgoed.

De belasting op inkomsten uit arbeid zal omlaag gaan. In het kader van die belastinghervorming worden de aanvullende belasting van 1% van de agglomeratie op de personenbelasting en de regionale forfaitaire belasting afgeschaft, omdat ze het leven in de stad duurder maken en nadelig zijn voor de Brusselaars.

De fiscaliteit zal integendeel worden herbekeken, om nieuwe inwoners aan te moedigen zich te komen vestigen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en daar belastingen te betalen. De nagestreefde hervorming zal bijgevolg streven naar:

- een begunstiging van de toegang tot eigendom (de bestaande fiscale stimulansen zullen minstens worden behouden, en de mate van het mogelijk worden versoepeld of zelfs uitgebreid);
- het aantrekken van personen van de middenklasse (onder meer via een vermindering van de registratierechten bij de verwerving van een woning);
- het aantrekken van bedrijven (via de hervorming van het bestaande voordelig statuut voor de overdracht van bedrijven door gift of successie).

Om de verliezen voor de begroting te compenseren, wordt een verhoging van de onroerende voorheffing overwogen. Meer algemeen zal de onroerende voorheffing worden hervormd.

Dit nieuw fiscaal beleid wordt nu volop uitgewerkt. De minister van Financiën en Begroting wordt hiervoor bijgestaan door de regionale belastingadministratie en door een taskforce van fiscale experts. De hervorming zal worden gerealiseerd met naleving van het begrotingsevenwicht. Ze zou van kracht worden in 2017.

Naast de bovengenoemde maatregelen, moeten we ook vermelden dat de Brusselse Hoofdstedelijke Regering in eerste lezing een voorontwerp van ordonnantie heeft goedgekeurd tot invoering van een kilometerheffing voor vrachtwagens bedoeld of gebruikt voor het vervoer over de weg van goederen,

ter vervanging van het eurovignet. Het voorontwerp wil die heffing begin 2016 in werking laten treden.

Uit een streven naar vereenvoudiging wil de regering ook synergiën creëren tussen de regionale fiscaliteit en de gemeentefiscaliteit en zich inzetten om de gemeentefiscaliteit eenvoudiger en transparanter te maken.

3.2. Veroudering van de bevolking

CSR 3: De toekomstige stijging van de overheidsuitgaven in verband met de vergrijzing, met name voor pensioenen en langdurige zorg, beheersen door meer inspanningen te leveren om de kloof tussen de werkelijke en de wettelijke pensioenleeftijd te verkleinen, de mogelijkheden om vroeger met pensioen te gaan vroegtijdig af te bouwen, actief ouder worden te bevorderen, de wettelijke pensioenleeftijd en de duur van de loopbaan aan te passen aan de ontwikkeling van de levensverwachting en de langdurige zorg kostenefficiënter te maken.

De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, bevoegd voor persoonsgebonden materies in het tweetalig Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zal, binnen een budget van ongeveer 600.000 euro in 2014 (budget dat in de toekomst eventueel nog kan evolueren):

- Een nieuwe regeling invoeren voor de erkenning van de thuiszorgvoorzieningen die zich toeleggen op thuishospitalisatie. Die nieuwe regeling zou drempels vastleggen die moeten worden gehaald inzake volume van activiteiten, vaardigheden en ervaringen. De onderliggende bedoeling is om die diensten te laten evolueren tot activiteiten met een sterkere medische invulling, als alternatief voor bepaalde verblijven of het einde van een verblijf in het ziekenhuis, in nauwe samenspraak met de huisartsen.

- Een beleids- en dienstenprogrammatische opzetten voor de specifieke behoeften van ouderen, door zich met name te baseren op de vaststellingen van het interuniversitair onderzoek "programmatische inzake structuren voor het thuishouden en huisvesten van ouderen in Brussel", in overleg met de Franse Gemeenschapscommissie (cocof) en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) en binnen een gepast budgettair kader.

- De acties om de leefkwaliteit in rusthuizen te verbeteren, voortzetten, via een verhoogde participatie van de ouderen in de werking en organisatie daarvan (voortzetting van de dynamisering van de bewonersraden), het ontplooiën van activiteiten gericht op zelfstandigheid, duurzame voeding, openheid naar buiten toe, de kwaliteit van de voorzieningen en de daadwerkelijke naleving van het recht van de bewoner.

3.3. Arbeidsmarkt

CSR 4: De arbeidsmarktparticipatie verhogen, met name door de negatieve financiële prikkels om te gaan werken te beperken, de toegang tot de arbeidsmarkt te bevorderen voor outsiders zoals jongeren en personen met een migratieachtergrond, de beroepsmobiliteit te vergroten, en discrepanties tussen aangeboden en gevraagde vaardigheden en het probleem van vroegtijdig schoolverlaten aan te pakken. Overal in het land de partnerschappen tussen de overheid, openbare arbeidsbemiddelingsdiensten en onderwijsinstellingen versterken om in een vroeg stadium gepersonaliseerde bijstand aan jongeren te verlenen.

3.3.1. De arbeidsmarkt toegankelijker maken voor outsiders zoals jongeren en personen met een migratieachtergrond

3.3.1.1. Beleid en maatregelen voor jongeren

I. De Brusselse Jongerengarantieregeling

Zoals hogerop vermeld, is in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de jeugdwerkloosheid tussen februari 2014 en februari 2015 gedaald (-12,1%). Voor die daling zijn er verschillende redenen, waaronder de invoering van de Jongerengarantieregeling, een hoger aantal uitsluitingen van het recht op werkloosheidsuitkeringen, een daling van het aantal jongeren dat zich na hun studies inschrijft bij Actiris,... De situatie van een deel van die jonge Brusselaars blijft zorgwekkend, of het nu gaat om toegang tot werk, scholingsgraad, vroegtijdig schoolverlaten of armoede, en vereist een sturingsinstrument dat de sectorale overheidsactie overstijgt. Gezien de huidige behoeften, moet de overheid nog meer aandacht besteden aan de middelen om ongelijkheid op het vlak van integratie op de Brusselse arbeidsmarkt te verminderen. De Brusselse Jongerengarantieregeling is gebaseerd op sterke partnerschappen en wordt gecoördineerd door de minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, bijgestaan door een stuurcomité bestaande uit de ministers die bevoegd zijn voor Werk, Opleiding, Onderwijs en jongerenwerking en uit de functionele besturen. De sociale partners zijn hier in hoofdzaak bij betrokken via de beheercomités van de overheidsdiensten voor tewerkstelling en opleiding maar ook via het Economisch en Sociaal Overlegcomité dat werd uitgebreid met de gemeenschapsoverheden voor de bevoegdheden onderwijs en opleiding. De regeling past onvermijdelijk binnen een aantal beleidsdomeinen verschillende sectoren (onderwijs, werk, jongereninformatie, schoolverzuim, middenstand enz.) en van verschillende niveaus (Europees, federaal, regionaal, communautair, lokaal), en wil bijdragen tot de strijd tegen de werkloosheid en ondertewerkstelling van jongeren vanaf 15 jaar tot jonger dan 25 jaar en tot de verbetering van hun vaardigheden (in ruime zin) met het oog op hun (her)intreding op de arbeidsmarkt. De regeling wil de beleidsmaatregelen die bedoeld zijn voor jonge Brusselaars herpositioneren, met het oog op hun duurzame integratie op de arbeidsmarkt.

De regeling is niet alleen verwant met de doelstellingen van de Europese Strategie 2020, maar sluit ook aan op de doelstellingen die worden nagestreefd door de programmatische instrumenten van het Gewest alsook op de samenwerkingsakkoorden die werden gesloten tussen het Gewest en de Franstalige en Vlaamse gemeenschapsinstellingen betreffende het gekruist beleid tewerkstelling-opleiding. Gezien de context van de Brusselse tussenkomst, wordt remediëring (met name van het type tweede-kansonderwijs/beroepsopleiding) gestimuleerd, net als preventie.

6 thematische pijlers zetten de doelstellingen van de regeling om in de praktijk, en dat via een geheel van concrete acties:

- Pijler "informatie/oriëntatie" die heeft geleid tot volgende acties (niet-beperkend):

- Platform Bruxelles-J: sinds juni 2014 is er een website (bruxelles-j.be) die jongeren informeert over studies, opleidingen, werk, hun rechten, en die interactieve uitwisseling en geïndividualiseerde virtuele opvang mogelijk maakt. Er werden ook lokale onthaalplatformen opgericht, in samenwerking met de diensten jeugd/onderwijs van de gemeenten en met lokale actoren op het terrein. De permanenties hebben hun bezoekersaantal verdubbeld in 2015 in vergelijking met 2014.

- Oprichting van een ruimte "jongeren" in het Carrefour Formation in oktober 2014 door Bruxelles Formation. Voor Nederlandstaligen bestaat eenzelfde dienstenaanbod, opgericht door de VDAB en de VGC.
- Bruxelles Formation en andere partners bestuderen een project met een rondtrekkende bus, om jongeren te bereiken in de wijken waar ze wonen. Dit project zou worden gelanceerd in 2015.

Pijler "onderwijs/jongerenactiviteiten" die heeft geleid tot volgende acties (niet-beperkend):

- Gezamenlijk actieplan van het Programma Preventie Schoolverzuim van het Gewest, de intersectorale coördinaties onderwijs/jongerenactiviteiten en lokale actoren om te strijden tegen schoolverzuim en te voorkomen dat jongeren vroegtijdig de school verlaten. Samenwerking met de Nederlandstalige onderwijsactoren.
- Ontwikkeling van het time-outproject (systeem op Vlaams niveau om spijbelen aan te pakken en jongeren weer te motiveren voor school).

- Pijler "opvoeding en informele opleiding" die heeft geleid tot volgende acties (niet-beperkend):

- invoering van een systeem van burgerdienst voor laaggeschoolde jongeren onder de 25 (max. hoger middelbaar onderwijs), die meestal zijn ingeschreven als werkzoekende. Zij krijgen voor de tijd van hun burgerdienst een opleidingscontract dat wordt erkend door de RVA.

Implementatie van een regeling om jongeren die het verst van de arbeidsmarkt verwijderd zijn opnieuw te integreren (Find-Bind-Mind).

- Pijler "opleiding" (3.000 opleidingsplaatsen per jaar):

- Versterking van het samenwerkingsverband Bruxelles Formation-Enseignement de Promotion Sociale sinds september 2014 om jongeren de mogelijkheid te bieden alsnog een hoger diploma/attest te behalen (toegang tot "complément CESS"): 8 projecten voor 164 stagiair(e)s
- Project waarbij Bruxelles Formation/Actiris samenwerken met de federale overheidsdiensten (politie, defensie, NMBS) om jongeren voor te bereiden voor bepaalde functies.
- Versterking van de samenwerking tussen opleidingsoperatoren (referentiecentra, organismen voor sociaal-professionele inschakeling, Bruxelles Formation, VDAB Brussel) en onderwijsoperatoren als leercontract, deeltijds onderwijs en de CGT.
- Talen aanleren: systematische test voor elke nieuwe werkzoekende, versterking van de beroepsgerichte taalopleidingen, uitbreiding van het platform Brulingua tot alle studenten en leerkrachten (en niet langer uitsluitend voor werkzoekenden), versterking van taalcursussen (VGC en Gemeenschappen), oprichting van de "leerwinkel Brussel" (dienst voor informatie, oriëntatie en begeleiding rond de verschillende opleidingsmogelijkheden).

- Pijler "Stage in een bedrijf" (2.000 stageplaatsen per jaar)

- 50 internationale stages in bedrijven
- 1.650 overgangsstages in bedrijven
- 300 bedrijfsstages (van het type IBO)

- Pijler "tewerkstelling" (1.000 banen per jaar)

- Reorganisatie van de begeleiding die Actiris biedt aan werkzoekenden onder de 25 jaar en die draait rond 4 assen (voorbehouden uurroosters, nieuw individueel actieplan, aanpassing van de opvolgingsmethodologie, voortzetting van de segmentatie van de doelgroep van jongeren om specifieke hulp te bieden aan jongeren die het verst verwijderd zijn van de arbeidsmarkt). Mensen met gezondheidsproblemen kunnen voor begeleiding een beroep doen op partners van Actiris.
- Versterking van de dienst Youth Guarantee van Actiris (team van 27 voltijdse personen).
- Een monitoring Youth Guarantee werd overigens ingevoerd om na te gaan of Actiris zijn verbintenis nakomt in de uitvoering van het initiatief.
- Invoering, vanaf juli 2016, van een inschakelingscontract (met daarin een aspect opleiding) bestemd voor werkzoekenden onder de 25 jaar die sinds 18 maanden werkloos zijn en geen baan hebben gevonden ondanks alle positief gewaardeerde inspanningen.
- Jaarlijks aanbod van 125 startbaanovereenkomsten van 12 maanden in Brusselse overheidsinstellingen.

- 7de pijler: transversale pijler bedoeld voor monitoring van het instrument en de organisatie van een algemene informatiecampagne over de regeling.

Dankzij de Alliantie Werk-Leefmilieu werden milieu-uitdagingen een bron van economische kansen en nieuwe banen voor alle Brusselaars, met inbegrip van de meest laaggeschoolden. Doelstelling is om een economie te stimuleren die het milieu respecteert, koolstofarm is en weinig niet-hernieuwbare grondstoffen verbruikt.

De Alliantie werd ontwikkeld in 4 sleutelsectoren: duurzaam bouwen vanaf 2010, water vanaf 2012, grond- en afvalstoffen en duurzame voeding vanaf 2013.

De acties van de Alliantie richten zich tot drie doelgroepen:

- leerlingen van het kwalificerend secundair onderwijs;
- werkzoekenden;
- werknemers en bedrijfsleiders.

Van de 8 ateliers van de pijler duurzaam bouwen zijn er 3 ateliers specifiek voor jongeren, in de domeinen beroepsinschakeling, onderwijs en opleiding. Hier werd het volgende gerealiseerd:

- 15 opleidingsoperatoren aangeworven;
- 26 scholen nemen deel aan minstens één actie van de Alliantie, dit zijn vrijwel alle betrokken Brusselse scholen;
- 155 leerkrachten en lesgevers opgeleid of betrokken bij de acties, dat is meer dan de helft van de leerkrachten en atelierhoofden van de onderwijsafdelingen "bouw";
- 1.915 jongeren betrokken bij de Alliantie, waaronder indirect 1.600 jongeren in de fase van basisopleiding die vertrouwd worden gemaakt met duurzaam bouwen, dit is ongeveer de helft van de lichte leerlingen 2012-2013 en 2013-2014.

Tegen mei 2015 zal de regering van het BHG beslissen welke pijlers een permanent karakter zullen krijgen, op basis van een algemene evaluatie van de sectoren die het snelst groeien in termen van tewerkstelling.

3.3.1.2. Beleid en maatregelen bestemd voor personen met een migratieachtergrond:

Algemeen is het belangrijk om op te merken dat in het BHG de ondersteunende acties voor werkgelegenheid de facto vaak de bevolkingsgroep met een migratieachtergrond bereiken, ook al is de actie niet specifiek op hen gericht.

I. Onthaal van nieuwkomers

Naast de trajecten voor opvang van nieuwkomers die worden geboden door de Franse en Nederlandstalige gemeenschapscommissies, besteden de operationele programma's van het Europees Sociaal Fonds die actief zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in de eerste plaats aandacht aan de socio-professionele inschakeling van buitenlanders en personen van buitenlandse herkomst. Verschillende acties ondersteunen bijgevolg de regionale beleidsmaatregelen die hiervoor al bestaan.

II. Mentoring

Twee partners van Actiris hebben proefprojecten voor mentoring ontwikkeld die speciaal gericht zijn op personen met een migratieachtergrond die jonger zijn dan 30:

- *Entrepreneurs et société*, een project van de Union des classes moyennes bruxelloises (UCM);
- *Duo for a Job*, intergenerationele coaching.

Die initiatieven hebben als gemeenschappelijk punt dat ze een vorm van mentoring bieden door duo's te creëren die bestaan uit enerzijds een jonge migrant of persoon met niet-EU nationaliteit en anderzijds iemand met ervaring (die op pensioen of brugpensioen kan zijn, maar die een ondernemer moet zijn in het geval van "Entrepreneurs et société") die de jongere laat profiteren van zijn ervaring en zijn netwerk en hem of haar begeleidt in de stappen om te zoeken naar werk.

III. Gelijkschakeling van diploma's

Heel wat Brusselse werkzoekenden beschikken niet over een equivalent voor het diploma dat zij behaalden in het buitenland (40,2% van de werkzoekenden die in oktober 2014 waren ingeschreven bij Actiris).

De verenigingen CIRE (Franstalig) en BON (Nederlandstalig), die zich hebben gespecialiseerd in het onthaal en begeleiding van nieuwkomers, zijn partners van Actiris in het kader van een project dat ernaar streeft dat een groter aantal Brusselse werkzoekenden een gelijkwaardigheidsattest van hun buitenlands diploma kan aanvragen en verkrijgen, om zo hun kansen op inschakeling in de arbeidsmarkt te verbeteren.

Naast de sessies met informatie over en begeleiding bij de aanvraag die worden gegeven op het terrein, werd ook in oktober 2014 de site mijndiploma.be opgestart.

IV. Raad voor non-discriminatie en diversiteit

Het Territoriaal Pact voor de werkgelegenheid werd gereorganiseerd en werd de Raad voor non-discriminatie en diversiteit. De Raad werd officieel opgericht op 3 juli 2014.

Hij bestaat uit vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers, en ook uit vertegenwoordigers van overheidsinstellingen en deskundigen.

De centrale opdracht van de Raad is de strijd tegen discriminatie en het bevorderen van de diversiteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om de gelijkheid te bevorderen in de toegang en het behoud van werk voor de doelgroep bepaald door het wettelijk kader.

Die opdracht werd opgesplitst in drie pijlers:

1. De strijd tegen discriminatie en de bevordering van de diversiteit integreren in het regionaal beleid;
2. De impact van het diversiteitsbeleid verveelvoudigen en de investeringen beter richten;
3. Een netwerk van actoren organiseren in de reflectie en actie rond gelijkheid in de toegang en het behoud van werk van de geïdentificeerde doelgroep in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Ten opzichte van werkgevers blijft het Diversiteitsplan het belangrijkste instrument van de Raad.

De Raad heeft ook als opdracht om voorstellen te doen gericht op non-discriminatie en de bevordering van diversiteit op de Brusselse arbeidsmarkt en kan, in die hoedanigheid, adviezen geven aan het Beheercomité van Actiris.

De Raad strijdt tegen discriminatie op basis van herkomst, leeftijd (jongeren en ouderen), het feit van een handicap te hebben, van laaggeschoold te zijn. De genderthematiek is dan weer transversaal (gender mainstreaming).

De Raad is partner van het Interfederaal Gelijkekansencentrum en van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen.

3.3.1.3. Transversale maatregelen bedoeld voor de activering van de doelgroepen

I. Regionale beleidslijn na de overdracht van de tewerkstellingsmaatregelen in het kader van de zesde staatshervorming.

Ten gevolge van de zesde staatshervorming beoogt de regering een sterkere heroriëntering van het beleid van de Gesubsidieerde Contractuelen (GESCO). Eerst en vooral zal de regering de noodzakelijke middelen vrijmaken met het oog op een analyse van alle individuele GESCO-betrekkingen die momenteel zijn toegekend (meer dan 9.000 VTE) en van de kwaliteit van de geleverde dienstverlening.

Het doel van die analyse is om in het Gewest wel een GESCO-beleid te behouden, maar dit beleid te heroriënteren zodat de doelgroepen meer worden geactiveerd naar plaatsen die hieraan de grootste behoefte hebben (zoals de kinderopvang), en eventueel de begrotingsmiddelen opnieuw toe te wijzen naar het algemener activeringsbeleid.

II. De overdracht van het beleid voor activering en voor vermindering van de sociale bijdragen voor de doelgroepen

Het eerste engagement van de regering hiervoor is het waarborgen van de rechtszekerheid voor alle maatregelen die momenteel gelden, en dit tot zij verstrijken. Vervolgens zullen die beleidselementen prioritair worden benut voor de tewerkstelling van Brusselse werklozen, met uitdrukkelijke voorrang voor jongeren, langdurig werklozen en laaggeschoolden. Daartoe moet in de eerste plaats gebruik worden gemaakt van het activeringsinstrument.

3.3.2. De beroepsmobiliteit vergroten, verhelpen aan het tekort aan gekwalificeerde arbeidskrachten en aan het probleem van de onangepastheid van de kwalificaties en het vroegtijdig schoolverlaten

3.3.2.1. Skills shortages

Voor wat de "skills shortages" betreft, ontwikkelt Bruxelles Formation, net als de VDAB Brussel, een belangrijk deel van zijn aanbod op basis van analyses (o.a. van het Brussels Observatorium voor de Werkgelegenheid) verbonden aan knelpuntberoepen en andere instrumenten om tekorten te identificeren en op te lossen. Toch kunnen we in dit verband benadrukken dat de tekorten niet alleen te verklaren zijn door een gebrek aan vaardigheden, sommige tekorten hangen ook samen met de werkomstandigheden, met inbegrip van de loonvoorwaarden. Andere hebben betrekking op diverse vormen van discriminatie en, in het bijzonder, discriminatie bij de aanwerving van personen met een migratieachtergrond.

Verschillende hierboven beschreven maatregelen van de Brusselse Jeugdwaarborgregeling beantwoorden ook aan de problematieken in verband met het niveau en de aangepastheid van de kwalificaties (cfr. deel hiervoor):

Het leren van talen, een uitdaging die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest erg belangrijk is;

De versterking van de samenwerking tussen opleidingsoperatoren en onderwijsoperatoren (in hoofdzaak uit het verplicht onderwijs en het onderwijs voor sociale promotie);

De ontwikkeling van lokale platformen;

De ontwikkeling van het time-outproject (systeem op Vlaams niveau om spijbelen aan te pakken en jongeren weer te motiveren voor school).

3.3.2.2. Vroegtijdig schoolverlaten

Het Programma Preventie Schoolverzuim van het Gewest ondersteunt, via een jaarlijkse projectoproep naar de 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de scholen van alle netten van het Franstalig en Nederlandstalig verplicht onderwijs die gelegen zijn op hun grondgebied om acties te organiseren die geweld op school bestrijden en preventief optreden tegen schoolverzuim. Voor 2014-2015 worden 318 projecten gesteund, waarvan 45% in het secundair onderwijs. Dit schooljaar gaat het hierbij om meer dan 22.000 leerlingen. Er werd een budget van 1,87 miljoen voor uitgetrokken. Aangezien het gaat om educatieve projecten die bedoeld zijn om mislukken op school en schoolverzuim te verminderen, hebben de initiatieven de vorm van workshops om het zelfvertrouwen en/of het affectieve evenwicht te verbeteren via een communautaire ervaring, mentoraat, verrichten van gemeenschapsdienst, remediëring of school coaching. Zo krijgt het time-outproject ondersteuning van

de VGC en het Gewest samen. Dit project is bedoeld om te voorkomen dat leerlingen die grote moeilijkheden veroorzaken op school of schoolmoe zijn de schoolbanken verlaten. Het doel is om jongeren die naar Nederlandstalige secundaire scholen gaan en moeilijkheden ondervinden in hun schoolloopbaan opnieuw te interesseren voor onderwijs. Dankzij een coach op school en een kort of lang extern traject, biedt time-out een volledig antwoord op de problemen van de jongeren.

In de loop van het eerste halfjaar van 2015 zal, in het algemeen kader van de Brusselse Jeugdwaarborgregeling (een van de 18 initiatieven van de Strategie 2025), de laatste hand worden gelegd aan een gemeenschappelijk actieplan van de diensten en administraties van het verplicht onderwijs en van de jongerenacties van de Gemeenschappen, zodat het actieplan op lokaal niveau operationeel kan zijn uiterlijk bij de start van het schooljaar 2015-2016.

Merk ook op dat de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) het voornemen heeft om de didactische inhoud van de lessen kwalitatief te omkaderen om schoolverzuim preventief aan te pakken. Het Onderwijscentrum Brussel (OCB, basisonderwijs en secundair onderwijs) en de vzw BROSO (secundair onderwijs) leveren hier een belangrijke bijdrage aan. Zo investeert de VGC sinds 2011 in de ontwikkeling van zogeheten "Brede Scholen", scholen die aandacht schenken aan ontwikkeling in ruime zin en alle kinderen kansen willen geven om open te bloeien. In 2013 werden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 28 nieuwe Brede Scholen opgericht.

Tot slot herinneren we eraan dat de Franse Gemeenschapscommissie (COCOF) de actoren van huiswerkbegeleiding subsidieert, via de sector van de sociale verbondenheid. Die verenigingen hebben 10.000 jongeren begeleid in 2014.

De COCOF verleent, in het kader van het decreet van de Sociale verbondenheid, op vijfjaarlijkse basis subsidies aan 230 verenigingen die actief zijn in 13 Brusselse gemeenten op het gebied van huiswerkbegeleiding, alfabetisering, aanleren van het Frans of onthaal van nieuwkomers. In 2015 zal zo 8,8 miljoen worden uitgetrokken voor de ondersteuning van het verenigingsleven om sociale verbondenheid te stimuleren.

Het College van de COCOF nam op 4 december 2014 de vier prioriteiten voor de volgende vijfjarige periode 2016-2020 aan, waarvan huiswerkbegeleiding en alfabetisering de belangrijkste blijven, naast intercultureel burgerschap en samen leven. De begunstigde verenigingen zullen worden aangeduid na een projectoproep die werd afgesloten op 27 februari 2015.

3.3.3. De partnerschappen tussen de overheid, openbare arbeidsbemiddelingsdiensten en onderwijsinstellingen versterken om in een vroeg stadium gepersonaliseerde bijstand aan jongeren te verlenen

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is, omwille van de institutionele organisatie, samenwerking tussen de bevoegde entiteiten absoluut noodzakelijk voor een goede uitvoering van de regionale prioriteiten.

Naast het stuurcomité van de Jeugdwaarborgregeling die het institutioneel en intersectoraal overleg enigszins reorganiseert, vormt het sociaal overleg de basis voor initiatieven om de partnerschappen te versterken. De openbare diensten voor arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding worden immers geleid door een paritair beheercomité. Sinds 2 jaar komen die beheercomités op regelmatige basis samen, als een gevolg van de samenwerkingsakkoorden betreffende een gekruist beleid tewerkstelling-opleiding en van de zesde staatshervorming.

Het Brussels Economisch en Sociaal Overlegcomité, dat wordt voorgezeten door de minister-president, is het centraal orgaan van het sociaal overleg tussen de regering en de sociale partners in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Sinds 2013 werd het comité uitgebreid met de gemeenschaps-overheden wanneer onderwerpen in verband met opleiding en onderwijs worden behandeld.

Voor wat meer specifiek de initiatieven betreft die moeten worden uitgevoerd in samenwerking met de Gemeenschappen, zal de taskforce "Werk-Opleiding-Onderwijs-Ondernemen", bestaande uit de politieke actoren, de openbare diensten voor arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding, de socio-economische actoren van de ESRBHG en vertegenwoordigers van de onderwijswereld, de plaats zijn waar bepaalde thema's uit de verbintenissen van de Strategie 2025 worden onderzocht.

3.4. Concurrentievermogen

CSR 5 Het concurrentievermogen herstellen door de hervorming van het loonvormingsmechanisme, met inbegrip van de loonindexering, voort te zetten in overleg met de sociale partners en conform de nationale praktijken, om ervoor te zorgen dat de loonevolutie aansluit bij de productiviteitsontwikkelingen op sectoraal en/of bedrijfsniveau en bij de economische toestand, en voorziet in daadwerkelijke automatische correcties waar zulks nodig is; door de mededinging te versterken in de detailhandelssectoren, excessieve beperkingen op het verlenen van diensten, met inbegrip van professionele diensten, te elimineren en het gevaar van verdere stijgingen van de energiedistributiekosten in te dijken; door innovatie te stimuleren via geharmoniseerde steunregelingen en minder administratieve barrières; en door een gecoördineerd onderwijs- en opleidingsbeleid te voeren dat de hardnekkige discrepanties tussen aangeboden en gevraagde vaardigheden en de regionale verschillen inzake vroegtijdig schoolverlaten aanpakt.

3.4.1. De mededinging versterken in de detailhandelssectoren

Op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vormt de ordonnantie van 08 mei 2014 tot wijziging van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening de regionalisering van de federale wet op handelsvestigingen. Hierin wordt bepaald dat voor elke vestiging met een netto handsoppervlakte groter dan 400 m² geen socio-economische vergunning moet worden aangevraagd, maar alleen een stedenbouwkundige vergunning. Boven de 1000 m² netto handsoppervlakte zijn de vergunningsaanvragen onderworpen aan een milieu-effectenverslag dat toelaat om, in een stedelijk kader, te anticiperen op mogelijke hinder in termen van geluids- en visuele vervuiling, parkeren, verkeer, toegankelijkheid, milieu, consumentenbescherming. De ordonnantie zet ook de bakens uit voor een beleid dat de evolutie van de handelsactiviteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van dichtbij wil volgen, via een mechanisme van voorafgaande stedenbouwkundige aangifte, met name in het geval van wijzigingen of uitbreidingen van de handelsactiviteit in een bestaande zaak in een lint van handelskernen, en dat ongeacht de oppervlakte ervan, met naleving van de vrijheid van handel, de vrije concurrentie en de vrijmaking van diensten.

3.4.2. Het gevaar van verdere stijgingen van de energiedistributiekosten indijken

De wijzigende ordonnantie van 08 mei 2014 betreffende de organisatie van de gas- en elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, legt het kader vast voor de uitoefening van de bevoegdheid inzake distributienettarieven, die door de zesde staats-hervorming werd overgedragen van

het federaal naar het regionaal niveau. Ook al wordt de effectieve uitoefening van die bevoegdheid verzekerd door de regulator BRUGEL, de ordonnantie legt toch de richtlijnen vast die de tariefmethodologie omkaderen. In dat opzicht werd bepaald dat de tarieven niet-discriminerend en evenredig moeten zijn en dat de kosten op transparante wijze moeten worden toegewezen. De ordonnantie bepaalt ook dat de tarieven moeten streven naar een eerlijk evenwicht tussen de kwaliteit van de ge-presteerde diensten en de prijzen die worden gedragen door de eindafnemers. Er wordt ook bepaald dat de tariefmethodologie de distributienetbeheerder moet aanmoedigen om de prestaties te verbeteren, de integratie van de markt en de bevoorradingszekerheid te bevorderen alsook aan onderzoek en ontwikkeling te doen die nodig voor zijn activiteiten.

3.4.3. Innovatie stimuleren via geharmoniseerde steunregelingen en vermindering van de administratieve barrières

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft een volledige audit uitgevoerd van de administratieve procedures voor financiële ondersteuning aan O&O-projecten. Dat heeft geleid tot grote veranderingen in de interne administratieve en boekhoudkundige procedures, en tot een vermindering van de administratieve kosten voor de begunstigen. Het Gewest wil ook spoed zetten achter de digitalisering van de aanvraagprocedures voor financiering van O&O-projecten. Tot slot werd een proefproject opgestart om gebruik te maken van forfaitaire betalingen van de uitgaven verbonden aan O&O-projecten, om de administratieve last te verlichten.

Eind 2014 heeft Innoviris, het Brussels Instituut voor onderzoek en innovatie, ook inhoudelijk werk verricht om het aantal basisallocaties van haar budget te verminderen. Hierdoor zou Innoviris meer budgettaire flexibiliteit krijgen en eventueel het budget van bepaalde acties kunnen toekennen aan andere acties in geval van over- of onderbenutting van de kredieten.

3.4.4. De hardnekkige discrepanties tussen aangeboden en gevraagde vaardigheden en de regionale verschillen inzake vroegtijdig schoolverlaten aanpakken

Zie de antwoorden in punt 3.3.2

3.5. Terugdringen van de emissies van broeikasgassen

CSR6: Het nodige doen om de 2020-doelstellingen voor het terugdringen van de emissies van broeikasgassen van niet-ETS-activiteiten, in het bijzonder van gebouwen en het vervoer, te halen. Erop toezien dat de bijdrage die van het vervoer moet komen, aansluit bij de doelstelling om de verkeerscongestie te vermindere-n. Duidelijke afspraken maken over de verdeling van de inspanningen en lasten tussen de federale en regionale entiteiten.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft zichzelf het ambitieuze doel gesteld om de emissie van broeikasgassen tegen 2025 te verminderen met 30% (40%/capita) ten opzichte van 1990.

Hiertoe heeft de regering in september 2013 het Gewestelijk Lucht-Klimaat-Energieplan aangenomen in eerste lezing. Dat plan is de uitvoering van het Brussels Wetboek voor Lucht, Klimaat en Energie-

beheersing. Het legt voor 10 jaar de gewestelijke doelstellingen inzake energie vast, met inbegrip van hernieuwbare energie, aanpassing aan de klimaatverandering en ook de luchtkwaliteit.

Van het plan wordt een milieu-effectenstudie gemaakt en het zou binnenkort in tweede lezing moeten worden aangenomen door de regering, waarna het wordt onderworpen aan een openbaar onderzoek en definitief wordt aangenomen.

In afwachting van het einde van die aannemingsprocedure heeft de Brusselse regering al een aantal maatregelen van het plan ingevoerd:

- In april 2014 voerde de regering een certificeringssysteem in voor installateurs van kleine installaties die werken op hernieuwbare bronnen. De certificatie wordt toegekend op vrijwillige basis, na een opleiding verstrekt door een erkende instelling en afgesloten met een examen. Dit systeem is hetzelfde in de drie gewesten.
- In overeenstemming met het regeerakkoord 2014-2019 dat schone voertuigen wil bevorderen, werd in januari 2015 een studie aangevat over het reële potentieel van de ontwikkeling van elektrische voertuigen en voertuigen op aardgas in een stedelijke omgeving zoals die van het BHG. Die studie zal ook worden gebruikt als input voor de Brusselse bijlage bij het nationaal actieplan voor de commerciële ontwikkeling van alternatieve brandstoffen en de daarbij horende infrastructuur, die onderwerp is van artikel 3 van de richtlijn "Clean power for transport".
- In mei 2014 nam de regering ook een uitvoeringsbesluit aan om de milieuprestaties van gewestelijke en lokale utiliteitsvoertuigen vast te leggen, in het bijzonder volgens het type voertuig. Met dat besluit wordt op vier manieren vooruitgang geboekt:
- De gewestelijke en lokale diensten kunnen geen auto's of bestelwagens meer in gebruik nemen die op diesel rijden;
- Ambitieuze milieuprestatiecriteria worden opgelegd aan alle voertuigen van de overheid (auto's, bestelwagens, vrachtwagens, vuilniswagens);
- De voertuigvloot zullen worden onderzocht om het gebruik en de omvang ervan te rationaliseren;
- Voor nieuwe voertuigen wordt een percentage elektrische voertuigen opgelegd (25% vanaf 2015 en 40% vanaf 2020 voor de gewestelijke instanties en 15% (2015) en 25% (2020) voor de lokale overheden).

Om duurzaamheid als bedrijfsstrategie te bevorderen, werd het project ResilieNtWEB in het leven geroepen. ResilieNtWEB is een programma dat gratis strategische ondersteuning biedt aan KMO's, om ze te helpen hun veerkracht te verbeteren, dat wil zeggen hun vermogen om te anticiperen op veranderingen in de markt, om zich aan te passen en lessen te trekken uit dit proces.

De gevolgde ondernemingen ontdekken commerciële mogelijkheden op lokaal en/of internationaal vlak en stellen een actieplan op met eco-innovaties om die op duurzame wijze concreet gestalte te geven. Het project is voornamelijk gericht op KMO's in de voedings-, bouw- en toerismesector. Met dit project konden een methodologie en begeleidingsinstrumenten op punt worden gesteld die bijzonder gebruiksvriendelijk zijn, weinig tijd in beslag nemen en zich direct tot de "core business" van de onderneming richten (producten en diensten die op de markt worden gebracht) en KMO's de gelegenheid bieden om snel mogelijke eco-innovaties te ontdekken. Pijler 2 van het Lucht-Klimaat-Energieplan is gewijd aan het vervoer en versterkt het gewestelijk plan Iris 2 dat de beleidslijnen in-

zake mobiliteit vastlegt. Het plan biedt een reeks fasen die bestemd zijn om het dagelijks leven van Brusselse inwoners, pendelaars en bezoekers te verbeteren en tegelijk een evenwicht wil bewaren tussen enerzijds de behoeften verbonden aan mobiliteit en anderzijds de leefkwaliteit in het Gewest. Die doelstellingen zijn de controle en rationalisatie van het gebruik van de auto, de ontwikkeling van het openbaar vervoer en de aanpassing van de stedelijke ontwikkeling aan voetgangers, fietsers en openbaar vervoer. De belangrijkste streefdoelen van het plan Iris 2 zijn een vermindering van het verkeersvolume met 20% in 2018 tegenover in 2001 en de vermindering van het aantal parkeerplaatsen op de weg met 16% in 2020 tegenover in 2010.

Zoals vermeld in het deel 3.1. "Belastingstelsel", heeft de Brusselse Hoofdstedelijke Regering in eerste lezing een voorontwerp van ordonnantie goedgekeurd, tot invoering van een kilometerheffing op vrachtwagens bedoeld of gebruikt voor het vervoer over de weg van goederen, ter vervanging van het eurovignet. Het voorontwerp wil die heffing begin 2016 in werking laten treden.

Tot slot wil het Lucht-Klimaat-Energieplan ook de gewestelijke autobelastingen aanpassen volgens milieucriteria, in het bijzonder het type brandstof van het voertuig en de uitstoot van CO₂, PM10 en NO_x. Andere directe emissies (CO, HC) evenals lawaai kunnen hier nog bijkomen.

4. Maatregelen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ten gunste van de EU2020-doelstellingen

4.1. Tewerkstelling en beroepsopleiding

De uitdaging van werkgelegenheid voor de Brusselaars, in combinatie met de economische ontwikkeling van het Gewest, de verbetering van de opleiding van laaggeschoolden en een betere aanpassing van het onderwijs aan de gewestelijke realiteit, staat voorop in het regeerprogramma en is een topprioriteit voor deze legislatuur. Om hierop te antwoorden in een benadering van partnerschap en om tussenschotten weg te halen en alle betrokken actoren te mobiliseren, werd op 10 oktober 2014 de eerste Buitengewone Sociale Top georganiseerd. Hierop kwamen alle werkgevers- en vakbondsvertegenwoordigers samen met de voltallige regering, om het startsein te geven voor de "Strategie 2025". Zoals in de inleiding al aangegeven, is de Strategie 2025 bedoeld om de Brusselse economie een nieuwe dynamiek te verlenen, door middel van een toekomstgerichte visie voor de eerstkomende 10 jaar en volgens drie tijdsaders (jaarlijks, duur van de legislatuur en tien jaar). De Strategie vertaalt zich concreet in 18 verbintenissen die op gekruiste wijze de domeinen economie, werk, opleiding en onderwijs bestrijken. Die verbintenissen vloeien voort uit het regeerakkoord en uit de prioriteiten die werden vastgelegd op de Sociale Top van oktober 2014.

Elk van de verbintenissen wordt gedragen door een of meer regeringsleden, bijgestaan door de betrokken administraties, en is opgesplitst in verschillende operationele acties. Zo betreft de eerste verbintenis de uitvoering van de Brusselse Jongerengarantieregeling via 6 acties/thematische pijlers en een transversale actie/thematische pijler (cf. deel hiervoor).

De andere verbintenissen betreffen:

- Een actieplan "Brusselaar in overheidsdienst": dit plan omvat in het bijzonder de oprichting van één enkel portaal, de versterking van de diversiteitsplannen, de opwaardering van de voordelen die worden geboden door werkgevers uit de overheidssector, zowel intern als extern, de verhoging van de aantrekkelijkheid van Brusselse werkgevers uit de overheidssector op de lokale markt, het binnenshuis houden van minder gekwalificeerde diensten, de toename van het opleidingsaanbod in aansluiting op de vraag vanuit de overheidssector, een verhoging van het aantal Brusselaars in het Nederlandse taalkader, de invoering van maatregelen om ambtenaren te behouden, de organisatie van een gemeenschappelijke communicatie van de Brusselse werkgevers uit de overheidssector, de uitbreiding van het aanbod om stage te volgen te combineren met een opleiding en van IBO voor jonge Brusselaars,...
- De uitvoering van de zesde staatshervorming, luik tewerkstelling: er zal voorrang worden verleend aan een evaluatie van de voorzieningen en van hun aanpassing aan de behoeften van het Gewest, met bijzondere aandacht voor de voorzieningen voor activering, vermindering van de werkgeversbijdragen en het dienstenchequesysteem. Bij die toekomststrategieën zal de aanpak van de Brusselse "doelgroep" centraal staan.
- Een gewestelijk programma voor circulaire economie: het streven is om de lineaire economie om te vormen tot een circulaire economie, door een strategische en operationele visie te ontwikkelen die de milieu-uitdagingen ziet als een bron van nieuwe lokale werkgelegenheid, in het bijzonder via herbestemming van de economische activiteit door kortere logistieke wegen, om een zo volledig mogelijke waardeketen te krijgen op het grondgebied van het Gewest.

- Versterking van het gekruiste beleid werkgelegenheid-opleiding: naar aanleiding van de evaluatie van wat werd gerealiseerd in het kader van de Samenwerkingsakkoorden over gekruist beleid, werden de synergiën tussen de bevoegdheden versterkt via de taskforce Opleiding-Werk-Onderwijs-Bedrijf. Diezelfde dynamiek zal worden opgestart op het niveau van de gemeenten, met de actoren van tewerkstelling, opleiding en inschakeling.
- De versterking van het aanbod aan beroepsopleidingen: de beroepsopleiding (met inbegrip van de middenstandsopleiding) is een essentiële factor voor een goede werking van de arbeidsmarkt en blijft een van de uitdagingen van de legislatuur. De doelstelling van die verbintenis wordt gedragen door de taskforce Werk-Opleiding-Onderwijs-Bedrijf en bestaat uit de verbetering van de toegang tot kwalificatie voor de Brusselaars en de tewerkstelling van die laatsten.
- Invoering van een Onderwijspact voor Brussel: prioriteit voor de regering: een samenwerkingsakkoord sluiten met de twee Gemeenschappen om het onderwijsbeleid af te stemmen op het regionaal beleid, met de bedoeling jonge Brusselaars meer kansen te geven om op te klimmen op de sociale ladder. Voor al die uitdagingen zal de taskforce Werk-Opleiding-Onderwijs-Bedrijf de rol spelen van drijfrem, in synergie met het domein kwalificerend onderwijs, tewerkstelling, opleiding aan Franstalige kant en de Vlaamse partners.
- De bevordering van duurzame en kwalitatieve banen: de strijd tegen werkonzekerheid en ten gunste van kwalitatieve banen is een prioriteit in elk werkgelegenheidsbeleid van de overheid. In dat kader wil die verbintenis, om een actieve bevordering van kwalitatieve banen binnen het hele Brussels economisch weefsel aan te moedigen, zich inzetten voor levenslang leren binnen de bedrijven en ook voor acties rond gelijke behandeling en diversiteit (strijd tegen discriminatie) en verzoening van werk en privéleven.
- Oprichting van een Grootstedelijke gemeenschap: de actie van de toekomstige Grootstedelijke gemeenschap uitbouwen op het vlak van economie en werkgelegenheid, in het bijzonder door een versterking van de mobiliteit van werknemers, door de coördinatie van de economische en logistieke activiteitsgebieden en ook door de uitwerking van een akkoord over de economische ontwikkeling van de luchthaven van Zaventem.
- Uitwerking van een Brussels Small Business Act: in de vorm van een handvest en na overleg met de sociale partners een Small Business Act aannemen die de Brusselse realiteit begrijpt en die in het bijzonder de relaties tussen overheid en KMO's/ZKO's verbetert om te komen tot een "business friendly" administratie (onthaal, efficiëntie, overheidsopdrachten, administratieve vereenvoudiging...) ter versterking van de steun aan het ondernemerschap, de toegang tot financiering, de gepersonaliseerde begeleiding van kandidaat-ondernemers en om een omgeving te bieden die gunstiger is voor de ontwikkeling van KMO's.
- De rationalisatie van instellingen die actief zijn op het vlak van dienstverlening aan en ondersteuning van bedrijven: maximale rationalisatie van de opdrachten en fusie van de structuren van de verschillende instellingen waar dat nodig zou zijn, om de economische actoren en burgers een vereenvoudigd en toegankelijk instrument te bieden, gericht op synergiën tussen de instrumenten voor de ondersteuning van de economische ontwikkeling, met inbegrip van de financiële en opleidingsactoren, en in de zin van één enkel loket voor dienstverlening en ondersteuning aan bedrijven.
- Grondig opnieuw bekijken en heroriënteren van de steun aan bedrijven en die steun onderwerpen aan voorwaarden, o.a. banen schappen, stagiairs in dienst nemen, opleiding verstrekken. De toegenomen financiële middelen die worden uitgetrokken voor financiering en een vermeerdering van de investeringssubsidies richten op de doelgroep van KMO's en ZKO's met het grootste

aandeel Brusselse werknemers, in de vorm van een "package" ter ondersteuning van ondernemerschap en van een actief ondersteuningsbeleid voor de buurthandel.

- Invoeren van een strategie van versterking van de export en van bevordering van buitenlandse investeringen binnen het Gewest: doelstelling is om de economische en handelsrelaties met de buitenlandse partners te intensiveren in sectoren met een hoge toegevoegde waarde voor de economie in het BHG of met een potentieel aan werkgelegenheid voor de Brusselaars.
- Grote investeringen: een inspanning om op het grondgebied grote investeringen te blijven doen die nodig zijn voor de ontwikkeling ervan en die belangrijke hefboomen zijn voor de economie van het Gewest en zijn rol van economische motor van het land.
- Een belastinghervorming om bedrijven in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te houden en de vestiging van nieuwe bedrijven in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aan te moedigen: fiscale hefboomen die gunstig zijn voor de ontwikkeling van economische activiteiten, alsook hervormingen om de administratieve inning en procedures op het grondgebied te vereenvoudigen en te harmoniseren zullen worden onderzocht en geïntegreerd in het kader van de aangekondigde belastinghervorming tegen 2017.
- De ontwikkeling van handelszaken van de toekomst, geïntegreerd in de stad: in samenhang met de grote keuzes die zullen worden gemaakt inzake ruimtelijke ordening, zal een aanbod van buurthandel in woongebieden worden voortgezet. Die verbintenis mikt ook op een stijging van de tewerkstellingsgraad van de Brusselaars in de sector en op het stimuleren van het commercieel ondernemerschap.
- Ondersteuning voor onderzoek en innovatie: een nieuw regionaal Innovatieplan 2015-2020 zal worden opgesteld in overleg met de betrokken actoren (Gewestelijke Raad voor het wetenschapsbeleid, Innoviris, ...), waarbij erop zal worden gelet geleidelijk de kredieten die ter beschikking worden gesteld van Innoviris te verhogen om zo de doelstelling te halen dat 3% van het regionaal bbp moet worden besteed aan O&O. De ondersteuningsmechanismen van Innoviris zullen overigens beter worden aangepast aan de werkelijkheid op het Brussels terrein.
- Specialisatie van de economie in de sectoren met een groot werkgelegenheidspotentieel voor de Brusselaars: voortzetting van de specialisatie van de Brusselse economie in de sectoren met een groot werkgelegenheidspotentieel voor het Gewest, hetzij in termen van activiteitenvolume en banenvolume, hetzij in termen van strategische keuze voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, van bevolkingsevolutie of van duurzame ontwikkeling. Voor al die verbintenissen en daarmee samenhangende acties moet in de loop van maart nog overleg worden gepleegd met de sociale partners verenigd binnen het ESRBHG en daarna moeten ze, begin mei, worden aangenomen in het Brussels Economisch en Sociaal Overlegcomité (BESOC) of in het BESOC uitgebreid tot de Gemeenschappen.

Een instrument voor opvolging van de realisaties van de Strategie zal worden ontwikkeld en toevertrouwd aan het nieuw Brussels planbureau. Dat instrument, een noodzakelijke voorwaarde voor elke evaluatieprocedure, zal informatie verschaffen over de vorderingen die geboekt zijn ten opzichte van de doelstellingen van de Strategie en de verschillende acties ervan.

Streven naar gelijke kansen en diversiteit bevorderen

Naast de maatregelen die al genoemd zijn in het vorige hoofdstuk (CSR 4) werden nog andere Brusselse initiatieven genomen om kansengelijkheid te bevorderen. In het Gewest worden tal van acties georganiseerd om aan iedereen een gelijke toegang tot werk te waarborgen. Alle initiatieven in ver-

band met gelijkheid tussen vrouwen en mannen staan in het Pekingrapport dat elk jaar wordt voorgesteld in het Parlement. Dit rapport vermeldt de initiatieven die worden genomen op alle beleidsdomeinen van de regering. Acties hierin zijn o.m. de medewerking van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel aan het project Top Skills dat werd ontwikkeld door Selor; een project dat vrouwen aanmoedigt om hun managersvaardigheden te testen tijdens een gesimuleerde selectie voor een managementfunctie. In dit verband wijzen we er ook op dat er een ordonnantie gender mainstreaming bestaat. Binnen het Gewest werd ook gezorgd voor coördinatie van de schepenen die belast zijn met kansengelijkheid, om zo de samenwerking tussen de gemeenten te bevorderen en voor de Brusselse gemeenten een hulpmiddel te creëren op het gebied van kansengelijkheid en diversiteit. Overigens werd binnen Actiris een nieuw open platform opgericht voor de tewerkstelling van "herintredende vrouwen", om vrouwen die omwille van gezinslast langdurig afwezig geweest zijn van de arbeidsmarkt te helpen bij hun terugkeer naar de arbeidsmarkt. Inzake toegankelijkheid is het onlangs opgerichte platform "Integrale toegankelijkheid" bedoeld om de verschillende regionale partners samen te brengen, om na te denken over problemen rond toegankelijkheid en hiervoor diverse projecten voor te stellen. Het Gewest werkt ook samen met een vereniging zodat personen met een handicap zich kunnen inschrijven op een lijst met jobaanbiedingen van het Gewest. Zo probeert het Gewest, via de vijf domeinen van kansengelijkheid, het respect voor iedereen en de diversiteit te bevorderen.

4.2. Onderzoek & Ontwikkeling & Innovatie

Onderzoek, ontwikkeling en innovatie zijn motoren van economische groei, ze scheppen banen en zorgen voor welvaart. De Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft zich geëngageerd om alles in het werk te stellen om de Europese doelstelling van 3% van het bbp gewijd aan onderzoek en ontwikkeling te halen. De structuur van de Brusselse economie, een tertiaire economie gekenmerkt door een sterke aanwezigheid van laaggekwalificeerde diensten en een relatieve zwak industrieel weefsel van hoge en middelhoge technologie, verklaart waarom een relatief grote kloof moet worden overbrugd om die doelstelling te halen, en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft de voorbije jaren de steun aan O&O-activiteiten dan ook aanzienlijk opgetrokken. Tussen 2007 en 2013 zijn de begrotingskredieten die werden toegekend aan O&O met meer dan 70% gestegen. Het gaat om de opvallendste stijging van alle gefedereerde Belgische entiteiten. In 2014 en 2015 heeft de regering ervoor gekozen om die kredieten opnieuw op te trekken, ondanks een moeilijke begrotingscontext, en op die manier bevestigd dat dit thema belangrijk is voor het regionaal beleid. Zo bedroeg in 2014 het totaal van de verbintenissen van Innoviris, het Brussels Instituut voor onderzoek en innovatie, meer dan 41 miljoen euro en zou het bijna 44 miljoen moeten bedragen in 2015.

Begin 2015 verhuisde Innoviris naar een nieuw gebouw dat wordt gedeeld met Impulse, het gewestelijk agentschap voor ondernemingen, en met Atrium, het gewestelijk agentschap voor commerciële ontwikkeling, alsook met de vzw Research in Brussels. Dit project, "Uno" genaamd, zal zorgen voor meer synergie tussen die instellingen en biedt de gebruikers één enkele toegang voor tal van diensten en ondersteuning.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft overigens een volledige audit uitgevoerd van de administratieve procedures voor financiële ondersteuning aan O&O-projecten. Dat heeft geleid tot grote veranderingen in de interne administratieve en boekhoudkundige procedures, en tot een vermindering van de administratieve kosten voor de begunstigden. Het Gewest wil ook spoed zetten achter de digitalisering van de aanvraagprocedures voor financiering van O&O-projecten. Tot slot werd een proefproject opgestart om gebruik te maken van forfaitaire betalingen van de uitgaven verbonden aan O&O-projecten, om de administratieve last te verlichten.

Eind 2014 heeft Innoviris ook inhoudelijk werk verricht om het aantal basisallocaties van haar budget te verminderen. Hierdoor zou het meer budgettaire flexibiliteit krijgen en eventueel het budget van bepaalde acties kunnen toekennen aan andere acties in geval van over- of onderbenutting van de kredieten.

Een belangrijk luik van de ondersteunende maatregelen voor innoverende bedrijven zijn de starterscentra. Die bieden bedrijven immers de mogelijkheid om te genieten van een begeleiding die alle instrumenten omvat die nodig zijn voor het opstarten en ontwikkelen van hun innovatiepotentieel. In 2015 wordt een tweede gebouw opgetrokken voor EEBIC, een bedrijven- en innovatiecentrum, en wordt Greenbizz gelanceerd, een starterscentrum voor bedrijven in de sectoren milieuvriendelijk bouwen, hernieuwbare energie en groene producten, in de wijk Tivoli in Laken.

Voor milieuvriendelijke innovaties heeft Innoviris, in het kader van de Alliantie Werk-Leefmilieu, ook de actie co-create gelanceerd om de Brusselse bevolking, de onderzoekswereld en de bedrijfswereld dichter bij elkaar te brengen. Die actie is gericht op projecten rond toegepast onderzoek en innovatie die passen binnen een dynamiek van co-creatie en zullen worden uitgevoerd binnen de living labs die ze vormen, met de eindgebruikers als partners. De eerste projectoproep betreft systemen voor duurzame voeding en werd eind 2014 gelanceerd zodat de projecten tegen de zomer van 2015 kunnen starten.

De steun aan kennisinstellingen, universiteiten en hogescholen zal worden versterkt, zodat zij grondiger onderzoek kunnen verrichten en de specifieke uitdagingen van het Gewest beter kunnen worden aangepakt.

Om de digitale overgang van ons gewest naar een Smart City te bevorderen, verbindt de regering zich ertoe het beleid voor het gedeeld gebruik van informaticamiddelen voort te zetten en verder te ontwikkelen, aan de hand van een bundeling van de informaticanetwerken via IRISnet, om schaalvoordelen te verwezenlijken en de nodige investeringen mogelijk te maken. Door het Centrum voor Informatica van het Brussels Gewest (CIBG) generische platformen te laten ontwikkelen die kunnen worden gebruikt door de gewestelijke instellingen en lokale overheden, zullen de diensten toegankelijker worden voor burgers en bedrijven, en dit zowel via netwerk als via WIFI.

Overigens werd, als voortzetting van de intelligente specialisatiestrategie, in 2014 een nieuw strategisch platform (programma Bridge) gelanceerd, gewijd aan informaticabeveiliging, als aanvulling op andere platformen gericht op niches met potentieel voor specialisatie die werden geïdentificeerd door een update van het Gewestelijk Programma voor Innovatie, met name milieuvriendelijk bouwen en egezondheid. Die platformen stimuleren samenwerkingen tussen de academische wereld en de bedrijfswereld en willen het traject tussen onderzoek en economische valorisatie verkorten.

In diezelfde zin werd eind 2014 een proefprogramma "innovatiecheques" opgestart, om KMO's de mogelijkheid te bieden te genieten van strategisch advies rond innovatie en van een technologische begeleiding door de gewestelijke onderzoekscentra.

In het kader van de uitvoering van zijn Gewestelijk Plan voor Innovatie heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn steun versterkt aan regionale OOI-actoren die willen participeren in Europese programma's en partnerschappen. Het Gewest nam deel aan het programma JPI Urban Europe, vernieuwde zijn participatie in de programma's Eurostars II en JTI Ecsel en trad toe tot het programma Ambient Assisted living II. In 2014 sloot het Gewest zich aan bij de ERA NET SMART CITIES and Communities.

Voor wat de Brusselse KMO's betreft, zij zullen op individuele wijze worden begeleid via "Enterprise Europe Brussels" en het Brussel Contactpunt om hun toegang tot het KMO-instrument Horizon 2020

en het programma COSME te vergemakkelijken en om zo hun innovatie en internationale groei te steunen.

Om de samenwerking tussen de gewesten te versterken, heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest deelgenomen aan een gezamenlijke oproep met het Vlaams Gewest in het kader van het programma "Zorginnovatie Ruimte Vlaanderen". Doelstelling van dit programma, dat wordt georganiseerd in de vorm van living labs, is de stimulatie van innovatie op het domein van gezondheidszorg voor ouderen, door de ondersteuning van innoverende projecten die verband houden met alle aspecten in dit domein, met inbegrip van preventie, sensibilisering, diagnosestelling en zorg.

4.3. Opvoeding en levenslang leren

4.3.1. Strijd tegen schoolverzuim

De strijd tegen schoolverzuim is een bevoegdheid van de Franse gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap. Toch heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het kader van zijn bevoegdheden maatregelen genomen in verband met schoolverzuim. Die maatregelen zijn niet bedoeld om de bestaande voorzieningen te versterken, maar wel degelijk om bestaande leemten te vullen.

I. Pijler preventie

De doelgroep van deze maatregel is erg jong, al dan niet op leerplichtige leeftijd, volgt school of spijbelt. De schoolbemiddelaars die actief zijn voor die maatregel vervullen een of meer van de volgende taken in het kader van de pijler schoolverzuim van lokale plannen voor preventie en nabijheid van de 19 Brusselse gemeenten en gefinancierd door het Gewest:

- verzamelen van alle kwalitatieve en kwantitatieve gegevens om een diagnose te kunnen stellen en het absentisme en schoolverzuim te meten op het grondgebied van de gemeente;
- een algemeen en actueel overzicht (vaststellingen, behoeften en verwachtingen) maken van alle bestaande voorzieningen in de gemeente en van wat iedere betrokken persoon doet, ongeacht zijn identiteit of het bevoegdheidsniveau dat hem ondersteunt;
- projecten ontwikkelen in samenwerking met de scholen;
- in samenwerking met de bevoegde gemeentediensten zorgen voor een persoonlijke begeleiding, om zo situaties aan te pakken van leerlingen die herhaald afwezig zijn en om aangepaste begeleidingsmaatregelen te kunnen bepalen;
- in het kader van de controle op de leerplicht zullen de schoolbemiddelaars, in samenwerking met de bevolkingsdienst van de gemeente en met de politiezone, erop toezien dat ze jongeren identificeren die op leerplichtige leeftijd zijn en niet zijn ingeschreven in een school of niet komen opdagen op school, en dat om ervoor te zorgen dat onderwijs toegankelijk is voor elke leerling die is ingeschreven in het bevolkingsregister.

Het Gewest trekt voor die pijler een subsidiebedrag uit van 3,5 miljoen euro, aan de opdrachten werden 88 personen toegewezen.

Naast het specifiek werk rond schoolverzuim, omvatten de nabijheidsplannen ook een pijler "straathoekwerk", die erin bestaat dat er meer bemiddelaars aanwezig zijn op de weg van huis naar school,

om spijbelende jongeren te treffen en door te verwijzen. De algemene jaarlijkse subsidie aan de gemeenten in het kader van het Brussels Preventieplan bedraagt 16,5 miljoen euro.

II. Pijler schoolverzuim

Zie antwoord in hoofdstuk 3 voor meer informatie over de regeling voor schoolverzuim.

4.3.2. Bijdrage van de beroepsopleiding

De Franse Gemeenschapscommissie, die een samenwerkingsakkoord heeft ondertekend met de Franse Gemeenschap en het Waals Gewest, draagt bij tot de oprichting van de Service francophone des Métiers et des Qualifications (SFMQ - Franstalige Dienst voor Beroepen en Kwalificaties), in het bijzonder via een actieve participatie van Bruxelles Formation en van de Service de Formation PME (Dienst Vorming KMO) in de werkzaamheden van die dienst.

De Franse Gemeenschapscommissie participeert, via haar openbare opleidingsdienst, in de werkzaamheden voor de invoering van het Cadre Francophone des Certifications (Franstalig kader voor certificaties).

Zij werkt ook mee aan de organisatie van het "Consortium de validation des compétences", dat de openbare opleidingsdiensten (waaronder Bruxelles Formation) en de openbare diensten voor middenstandopleidingen verenigt. Voor wat betreft de erkenning van vaardigheden die werden verworven tijdens de opleiding, merken we hier op dat aan het eind van de opleiding certificaten worden uitgereikt door de openbare opleidingsdiensten. Dit is ook bedoeld om meer samenhang te brengen in de procedures voor de erkenning van leerovereenkomsten op de arbeidsmarkt.

De bevordering van technische beroepen bij de leerlingen van het secundair onderwijs en bij werkzoekenden wordt ondersteund door de Franse Gemeenschapscommissie, via de organisatie van diverse manifestaties (beroepenwedstrijden, opendeurdagen, beurzen, ...). De informatie die wordt verspreid over studies, opleidingen en technische beroepen werd herzien om deze efficiënter te maken op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest grondgebied (relaties met scholen, internetplatform,...).

Het samenwerkingsakkoord tussen de verschillende overheden van gemeenschappen en gewesten om een opvolgingsinstrument te creëren voor de trajecten van leerlingen uit het secundair en hoger onderwijs in samenhang met de opvolgingsinstrumenten van de openbare opleidingsdiensten is sinds kort in werking getreden.

Overigens is de oprichting van het Gebied voor Kwalificerend Onderwijs-Opleiding-Tewerkstelling bedoeld om de samenhang en synergie op het gebied van opleiding, onderwijs en tewerkstelling te versterken via de ontwikkeling van gezamenlijke projecten en via het zoeken naar een optimale coherentie van het opleidings- en onderwijsaanbod in lijn met de vastgestelde socio-economische behoeften. Een werkgroep bestaande uit de gemeenschappen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd belast met het opstellen van een inventaris van alle beleidsmaatregelen inzake schoolverzuim.

4.3.3. Opvoeding en informele opleidingen

Die thematiek streeft naar de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke integratie van jongeren "op zoek naar zingeving" als verantwoordelijke, actieve, kritische en solidaire burgers.

Het "Plateforme pour le Service Citoyen" verenigt een aantal organismen rond een gezamenlijke doelstelling: de invoering van burgerdienst voor jongeren tussen 18 en 25 jaar in België. Het platform werkt rond 5 activiteitenpolen, één daarvan heeft betrekking op de ontwikkeling van proefprojecten rond burgerdienst.

De vzw "Plateforme pour le Service citoyen" werd in 2014 belast met het opzetten van een proefproject van burgerdienst voor 50 personen, in hoofdzaak werkzoekende vrouwen die ingeschreven zijn bij Actiris, jonger dan 25 zijn en laaggeschoold zijn. Een begeleidingscomité volgt de evolutie van het experiment en de impact ervan op de toekomst van de jongeren aan het einde van de burgerdienst. Dit experiment wordt herhaald in 2015 en wordt geïntegreerd in de Brusselse Jongerengarantieregeling.

4.4. Klimaat/Leefmilieu/Energie

Voor wat de Europese 2020-doelstellingen inzake klimaat en energie betreft, heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een ambitieus beleid om de emissie van broeikasgassen tegen 2025 te verminderen met 30% in vergelijking met 1990. Dit beleid heeft al vruchten afgeworpen, want het energieverbruik per inwoner en de CO²-uitstoot is met 25% gedaald tussen 2004 en 2014. In dit beleid concentreren de acties van het Gewest zich voornamelijk op een vermindering van de energievraag en een verbetering van de energie-efficiëntie.

De strategie wordt voor een groot deel operationeel gemaakt via het Brussels Wetboek Lucht, Klimaat en Energiebeheersing (BWLKE) en via het geïntegreerd Plan Lucht-Klimaat-Energie. (Cf. Hoofdstuk 3, CSR 6)

4.4.1. Planning inzake mobiliteit

Het Plan Iris 2 wil de last van het autoverkeer verminderen met 20% op het grondgebied van het Gewest en strijden tegen de congestie van het autoverkeer ten gunste van het openbaar vervoer, fietsers en voetgangers. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest staat in de frontlinie als het gaat om de strijd tegen de verkeerscongestie en zet zijn omvangrijke investeringsprogramma's in de infrastructuur van het openbaar vervoer voort. Hiertoe maakt het nieuw beheercontract van de MIVB de weg vrij voor gewone en buitengewone investeringen van 4,4 miljard euro tegen 2022, zodat de MIVB haar verbintenis kan nakomen om haar vervoerscapaciteit tegen 2017 te verhogen met 22,4%, via uitbreidingen van het net en de aankoop van rollend materieel. De uitbreiding van de metro naar Schaarbeek en Evere, het PULSAR-programma voor automatisering van de metro en ook de verlenging (of aanleg) van 4 tot 5 tramlijnen zijn prioriteiten in de versterking van het openbaar vervoersaanbod. Op het vlak van vervoersaanbod is de MIVB in 2015 begonnen met het spreiden van de spits, met verschuivingen in de dienstregeling om congestie te beperken.

Ook in het kader van het Plan Iris 2, heeft het Gewest de federale regering gevraagd om een versnelde indienststelling van het GEN.

Het Gewest heeft overigens in het kader van het plan Juncker het project "*Urban mobility investments comprising: parking places, automation of metro lines, construction of a new metro line, renovation and safety works of tunnels for car traffic*" ingediend.

Stedelijke projecten zoals 10 gebieden die bij voorrang zijn aangewezen voor stadsuitbreiding, helpen ook om de verplaatsingsvraag te verminderen. Daarnaast worden ook inspanningen voor coördinatie tussen gewesten en met de federale overheid, in het bijzonder in het kader van de ontwikkeling van interregionale lijnen of de evolutie van de Brusselse ring.

Tot slot zullen de zogenaamde intelligente systemen (ITS) en de invoering van het platform Smartcity ervoor zorgen dat de congestie wordt verminderd op structurele wijze.

Voor wat het goederenvervoer betreft, zal de regering een Strategisch Plan invoeren dat voor overleg zal worden voorgelegd aan de distributie- en horecasector en dat volgende doelstellingen heeft:

- Optimalisatie van de goederenstroom, bijvoorbeeld door leverdiensten te groeperen tussen bedrijven, door de leverzones te respecteren en door het voertuigtype aan te passen aan een stedelijke omgeving, in het bijzonder in het kader van het LAMILO-project (Interreg IVB North West Europe - EFRO);
- Ontwikkeling van een multimodale logistieke zone, waarbij zwaar verkeer wordt vermeden op interstedelijke wegen. De rol van de Haven van Brussel als logistieke facilitator zal worden bevestigd.
- De regering zal de mogelijkheid onderzoeken om in de stedenbouwkundige en milieuvergunningen bepalingen in te lassen in verband met het gebruik van waterwegen.

4.4.2. Vermindering van het energieverbruik en verbetering van de energie-efficiëntie

Er werden verschillende initiatieven genomen, die zowel gericht zijn op particulieren, bedrijven, gemeenschappen als de overheid:

In 2014 lanceerde de distributienetbeheerder een project om een nieuw concept voor hoog/laagspanningscabines te ontwikkelen met bediening en controle op afstand.

In het kader van dit proefproject wil de netbeheerder 9 smart cabines installeren in 2014 (tussen september en november). In 2015 zal het project worden geëvalueerd om de definitieve functionaliteiten te bepalen en vast te leggen aan welk tempo dit type van cabine eventueel zal worden geïmplementeerd.

In 2014 werden beslissingen genomen rond verschillende projecten in verband met de installatie van intelligente meters. De Brusselse distributienetbeheerder heeft beslist om een nieuw proefproject, Smart Metering, op te starten, om de gekozen technologieën te valideren en alle business processes te implementeren. De netbeheerder plant om 5.000 intelligente elektriciteitsmeters en 500 intelligente gasmeters te installeren in 2017.

Afhankelijk van de resultaten van dit project, zou de netbeheerder 6.000 intelligente elektriciteitsmeters kunnen installeren in 2018. Die meters zullen worden geplaatst in zones die niet worden gedekt

door de installaties met gecentraliseerde afstandsbediening (dat zijn installaties die aan de meters impulsen doorgeven om de periodes met dag/nacht-tarieven te beheren).

Overigens verplicht de richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie de lidstaten om vanaf 1 januari 2015 in alle nieuwe gebouwen en gebouwen waar grote renovatiewerken worden uitgevoerd "individuele meters te installeren die het daadwerkelijke energieverbruik van de eindafnemer nauwkeurig weergeven en informatie geven over de werkelijke tijd van het verbruik". Om aan die verplichting te voldoen, heeft het BHG beslist om 13.200 smart meters te plaatsen tussen 2016 en 2019 (ongeveer 3.300 smart meters geplaatst per jaar). Dit zijn elektronische meters met plaatselijke toegang tot gedetailleerde gegevens over het verbruik.

Een audit van het beheer van de premies zal worden uitgevoerd om het bestaande Mattheüseffect af te schaffen en de renovatie- en energiepremieën zullen opnieuw worden geëvalueerd om op termijn die twee regelingen samen te voegen en zo de kostenefficiëntie van het huidige systeem te optimaliseren, zowel op sociaal als milieuvlak.

De projectoproep "voorbeeldgebouwen" heeft toegelaten om performante projecten te steunen, om hun technische en financiële haalbaarheid aan te tonen en de sector aan te moedigen om in die zin stappen te ondernemen. Zo is dankzij de projectoproep vandaag 621.000 m² passiefgebouw gecreëerd voor 243 laureaten in 6 jaar, wat het totaal aantal passiefgebouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op 800.000 m² heeft gebracht.

De overheid wil een voorbeeldfunctie vervullen op het vlak van gebouwen, en dat wil ze doen door minstens de nieuwe EPB-regeling na te leven (EPB 2015, die sterk in de buurt komt van de richtlijn 2010/31/EU die oplegt dat het energieverbruik vrijwel nul moet zijn voor elk nieuw gebouw vanaf 2020) bij de vastgoedinvesteringen van elke instelling die van het Gewest afhangt. De sector heeft een aanzienlijk potentieel om emissies te verminderen. Bij wijze van voorbeeld: men verwacht een jaarlijkse besparing van 15.000 ton CO². In het kader van de Alliantie Wonen (zie infra), moet de geplande bouw van 6.720 nieuwe sociale, bescheiden en middelgrote woningen (huur- en koopwoningen) beantwoorden aan de EPB 2015 (600 miljoen euro).

Gezinnen kunnen begeleiding krijgen wanneer ze energie willen besparen in hun woning, zowel voor de keuze van technieken als materialen als voor de toegang tot premies.

4.4.3. Openbare netheid en afvalrecycling in een logica van circulaire economie

Op dit domein moet de zesde staatshervorming de mogelijkheid bieden om de reinigingsdiensten beter te organiseren. De opstelling van een kaderovereenkomst zal aanleiding zijn om gesprekken op te starten met de gemeenten vanaf mei 2015. In de tussentijd zijn er al gesprekken geweest en de operationele samenwerkingen inzake reiniging krijgen vorm. Op de agenda staan ook de verbetering van de reiniging, het opnieuw opstarten van containerparken of het invoeren van mobiele containerparken, om spoed te zetten achter de lopende en toekomstige acties. Om die doelstellingen te halen, is het noodzakelijk dat reinigingspersoneel wordt aangeworven voor het Agentschap Net Brussel. Dat zal gebeuren in het kader van het beleid voor de aanwerving van jonge Brusselaars. Inspanningen op het gebied van netheid vragen echter ook om een responsabilisering van de burger. Het bestraffen van inbreuken is een prioriteit, zowel op praktisch als budgettair vlak. Een project voor de hervorming en vereenvoudiging van de afvalophaling werd aangekondigd voor 2016. Hierdoor zullen de schema's voor afvalophaling eenvoudiger worden voor de Brusselaars, zal papier en PMD opnieuw wettelijk worden opgehaald en zal organisch afval worden opgehaald.

In dit verband moeten we nog twee dossiers vermelden die momenteel ter studie liggen en die gaan over afvalophaling en -verwerking:

- een gepaste oplossing voor de verwerking van het organisch afval in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en meer in het bijzonder, de vraag of een nieuwe installatie opportuun is en welke technologische keuze moet worden gemaakt (compostering, co-compostering, biomethanisatie enz.);
- de aanleg van een verwarmingsnet (stadsverwarming) die de warmte benut die momenteel verloren gaat aan de verbrandingsoven van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, omdat de temperatuur hiervan te laag is voor een andere exploitatie. Dat net zou warmte kunnen leveren aan gebruikers die in de buurt van de verbrandingsoven wonen.

De pijler Hulpmiddelen en afval van de Alliantie Werk-Leefmilieu heeft toegelaten om de belangrijkste maatregelen te bepalen om de overgang naar een circulaire economie te ondersteunen op het vlak van recycling, hergebruik en eco-innovatie, vastgelegd in het afvalplan dat werd opgesteld in samenwerking met de actoren van de sector. De belangrijkste maatregelen zijn de steun aan de sociale economiesector van hergebruik via een ondersteuningsbeleid (subsidies per hergebruikte ton of subsidie voor proefprojecten) en de stimulatie van activiteiten aan de basis van de hiërarchie met de opvolging en begeleiding van bedrijven (projectoproep en netwerk van afvaladviseurs, stimulatie van milieuvriendelijk ontwerpen bij KMO's, instrumenten en proefprojecten voor de sector van bouw- en sloopafval).

Het Brussels afvalbeheerplan wordt vanaf 2015 een echt Grondstoffenplan dat van ons afval grondstoffen maakt en tegelijk de levenscyclus verbetert van de producten die door bedrijven op de markt worden gebracht, via een beleid van begeleiding en bevordering van de principes van de circulaire economie.

4.5. Sociale verbondenheid en strijd tegen armoede:

4.5.1. Algemene strategie & specifieke doelstellingen

De algemene beleidsnota betreffende de strijd tegen armoede 2009-2014, in overleg opgesteld en goedgekeurd door de Brusselse regering en de colleges van de 3 Gemeenschapscommissies van Brussel, is opgebouwd rond 34 concrete strategische doelstellingen en tekent een ambitieus kader uit om te slagen in de uitdaging om alle vormen van armoede binnen het Gewest te bestrijden. In dat opzicht is van het fundamenteel belang dat elke burger kan deelnemen aan het sociale en economische leven en dat in omstandigheden die bijdragen tot persoonlijk welzijn en welvaart voor de hele samenleving. Doelstelling is om een gemeenschappelijk beleid te voeren dat de sociale kwaliteit van ons Gewest aanmoedigt. De strategie die hiervoor wordt gevolgd, bestaat uit investeren in de aanmoediging en consolidatie van het sociaal beleid, door in te zetten op een preventief, meervoudig en participatief beleid:

- een preventief beleid om te vermijden dat eender wie in armoede terechtkomt;
- een meervoudig beleid om te strijden tegen ongelijke behandeling, discriminatie;
- een participatief beleid dat rekening houdt met de kennis en gezichtspunten van alle betrokken actoren.

De algemene beleidsnota 2009-2014 vormt de basis van de tweejaarlijkse actieplannen voor armoedebestrijding: het Brussels actieplan armoedebestrijding 2010 was hiervan het eerste operationeel plan. Het actieplan 2012 trekt die lijn door, maar is meer specifiek gericht op de problematiek van armoede onder jonge volwassenen. Het volgend actieplan, voorzien tegen eind 2014, zal zich buigen over de thematiek van vrouwen en armoede. Een aantal voorbeelden van hoe bepaalde maatregelen zich concreet vertalen in de praktijk:

- de ontwikkeling van een impacttest op de armoede voor elke politieke beslissing;
- inzake huisvesting: de ontwikkeling van de sociale huisvesting en meer in het bijzonder de doelstelling om te waarborgen dat in de komende 10 jaar elke gemeente beschikt over 15% kwaliteitsvolle woningen beheerd door de overheid en met maatschappelijk doel, de strijd tegen leegstaande en ongezonde woningen, de versterking van de bijstand aan personen op de huurmarkt (herhuisvestingstoelage), een reflectie over de invoering van een omkadering voor de huurprijzen, de ontwikkeling van een wettelijk kader om in de mate van het mogelijke uithuiszettingen zonder voorstel voor herhuisvesting te vermijden en de verbetering van de energieprestaties van woningen;
- de bevordering van de toegang tot onderwijs en opleiding zal de nadruk leggen op preventieve acties, campagnes en projecten die bijdragen tot een vermindering van het schoolverzuim;
- de erkenning van een opvanghuis voor een specifieke doelgroep van daklozen tussen de 18 en 25 jaar (in de Franse Gemeenschapscommissie).

4.5.2. Toegang tot huisvesting

In 2014 heeft het BHG zijn beleid voor ontwikkeling van de huisvesting voortgezet, in het bijzonder op het vlak van de bouw van sociale woningen (zowel huur- als koopwoningen) in het kader van de uitvoering van het Gewestelijk Huisvestingsplan - 5.000 waarvan 3.500 sociale woningen - en de start van de Alliantie Wonen beslist door de gewestelijke regering in 2013.

Die Alliantie, die bepaalt dat de overheid zal starten met de bouw van 6.500 woningen (waarvan 60% sociale woningen en 40% middenklassewoningen) en die overigens prioriteit geeft aan de renovatie van het woningbestand van de sociale verhuurkantoren (budget van 300 miljoen euro voor de periode 2014-2017), heeft een bijdrage geleverd tot een heuse opleving van de economie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest doordat ze in de komende jaren direct en indirect zorgt voor heel wat nieuwe banen in de bouwsector.

Bovendien heeft de nieuwe regering in haar gewestelijke beleidsverklaring die sterke pijler van het huisvestingsbeleid inzake investeringen bevestigd. Die prioriteit zal zich concreet vertalen doordat bij voorrang 10 nieuwe wijken worden gecreëerd op het grondgebied van het Gewest. Het Gewest wil ook de strijd tegen de leegstand opvoeren en een algemeen omkaderde en ambitieuze huurtoelage invoeren.

In 2014 konden we ook vaststellen dat het woningbestand van de sociale verhuurkantoren (SVK) is blijven groeien en nu al meer dan 3.500 wooneenheden telt. De sector van de SVK zal in 2015 meer middelen krijgen om het aantal woningen dat ze beheert te verhogen, in het bijzonder ten gunste van de doelgroep van studenten.

Overigens heeft het Gewest in 2014 een besluit aangenomen dat een meer voluntaristisch beleid inzake overplaatsingen mogelijk maakt en waardoor de bezetting van het Brusselse sociale woningbestand beter zal aansluiten op de behoeften van de sociale huurders.

Tot slot zet het Gewest zijn steun aan het Woningfonds voort, om de toegang tot eigendom te bevorderen, in het bijzonder voor de bescheiden inkomens: in 2014 hebben iets meer dan 1.000 gezinnen genoten van hypothecaire leningen aan voordelige voorwaarden bij het Fonds.

Hierbij moeten we ook vermelden dat de "Community Land trust" een permanent karakter heeft gekregen dankzij de financiering van de draagstructuur en een tweede project voor woningbouw. Ter herinnering, dit innovatief model biedt kwetsbare doelgroepen de mogelijkheid om een eigendom te verwerven, doordat een scheiding wordt gemaakt tussen de eigendom van het gebouw en die van de grond.

4.5.3. Bijdrage van de beroepsopleiding aan de doelstelling van sociale inclusie

Als vector in de strijd tegen sociale uitsluiting, is de beroepsopleiding voor werkzoekenden in hoofdzaak gericht op kwetsbare doelgroepen, die ver verwijderd zijn van de arbeidsmarkt, om die zo goed mogelijk te plaatsen. De begeleiding gebeurt zoveel mogelijk persoonlijk, om rekening te kunnen houden met de specifieke kenmerken van de verschillende doelgroepen en om te voorkomen dat de begeleiding voortijdig stopt.

Die interventiepijler, die gedeeltelijk valt binnen het kader van het Operationeel programma ESF Wallonië-Brussel, laat toe om de opleiding te ondersteunen die wordt georganiseerd in het kader van de gecoördineerde voorziening voor socioprofessionele inschakeling met een zeventigtal partners, voornamelijk uit de opleidingswereld en de wereld van socioprofessionele inschakeling en hulp aan gehandicapte personen. In 2013 konden ongeveer 14.000 personen van die regeling genieten (gegevens voor 2014 niet beschikbaar).

Die acties dragen bij tot meer sociale verbondenheid, dat wil zeggen een betere waarborging van de toegang tot rechten zoals het recht op werk en op opleiding, het recht op een waardig leven.

4.6. *Transversale materies die bijdragen tot het halen van de Europese 2020-doelstellingen*

4.6.1. *Beleid rond bedrijven en ondernemerschap*

Zoals hiervoor al vermeld, wil de strategie 2025 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de socio-economische prioriteiten vertalen op schaal van de legislatuur, maar wil ze ook een toekomstvisie over een periode van 10 jaar ontwikkelen, om de Brusselse economie een nieuwe dynamiek te verlenen.

Meer in het bijzonder is in de strategie vastgelegd dat, voor de zomer van 2015 en in de vorm van een Handvest een *Small Business Act* wordt aangenomen, ter versterking van de ondersteuning van het ondernemerschap, de toegang tot financiering, de gepersonaliseerde begeleiding van kandidaat-ondernemers en het aanbieden van een omgeving die KMO's aanmoedigt om zich te ontwikkelen, ook internationaal. Bijzondere aandacht zal worden besteed aan starters die actief zijn in de digitale economie en e-commerce.

Tegenover KMO's en ZKO's zal het Gewest zijn instrumenten stimuleren die zorgen voor een strategie van verwelcoming en aanwezigheid van buitenlandse investeerders op het grondgebied.

Vanzelfsprekend moet ook het ruimtelijke orderingsbeleid in dienst staan van de economische ontwikkeling. Zo zal de regering samenwerkingsverbanden ter bevordering van het concurrentievermogen met regionale dimensie oprichten, in overleg met de betrokken sectoren. Hierin zullen, in een sfeer van advies en partnerschap, bedrijven, opleidingscentra en onderzoekscentra van de volgende sectoren worden bijeengebracht: horeca en aanverwante beroepen, communicatie en beeld, logistiek en groothandel, kennis- en digitale economie.

In de toeristische sector, die voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een belangrijk potentieel voor groei biedt, zal de regering in overleg werken met de sociale partners om de opleidingstrajecten in alle beroepen van de sector zo goed mogelijk te valoriseren.

De regering zal overigens toezien op de ontwikkeling van een circulaire logica in haar activiteitenparken en op de sensibilisering van de bedrijventrajecten om diezelfde logica aan te nemen.

Hiertoe hebben de minister belast met Leefmilieu en Levenskwaliteit en de minister van Economie en Tewerkstelling op 1 december 2014 een dynamiek gelanceerd om samen een Brusselse strategie voor circulaire economie op te bouwen, een evenement dat bijna 200 Brusselse actoren bijeenbracht, zowel van de overheid als uit de privésector.

Als voortzetting van de intelligente specialisatiestrategie werd een nieuw strategisch platform (programma Bridge) gelanceerd in 2014, gewijd aan informaticabeveiliging, als aanvulling op andere platformen gericht op niches met potentieel voor specialisatie die werden geïdentificeerd door de bijwerking van het Gewestelijk Programma van Innovatie, met name milieuvriendelijk bouwen en gezondheid.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is het ondernemerschap dynamischer dan het nationaal gemiddelde en worden veel bedrijven opgericht, maar het Gewest kent ook een hoog aantal falingen. Om ondernemerschap aan te moedigen en de duurzaamheid van bedrijven - in het bijzonder van starters, KMO's en ZKO's - te ondersteunen, gaat het Gewest door met de ontwikkeling en bestudering van een waaier aan maatregelen.

4.6.1.1. Ondernemerschap

I. Opleiding

De inclusie van vrouwen in de ondernemerswereld is een prioriteit, die wordt vertaald door het platform "Women in business", dat bedoeld is om alle Brusselse structuren die diensten aanbieden voor vrouwelijke ondernemers samen te brengen. Het platform ondernam tal van acties, zoals een studie over vrouwelijke ondernemers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de bundeling van structuren, de organisatie van rondetafelconferenties over thema's als vrouwelijk ondernemerschap, vrouwen en ICT, export voor vrouwen, hinderpalen en oplossingen voor vrouwelijke ondernemers, de opstelling van aanbevelingen om het ondernemersrisico te verminderen of ook de lancering van de prijs "Women in business".

Er werden ook verschillende maatregelen genomen om werkzoekenden aan te moedigen hun eigen bedrijf op te starten, in het bijzonder via de Begeleiding bij de creatie van een eigen tewerkstelling (BCT), de activiteitencoöperaties binnen de vzw Job Yourself en de Bedrijventrajecten en lokale economieloketten.

Het Gewest ondersteunt eveneens een waaier aan opleidingen die in het leven werden geroepen om de ondernemersgeest aan te moedigen, in het bijzonder binnen doelgroepen, zoals:

- Cap'Ten & Boost your Talent, sensibiliseringsprogramma's in scholen die al duizenden jongeren hebben bereikt om hun ondernemersgeest te stimuleren;
- Het Passeport pour la Réussite (Pathways to Education) dat gratis opleidingen (HR, beheer, marketing, juridisch, strategie, internet tools) aanbiedt aan zelfstandigen en bedrijfsleiders van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

II. Begeleiding

De beschikbaarheid van begeleidingsprocedures helpt bedrijven om sneller te groeien. Met impulse Brussels (het Brussels agentschap voor bedrijven) als grote institutionele speler die advies op maat biedt bij de verschillende levensfasen van een bedrijf, stimuleert het Gewest ook de begeleiding via mentoring langs informele netwerken.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wil ook zijn positie versterken in de activiteitensegmenten en -niches die overeenstemmen met de krachten van zijn actoren en die potentieel bieden voor economische activiteit en werkgelegenheid. Het instrument om die niches te ondersteunen, is de cluster die de bevordering en het concurrentievermogen van een bepaalde sector ontwikkelt. Hier worden bedrijven en onderzoekscentra die gevestigd zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en waarvan de activiteiten convergeren, samengebracht in een netwerk. Het Gewest telt vandaag 5 sectorale clusters, sinds de lancering in oktober 2013 van screen.brussels, speciaal gewijd aan creatieve en multimedia bedrijven, als aanvulling op de al bestaande clusters in de domeinen NICT, milieuvriendelijk bouwen, leefmilieu en biowetenschappen. Na de evaluatie van de positie van die clusters in termen van maturiteitsgraad en resultaten, zal het Brussels beleid van clustering worden versterkt en gestructureerd en zal de rol van de clusters opnieuw worden bevestigd. Het Gewest zet op die manier zijn strategie voort van de overgang naar een diensten- en kenniseconomie, door OOI aan te moedigen en door bedrijven, universiteiten en onderzoekscentra die een rol kunnen spelen op internationaal vlak dichter bij elkaar te brengen.

Overigens heeft de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, om de synergiën te versterken, beslist om de institutionele actoren bevoegd voor handel (Atrium Brussels), ondernemerschap (Impulse Brussels) en innovatie (Innoviris en Research in Brussels) samen te brengen in het project "UNO". Die unieke toegangsdeur zal voor een belangrijke doelgroep, de starters, de administratieve stappen vergemakkelijken en zal de multidisciplinaire begeleiding van Brusselse bedrijven versterken.

4.6.1.2. Toegang tot financiering

De toegang tot financiering is cruciaal om een bedrijf te laten overleven en uit te bouwen, maar wordt steeds moeilijker omwille van de recente financiële crisis. Banken nemen immers minder risico en zijn terughoudend wanneer het gaat om de financiering van kleine bedrijven. Het Gewest probeert aan die toestand tegemoet te komen met de oprichting van het Brussels Waarborgfonds en met steun aan alternatieve financieringsbronnen als crowd funding, Brusoc, seed capital voor innovatieve bedrijven of ook beurzen voor de oprichting van bedrijven in de sociale economie. De intensivering van de interactie tussen privé- en overheidsinstellingen moet verder worden onderzocht om instrumenten te bieden die de toegang van ondernemers tot financiering vergemakkelijken.

In het kader van de regionalisatie van het federaal Participatiefonds werden de bestaande oplossingen, in hoofdzaak mechanismen voor microkredieten en cofinanciering, geherstructureerd en geïntegreerd in een nieuw instrument van de Gewestelijke Investeringsmaatschappij, Brupart, waarvan de

doelstelling is om de oprichting, ontwikkeling en overdracht van de zelfstandige activiteiten en KMO's te bevorderen.

4.6.1.3. Internationalisering

Dankzij het statuut van "hoofdstad van Europa", geniet het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van een internationale uitstraling. Die reputatie is een onmiskenbare troef voor de promotie van Brusselse export en lokt buitenlandse investeerders naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, maar moet worden aangevuld met een strategische en dynamische reflectie die beantwoordt aan de actualiteit.

Terwijl de Brusselse export naar EU-landen lichtjes gedaald is ten opzichte van 2013, laten de cijfers die beschikbaar zijn voor de eerste 9 maanden van 2014 een stijging van 29% zien naar de Verenigde Staten, van 64% naar China, van 33% naar Japan, van 97% naar de Arabische Emiraten, van 34% naar Turkije, van 28% naar Brazilië en van 104% naar Canada.

Om de internationalisering van KMO's te bevorderen en te ondersteunen, heeft Brussels Invest & Export in 2015 een nieuwe reeks opleidings- en coachingsessies gelanceerd voor potentiële of beginnende exporteerders: BEST (Brussels Export Starters Program), E-marketing and e-commerce et sending out expats et Customs procedures in Belgium.

4.6.1.4. Duurzame economie

De laatste jaren is de dimensie "duurzaam" steeds belangrijker geworden in de industrie. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft verschillende initiatieven gelanceerd of gesteund om duurzame ontwikkeling economisch te steunen, bijvoorbeeld:

- De Alliantie Werk-Leefmilieu, die heeft gezorgd voor nieuwe banen in belangrijke milieusectoren;
- Brussels Sustainable Economy dat een strategisch plan voor de ontwikkeling van economische ketens in het milieudomein bepaalt, uitwerkt en uitvoert.
- Greenbizz, een broedmachine voor bedrijven in de sectoren van milieuvriendelijk bouwen, hernieuwbare energie en milieuvriendelijke producten.
- EMOVO, een onderzoeks- en opleidingscentrum dat zich richt op technologieën rond energie en milieu.
- Ecopôle, een centrum van sociale economie op het domein van hergebruik en afvalrecycling.
- EcoBuild (duurzaam bouwen en renoveren) stimuleert de oprichting, groei en duurzaamheid van bedrijven die actief zijn in die sectoren.
- Brussels GreenTech, dat tal van starters en bedrijven die actief zijn in de milieusectoren begeleidt naar de instrumenten, in het bijzonder voor innovatie en ontwikkeling, van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- Irisphere van Citydev, dat een project van industriële ecologie ontwikkelt in verschillende bedrijfsparken van het Gewest. Het afval en de energieoverschotten van bedrijven worden gevaloriseerd door andere bedrijven in hun productiesystemen en die bedrijven ontwikkelen synergieën tussen hun verschillende beleidslijnen voor milieubeheer.

In het kader van het Gewestelijk plan voor duurzame ontwikkeling, wil het Gewest een strategie voor duurzame economische ontwikkeling uitvoeren die steunt op het concept Smart City.

4.6.2. Structurele en investeringsfondsen

De structurele en investeringsfondsen EFRO en ESF die actief zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zijn een belangrijke hefboom om daadwerkelijk de link te leggen tussen de Europese Strategie 2020, het Nationaal Hervormingsprogramma, het beleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de demografische, milieu en socio-economische uitdagingen waar het Gewest vandaag voor staat.

De fondsen komen tussen in aanvulling op het overheidsbeleid van het Gewest om structureel en op duurzame, inclusieve en innovatieve wijze de Brusselse economie te versterken en de sociale integratie te ondersteunen door de organisatie van opleidingen, professionele herinschakeling, actieve inclusie of ook de bevordering van kansengelijkheid.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft ervoor gekozen om zijn operationeel programma EFRO, dat een totaalbudget ontvangt van bijna 190 miljoen euro, waaronder een financiering van EFRO van bijna 95 miljoen euro, te laten draaien rond vier prioritaire pijlers:

- Het onderzoek versterken en de overdracht en het ontstaan van innovatie verbeteren,
- Het ondernemerschap versterken en de ontwikkeling van de KMO's in de groeisectoren verbeteren,
- Ondersteunen van de ontwikkeling van een circulaire economie en rationeel gebruik van grondstoffen in de groeisectoren,
- De leefomgeving verbeteren van achtergestelde buurten en bevolkingsgroepen.

Het Gewest heeft er overigens, vanuit een voorkeur voor het principe van concentratie, voor gekozen om de tussenkomst van het Programma voor de eerste drie pijlers te beperken tot projecten die:

- Ofwel daadwerkelijk een bijdrage leveren tot de oplossing van een beperkt aantal uitdagingen die door het Gewest als prioritair worden beschouwd, met name:
 - de economische en maatschappelijke valorisatie van OOI-activiteiten
 - de verbetering van het concurrentievermogen van KMO's
 - het verankeren van bepaalde projecten die onder de voorgaande programmeringen werden gelanceerd
 - de verbetering van de energieprestaties binnen bedrijven, overheidsgebouwen en woningen; de energie- en milieuoverdracht van bedrijven
 - bodemsaneringen
 - de verbetering van de leefomgeving van achtergestelde wijken of ook de verbetering van het vermogen tot beroepsinschakeling, de strijd tegen discriminatie en de valorisatie van het potentieel om activiteiten en banen te creëren in achtergestelde wijken

- Ofwel de ontwikkeling van één (of meer) welbepaalde economische sectoren steunen: de media, de creatieve en toeristische sector; grond- en afvalstoffen; duurzame voeding en horeca; duurzame bouw en hernieuwbare energie; gezondheid en dienstverlening aan personen.

Het Gewest wil de neerslag van die projecten combineren met een beleid voor heropleving van het grondgebied en heeft overigens bepaald dat de vastgoedinvesteringen die worden gedaan dankzij het programma EFRO zullen worden uitgevoerd binnen afgebakende gebieden voor renovatie of ontwikkeling.

Het OP werd op 18 december 2014 goedgekeurd door de Europese Commissie, een projectoproep werd gelanceerd in mei 2014 en afgesloten op 25 juli 2014. Momenteel zit de procedure in de evaluatie- en selectiefase.

Het operationeel programma voor de uitvoering van het *Europees Sociaal Fonds (ESF), luik werkgelegenheid*, in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tijdens de periode 2014-2020 heeft dan weer als doel om de werkgelegenheidsgraad en sociale inclusie op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te doen stijgen. Het totaal budget bedraagt 98 miljoen euro, 52 miljoen euro daarvan komen uit het EU-budget, met inbegrip van 6 miljoen euro van het Initiatief voor de Tewerkstelling van Jongeren.

Dat programma zal onder meer proberen om de toegang tot werk voor iedereen te verbeteren, te strijden tegen discriminatie en te zorgen voor een betere integratie van de meest kwetsbare bevolkingsgroepen, waarbij in het bijzonder op de jongeren wordt gemikt. De strategie en prioriteiten van de gekozen investering zullen direct verband houden met de grote socio-economische uitdagingen van het Gewest. Die investeringen kunnen drie hoofddomeinen bestrijken:

1. Duurzame integratie van jongeren op de arbeidsmarkt met een pijler en een investeringsprioriteit (8.2) die volledig aan die problematiek zijn gewijd. Het is ook binnen die pijler dat het Initiatief Tewerkstelling voor Jongeren zal worden uitgevoerd, met als doelgroep de zogeheten NEET-jongeren, dat wil zeggen jongeren die gedomicilieerd zijn in het BHG en noch aan het werk zijn, noch onderwijs volgen, noch in opleiding zijn en die tussen 15 en 29 jaar zijn.
2. De toegang tot werk voor iedereen, met een pijler en een investeringsprioriteit (8.1 toegang tot werk voor werkzoekenden en niet-actieve personen). Die geselecteerde investeringsprioriteit komt ook overeen met de Europese aanbevelingen die er de voorkeur aan geven om tewerkstelling te stimuleren door middel van gerichte activeringsmaatregelen.
3. de actieve inclusie van de meest kwetsbare groepen (9.1). Het Gewest wijdt aan pijler aan die problematiek, met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt waaronder personen met een migratieachtergrond, maar ook vrouwen en begunstigden van de sociale integratie.

Het operationeel programma *ESF "Wallonië-Brussel 2020.eu"*, heeft in zijn Brussels luik dan weer de volgende pijlers, die de belangrijkste prioriteiten voor financiering door de programmatie vormen: bedrijven en creativiteit, kennis en vaardigheden, inclusieve samenleving en tewerkstelling, duurzame integratie van jongeren in de arbeidsmarkt.

Tot slot laat de Territoriale Europese Coöperatie toe om goede praktijken en ideeën uit te wisselen met andere regio's in Europa - die later kunnen worden overgebracht in het reguliere beleid indien ze succesvol blijken.

Bijlage 4: Reporting table for the assessment of CSRs and key macro-structural reforms: description of the measures

Table A1. Description of the measures taken and information on their qualitative impact											
			Information on planned and already enacted measures								Foreseen impacts
CSR number (1)	CSR sub-categories (2)	Number and short title of the measure (3)	Description of main measures of direct relevance to address the CSRs					Europe 2020 targets	Challenges/ Risks	Budgetary implications	Qualitative elements
			Main policy objectives and relevance for CSR (4)	Description of the measure (5)	Legal/ Administrative instruments (6)	Timetable on progress achieved in the last 12 months (7)	Timetable on upcoming steps (8)	Estimated contribution to Europe 2020 targets (9)	Specific challenges/ risks in implementing the measures (10)	Overall and yearly change in government revenue and expenditure (reported in mln. national currency) Contribution of EU funds (source and amounts) (11)	Qualitative description of foreseen impacts and their timing (12)
CSR 2	Shift taxes away from labour	Increase in the lump-sum professional expenses, which are tax deductible	Reduce taxation on labour and make work pay	The brackets of the lump-sum professional expenses have been enlarged	Program Law of 19 December 2014, 1 st sub-section	<i>Implemented Entry into force on 1st January 2015</i>	The measure will be reinforced on 1 st January 2016, so that the advantage will be doubled	Increase the employment rate		Budgetary impact of 450 million euros in 2015 and of 450 million euros in 2016	Reduce taxation on labour and make work pay

CSR 2	Shift taxes away from labour	Increase in the reduction of employers social security contributions for the 3 first jobs in SME	Reduce the taxation on labour, support SME and stimulate job creation	The reduction of employers social security contributions will be increased by 50 euros per trimester	Program Law of 19 December 2014, articles 178-180	<i>Fully implemented Entry into force on 1st January 2015</i>	Fully implemented	Increase the employment rate		Budgetary impact of 7 million euros in 2015	Reduce the taxation on labour, support SME and stimulate job creation
CSR 2	Shift taxes away from labour towards more growth friendly bases	Increase in excise duties	Shift taxes away from labour towards other tax basis, reduce the purchase of products which are harmful for health and environment.	Annual indexation of excise duties (except beer and wine), taking account of inflation and competition risks, excise duties on tobacco will depend on quantities instead of prices. Increase of excise duties on gazole as from 2016	Program Law of 19 December 2014, articles 82-98	Partially implemented. Entry into force in 2015, for gazole in 2016,	Entry into force for gazole in 2015			Budgetary impact of 109 million euros in 2015 and 175 million euros in 2016.	Shift taxes away from labour towards other tax basis, reduce the purchase of products which are harmful for health and environment.
CSR 2	Shift taxes away from labour	Increase in corporate taxation	Shift taxes away from labour to other revenue sources, ensure a level playing field between private and public sector.	Intercommunal associations with commercial activities will be subject to corporate taxation.	Program Law of 19 December 2014, articles 17-27	Fully implemented for intercommunal which close their accounting period as from 1 st July 2015.				Budgetary impact of 219 million euros in 2015	Shift taxes away from labour to other revenue sources, ensure a level playing field between private and public sector.

CSR 2	Reduce tax expenditure	Non indexation of tax reduction	Reduction of tax expenditure	Several tax reductions will not be indexed for the period 2015-2018, with an exception for reductions related to labour	Program Law of 19 December 2014, articles 5-16	Fully implemented	Implementation during the 2015-2018 period.			Budgetary impact of 46 million euros in 2015	Reduction of tax expenditure
CSR 3	Reduce early-exit possibilities, the gap between the effective and statutory retirement age	Reform of the topping-up of the unemployment benefit with a company allowance	Limit the use of early-retirement schemes and raise the effective retirement age	The entry age will be raised from 60 to 62 for new comers (common system)	Royal Decree 31 December 2014	Fully implemented, entry into force in 2015		Increase the employment rate (older workers)		Budgetary impact of 8,1 million euros	Limit the use of early-retirement schemes and raise the effective retirement age as well as the employment rate of older workers.
CSR 3	Promote active ageing	Reform of the seniority topping-up for older unemployed	Increase the employment rate of older workers	Suppression of the seniority topping-up for older unemployed (new comers)	Royal Decree 31 December 2014	Fully implemented, entry into force in 2015		Increase the employment rate (older workers)		Budgetary impact of 4,3 million euros	Increase the employment rate of older workers
CSR 3	Reduce the gap between the effective and statutory retirement age	Reform of the early retirement system	Increase the effective retirement age and the employment rate of older workers	The entry age and career requirements for early retirement will be tightened	Government agreement	Not yet implemented	Implementation in 2017	Increase the employment rate (older workers)		Budgetary impact of 192 million euros in 2017 and 387,4 million euros in 2018	Increase the effective retirement age as well as the employment rate of older workers.
CSR 3	Align the retirement age to changes in life expectancies	Reform of pensions	Increase the employment rate of older workers, contain public expenditures related to ageing	Increase of the statutory retirement from 65 to 66 in 2025 and 67 in 2030	Government agreement	Not yet implemented	Implementation as from 2025. Modalities will be defined by the National Committee on Pensions	Increase the employment rate (older workers)			Increase the employment rate of older workers. Align the retirement age to changes in life expectancies. Limit public expenditures related to ageing

CSR 3	Promote active ageing	Easing of work possibilities after retirement age	Encourage career extension	Professional income can be combined with a pension without limitation after statutory retirement age or a career of 45 years	Royal Decree 20 January 2015	Fully implemented, entry into force in 2015		Increase the employment rate (older workers)		Budgetary impact of 30 million euros	Increase the employment rate of the older workers
CSR 4	Unemployment trap	Tax deduction for business expenses	To increase the net wage	In two stages (2015 and 2016), the tax deduction for business expenses is raised, to reach 30% on the wage part below 3,800 EUR, 11% for the part below 13,000 EUR and 3% for higher wages	Program law of 19 December 2014	First stage entered into force on 1 st January 2015	Second stage will enter into force on 1 st January 2016	3,200 jobs by 2018		Budget cost 0.2% of GDP	Stronger encouragement for the unemployed/inactive to find a job
CSR 4	Youth employment	Reform of the integration allowance	To discourage early-school leaving and to encourage job search	After having been limited in time in previous years, the maximum access age for the integration allowance (benefit for schoolleavers with insufficient work experience) has been decreased to 25, and education requirements have been strengthened	Royal Decree of 30 December 2014	Age requirement entered into force on 1 st January 2015	Education attainment requirements will enter into force on 1 st September 2015		Increase of the number of school-leavers not registered at the PES	Positive budget impact of 13 million EUR in 2015 (26 million in 2016, 39 million in 2017)	Discouragement of early school leaving and encouragement of job search given the stricter access conditions

CSR 4 WAL- FWB	Youth employment	Implementation of the Youth Guarantee and amplification through ESF	To improve the participation of young people on the labour market	Support of projects in areas of dual learning, transition between education and labor market, fight against ESL, qualifying education and skills... NEETS will be focused. An intersectoral plan for fighting against ESL will be developed in the framework of the Youth guarantee.	The ESF 2014-2020 program (axis 4) will support the implementation of Youth Guarantee, inclusively with the Young employment Initiative	Projects approved in February 2015	Implementation in 2014-2020 programming period	Raising (young) employment rate, decrease of early school leaving		Budget of 126 millions €	
CSR 4 WAL- FWB	Coherence in employment, education, training and labour policies	Cooperation between qualifying education and vocational training within living areas	Coherence of education/training supply with socio-economic needs within living areas. Addressing skills mismatches	Developing education/training supply according to needs of enterprises, developing internship	Decree and cooperation agreement	Official launch in February 2015		Raising (young) employment rate, decrease of early school leaving, addressing skills mismatches			
CSR 4 Flanders	Decreasing the skills mismatch	New integrated "dual" system of learning and working	Closing the gap between the school systems and the demands on the labour market	Dual learning is equal to other forms of secondary education and creates perspective for youngsters and entrepreneurs. The aim is to provide the learners with a real qualification	A "concept note" has been approved by the Flemish Government on 23/01/2015.	The concept note is now being discussed with all relevant stakeholders (social partners, school organisations, etc.)		It will contribute to help youngsters get a qualification, and as a consequence it contributes to decreasing the target on early school leaving.			Simplification and harmonisation of the statutes of the youngsters, improvement of the screening of the people in the system, simplification of the incentives, strengthening of the sectorial approach, uniform rules for the recognition and quality assurance of the "learning enterprises", better counselling.

				tion that gives access to the labour market.							
CRS 4 Flanders	Activating vulnerable groups on the labour market.	The newly elected Flemish government will stimulate job creation by focusing activation policies on target groups.		In the future the government will provide wage subsidies for employers with regard to 3 target groups: young people, people over 55 years old and persons with a disability. The measure will enhance employment opportunities for vulnerable groups.	A "concept note" has been approved by the Flemish Government on 23/01/2015.	The concept note is now being discussed with all relevant stakeholders (social partners, school organizations, etc.)		The main goal consists of the retention and inflow on the labor market of vulnerable groups with a large distance to the labor market.			In order to enhance the efficiency of activation policies the government has chosen for a simplification of the target group policy.
CSR 4 BRU	Increase labour market access for disadvantaged groups such as the young	Reorganization and of the youth guarantee service of the Brussels Employment Office (Actiris)	To reinforce employment of young people by allowing personalized support for young jobseekers	Reorganization of the support offered to job seekers under 25 years by Actiris around 4 axes: dedicated schedule, new Individual Action Plan, adaptation of the monitoring methodology, specific assistance to young NEET's. Delegated support	Management contract of Actiris 2013-2017 - Brussels Youth Guarantee implementation Plan	Fully implemented	Assessment and monitoring of the Young Guarantee Service		To reach young people far from the labour market		Increased young persons' participation in the labour market

				for people facing health problems. Reinforcement of the service: 27 FTE						
CSR 4 BRU	Increase labour market access for disadvantaged groups such as people with a migrant background	Recognition of foreign diplomas	To facilitate the integration of people with a migrant background into the labour market	Partnership between Actiris and NGO's in order to help jobseekers with a migrant background to obtain the recognition of foreign diplomas. Creation of a dedicated website in October 2014.						
CSR5	Wage competitiveness	Suspension of wage indexation	To reinforce (wage) competitiveness	Automatic wage indexation will be temporarily suspended, leading to a 2% real wage decrease	Draft law approved by the Council of Ministers in March 2015, to be voted by Parliament before 1 April 2015		The suspension will take effect on 1st March 2015	23,100 jobs by 2018		Positive budget impact of 0.2% of GDP
CSR 5 WAL	Energy distribution costs	Time limit og reen certiciates allowed between 2008 and 2011	Limiting electricity costs for consumers	Reduction of the length of green certificate from 15 to 10 years for photovoltaic installation placed between 2008 and 2011	Governe-ment order, on the basis of the reform already adopted in 2014	Green certifi-cates put on the markets between 2018-2027 will be reduced of 12-13 millions	implemented	Supporting price competi-tiveness		Gain of 780 millions € for consumers, while maintaining profitability rate of 7%

CSR 5 WAL	Innovation	Reform of RDI aid	Improving efficiency of RDI support	New RDI strategy and support system with a priority axis for RDI policy (smart specialisation) and simplification of the aid system	RDI Decree+ multi-annual RDI strategy	Adoption in April 2015		Raising R&D			Improving collaboration and industrial impact of R&D, supporting innovation
CSR 5 Flanders	Energy costs	Distribution grid tariffs	To stop the accumulation of non-recharged cost of the distribution system operators	New distribution grid tariffs, reflecting actual costs and compensation the non-recharged costs of 2008 and 2009.	Decision of the Flemish distribution grid operator VREG	New tariffs into force from January 1, 2015.					
CSR 5 Flanders	reduced administrative barriers;		We will connect entrepreneurs and government policy more closely through fewer and simpler structures and instruments with faster and simpler procedures, increased transparency and a customer-friendly, single-counter function.	Flanders will merge the "Agentschap Ondernemen" (Enterprise Flanders) and the "Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie" (Agency for Innovation by Science and Technology) into a single "Agentschap voor Innovatie en Ondernemen" (Agency for Innovation and Enterprise). This will act as the single point of contact for	Flemish Governmental Agreement (July 2014), Policy Note 2014-2019 Work, Economy, Science and Innovation, Concept paper on the transition of AO, IWT, FWO, Hercules Foundation, dd. 19.12.2014.						

				companies. The future agency is expected to take off in 2016.							
CSR 5 BRU	Restore competitiveness by promoting innovation	Streamlining of incentive schemes and reducing administrative barriers	To facilitate the use of and the access to incentive schemes for innovation	comprehensive audit of the administrative procedures for financial support for R&D projects resulting in significant changes to the internal administrative and accounting procedures, reducing the administrative burdens for beneficiaries.		Fully implemented					
CSR 5 BRU	Pursuing coordinated education and training policies addressing early school leaving	Regional measures of early school leaving prevention	To prevent early school leaving	318 projects supporting actions in Brussels schools (coaching, fight against violence, educational projects against school failure...)		Fully implemented	Action plan against early school leaving in the framework of the Brussels Youth Guarantee Plan in cooperation with authorities from the French and Flemish communities				

CSR 6 WAL	GHG emissions reduction in the building sector	Reform of housing and energy support system	Improving efficiency of housing and energy support system	Simplification of the support system for energy saving and renovation investments in housing with focus on more efficient works.	Government order	First reading in February 2015	Implementation 2 nd semester 2015	Reducing GHG emission in housing sector		Budget reduction of 25 millions € (annual). Annual budget for those aids will be of 40 millions €	
CSR 6 WAL	GHG emissions reduction	Air-Climate-Energy plan	Reduction of GHG emissions	Adoption of an action plan for implementing GHG reduction objectives, as established in the 2014 Climate Decree	Action plan, to be adopted on the basis of the 2014 Climate Decree	Elaboration on going		Reducing GHG emission			
CSR 6 Flanders	GHG emission reduction in the transport sector	Road charging system for Heavy Goods Vehicles (> 3.5T)	Reduction of emissions from road freight traffic	Setting-up of a road pricing system for HGV (> 3.5T)	Regional legislation to introduce the road charging system	After the signing of the cooperation agreement by the three Regions a Single Service Provider (Satellic nv) was appointed on 25 July 2014. Notification of the measure to the EC, which was approved on the 28th of May 2014 (C(2014) 3442).	Regional legislation foreseen mid 2015 Implementation foreseen in 2016	GHG emission reduction			
CSR6 Flanders	GHG emission reduction in the building sector	Measures in the building sector financed by the Climate Fund	Reduce GHG emissions	Grants for renovation to Social Housing Companies; funding combined investment in wall insulation and glazing for households; specialised	Flemish Climate Fund, set up by the Flemish Government in 2012 (VR 2012 1307 DEC.0089)	The measures has been in place from January 2014 onwards.	The preparation of the next phase of the climate fund has started now. The Flemish Government Agreement 2014-2019 stipulates that the means of the climate fund			The measures are financed by the Flemish Climate Fund for a total amount of 12.382.750 EUR.	

				professional formation for energy advisors for heritage buildings; specialised energy advise to operators of tourist infrastructure; purchase of telemeters to monitor energy use in schools.			available for internal mitigation measures should prioritise energy savings in buildings.				
CSR 6 BRU	Reduce greenhouse gas emissions from non-ETS activities, in particular as regards buildings and transport	Brussels air-climate-energy plan	The plan is dedicated to help Brussels to achieve its 30% reduction (40%/capita) of CO2 emissions between 1990 and 2025	130 actions and 59 measures which are declined into 9 axes : building, transportation, economy, global city planning, consumption, social dimension, climate change adaptation, air surveillance and flexible mechanisms.	The air-climate-energy plan is the planning document of the Brussels Air, Climate and Energy Code of 2 may 2013.	Implementation of a new certification system for small-scale installations working with renewable sources – april 2014 Enforcement decree setting environmental performance of public vehicles – may 2014 25% of electric vehicles imposed for local and regional public authorities	Implementation in progress				

Bijlage 5: Reporting table for the assessment of CSRs and key macro-structural reforms: quantitative assessment

This appendix describes the impact of the main structural reforms agreed upon by the Federal Government on economic growth, employment, external competitiveness and the government budget⁵⁷. Reforms under consideration, with effects in the short to the medium run, are: (1) the temporary suspension of the mechanism that quasi-automatically adapts wages and social benefits to inflation, (2) the reduction of employers' social security contributions (as agreed upon in the "Competitiveness and Employment Pact"), (3) a personal income tax reduction for workers, (4) an increase in consumption taxes, i.e. a harmonisation of the VAT base and an increase in excise duties on, for instance, tobacco and diesel fuel, (5) other fiscal measures and (6) cuts in the expenditures of the Federal Government.

A reform with important effects in the long run is the incremental increase in the effective and statutory retirement age. In a first phase between 2016 and 2019, the entry requirements to the early retirement system in terms of age and career length gradually become more stringent. A second phase consists of an increase in the statutory retirement age from 65 years to 66 in 2025 and to 67 in 2030. Accompanying measures aim e.g. at constraining the applicability of a hybrid system in between early retirement and unemployment in case of large restructurings on a company level and at a different calculation of career lengths for highly educated public sector workers.

Table A1 summarizes the results of the simulation of short-to-medium run reforms⁵⁸ with the FBP model HERMES⁵⁹. In line with the stated objectives, the combined measures have a positive effect on employment and competitiveness. Cuts in public sector employment are offset by the effect of mainly the suspension in the wage indexation and the decrease of social security contributions, which lower the nominal hourly labour cost by 2,0% in 2016 and by 2,8% in 2018 and lead to an increase in overall employment by 5.700 and 13.200 jobs for these respective years. The improvement in (external) competitiveness also leads to an increase of the current account balance. At the same time, the net financing requirement of the government improves by 0,4 to 0,6 percentage points in the years to come, mainly because of the package of "other fiscal measures" that comprises e.g. the non-indexation of non-labour related income tax reductions, the advanced collection of taxes on pension savings, subjecting inter-municipal corporations to the corporate income taxation and a reduction in the allowance for corporate equity for banks. Real GDP growth, however, is projected to decrease with 0,2 percentage points next year and 0,3 percentage points in 2018, reflecting a relative fall in domestic demand and investment.

Table A2 contains the main long term effects on employment and GDP growth of the retirement age reforms⁶⁰ as estimated by the FPB model MALTESE⁶¹. The labour force in 2060 is projected to increase

⁵⁷ It should be stressed that the current simulations were based on the ESA95 system of accounts, contrary to the outlook presented in chapter 2 that is based on ESA2000.

⁵⁸ For a more detailed description of the simulation, see "Evaluation des effets de certaines mesures gouvernementales sur la croissance économique et l'emploi à l'horizon 2020 – Une analyse réalisée à l'aide du modèle HERMES", FPB, February 2015 : http://www.plan.be/admin/uploaded/201502101100360.Rapport_mesurfed_20150204.pdf.

⁵⁹ This methodology behind this model is described in "A new version of the HERMES model. Hermes III", FPB, November 2013: http://www.plan.be/admin/uploaded/201311141621190.WP_1313.pdf.

⁶⁰ For a more detailed description of the simulation, see "Les impacts économiques et budgétaires de long terme des réformes structurelles décidées par le gouvernement Michel", FPB, February 2015: http://www.plan.be/admin/uploaded/201502251120250.rapportLT_13022015_1_P.pdf. The simulation is based upon the common assumption that employment in the long term coevolves with the labour force, and that the structural unemploy-

by 246.000 people with respect to the baseline scenario. The number of employed people grows even faster (+305.000) because of changes to the mixed regime of unemployment and early retirement that result in more laid off, older workers finding new positions. As a result, the employment rate increases by 4,2 percentage points to 72,3% and GDP grows by an additional 6,2% over the reference period 2013-2060.

ment rate is not affected by changes in the size of the labour force. These hypotheses are also upheld by the Working Group on Ageing Populations and Sustainability of the Economic Policy Committee. In line with national and WGA practices, the time horizon of the simulation is set on 2060. See e.g. EC and EPC (2012), "The 2012 Ageing Report – Economic and budgetary projections for the 27 EU Member States (2010-2060)", *European Economy* 2/12, May.

⁶¹ The methodology behind this model is described in e.g. "The methodology developed by the Federal Planning Bureau to produce long-term scenarios", FPB, February 2012: <http://www.plan.be/admin/uploaded/201203070804440.wp201205.pdf>.

Table A2a: Impact of key structural reforms on main macroeconomic indicators
Percent point differences between reform and baseline scenario, unless stated otherwise

	Suspension of wage index mechanism		Reduction of social security contributions		Personal income tax reduction		Increases in VAT and excises		Other fiscal measures		Expenditure cuts, federal government		Total	
	2016	2018	2016	2018	2016	2018	2016	2018	2016	2018	2016	2018	2016	2018
GDP (volume)	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	-0,1	0,0	-0,1	-0,2	-0,3	-0,2	-0,3
National price index	-0,2	-0,4	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,2
Employment (thousands)	11,1	23,1	4,3	7,7	1,4	3,2	-0,8	-2,2	-2,1	-5,0	-8,2	-13,6	5,7	13,2
Employment rate 20-60	0,2	0,5	0,1	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,2	-0,3	0,1	0,4
Nominal hourly labour cost	-1,5	-2,4	-0,6	-0,6	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	-2,0	-2,8
Current account balance (national accounts definition, % of GDP)	0,1	0,3	0,0	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,4
Government net financing requirement (% of GDP)	0,2	0,2	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	0,1	0,1	0,3	0,4	0,1	0,2	0,4	0,6

Source: FPB, own calculations (HERMES).

Table A2b: Impact of retirement age reforms
Difference with respect to baseline scenario, in thousands of persons, unless stated otherwise

	2060		2060
Number of pensioners	-312	GDP growth (percentage change 2013-2060)	+6,2%
Active population	+246	Employment rate	+4,2 p.p.
- Employed	+305		
- Unemployed in early retirement system	-85		
- Unemployed	+26	Employment rate before measures	68,1%
Other	+66		

Source: FPB, own calculations (MALTESE).

Bijlage 6: Reporting table on national Europe 2020 targets and other key commitments

Table A3. Description of the measures taken and information on their qualitative impact		
Progress on implementation	List of measures and their state of play that were implemented in response to the commitment	The estimated impacts of the measures (qualitative and/or quantitative ¹)
	National 2020 headline targets	
National 2020 employment target (see also CSR 4-5)	<p>Flanders The activation of the elderly has been systematically enlarged over the years. The new Flemish government will further build on the existing approach (Systematische aanpak) in order to activate the elderly until the age of 65.</p>	<p>Flanders Flanders aims to attain an employment rate target of 76% of the active population by 2020. At least 150 000 jobs will have to be created to reach this goal. The current pace of progress with regard to this target is relatively low. The participation rate of people with a migrant background and low educated people will have to increase.</p> <p>But the most crucial factor will probably be the employment rate of the elderly due to the ageing of society. Their share is steadily on the rise since 1995. The continued growth of this age group will be crucial to attain the overall target of 76%. Therefore, the employment rate target for people over 55 years old has been set on 50% in 2020. Employment rate 2014: 71,9%</p>
	<p>Wallonia Employment and training Pact, to be concluded with social partners in 2015 (in preparation), for improving training and accompanying policies, answering to present and future skill needs of enterprises, developing life long training, internships, skills validation and recognition, ...</p>	<p>Wallonia Support to job creation, addressing skills mismatches</p>
	<p>Brussels Launch of the “Strategy 2025” to be implemented through 18 commitments in the fields of Economy, employment, training and education. Priorities adopted during the Social summit of October 2014 with social partners and the Government</p>	<p>Brussels To stimulate economic development in favour of Brussels jobseekers through (a.o) improvement of the training of less skilled people and a better matching between education and regional realities.</p>

¹ Cross references with column 9 of Table 1

National 2020 R&D target and innovation (see also CSR 5)	<p>Flanders The extra Flemish public budget for R&D&I for 2015 is 20 million EUR.</p>	<p>Flanders This additional funding will contribute to the following goal: A greater focus on business-oriented innovation and valorisation, sound knowledge institutions with excellent research and a growth path for the 3% norm for R&D in which Flanders strives for 1% public expenditure by 2020 (2012: 2,42%).</p>
	<p>Wallonia New Agency for Enterprise and Innovation (in place since January 2015), and its subsidiary the Digital Agency. It will act as a one-stop-shop for enterprises and will be a key stakeholder for implementing economic, innovation and digital policies. It will support simplification of different kind of support regimes.</p>	<p>Wallonia Improving efficiency of public support system for enterprises, notably SMEs</p>
	<p>Brussels Increase of the Brussels budget allocated to the Regional agency for Research and Innovation: 41 million € in 2014 and 44 million € in 2015</p>	<p>Brussels Additional public funding will contribute to the objective of allocating 3% of GDP to R&D by 2020</p>
GHG emission reduction target (see also CSR 6)	<p>Flanders Flemish climate policy plan 2013-2020</p> <p>Flemish Climate Fund</p>	<p>Flanders The Flemish Climate Policy Plan is intended to reduce greenhouse gas emissions in Flanders, in accordance with the target that was set for Belgium in the European Effort Sharing Decision. The Government of Flanders decided on 27 April 2012 to set up the Flemish Climate Fund to provide a financial framework for its ambitious long term climate policy. This Climate Fund will mostly draw on revenues from the auction of emission allowances under the EU ETS.</p>
	<p>Wallonia Branch agreement of second generation (2014-2020), started in 2014. Result objectives are maintained, with additional obligations regarding means.</p>	<p>Wallonia Improving energy efficiency of 11,4% and Co2 emission reduction of 16,1%</p>
	<p>Brussels Air-Climate-Energy integrated operational plan reinforcing the Iris 2 Plan with the ambition to reduce car traffic by 20% within the City</p>	<p>Brussels This plan contributes to the Brussels GHG reduction target.</p>

Renewable energy target	<p>Flanders Flemish renewable energy action plan 2020 Elaboration of a Flemish action plan on renewable heat Support mechanism for green heat production Minimum share of renewable energy in new buildings since 2014</p>	<p>Flanders The Flemish Renewable Action Plan 2020 will be adjusted in function of the intra Belgian burden sharing of the renewable energy objectives 2020. The green and CHP certificate system will be revised. Other measures include the support for green heat production, CHP and heat networks, etcetera. Flanders has an indicative renewable energy target of 10,5%. The share of renewable energy was, 5,8% (in 2013), a doubling since 2008.</p>
	<p>Wallonia Regional legislation on promoting renewable energy will be revised in 2015, as well as aid mechanisms</p>	<p>Wallonia Improving efficiency of the system, while keeping it affordable</p>
National energy efficiency target (see also CSR 6)	<p>Flanders Third Flemish energy efficiency action plan Energy performance standards for new buildings, action plan for near zero energy buildings Energy policy agreements with the energy intensive industry</p>	<p>Flanders Some important measures include the elaboration of the third energy efficiency action plan, including a first version of a long-term strategy to thoroughly renovate the building park. The energy renovation program 2020 and related financial support mechanism will be evaluated and adjusted where needed. Other measures include the implementation of the action plan nearly-zero energy buildings, the optimisation of the energy performance certificate, etcetera. As regards energy efficiency in the industry, the energy policy agreement for energy intensive companies will be implemented from January 2015, aiming at improving the energy efficiency of 1% per year. Concerning energy efficiency Flanders almost achieved its interim target of 9% energy saving in 2016 (compared to the average 2001-2005).</p>
	<p>Wallonia Action Plan on energy efficiency adopted in march 2014. It covers all mechanisms, subsidies and regulation, for promotion energy efficiency in buildings.</p>	<p>Wallonia Reaching energy efficiency objectives</p>
	<p>Brussels Energy Performance of Buildings: high energy efficiency standard (PEB2015) compulsory for all new public buildings and tenovation of existing social housings since 01.01.2015</p>	<p>Brussels Saving of 15.000 tons of CO2/year</p>

National early school leaving target (see also CSR 4-5)	<p>Flanders The Flemish Government is actually updating its policy on early school leaving.</p>	<p>Flanders Rollout and update of the 2013 “Action Plan against early school leaving”, combining preventive, interventionist and compensation measures. The Flemish Government is strengthening this plan by expanding it to cover as well truancy and problematic behaviour. This will contribute to achieve the Flemish early school leaving target of 5,2%. Early school leavers (%) (2014): 7%.</p>
	<p>Wallonia Launch of a “pact for excellence in education” in January 2015. A large consultation will support the definition of priority for action in a 10 years timeframe. Adoption planned for 2016.</p>	<p>Wallonia Improve quality and performance of education, better resources allocation, fighting against early school leaving</p>
	<p>Brussels The fight against early school leaving in one of the priorities of the 19 Prevention and proximity municipal plans financed by the Brussels-Capital Region.: local mediators, individual support to pupils with difficulties, local projects in collaboration with schools and data analysis on the regional situation as regards early school leaving are funded.</p>	<p>Brussels. 3.5 million € allocated to this priority by the Brussels-Capital Region aiming at reducing school failure and early school leaving.</p>
National target for tertiary education	<p>Wallonia-Brussels Federation Implementing the new “landscape of higher education” since 2014. Some improvements were adopted in February 2015 so as to simplify some resort procedures and improve the academics pathway. The financing system will be reformed.</p>	<p>Wallonia-Brussels Federation Optimize resources and raise the performance of tertiary education system; research excellence, consistency of the supply, increasing collaborations, quality of education, accessibility and promoting success</p>
	<p>Flanders</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rollout of the Parliamentary Decree on higher vocational education. - Measures on orientating students and helping them to make a good choice when they start higher education. 	<p>Flanders</p> <ul style="list-style-type: none"> - This act will contribute to reaching the Flemish target of people having a tertiary education degree (47,8%). In 2014 : 44,8%. - Students will learn to choose their study with specific attention to their personal interests and capacities. Students will be stimulated to make the right choice, so they will be able to get their qualification.
National poverty target	<p>FED Structural mechanism for adapting social security and social assistance benefits to the development of the general standard of living. Implementation in 2015-2016.</p>	<p>FED Supporting the income of the lowest income categories through an increase of (selected) social assistance and social security benefits on top of the adjustment to the consumer price index. The welfare envelopes 2015-16, 2017-18 and 2019-20 (as determined on the basis of the law of 23/12/2005) will be fully used. The government intends to progressively raise the minimum benefits in social security and social assistance to the level of the EU poverty threshold, taking into account certain advantages that accompany those benefits and taking care to avoid financial unemployment and inactivity traps.</p>

	Flanders The Government of Flanders will continue to assume its responsibility using structural initiatives related to poverty prevention and poverty reduction. These structural solutions will prevail over a project-based approach.	Flanders. The reduction of the poverty rate in Flanders. Composite indicator (% people in poverty or social exclusion) (2013): 15,4%
	Wallonia The general orientations for the Regional plan for fighting poverty have been adopted in march 2015. A network for fighting against poverty has been officially recognized in July 2014 in that context.	Wallonia Complete existing policies and bring coordinated and efficient solutions for people living in poverty.
	Brussels Regional initiatives to facilitate the access to housing: continuation of the "Alliance Habitat", increased budget for Social real estate agencies, for the Housing fund and Community land trust.	Brussels Poverty in Brussels being often linked to access to housing because of a substantial rising of real estate prices and the lack of social housing, innovative answers to housing problems are encouraged such as the Community land trust or social real estate agencies beside the construction/renovation of public/social housings.
Euro-plus pact commitments (if relevant)		
Euro Plus Pact commitment on ...		
Other		
Main measures related to implementation of the Flagship Initiatives		
Main (new or updated) commitments in the NRP for the next 12 months	Foreseen main measures	The estimated impacts of the measures (qualitative and/or quantitative)²
(Related to AGS priorities, Euro Plus Pact commitments, commitments in relation to 2020 targets, to National Job Plans, to other key bottlenecks identified in the NRPs, commitments in relation to flagship initiatives)		
Industrial Policy	Wallonia. Consolidation and deepening of the Competitiveness Poles policy in the context of the smart specialisation strategy of the Region. The budgets will be raised. A focus will be given to industrial valorisation, SMEs involvement, innovation and creativity, internationalisation and circular economy. The support to innovation platforms will be enhanced.	

² Cross references with column 9 of the standard reporting table (Annex 2)

	<p>Flanders The Government of Flanders aims to further develop new industrial enterprise as an ambitious and mobilising project. Flanders will develop a policy related to digital infrastructures and networks so that opportunities offered by, for example, the Internet of Things, Cloud computing and big data in industrial terms and prepare for the fourth industrial revolution (Industry 4.0), can be valorised.</p>	<p>Flanders Flanders wants to maintain employment in the industry</p>
<p>Federal Plan for SME's</p>	<p>Implementation of the Federal Plan for SMEs: Some examples of measures entered into force or projects to start in 2015 To promote job creation in SMEs, the quarterly employer's contribution for the first three recruitments has been reduced since 1 January 2015.</p> <p>Since 2015 pension scheme for self-employed has been improved (minimum amount and calculation method), as have social security contributions, which are now based on current year of revenue and no longer on the revenue of three years earlier (Y-3).</p> <p>In addition, priority will be given to the further development of the electronic point of single contact, of exportations of goods and services by SMEs and to their financing (funding, financial structure, whether by traditional banking credit or by alternative means such as crowd funding). In the context of funding, a methodology has been developed to evaluate the impact of the law on SME funding which entered into force on 1 March 2014.</p> <p>Simplification of administrative obligations for taxpayers by the submission of one single electronic quarterly return in one Member State (turnover and VAT).</p> <p>Particular attention paid to retail sector and local shops by the launching of a broad consultation with the concerned organisations in order to identify existing problems and propose possible solutions.</p>	<p>The Federal Plan for SMEs aims at 6 priorities :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Promoting competitiveness and fighting social dumping. 2. Promoting entrepreneurship. 3. Facilitating access to finance. 4. Reducing administrative burdens. 5. Promoting the internationalization of SMEs. 6. Special attention for labour-intensive sectors.

Federal Start-up Plan for SMEs and micro-companies	<p>The federal government has reached an agreement to further support the start-up of SMEs and micro-companies by:</p> <ul style="list-style-type: none"> - setting up a tax shelter that leads to a 30% income tax reduction for shareholders of young SMEs and even a 45% reduction in the case of micro-companies. - stimulating crowdfunding platforms with the aforementioned tax shelter, as well as a withholding tax exemption for newly issued interest-bearing loans running for at least 4 years. - a payroll tax exemption for SMEs and micro-companies of 10% and 20% respectively during the first 4 years of their existence - a one-time deduction for some digital investments by SMEs. 	<p>The Federal Start-up Plan aims at the creation and growth of new SMEs and micro-companies, particularly in innovative, potentially high growth sectors by reducing start-up costs and providing easier access to finance for these firms.</p>
Entrepreneurship		
	<p>Flanders Flanders will encourage an entrepreneurial culture with more esteem for the economic and social impact of SMEs.</p>	
Small Business Act		
	<p>Wallonia Tha Walloon SBA will be continued in 2015-2019, with 4 priority axes: financing, innovation, entrepreneurship, internationalisation, and a transversal priority put on administrative simplification.</p>	<p>Support enterprise creation and growth, in particular for innovative SMEs, notably through making life easier for SMEs</p>